



T.C.

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA ÇALIŞAN
AKADEMİK VE İDARİ PERSONELİN GÖREV
SUÇU NEDENİYLE CEZA SORUŞTURMASI
USULÜ**

Murathan YARDIMCIOĞLU

20904001

Danışman

Prof. Dr. Gürsel KAPLAN

Diyarbakır 2023

T.C.
Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA ÇALIŞAN
AKADEMİK VE İDARİ PERSONELİN GÖREV
SUÇU NEDENİYLE CEZA SORUŞTURMASI
USULÜ**

Murathan YARDIMCIOĞLU
20904001

Danışman
Prof. Dr. Gürsel KAPLAN

Diyarbakır 2023

TAAHHÜTNAME
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Akademik ve İdari Personelin Görev Suçu Nedeniyle Ceza Soruşturması Usulü” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığımı taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

.../.../2023

Murathan YARDIMCIOĞLU

ÖN SÖZ

4 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun m. 53/c hükmü, yükseköğretim personelinin görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri iddia edilen suçlar hakkında özel ceza soruşturma usulü öngörmektedir. Madde hükmünde her ne kadar özel soruşturma usulüne tabi tutulan kişiler, soruşturma için karar alacak merciler ve hangi eylemlerin bu usule tabi tutulacağı belirtilmekteyse de uygulamada karşılaşılan sorunlar karşısında yetersiz kaldığı görülmektedir. Madde hükmünün açık olmayışı, eksiklik ve boşluklar barındırması ve bunları çeşitli bakımlardan kendi sistemine tam olarak uygun düşmeyen 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerine atıfla telafi etmeye çalışması uygulamada çeşitli problemlere neden olmaktadır. Karşılaşılan sorunların çözümüne ilişkin belli kuralların yerleşmesi konusunda Danıştay 1. Dairesince oldukça önemli bir görev ve işlev yerine getirilmekle birlikte, benzer sorunların tekrar etmesinin önüne geçilememektedir.

Tezimizin ilk bölümünde konuyla ilgili temel kavramlar ile sistemin tarihsel gelişim süreci, ikinci bölümünde 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün kişi ve eylem bakımından uygulama alanı ve kapsamı, nihayet üçüncü ve son bölümünde ise bu kapsamdaki soruşturmaların nasıl yürütülmesi gerektiği konusu doktrindeki görüşler ve Danıştay kararları ışığında incelenmiştir.

Tezimi, yazım süreci boyunca büyük bir titizlikle inceleyen, yol gösteren ve kıymetli görüşlerini benden esirgemeyen değerli Hocam Prof. Dr. Gürsel KAPLAN'a ve bu süreçte yardım ve destekleriyle her zaman yanımda olan aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Murathan YARDIMCIOĞLU

Diyarbakır 2023

ÖZET

Hukukumuzda kural olarak kamu görevlilerinin yargılanması sürecine ilişkin özel ceza soruşturması usulleri uygulanmaktadır. Konuya ilişkin geçmişten günümüze çeşitli yasal düzenlemeler bulunmakla birlikte, çalışma konumuz itibariyle bunların başında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun madde 53/c hükmünde yer alan düzenlemeler gelmektedir. Çalışma konumuz olan 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde, yükseköğretim personelinin görev nedeniyle ve görev sırasında işlediği iddia edilen suçlar hakkında ceza soruşturmasının nasıl yürütüleceği düzenlenmektedir. Buna göre suç işlendiği iddiasının öğrenilmesi üzerine yetkili merciler tarafından takdiri olarak bir inceleme başlatılacak veya doğrudan soruşturma aşamasına geçilecektir. Soruşturma aşaması ise kanuna göre “ilk soruşturma aşaması” ve “son soruşturma için karar aşaması” olmak üzere ikili bir ayrıma tabi tutulmaktadır. Alınan karar üzerine Danıştaya itiraz başvurusunda bulunma imkanı da tanınan düzenlemede, eksikliklerin 4483 sayılı Kanuna bakılarak tamamlanacağı belirtilmektedir. Ancak 2547 sayılı Kanun ile 4483 sayılı Kanunun benimsedikleri soruşturma usullerinin farklı oluşu, soruşturmacıların ve karar kurullarının idare ve ceza hukuku alanında uzman olmaması gibi nedenlerle uygulamada birçok problemle karşılaşilmektedir. Biz de çalışmamızda farklılıkların ve eksikliklerin tespitini yaparak, ceza soruşturması usulünün nasıl yürütülmesi gerektiğini Danıştay kararlarına ve doktrindeki görüşlere yer vererek açıklamaya ve çözüm önerilerinde bulunmaya çalıştık.

Anahtar Sözcükler

Görev suçu, Yükseköğretim personeli, Ceza soruşturması, 2547 sayılı Kanun, 4483 sayılı Kanun.

ABSTRACT

As a rule, special criminal investigation procedures regarding the prosecution of public officials are applied in our law. Although there are various legal regulations about our study subject from past to present, the most important of these are the Law No. 4483 on the Trial of Civil Servants and Other Public Officials and the regulations in Article 53/c of the Higher Education Law No. 2547. Article 53/c of the Law No. 2547, which is the subject of our study, regulates how the criminal investigation will be conducted about the crimes alleged to have been committed by the higher education personnel due to their duty and during their duty. Accordingly, upon learning of the allegation of committing a crime, an investigation will be initiated at the discretion of the competent authorities or the investigation stage will be initiated directly. According to the law, the investigation phase is divided into two stage as “first investigation phase” and “decision phase for the final investigation”. In the regulation, which also provides the opportunity to file an appeal with the Council of State upon the decision taken, it is stated that the deficiencies will be completed in accordance with the Law No. 4483. However, many problems are encountered in practice due to the different investigation procedures adopted by Law No. 2547 and Law No. 4483, and the fact that investigators and decision boards are not experts in the field of administrative and criminal law. In our study, by identifying the differences and deficiencies, we tried to explain how the criminal investigation procedure should be carried out, by giving place to the decisions of the Council of State and the views in the doctrine, and to propose solutions.

Keywords

Duty offense, Higher education personnel, Criminal investigation, Law No. 2547, Law No. 4483.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
KISALTMALAR	IX
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TEMEL KAVRAMLAR

1.1. GENEL OLARAK	4
1.2. CEZA SORUŞTURMASI.....	4
1.2.1. Ceza Soruşturması Kavramı	5
1.2.2. Ceza Soruşturmalarına Hakim Olan Temel Haklar ve İlkeler	6
1.2.2.1. Adil Yargılanma Hakkı	6
1.2.2.2. Masumiyet Karinesi	7
1.2.2.3. Makul Süre İçinde Yargılanma Hakkı	8
1.2.2.4. Hukuki Dinlenilme Hakkı	8
1.2.2.5. Savunma Hakkı	9
1.2.2.6. Suçlamayı ve Hakları Öğrenme Hakkı.....	10
1.2.2.7. Soruşturmanın Gizliliği İlkesi	10

1.2.2.8. Soruşturmanın Yazılılığı İlkesi	11
1.2.2.9. Araştırma ve Kamu Davasını Açma Mecburiyeti İlkesi	11
1.2.2.10. Maslahata Uygunluk İlkesi.....	14
1.3. KAMU GÖREVLİLERİ HAKKINDA ÖZEL CEZA SORUŞTURMA USULLERİNİN UYGULANMASI VE ÜLKEMİZDEKİ TARİHSEL GELİŞİMİ	15
1.3.1. Kamu Görevlisi Kavramı	16
1.3.2. Kamu Görevlilerinin Ayır Bir Ceza Soruşturması Usulüne Tabi Tutulmasının Gerekçeleri.....	19
1.3.3. Kamu Görevlileri Hakkındaki Ceza Soruşturmaları Usullerinin Ülkemizdeki Tarihsel Gelişimi	26
1.3.3.1. Tanzimat Dönemi Öncesi Osmanlı Devleti'nde Memur Yargılamaları.....	27
1.3.3.2. Tanzimat Dönemi Osmanlı Devleti'nde Memur Yargılamaları	27
1.3.3.3. Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatın Uygulandığı Dönemde Memur Yargılamaları	29
1.3.3.4. 4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun Dönemi	35
1.3.4. Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturmalarında Uygulanan Sistemler	41
1.3.4.1. Yargısal Güvence Sistemi	42
1.3.4.2. İdari Güvence Sistemi	43
1.3.4.2.1. Yargılama (Muhakeme) Sistemi	43
1.3.4.2.2. Soruşturma Sistemi	43
1.3.4.2.3. İzin Sistemi.....	44

1.4. YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA ÇALIŞAN AKADEMİK VE İDARİ PERSONELİN CEZA SORUŞTIRMALARINA İLİŞKİN HUKUKİ DÜZENLEMELERİN TARİHÇESİ.....	45
---	----

1.4.1. 4936 Sayılı Üniversiteler Kanunu Dönemi Ceza Soruşturmaları	48
--	----

1.4.2. 1750 Sayılı Üniversiteler Kanunu Dönemi Ceza Soruşturmaları	49
--	----

1.4.3. 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu Dönemi Ceza Soruşturmaları	52
--	----

İKİNCİ BÖLÜM

YÜKSEKÖĞRETİM KANUNUNA GÖRE CEZA SORUŞTURMASININ UYGULAMA ALANI

2.1. GENEL OLARAK	56
-------------------------	----

2.2. KİŞİ YÖNÜNDEN UYGULAMA ALANI.....	57
--	----

2.2.1. Yükseköğretim Üst Kuruluşları Başkan ve Üyeleri	57
--	----

2.2.2. Yükseköğretim Kurumları Yöneticileri	59
---	----

2.2.3. Kadrolu ve Sözleşmeli Öğretim Elemanları.....	62
--	----

2.2.3.1. Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Öğretim Elemanlarının Durumu.....	63
---	----

2.2.3.2. Sözleşmeli İstihdam Edilen Öğretim Elemanlarının Durumu	70
--	----

2.2.3.3. Yabancı Uyruklu Öğretim Elemanlarının Durumu	72
---	----

2.2.3.4. Araştırmacı Olarak İstihdam Edilenlerin Durumu	73
---	----

2.2.3.5. Milli Savunma Üniversitesi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi ile Polis Akademisinde Çalışanların Durumu.....	75
---	----

2.2.4. Yükseköğretim Üst Kuruluşları ile Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan 657 Sayılı Kanuna Tabi Devlet Memurları.....	76
--	----

2.2.5. Yükseköğretim Personelinin Görev, Unvan ve Kadro İle İlgili Değişikliklerinin Soruşturmanın Kişi Yönünden Uygulama Alanına Etkisi	81
--	----

2.2.5.1. Unvan ve Görev Değişiklikleri	82
2.2.5.2. Kadro İle İlgili Değişiklikler	84
2.3. EYLEM YÖNÜNDEN UYGULAMA ALANI.....	87
2.3.1. Görev Dolayısıyla ve Görevin Yapıldığı Sırada İşlenen Suçlar ..	87
2.3.2. 3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu Kapsamına Giren Suçlar	91
2.3.3. 2547 Sayılı Kanunun m. 53/c-7 Hükmünde Belirtilen Suçlar	96
2.3.4. Diğer Kanun Hükümleri Kapsamında Kalan Suçlar	98
2.3.5. Asli Görev Haricindeki Görevler Nedeniyle İşlenen Suçlar Bakımından Uygulama Alanı.....	101
2.3.5.1. Adliye İle İlgili Görevler Kapsamında Kalan Suçlar	101
2.3.5.2. ÖSYM Görevlendirmeleri İle İlgili İşlenen Suçlar	105
2.3.5.3. Bakanlık Görevlendirmeleri İle İlgili İşlenen Suçlar	106
2.3.5.4. Jüri Görevlendirilmeleri İle İlgili Suçlar	111

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÜKSEKÖĞRETİM PERSONELİNİN CEZA SORUŞTURMASI USULÜ

3.1. GENEL OLARAK	114
3.2. İHBAR VE ŞİKAYETİN ALINMASI	115
3.3. ÖN İNCELEME AŞAMASI.....	118
3.4. SORUŞTURMA AŞAMASI.....	130
3.4.1. İlk Soruşturma Aşaması	130
3.4.1.1. Soruşturma Başlatmaya Yetkili Kişiler.....	131
3.4.1.2. Soruşturmacı Görevlendirilmesi	134
3.4.1.3. Soruşturmacıların Yetkileri	137
3.4.1.4. Soruşturma Süresi ve Zamanaşımı	143

3.4.1.5. Soruşturma Dosyasının Hazırlanışı	145
3.4.2. Görevden Uzaklaştırma.....	148
3.4.3. Son Soruşturma İçin Karar Aşaması	150
3.4.3.1. Son Soruşturma Kararını Alacak Kurullar	150
3.4.3.2. Karar Kurullarının Oluşumu ve Oy Nisabı	151
3.4.3.3. Karar Kurullarının Alabileceği Kararlar	152
3.4.3.3.1. Lüzum-u Muhakeme Kararı	154
3.4.3.3.2. Men-i Muhakeme Kararı	155
3.4.3.3.3. Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar	158
3.4.3.3.4. Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararı	159
3.4.3.3.5. Görevsizlik Kararı	159
3.4.3.3.6. Geri Çevirme Kararı.....	160
3.4.4. İştirak Halinde Soruşturma Usulü	160
3.4.5. Şikayete Bağlı Suçlarda Soruşturma Usulü	161
3.4.6. Etik İhlal Halinde Soruşturma Usulü	162
3.5. İTİRAZ AŞAMASI.....	165
3.5.1. İtiraz ve Tebligat İşlemleri	165
3.5.2. Danıştay Birinci Dairesince Yapılan İnceleme ve Verilen Kararın Yargısal Nitelikte Olmaması Nedeniyle Ortaya Çıkan Tartışma ve Sorunlar .	171
3.6. CEZA YARGILAMASI AŞAMASI	174
SONUÇ.....	176
KAYNAKÇA	180

KISALTMALAR

ABD	Ankara Barosu Dergisi
AİHS	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AÜEHFD	Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
CMK	5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
CMUK	1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
DMK	657 sayılı Devlet Memurları Kanunu
E.	Esas
Ed.	Editör
EÜHFD	Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
FSEK	5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
GÜHFD	Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İBD	İstanbul Barosu Dergisi
İİİD	İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi
İnÜHFD	İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İÜHFM	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	Karar
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
m.	Madde
MMHKM	1913 tarihli Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu
MÜHF-HAD	Muvakkat Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
s.	Sayfa
S.	Sayı
SDÜHFD	Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
SÜHFD	Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
T.	Tarih
TAAD	Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBBB	Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TİD	Türk İdare Dergisi
ÜAK	Üniversitelerarası Kurul
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve devamı
YDK	Yüksek Denetleme Kurulu
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
YÜHFD	Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

GİRİŞ

Hukukumuzda kural olarak kamu görevlileri için işledikleri iddia edilen suçlar hakkında doğrudan ceza soruşturması başlatılamamaktadır. Bu durum Anayasanın m. 129/6 hükmünde, “*Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciin iznine bağlıdır*” ifadesiyle açıkça belirtilmiştir. Anayasanın bu hükmüne dayanarak mevzuatımızda kamu görevlilerinin yargılanmalarına dair özel ceza soruşturma usulleri öngören birtakım düzenlemeler yer almaktadır. Bu düzenlemelerin başında kamu görevlilerinin yargılanması için genel kanun niteliğinde olan 2 Aralık 1999 tarih ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun gelmektedir. 4483 sayılı Kanunda öngörüldüğü üzere, görevleri sebebiyle işledikleri suçlar nedeniyle kamu görevlileri hakkında doğrudan ceza soruşturması başlatılması yerine, öncelikle idare tarafından ön inceleme soruşturması gerçekleştirilmektedir. Ardından, idare tarafından izin verildiği takdirde Cumhuriyet savcılar tarafından 4 Aralık 2004 tarih ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa (CMK) göre ceza soruşturmasına geçilebilmektedir. Ancak hukukumuzda yükseköğretim kurumlarında çalışan akademik ve idari personel için görevleri dolayısıyla veya görevleri sırasında işledikleri iddia edilen suçlar hakkında diğer kamu görevlilerinden ayrı olarak özel bir ceza soruşturması usulü öngörülmüştür. 4 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun m. 53/c hükmünde 8 alt bent ile düzenlenen özel soruşturma usulü, hem kapsamına dahil ettiği eylem yönünden hem de sahip olduğu soruşturma usulü bakımından 4483 sayılı Kanundan tamamen farklılık arz etmektedir¹.

¹ Zehreddin Aslan ve Halil Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, Seçkin, Ankara 2021, s.193-194; Mustafa Avcı, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun Üzerine Bir İnceleme”, **EÜHFD**, C.11, s.273, 281; İlhami Öztürk ve Arif Emre Sümer, “Yükseköğretim Personeli Hakkındaki Şikayetler Üzerine Verilen Ceza Soruşturması Açılmaması Kararlarının Hukuki Niteliği ve Yargısal Denetimi”, **TAAD**, S.50, s.281-282; F. Ebru Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, **Kamu Hukuku Arşivi**, C.12, s.47;

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre, yükseköğretim kurumlarında çalışan personelin ceza soruşturmaları doğrudan kanunda belirtilen mercilerce yapılmaktadır. Öyle ki, ceza soruşturması sonucunda şüphelinin yargılanması yönünde kanaat oluşması halinde verilen “lüzum-u muhakeme” kararı iddianame niteliğinde kabul edilmektedir. Gerçekleştirilen ceza soruşturmasına Cumhuriyet savcılarının, yükseköğretim kurumları tarafından görevlendirilmiş soruşturmacıların talepleri olmadığı müddetçe, herhangi bir müdahalesi dahi olmamaktadır. Bu yüzden 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre gerçekleştirilen ceza soruşturmaları, 4483 sayılı Kanunda öngörülen ön inceleme soruşturması niteliğinde değildir. Aksine, Cumhuriyet savcılarının 5271 sayılı CMK hükümlerine göre gerçekleştirdiği ceza soruşturmalarına denk bir nitelik taşımaktadır².

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü ceza soruşturması için öncelikle takdiri bir inceleme aşaması öngörmüştür. Dolayısıyla gerçekleştirilen inceleme ile ceza soruşturması aşamasına geçilebileceği gibi doğrudan da ceza soruşturmasına geçilebilmektedir. Kanun, ceza soruşturmasını ikili bir ayrıma tabi tutmaktadır. Buna göre soruşturmacılar tarafından bilgi, belge ve delillerin toplanması için “ilk soruşturma” aşaması gerçekleştirilmektedir. Ardından ilk soruşturma sonucunda hazırlanan dosyanın ceza davasının açılması için yeterli olup olmadığına dair karar aşamasına geçilmektedir. Kararlar için itiraz aşaması öngörülmekle birlikte karar alınmasından sonra şüpheliler hakkında ceza davasına, yani m. 53/c hükmü ifadesine

Bahattin Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, Seçkin, Ankara 2021, s.88; Erol Çetin, **Açıklamalı – İctihatlı Ceza Hukukunda ve Özel Yasalarda Memur Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanma Usulü ve Memur Suçları**, Seçkin, Ankara 2003, s.223; Adem Gelir, **Üniversite Soruşturma Rehberi**, Astana Yayınları, Ankara 2016, s.1-3; Berkan Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, **TAAD**, S.35, s.430-431; Gözde Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun Kapsamındaki Ceza Yargılamalarında Ön İnceleme Görevlisi ile Soruşturmacının Yetkilerine İlişkin Bir Değerlendirme”, **Terazi Hukuk Dergisi**, C.16, s.2187-2188; Ramazan Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, (“Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Çanakkale 2011, s.2-3.

² Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.193-194; Hatice Mesci ve Vahdettin Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, **SDÜHFD**, C.7, s.81-82; Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi ve Özel Soruşturma Usulleri (Memur Yargılaması)**, Adalet, Ankara 2016, s.1087-1088; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.461; Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2195.

göre “son soruşturma” aşamasına, güncel hukukumuzla göre ise “kovuşturma aşamasına” geçilmektedir³.

Özetlediğimiz 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün öngördüğü soruşturma usulü böyle olmakla birlikte, m. 53/c hükmüne göre gerçekleştirilen ceza soruşturmalarında alınan kararlar ve benimsenen soruşturma sistemi, esasen artık yürürlükte olmayan 4 Şubat 1329 (1913) tarihli Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat (MMHKM) ile örtüşmektedir. Buna ek olarak 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde soruşturma süreleri, soruşturmacıların yetkileri, itiraz süreleri ve daha birçok husus düzenlenmemiştir. Bu nedenle bu konulardaki eksiklik 4483 sayılı Kanuna bakılarak giderilmeye çalışılmaktadır. Oysa 4483 sayılı Kanun ile 2547 sayılı Kanunda öngörülen ceza soruşturması usulü birbiriyle örtüşmemektedir. Bu da uygulamada aksaklıklara neden olmaktadır⁴.

Biz de çalışmamızın ilk bölümünde öncelikle ceza soruşturmalarına hakim olan ilkeleri açıklayacak, ardından kamu görevlilerinin özel soruşturma usulüne tabi tutulmasının nedenlerine değineceğiz. Ayrıca ülkemizdeki kamu görevlilerinin ceza yargılamaları ile yükseköğretim personelinin ceza soruşturmalarının tarihsel sürecini irdeleyerek günümüz yükseköğretim personelinin ceza soruşturması usulünü ortaya koymaya çalışacağız. İkinci bölümde ise 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün kişi ve eylem bakımından kapsamını belirleyeceğiz. Üçüncü bölümde de yükseköğretim personeli hakkında gerçekleştirilecek ceza soruşturması usulü hakkında dikkat edilmesi gereken hususları Danıştay içtihatları ışığında açıklamaya çalışacağız.

³ Yıldızhan Yayla, “Memurların Yargılanması”, **İHİD**, C.6, s.270-272; Öztürk ve Sümer, “Yükseköğretim Personeli Hakkındaki...” s. 283-284; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.8; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.431.

⁴ Onur Ender Aslan, “Memurların Yargılanması Hakkındaki Yeni Yasa Üzerine Düşünceler”, **Amme İdaresi Dergisi**, C.33, s.67; Abdullah Uz, “Kamu Görevlilerinin Ceza Kovuşturmasına Tabi Tutulabilmesi için Yetkili İdari Merci Tarafından Verilebilecek Kararların Hukuki Niteliği ve Denetimi Üzerine”, **İNÜHFD**, C.2, s.173-174; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.1088; Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2188; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.430.

BİRİNCİ BÖLÜM

TEMEL KAVRAMLAR

1.1. GENEL OLARAK

Yükseköğretim personeli hakkında gerçekleştirilecek ceza soruşturmalarında verilen kararların hukuki niteliği, soruşturma usulünün nasıl olduğu, bu soruşturmalarda soruşturmacılar ile şüphelinin sahip olduğu hak ve yetkilerin neler olduğu gibi pek çok önemli hususu açıklayabilmemiz için öncelikle bazı soruların yanıtlanması gerekmektedir. Örneğin, ceza soruşturması ifadesi ile kastedilenin ne olduğu, ceza soruşturmasına hakim olan temel ilkelerin ve hakların neler olduğu, yükseköğretim personeli hakkında ve kamu görevlileri hakkında neden özel bir ceza soruşturması usulünün öngörüldüğü, bu öngörülen soruşturma usullerinin neden farklılık arz ettiği, bu durumun kaynağını neyin teşkil ettiği gibi soruların açıklanması gerekmektedir. Biz de çalışmamızın ilk bölümüyle, bu sorulara yanıt bulmanın yanı sıra diğer bölümlerde değineceğimiz 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne ilişkin önemli detayların temelini oluşturmayı amaçlamaktayız.

1.2. CEZA SORUŞTURMASI

Bu konu başlığımızda kamu görevlileri hakkında uygulanan ceza soruşturma usullerini açıklamadan önce, kısaca ceza soruşturması kavramını ifade ederek ceza soruşturmasında uyulması gereken temel ilkeleri ve sahip olunan temel hakları belirteceğiz. Bu temel hak ve ilkeler öncelikli olarak ceza muhakemesi hukukunun konusuna girmekten de, kamu görevlileri hakkında gerçekleştirilecek olan ceza soruşturmasının bu ilkelerden ve haklardan bağımsız olacağını düşünmek hatalı olacaktır. Tam tersine bu ilkeler ve haklar önemli hukuki değerler olup her ceza

soruşturma usulünde uyulması zorunlu olan temel hususlardır. Dolayısıyla biz de çalışma konumuza geçmeden önce bu değerlerin açıklanmasının zorunlu olduğunu ve kısa da olsa belirtilmesinin faydalı olacağını düşündük. Keza çalışma konumuz olan 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün soruşturma usulüne dair tespitlerimizin temelini de bu konu başlığımız oluşturmaktadır.

1.2.1. Ceza Soruşturması Kavramı

Hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak, işlendiği iddia edilen suçlar hakkında maddi gerçeğe ve muhakeme usulüne uygun olarak hukuki barışı sağlayan bir hüküm verilmelidir. Bu amaca ulaşabilmek maksadıyla hukukumuzda 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu düzenlenmiştir. Kanuna göre ceza yargılaması iki aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama “soruşturma evresi” olarak adlandırılan, suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evredir. Bu evrede Cumhuriyet savcısı yürütücü olup olayın aydınlatılması için tarafsız bir şekilde şüphelinin lehine ve aleyhine delilleri araştırmakla yükümlüdür. Cumhuriyet savcısı bulduğu bulgulara ve kanundaki esaslara göre iddianamesini hazırlamalı, ardından mahkemeye iddianamesini kabul edilmek üzere sunmalıdır. Mahkemece iddianamenin kabul edilmesi üzerine ikinci aşama olan “kovuşturma evresi”ne geçilir. Bu evrede artık muhakemeyi mahkeme yürütmektedir⁵.

Çalışmamız için önem arz eden evre soruşturma evresi olmakla birlikte, kamu görevlileri hakkında gerçekleştirilecek ceza soruşturmaları kural olarak CMK hükümlerine göre yapılmamaktadır. Anayasanın m. 129/6 hükmüne göre, “*Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciin iznine bağlıdır*”. Böylece Anayasa bu düzenlemesiyle kanunlarda memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında ayrı bir soruşturma usulünün oluşmasının önünü açmıştır. Bu doğrultuda, başta 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin

⁵ Veli Özer Özbek, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin, Ankara 2022, s.38-40; Bahri Öztürk ve Diğerleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin, Ankara 2022, s.29, 31, 42; Cumhur Şahin ve Neslihan Göktürk, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin, Ankara 2022, s.27-29,32-34. Yakup Duranoğlu, “Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda Özel Soruşturma Usulleri Sonucunda Düzenlenen İddianame ve İddianame Yerine Geçen Belgelerin İadesi”, **SÜHFD**, C.30, s.2.

Yargılanması Hakkında Kanun hazırlanmıştır. Çalışmamızın konusunu teşkil eden ve 1982 Anayasasının yürürlüğe girmesinden evvel mevcut olan 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü gibi özel düzenlemeler bakımından da anayasal dayanak oluşturulmuştur. Bu düzenlemelere göre genel olarak Cumhuriyet savcılarında ayrı, kanunun belirlediği kriterlere göre başka soruşturmacılar görevlendirilmektedir. Ancak yine de bu soruşturmacıların özel kanunlardaki düzenlemeler başta olmak üzere, CMK’da belirtilen ceza soruşturması usulüne uygun titiz bir çalışmayla soruşturma dosyasını oluşturması gerekmektedir.

Çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmündeki usulü ve soruşturmacıların dikkat etmesi gereken hususları ayrıntılı olarak inceleyeceğimiz için şimdilik ceza soruşturması için bu açıklamalarla yetinmekteyiz.

1.2.2. Ceza Soruşturmalarına Hakim Olan Temel Haklar ve İlkeler

2547 sayılı Kanunun m. 53/c düzenlemesine göre soruşturmaları Cumhuriyet savcısı yerine maddede yer alan esaslara göre belirlenen soruşturmacı veya soruşturmacılar yapmaktadır. Ancak hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak, bu soruşturmacıların da tıpkı bir Cumhuriyet savcısı gibi hukuku ve ilkeleri bilerek hareket etmesi gerekmektedir. Dolayısıyla biz de bu konu başlığımızda, ceza soruşturmasına hakim olan ve çalışma konumuz bakımından önem arz eden temel ilkeleri kısaca aktaracağız⁶.

1.2.2.1. Adil Yargılanma Hakkı

Adil yargılanma hakkı, bir devletin hukuk devleti olarak nitelendirilebilmesi için varlığı yadsınamaz haklardan olmakla birlikte, hukukumuzda Anayasanın m. 36/1 hükmünde “*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*” ifadesiyle açıkça belirtilmiş ve anayasal güvence altına alınmıştır. Keza

⁶ Ceza muhakemesine hakim olan temel hak ve ilkeler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.51-85; Bahri Öztürk ve Diğerleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.112-162; Feridun Yenisey ve Ayşe Nuhuğlu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin, Ankara 2022, s.86-90.

ülkemizin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AİHS) 6. maddesinde de adil yargılanma hakkı düzenlenmektedir. Buna göre, “*Herkes davasının, ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, adil ... olarak ... görülmesini isteme hakkına sahiptir*”. Hükümde her ne kadar mahkeme ve dava kelimeleri kullanılmış olsa da bu hususlar ceza soruşturması açısından da geçerlidir⁷. Dolayısıyla 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde belirtilen şekilde soruşturmacıların atanması, bu soruşturmacıların tarafsız ve bağımsız olması, şüphelilerin sadece aleyhine değil, lehine de bulunan delillerin soruşturma dosyasında yer alması ve soruşturma raporunda belirtilmesi, olayın aydınlatılması için gereken tüm imkanların kullanılmasına dikkat edilmesi, şüphelilere sahip oldukları hakların hatırlatılması ve kullanılmasına izin verilmesi, karar kurullarının hiçbir dış etkene maruz kalmadan soruşturma dosyasında yer alan bulgu ve bilgilere dayanarak tarafsız bir şekilde süreci karara bağlaması gerekmektedir. Aksi takdirde soruşturma en baştan sakat olacak ve soruşturmanın tekrardan yapılması gerekecektir⁸.

1.2.2.2. Masumiyet Karinesi

Masumiyet karinesi, AİHS m. 6/2 hükmünde, “*Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılır*” ifadesiyle; Anayasanın m. 38/4 hükmünde ise “*Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz*” ifadesiyle hukukumuzda düzenlenmiştir. Buna göre, suçluluğu hükmen kesinleşinceye kadar kimse suçlu değildir. Dolayısıyla haklarında ceza soruşturması yapılan kişilerin suçsuz olma ihtimali her zaman düşünülmeli ve soruşturma ön yargılardan uzak, objektif bir şekilde yürütülmelidir. Bu hassasiyetle, suç işlediği iddia

⁷ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.51-53; Bahri Öztürk ve Diğerleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.122-124; Yenisey ve Nuhoğlu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.86-87.

⁸ Bu konudaki bir Danıştay kararında da bu husus vurgulanmış ve “...Konuyla ilgili soruşturmada ise, eksiklikler bulunduğu, buna göre şüpheli ...'ın mevzuata uygun olarak ifadesinin alınması, öte yandan, hastanın takip ve tedavisinde görev almadığını, olayla illiyet bağının bulunmadığını iddia eden şüpheli ...'ın bu iddiasının araştırılması, adı geçen olayla illiyet bağının bulunmadığının saptanması halinde soruşturma kapsamından çıkartılması gerektiği anlaşılmıştır. Açıklanan nedenlerle, ... Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Yetkili Kurulun ... men-i muhakeme kararının bozulmasına, ... belirtilen eksiklik giderilmek suretiyle yeniden yapılacak soruşturma sonucunda düzenlenecek fezleke üzerine şüpheli ... hakkında Rektörlükçe oluşturulan Yetkili Kurul tarafından yeni bir karar verilmesi...”ne hükmedilmiştir. Karar için bkz. D1D, T.26.04.2017, E.2016/2524, K.2017/770, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 10.10.2022).

edilen kişiler hakkında zan altında bırakıcı ifadeler kullanılması yerine CMK’da “şüpheli” ve “sanık” kavramları kullanılmaktadır. Şüpheli, CMK’ya göre soruşturma evresinde suç şüphesi altında bulunan kişiyi; sanık, ise kovuşturmanın başlamasından itibaren hükmün kesinleşmesine kadar suç şüphesi altında bulunan kişiyi belirtmektedir. Bu yüzden haklarında soruşturma yürütülen kişiler için “şüpheli” kavramı kullanılmalıdır⁹.

1.2.2.3. Makul Süre İçinde Yargılanma Hakkı

AIHS m. 6/1 hükmünde belirtildiği üzere “*Herkes davasının ... makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir*”. Bu hüküm şüphesiz ki ceza soruşturmaları için de geçerlidir. Dolayısıyla soruşturmacıların kanunda süre belirtilmeyen durumlarda, somut olayın özelliklerine göre, makul sayılabilecek süre içerisinde işlemleri yerine getirmesi gerekmektedir. Aynı şekilde, kanunda süre belirtilen durumlarda süreler aşılmamalı veya süreler işi aksatmaya, yavaşlatmaya yönelik kullanılmamalıdır. Aksine bu süreler hızlı ve verimli bir şekilde değerlendirilmelidir¹⁰.

1.2.2.4. Hukuki Dinlenilme Hakkı

AIHS m. 6/3-d hükmünde hukuki dinlenilme hakkı düzenlenmiştir. Hükme göre, bir suç ile itham edilen herkesin “*İddia tanıklarını sorguya çekmek veya çektirmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında davet edilmelerinin ve dinlenmelerinin sağlanmasını*” isteyebileceği belirtilmiştir. Böylelikle soruşturmacıların ön yargılı bir şekilde davranmasının ve sadece iddia makamının belirttiği yönde delillerin araştırılmasının önüne geçilmek istenmiştir. Keza şüpheliler, kendilerine yöneltilen iddialar hakkında açıklama da yapabilmelidir. Bu yönüyle hukuki dinlenilme hakkı, aleyhe olan deliller hakkında savunmada bulunabilmeyi, lehe olan delilleri de ileri sürebilmeyi kapsayan bir haktır. Bu hakla

⁹ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.57-59, 189-190; Bahri Öztürk ve Diğerleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.156; Yenisey ve Nuhoglu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.85-86.

¹⁰ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.55-57; Bahri Öztürk ve Diğerleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.126-127; Yenisey ve Nuhoglu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.89.

istenen bir diğerk amaç ise şüphelinin soruşturmaya yön vermesine imkan sağlanmasıdır¹¹.

1.2.2.5. Savunma Hakkı

Hem AİHS hem de Anayasamız savunma hakkına ilişkin düzenlemeler içermektedir. Gerçekten de AİHS'e göre, *"Bir suç ile itham edilen herkes ... Savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olmak; kendisini bizzat savunmak veya seçeceği bir müdafinin yardımından yararlanmak; eğer avukat tutmak için gerekli maddi olanaklardan yoksun ise ve adaletin yerine gelmesi için gerekli görüldüğünde, resen atanacak bir avukatın yardımından ücretsiz olarak yararlanabilmek"* hakkına sahiptir (m. 6/3-b ve m. 6/3-c). Anayasanın m. 36/1 hükmünde de *"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde ... savunma ... hakkına sahiptir"* ifadesiyle açıkça savunma hakkına yer verildiği görülmektedir. Söz konusu hükümlerden anlaşılacağı üzere, kişilerin savunma yapabilmeleri için onlara zaman ve çeşitli kolaylıkların tanınması gerekmektedir. Aynı şekilde, yapılacak olan ceza soruşturmalarında kişilerin kendilerini savunabilecekleri uygun ortam ve koşulların sağlanmasına dikkat edilmelidir. Keza kendilerini bir müdafî aracılığıyla savunabilmelerine de imkan tanınmalıdır¹². Savunma hakkı göz önünde bulundurularak hazırlanmış olan CMK hükümleri, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre yürütölen soruşturmaların da birer ceza soruşturması olması nedeniyle ve ilerleyen bölümlerde de açıklayacağımız gerekçelerle, bu soruşturmalar bakımından da uygulanacaktır. Dolayısıyla 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kapsamında yürütölen soruşturmalarda da savunma hakkının kullanılabilmesi için CMK m. 147 vd. maddelerinde düzenlenen ifade alma usulü ile müdafîye ilişkin hükümlerin dikkate alınması ve soruşturmaların bu doğrultuda yürütölmesi gerekmektedir.

¹¹ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.55; Bahri Öztürk ve Diğerkleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.138.

¹² Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.63-65; Bahri Öztürk ve Diğerkleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.157-158.

1.2.2.6. Suçlamayı ve Hakları Öğrenme Hakkı

AIHS m. 6/3-a hükmüne göre, bir suçla itham edilen herkesin, “*Kendisine karşı yöneltilen suçlamanın niteliği ve sebebinden en kısa sürede, anladığı bir dilde ve ayrıntılı olarak haberdar edilmek*” hakkı bulunmaktadır. CMK hükümlerinde ise şüphelilere suçlamayla birlikte kanuni hakların da bildirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla soruşturmacılar tarafından şüpheliye sahip olduğu haklar ve hakkında ileri sürülen iddialar belirtilmeli, şüphelinin kendisini avukatıyla da savunabileceği mutlaka bildirilmelidir. Ayrıca şüpheliye hakkındaki suçlamaları öğrenmesini sağlamak amacıyla, soruşturmanın gizliliği ilkesini bozmayacak şekilde¹³, soruşturmanın amacını engellemeyecek türden delillerin gösterilmesi de mümkündür. Bu hakkın etkin bir şekilde kullanılması için ve CMK m. 202/3 hükmünde tercüman bulundurulabilecek hallerin soruşturma evresi için de geçerli olduğu ifade edildiğinden, CMK m. 202 hükmünde belirtilen tercüman bulundurulacak hallere dikkat edilerek soruşturmanın yürütülmesi gerekmektedir¹⁴.

1.2.2.7. Soruşturmanın Gizliliği İlkesi

CMK m. 157 hükmünde, “*Kanunun başka hüküm koyduğu hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek koşuluyla soruşturma evresindeki usul işlemleri gizlidir.*” ifadesine yer verilmiştir. Böylece hukukumuzda masumiyet karanesiyle bağlantılı olan “lekelenmeme hakkı” için soruşturmanın gizliliği ilkesi benimsenmiştir. Buna göre, kişilerin kamuoyuna “suçlu” olarak duyurulması, basın önüne çıkartılması, görüntülerinin alınması söz konusu olamaz. Soruşturma evrakının herhangi bir yerde yayımlanması, paylaşılması da mümkün değildir. Ayrıca soruşturmanın gizliliği ilkesi, delillerin yok edilmesi, değiştirilmesi, şüphelinin kaçması gibi ihtimallerin engellenmesi açısından da önemli bir ilkedir¹⁵.

¹³ Bu yüzden AIHS m. 6/3-a hükmündeki “ayrıntılı olarak” ifadesinin soruşturma evresi için “tam olarak” şeklinde değerlendirilmesi gerektiği yönünde bkz. Özbek, Doğan, Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.63.

¹⁴ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.62-63; Bahri Öztürk ve Diğerleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.155.

¹⁵ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.70; Bahri Öztürk ve Diğerleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.141, 613.

1.2.2.8. Soruşturmanın Yazılılığı İlkesi

Hukukumuzda soruşturma evresinde kural olarak yazılılık ilkesi benimsenmiştir¹⁶. CMK m. 169/2 hükmünde, “*her soruşturma işlemi tutanağa bağlanır*” ifadesine yer verilerek yazılılık ilkesine göre hareket edileceği belirtilmiştir.

CMK m. 169/1 hükmünde, şüphelinin ifadesinin alınmasında, tanık ve bilirkişinin dinlenmesinde veya keşif ve muayane sırasında işlemlerin tutanağa aktarılması için bir zabıt katibi bulundurulacağı ifade edilmiştir. Aciliyet gerektiren durumlarda ise yemin vermek koşuluyla başka birisinin de yazman olarak görevlendirilebilmesine imkan tanınmıştır¹⁷.

CMK m. 169/2 vd. fıkralarında tutanakta bulunması gereken hususlar belirtilmiştir. Buna göre tutanakta işlemin yapıldığı yer, tarihi, başlama ve bitiş saati ile işleme katılan veya ilgisi bulunan kimselerin isimleri yer alır. Ayrıca kendilerini ilgilendiren kısımlar, ilgili kişilere okunarak veya okutturularak onayı alınıp tutanağa imza ettirilir. İmzadan kaçınma hali söz konusu olursa bu da tutanakta belirtilir. Tutanaklarda soruşturmacının, zabıt katibinin, varsa müdafî ile vekilin imzalarının bulunması gerekir.

1.2.2.9. Araştırma ve Kamu Davasını Açma Mecburiyeti İlkesi

Araştırma mecburiyeti ilkesi ile kamu davasını açma mecburiyeti ilkesi, ceza muhakemesi hukukunda soruşturma evresi için geçerli olan ve bu yönüyle çalışma konumuz bakımından önem arz eden ilkelerdir.

CMK m. 160/1 hükmüne göre, “*Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar*”. Kanun hükmünden de anlaşıldığı üzere, araştırma mecburiyeti ilkesi için bir suç haberinin alınması gerekmektedir. Bu suç haberinin şikayet, ihbar veya doğrudan öğrenilmesi gibi birtakım yollarla alınması mümkündür. Ancak önemli olan husus, suç

¹⁶ Bahri Öztürk ve Diğerleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.151; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.218.

¹⁷ Diğer soruşturma işlemlerinde ise zabıt katibi ya da yazman görevlendirilmesine gerek yoktur, bkz. Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.218.

işlendiği izlenimi veren bir halin olmasıdır. Buna ceza muhakemesi hukukunda “basit şüphe” denilmektedir¹⁸. Basit şüphe, soruşturmanın başlayabilmesi için gerekli olan suç şüphesini ifade etmektedir. Bu yüzden başlangıç şüphesi diye de adlandırılmaktadır. Basit şüphe için sadece basit bir tahmin veya soyut izlenimler yeterli olmamakta, somut vakıaların varlığı aranmaktadır. Fakat belirtilmelidir ki, bu şüphe için suçun işlendiği izlenimini veren bir durumun varlığı yeterli olduğundan, şüphenin en hafif derecesini teşkil etmektedir. Bu yüzden basit şüphe kamu davası açılması veya mahkumiyet için gerekli olan şüphe seviyesinde görülmemektedir. Basit şüphenin varlığı halinde soruşturma açılması uygun görülmektedir¹⁹.

CMK m. 160/1 hükmü gereğince haberi alınan her husus için değil, basit şüphe niteliğinde olan fiiller için soruşturma açılması ve araştırılması mecburiyeti aranmaktadır. Dolayısıyla ihbarın asılsız çıkması, şikayete tabi bir suç için şikayetin geri alınması, haber verilen eylemin suç teşkil etmediğinin anlaşılması gibi durumlarda araştırma mecburiyeti ilkesi uygulanmayacak ve Cumhuriyet savcısının soruşturmaya son vermesi gerekecektir²⁰.

Belirtmelidir ki, araştırma mecburiyeti ilkesi suçun işlendiğine dair haberin alınmasından kamu davasının açılması veya açılmaması kararının verileceği aşamaya kadar geçerli olan bir ilkedir²¹.

Yapılan soruşturma sonucunda toplanan delillerin, suçun işlendiği hususunda “yeterli şüphe” oluşturmaması durumunda Cumhuriyet savcısı tarafından iddianame hazırlanması CMK m. 170/2 hükmünce zorunlu tutulmuştur. Bu zorunluluğa “kamu davası açma mecburiyeti ilkesi” denilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus,

¹⁸ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.162-163, 231.

¹⁹ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.71,162; Bahri Öztürk ve Diğerleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.445; Yenisey ve Nuhoglu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.199-200; Şahin ve Göktürk, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.29.

²⁰ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.70-71; Bahri Öztürk ve Diğerleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.145; Yenisey ve Nuhoglu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.87.

²¹ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.70.

kamu davası açma mecburiyeti ilkesi için “basit şüphe”nin değil, “yeterli şüphe”nin aranıyor olmasıdır²².

Yeterli şüphe, soruşturma aşamasından sonra gerçekleşecek olan kovuşturma aşamasında şüphelinin veya sanığın mahkum olma ihtimalinin beraat etme ihtimalinden daha yüksek olması anlamına gelmektedir. Bir başka ifadeyle, soruşturma neticesinde bulunan deliller artık şüpheli tarafından gerçekleştirilmiş bir suç eyleminin varlığını gösterir niteliktedir. Dolayısıyla bu şüphe seviyesinden bahsedebilmek için mutlaka somut delillerin olması gerekir. Hazırlanacak iddianamenin mahkemece kabul edilmek üzere sunulabilmesi için CMK’ya göre yeterli şüphe aranmaktadır. Cumhuriyet savcısının, yaptığı soruşturma neticesinde yeterli şüphe seviyesine ulaşamadığı takdirde “kovuşturmayaya yer olmadığı kararı” vermesi gerekmektedir²³.

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre ise Kanunda belirtilen kişiler hakkında görevleri sırasında veya görevleri dolayısıyla suç işlediklerine dair haber alınması halinde yetkili makamlarca inceleme başlatılabileceği belirtilmiştir. Bu inceleme neticesinde soruşturma açılmasına karar verildiği takdirde kanunda belirtilen soruşturma usulünün uygulanacağı ifade edilmiştir. Yukarıda açıkladığımız ilkelerden hareketle, yetkili makamların öncelikle haber aldıkları suçun işlendiği izlenimi verip vermediğini değerlendirmesi gerekmektedir. Bir başka ifadeyle, yetkili makamlar haber alınan suçun basit şüphe seviyesinde olup olmadığına karar vermelidir. Alınan kararın soruşturma açılması yönünde olması halinde, kanunda belirtilen soruşturma usulüne uygun olarak araştırma mecburiyeti ilkesi gereği bir araştırma yapılması zorunluluğu oluşacaktır. Aynı şekilde kamu davasını açma mecburiyeti ilkesi gereği, yapılan araştırma neticesinde soruşturmacıların görüşünü bildiren bir soruşturma dosyasının oluşturulması ve dosya hakkında yetkili karar kurullarınca karar verilmesi gerekecektir.

²² Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.70-71; Bahri Öztürk ve Diğerleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.151-152; Yenisey ve Nuhoğlu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.87.

²³ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.231, 495-496; Bahri Öztürk ve Diğerleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.445; Yenisey ve Nuhoğlu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.335; Şahin ve Göktürk, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.91.

1.2.2.10. Maslahata Uygunluk İlkesi

Cumhuriyet savcısının soruşturmayı başlatıp başlatmaması için veya soruşturma sonunda yeterli şüpheyi sağlayacak delil bulsa dahi kamu davasını açıp açmaması ya da kamu davasını muhakeme sonuçlanıncaya kadar yürütüp yürütmemesi için takdir yetkisinin bulunduğu açıklayan ilkeye maslahata (maksada) uygunluk ilkesi denilmektedir²⁴.

Hukukumuzda yukarıda açıkladığımız üzere, araştırma ve kamu davasını açma mecburiyeti ilkesi benimsendiğinden maslahata uygunluk ilkesi ancak istisnai hallerde uygulanabilmektedir. Bu istisnai hallerden konumuz açısından önemli olanı CMK m. 158/6 hükmüdür. Bu hükme göre, “*İhbar ve şikâyet konusu fiilin suç oluşturmadığının herhangi bir araştırma yapılmasını gerektirmeksizin açıkça anlaşılması veya ihbar ve şikâyetin soyut ve genel nitelikte olması durumunda soruşturma yapılmasına yer olmadığına karar verilir*”. Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere soruşturma evresine geçilmeden önce bir ön aşama yer almaktadır. Bu ön aşamada Cumhuriyet savcısı haber alınan eylemin soruşturma yapılmasını gerektirecek nitelikte olup olmadığını değerlendirecektir. Haber alınan eylemin bir suç oluşturduğu ve somut vakıalara dayandığı anlaşıldığı takdirde soruşturmaya başlaması gerekecektir²⁵. Cumhuriyet savcılarının böyle bir imkanın tanınmasının sebebi madde gerekçesinde de belirtildiği gibi hem usul ekonomisini sağlamak hem de yukarıda açıkladığımız lekelenmeme hakkının gözetilmesi içindir²⁶.

CMK m. 158/6 hükmüne benzer bir düzenleme 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde yer almaktadır. Buna göre, kanunda belirtilen kişiler hakkında görev sırasında veya görev nedeniyle suç işlediğine dair haber alındığı takdirde yetkili makamlarca inceleme başlatılabilecektir. İnceleme sonucunda soruşturma açılması halinde hükmün devamındaki usuller uygulanacaktır. Ancak kanun hükmünün mefhum-u muhalifinden anlaşılacağı üzere, yetkili makamlar inceleme sonucunda

²⁴ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.71-72; Bahri Öztürk ve Diğerleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.152.

²⁵ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.71-72, 164.

²⁶ Ancak CMK m. 158/6 hükmünün araştırma ve kamu davasını açma mecburiyeti ilkelerini de kapsayan kovuşturma mecburiyeti ilkesini zedelediği ve sakıncalı sonuçların da ortaya çıkmasına neden olabileceği belirtilmektedir, bkz. Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.163-164.

soruşturma açılmasına gerek olmadığı kararı da verebileceklerdir. Bu şekilde 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde yetkili makamlar için Cumhuriyet savcılarının sahip olduğu soruşturma başlatmaya ilişkin takdir yetkisinin benzeri bir imkanın tanınmış olduğu görülmektedir.

1.3. KAMU GÖREVLİLERİ HAKKINDA ÖZEL CEZA SORUŞTURMA USULLERİNİN UYGULANMASI VE ÜLKEMİZDEKİ TARİHSEL GELİŞİMİ

Hukukumuzda kamu görevlileri için, kamu görevlisi olmayan kişilerden farklı olarak, özel ceza soruşturması usulleri uygulanmaktadır. Bu durum, Anayasanın m. 129/6 hükmünde ifade edildiğinden, anayasal dayanağa sahip kılınmıştır. Kamu görevlileri hakkında nasıl bir soruşturma usulü izleneceği ise genel kanun niteliğinde olan 4483 sayılı Kanunda düzenlenmektedir. Ancak 4483 sayılı Kanunun m. 2/2 hükmünde belirtildiği üzere, görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma usulüne tabi olanlar hakkında bu kanun hükümleri uygulanmamaktadır. Yükseköğretim kurumlarında çalışan akademik ve idari personel için 2547 sayılı Kanunun m. 53/c düzenlemesi bulunduğundan bu kişiler 4483 sayılı Kanunun kapsamı dışında kalmaktadır. Her ne kadar iki kanunda da ceza soruşturması usulü öngörülmekteyse de bu iki soruşturma usulü birbirinden farklılık göstermektedir.

Biz de çalışmamızın bu başlığında, kamu görevlileri hakkındaki ceza soruşturma usullerinden bahsetmeden önce kamu görevlisi kavramı ile kimlerin kastedildiğini açıklamaya ve yükseköğretim personelinin de kamu görevlisi olup olmadığını tespit etmeye çalışacağız. Ardından kamu görevlilerinin ayrı bir soruşturma usulüne tabi tutulmasının gerekip gerekmediğine dair ileri sürülen görüşleri kısaca ifade edeceğiz. Sonrasında ise ülkemiz tarihinde kamu görevlileri hakkında uygulanan soruşturma usullerine dair düzenlemeleri açıklayarak zaman içerisinde soruşturma usullerinde yaşanan değişimi göstermeye çalışacağız. Son olarak, soruşturma usulleri arasındaki farkların daha iyi anlaşılmasını sağlamak için kamu görevlileri hakkında uygulanan soruşturma usullerinde benimsenen sistemleri de açıklayacağız. Böylece kamu görevlileri hakkında uygulanan soruşturma usulleri hakkında bilgi sahibi olarak 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmündeki soruşturma

usulü ile 4483 sayılı Kanundaki soruşturma usulü arasındaki farkların daha iyi anlaşılmasını sağlamayı amaçlamaktayız.

1.3.1. Kamu Görevlisi Kavramı

Anayasanın m. 128/1 hükmüne göre, “Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.” Madde hükmünde yer alan, “memurlar ve diğer kamu görevlileri” ifadesinden “kamu görevlisi” kavramının memurları da kapsayan daha geniş bir anlamı olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir²⁷. Ancak Anayasanın m. 128 ve diğer maddelerinde kamu görevlisi kavramının bir tanımı yapılmamıştır²⁸.

Hukukumuzda sadece 26 Eylül 2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun (TCK) tanımlar başlığını taşıyan m. 6/1-c hükmünde kamu görevlisinin tanımı yapılmıştır. Bu tanıma göre, “*kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi*”lere kamu görevlisi denilmektedir. Ancak TCK’da kamu görevlisi tanımına yer verilmesinin sebebi, özgü suç olarak belirtilen suçların faillerinin saptanması, suçun temel halinden daha az veya daha çok ceza almasını sağlayan nitelikli hallerin belirlenmesidir. Konumuz için ise önem arz eden cezaların veya suçun niteliği değil,

²⁷ Sait Güran, “Anayasa’nın 128 ve 129’uncu Maddeleri Yönünden Kamu Görevlileri ile Bakanların Durumu”, **Amme İdaresi Dergisi**, C.17, s.34; Sait Güran, “Anayasa Mahkemesi’nin 1982 Anayasası Döneminde Personel Hukukuna Bakışı”, **Anayasa Yargısı Dergisi**, C.6, s.43-44; Yıldızhan Yayla, **İdare Hukuku**, Beta, İstanbul 2009, s.274; Bahtiyar Akyılmaz, Murat Sezginer ve Cemil Kaya, **Türk İdare Hukuku**, Seçkin, Ankara 2023, s.702; Ali D. Ulusoy, **Yeni Türk İdare Hukuku**, Yetkin, Ankara 2021, s.584-585; Burcu Demren Dönmez, “Türk Ceza Kanununda ‘Kamu Görevlisi’ Kavramı”, **TBBD**, S.94, s.99.

²⁸ Kemal Gözler ve Gürsel Kaplan, **İdare Hukuku Dersleri**, Ekin, Bursa 2022, s.560; Kemal Gözler, **İdare Hukuku Cilt II**, Ekin, Bursa 2019, s.649; Turgut Tan ve Bahar Bayazıt, **İdare Hukuku**, Turhan, Ankara 2021, s.475; Oğuz Sancakdar ve Diğerleri, **İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı**, Seçkin, Ankara 2022, s.400 vd.; Akyılmaz, Sezginer ve Kaya, **Türk İdare Hukuku**, s.702; Turan Yıldırım (Ed.), **İdare Hukuku**, Onikilevha, İstanbul 2021, s.261-262; Muharrem Özen ve Önder Tozman, “Türk Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı”, **Amme İdaresi Dergisi**, C.42, s.28; Ramazan Çağlayan, **İdare Hukuku Dersleri**, Adalet, Ankara 2021, s.496; Adil Bucaktepe, “Devlet Memurluğu ve Memurların Değerlendirilmesi Üzerine Düşünceler”, **GÜHFD**, C.18, s.463; Mehmet Karaarslan, “Suç ve Cezaların Memuriyete Etkisi”, **AÜHFD**, C.58, s.99; Hayrettin Eren, “1982 Anayasası ve Kamu Görevlileri Kavramı”, **AÜEHFD**, C.2, s.56; Selman Sacit Boz (Ed.), **Kamu Personel Hukuku**, Adalet, Ankara 2021, s.41; Fatma Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, Legal, İstanbul 2002, s.78; Faruk Şahin, “Yönetim Hukukundaki Memur Kavramıyla Ceza Hukukundaki Memur Kavramının Karşılaştırılması”, **ABD**, S.2004/1, s.24; Demren Dönmez, “Türk Ceza Kanununda ‘Kamu Görevlisi’ Kavramı”, s.98.

ceza soruşturması usulüdür. Ayrıca bu tanımın idare hukukunda kastedilen kamu görevlisi kavramından çok daha geniş bir anlama geldiği de ifade edilmektedir. Dolayısıyla bu tanımın ceza hukuku açısından geçerli olduğunu belirtmek gerekir²⁹.

İdare hukukunda ise kamu görevlisi kavramı geniş ve dar anlamda olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Geniş anlamda kamu görevlisi, kamuda çalışan kamu hukukuna tabi personelin yanı sıra özel hukuka tabi personeli de kapsamaktadır. Dar anlamda kamu görevlisi ise kamu tüzel kişilerinde mesleki bir sıfatla ücretli bir iş yapan ve kamu hukuku rejimine tabi olan personeli belirtmek için kullanılmaktadır. İdare hukukunda kabul edilen anlam dar anlamda kamu görevlisi kavramı olup, kamu görevlisi “bir kamu tüzel kişisi tarafından bir kamu hukuku bağıyla istihdam edilen görevli” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma göre bir kişinin kamu görevlisi statüsünde olabilmesi için üç şartı yerine getirmesi gerekmektedir. Öncelikle kişi bir kamu tüzel kişisine bağlı olmalıdır. İkinci olarak, bağlı olduğu kamu tüzel kişisi tarafından istihdam edilmelidir. Başka bir ifadeyle, kamu tüzel kişisi tarafından bu kişi kısa veya uzun bir süre boyunca çalıştırılmalıdır. Son olarak ise kişi kamu hukuku bağı ile kamu tüzel kişisi tarafından istihdam edilmiş olmalıdır. Hukukumuzda kamu hukuku bağı, idari sözleşme veya atama yoluyla kurulmaktadır³⁰.

Kamu görevlileri için genel kanun niteliğinde olan 14 Temmuz 1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu (DMK) m. 4 hükmünde kamu hizmetlerinin memur, sözleşmeli personel ve işçiler tarafından yerine getirileceği belirtilmiştir³¹.

²⁹ Gözler ve Kaplan, **İdare Hukuku Dersleri**, s.560; A. Şeref Gözübüyük ve Turgut Tan, **İdare Hukuku Cilt I Genel Esaslar**, Turhan, Ankara 2021, s.869; Tayfun Akgüner, **İdare Hukuku**, Der Yayınları, İstanbul 2021, s.535-537; Yıldırım (Ed.), **İdare Hukuku**, s.262; Ulusoy, **Yeni Türk İdare Hukuku**, s.585; Bucaktepe, “Devlet Memurluğu ve Memurların Değerlendirilmesi Üzerine Düşünceler”, s.464-465; Karaarslan, “Suç ve Cezaların Memuriyete Etkisi”, s.100; Eren, “1982 Anayasası ve Kamu Görevlisi Kavramı”, s.55; Boz (Ed.), **Kamu Personel Hukuku**, s.49-53; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.34; Demren Dönmez, “Türk Ceza Kanununda ‘Kamu Görevlisi’ Kavramı”, s.99,117-118; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.82-86. Özen ve Tozman, “Türk Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı”, s.54; Hüseyin Aydın, “Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı”, **ABD**, S.2010/1, s.116.

³⁰ Gözler ve Kaplan, **İdare Hukuku Dersleri**, s.559-561; Akgüner, **İdare Hukuku**, s.514-515; Yıldırım (Ed.), **İdare Hukuku**, s.262; Halil Kalabalık, **İdare Hukuku Dersleri Cilt – I**, Seçkin, Ankara 2019, s.441-451; Ramazan Yıldırım ve Serkan Çınarlı, **Türk İdare Hukuku Dersleri Cilt: 1**, Adalet, Ankara 2021, s.246 vd.; Boz (Ed.), **Kamu Personel Hukuku**, s.56-59; Aydın, “Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi”, s.116; Şahin, “Yönetim Hukukundaki Memur Kavramıyla...”, s.21-22.

³¹ Madde hükmünde “geçici personel” de yer almaktadır. Ancak geçici personeli düzenleyen m. 4/C hükmü 1 Şubat 2018 tarih ve 7079 sayılı Kanunla onaylanan 20 Kasım 2017 tarih ve 696 sayılı KHK

Ancak DMK m. 4/D hükmü ile işçiler bu kanunun kapsamı dışında tutulmuş, özel hukuka tabi kılınmıştır. Bu nedenle DMK'ya göre kamu hizmetleri memurlar ile sözleşmeli personel eliyle yürütülmektedir³².

DMK m. 4/A hükmüne göre memurlar, “*Mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilen*” kişilerdir.

Sözleşmeli personel ise DMK m. 4/B hükmüne göre, “*Kalkınma planı, yıllık program ve iş programlarında yer alan önemli projelerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve işlerliği için şart olan, zaruri ve istisnai hallere münhasır olmak üzere özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren geçici işlerde, Cumhurbaşkanınca belirlenen esas ve usuller çerçevesinde, ihdas edilen pozisyonlarda, mali yılla sınırlı olarak sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlileridir*”.

DMK'daki tanımlarını verdiğimiz memurlar ile sözleşmeli personel arasında çeşitli farklılıklar bulunmaktadır. Farklardan ilkin, kamu tüzel kişisiyle kurdukları ilişkinin biçimi oluşturmaktadır. Her ikisi de kamu hukuku bağıyla bağlı olmakla birlikte memurlar tek taraflı işlem olan atama ile görev başına gelirken sözleşmeli personel iki taraflı işlem olan idari sözleşme ile görev başına gelmektedir. İkinci farkı ise, her iki bağlılık da kamu hukukuna tabi olmasına rağmen, bağın içeriği oluşturmaktadır. Çünkü bu bağın içeriği memurlar için kanuni ve nizami iken, bir başka ifadeyle, mevzuatla önceden düzenlenmişken; sözleşmeli personel bakımından ise kural olarak kanuni ve nizami değil, akdi olarak yani idari hizmet sözleşmesinin hükümleriyle belirlenmektedir³³.

İlave olarak belirtilmelidir ki, DMK'nın “Kapsam” başlığını taşıyan m. 1 hükmünde bu kanunun “*Genel ve Katma Bütçeli Kurumlar(da)... çalışan memurlar hakkında*” uygulanacağı ifade edilmiştir. Ayrıca aynı Kanunun m. 1/2 hükmünde

ile mülga edilmiştir. Dolayısıyla hukukumuzda geçici personel şeklindeki istihdam türü ortadan kalkmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Gözler ve Kaplan, **İdare Hukuku Dersleri**, s.562.

³² Gözler ve Kaplan, **İdare Hukuku Dersleri**, s.562; Gözler, **İdare Hukuku Cilt II**, s.667; Tan ve Bayazıt, **İdare Hukuku**, s.472; Akyılmaz, Sezginer ve Kaya, **Türk İdare Hukuku**, s.710-711; Yıldırım (Ed.), **İdare Hukuku**, s.266.

³³ Gözler ve Kaplan, **İdare Hukuku Dersleri**, s.563.

sözleşmeli personel için de bu kanunun uygulanacağı belirtilmiştir³⁴, m. 1/3 hükmünde de “*Üniversitelerin ... öğretim üye ve yardımcıları, ... özel hükümlere tabidir.*”³⁵ ifadesine yer verilmiştir.

Bu bilgiler ışığında değerlendirme yapıldığında yükseköğretim personelinin, yükseköğretim kurumları Anayasanın m. 130/1 hükmünde kamu tüzel kişiliğine sahip kılındığından ve bu kurumlar tarafından atama yoluyla veya sözleşmeli olarak istihdam edildiklerinden, kamu görevlisi olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla yükseköğretim personeli kamu görevlisi olduğu için Anayasanın m. 129/6 hükmü uyarınca, kural olarak, özel ceza soruşturması usulüne tabi kılınabilecekler arasındadır. Nitekim hukukumuzda 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü ile yükseköğretim personeli için özel olarak düzenlenmiş ceza soruşturması usulü yer almaktadır. Bu durum Anayasaya aykırı olmayıp, soruşturmanın kimler hakkında yürütüleceği de bu kanuna bakılarak belirlenmelidir³⁶. Vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan yükseköğretim personelinin durumunu ve özel ceza soruşturması usulüne tabi olan kişilerin tespitini ise çalışmamızın ikinci bölümünde irdedeceğimiz için şimdilik bu belirlemeyle sınırlı kalıyoruz³⁷.

1.3.2. Kamu Görevlilerinin Ayrı Bir Ceza Soruşturması Usulüne Tabi Tutulmasının Gerekçeleri

Kamu görevlilerine ait ceza soruşturmalarının, kamu görevlisi olmayan kişilerden ayrılmasının sebebi eski tarihlere dayanmaktadır. Mutlak monarşinin hakim

³⁴ Hukukumuzda çeşitli düzenlemelerle birçok sözleşmeli personel statüsü düzenlenmektedir. Bu nedenle DMK hükümleri sadece bu kanuna göre istihdam edilen sözleşmeli personel için uygulanmaktadır.

³⁵ Kanunda “*İktisadi ve Ticari İlimler Akademilerinin, Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademilerinin, Devlet Güzel Sanatlar Akademilerinin, Türkiye ve Orta - Doğu Amme İdaresi Enstitüsünün*” ifadesine de yer verilmiştir. Ancak bu kurumlar kendilerini başka yükseköğretim kurumlarına bağlayan düzenlemeler ile hizmet sunmaya devam etmektedir. 20 Temmuz 1982 tarih ve 41 sayılı KHK ile İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri, Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademileri ve Devlet Güzel Sanatlar Akademileri KHK’da belirtilen üniversitelere bağlanarak fakülte statüsüne geçirilmiştir. Türkiye ve Orta – Doğu Amme İdaresi Enstitüsü ise 9 Temmuz 2018 tarih ve 703 sayılı KHK’nın m. 125 hükmü ile kapatılmıştır. Ancak Yüksek Öğretim Kurulunun 12.7.2018/455 sayılı kararıyla her türlü araç, gereç, taşınır, taşınmaz, yayın, yayın hakları, kurumsal belge ve arşivleriyle birlikte Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesine devredilmiştir. Yükseköğretim kurumlarının güncel durumları için 28 Mart 1983 tarih ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununa bakılması uygun olacaktır.

³⁶ Aynı yönde bkz. İbrahim Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, Yetkin, Ankara 2022, s.19.

³⁷ Bkz. 2.2.2. ve 2.2.3.1.

olduğu dönemlerde hükümdarların sorumsuzluğu kabul edilmekte ve kamu görevlileri hükümdarı temsil etmekteydi. Dolayısıyla kamu görevlisini yargılamak adeta hükümdarı yargılamak anlamına geleceğinden bu kişilerin işlemiş olduğu suçlar daha özel nitelikli görülmüş ve bu kişilerin suçları için hükümdara şikayetin iletildiği bir sistem benimsenmişti. Hükümdar görevli için yargılama yapılmasına izin verebileceği gibi doğrudan kendisi de yargılama yapabilmekteydi³⁸.

Kamu görevlilerinin özel bir yargılamaya tabi tutulması bu gerekçeyle ortaya çıkmış olsa da günümüzde farklı gerekçelerle hala devam etmektedir³⁹. En başta kamu hizmetinin sürekliliği ve düzenliliğinin bir güvencesi olarak uygulanmaktadır. Ayrıca kamu görevlileri için ayrı bir soruşturma usulünün uygulanması gerektiğini savunanlar tarafından başka nedenler de ileri sürülmektedir. Buna göre, kamu görevlileri görevlerini yerine getirirken birçok kişi ve olayla ilgilendiğinden kamu görevlilerinin iftiralar, zan altında bırakıcı tavır ve tutumlar ile karşılaşması gayet muhtemeldir. Kamu görevlilerinin her seferinde asılsız şikayetler ile savcı karşısına çıkıp kendi hakkını aramakla zaman kaybetmesi kamu hizmetinin de aksamasına neden olacaktır. Keza bu durum kamu otoritesini de zedeleyici bir görüntünün oluşmasına sebebiyet verecektir. İlave olarak, kamu görevlilerinin bu tarz şikayetler ile sık sık karşılaşmaları

³⁸ Sıddık Sami Onar, **İdare Hukukunun Umumî Esasları II. Cilt**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1966, s.1247; Çetin Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, **İÜHF**, C.26, s.34; Metin Günday, **İdare Hukuku**, İmaj Yayınevi, Ankara 2015, s.620; Yayla, “Memurların Yargılanması”, s.266; Uğur Mumcu, “Türk Hukukunda Memurların Yargılanması”, **AÜHF**, C.28, s.133-135; Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.151; Ramazan Çağlayan, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanmasına İlişkin 4483 Sayılı Kanun Hakkında Bir Değerlendirme”, **AÜEHF**, C.7, s.108; Sinan Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında Görev Yapan Personel Hakkında Ceza Soruşturması Yürütülmesi Usulü”, **MÜHF-HAD**, C.28, s.1336.

³⁹ Kamu görevlileri hakkında ayrı bir soruşturma usulü uygulanmasının gerekip gerekmediği konusunda doktrinde yer alan görüşlere dair ayrıntılı bilgi için bkz., Öztekin Tosun, “Memurların Suçlarında Özel Muhakeme Kuralları (II)”, **Yargıtay Dergisi**, C.10, s.23-27; Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, s.76-85; Selahattin Keyman, “Memurin Muhakematı Kanunu”, **AÜHF**, C.19, s.176-182; Turhan Tufan Yüce, “Memurin Muhakematı Kanununun Anayasaya Aykırılığı ve Anayasa Mahkemesinin Bu Konudaki Kararı Üzerine”, **ABD**, C.25, s.875-878; Erol Çetin, “Memurların Yargılanmalarına İlişkin Yasa Yürürlükten Kaldırılmalıdır”, **Yargıtay Dergisi**, C.20, s.58-66; Çağlayan, **İdare Hukuku Dersleri**, s.582-584; Çağlayan, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanmasına İlişkin 4483 Sayılı Kanunun Hakkında Bir Değerlendirme”, s.108-111; İlyas Şahin, “4483 Sayılı Kanunda Öngörülen Ön İnceleme Görevlisinin Yetkileri ve Bu Çerçevede İzin Sisteminin Gerekliliği Hakkında Değerlendirme”, **GÜHF**, C.19, s.252-258; Faruk Şahin, “Memur Yargılama Sistemi Kaldırılıyor Mu”, **Sayıştay Dergisi**, S.48, s.47-68; Hüseyin Erkenci, “Memurin Muhakemat-ı Hakkında Kanunu Muvakkat Üzerine Düşünceler”, **TBB**, S.1999/1, s.16-19; Nezih Sütçü, “4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanun Nasıl Yozlaştırıldı?”, **İBD**, C.79, s.803-808; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.432-434; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.33-41.

görevleri gereği yapmakla mükellef oldukları hususların, korku ve endişe kaynağı olmasına neden olabilecektir. Bu yüzden kamu görevlileri ani kararlar almakta zorlanan, pasif, çekingen ve sorumluluktan kaçan bir hale dönüşebilecektir. Bu durum da yine kamu hizmetlerinin yapılmamasına veya aksak işlemesine neden olacaktır⁴⁰.

Benzer sebepler 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun gerekçesinde de ifade edilmiştir. Buna göre, “*etkin, verimli, süratli ve saygın bir kamu yönetimi toplumun vazgeçemeyeceği bir olgudur. ... Bu noktada, Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevleri kamusal yetki ve usuller kullanmak suretiyle ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerinin bu görevleri sebebiyle işledikleri suçlar nedeniyle doğrudan doğruya ceza kovuşturmasına tâbi tutulmaları, kamu hizmetinin işleyişinde aksamalara ve kamu otoritesinin saygınlığının zedelenmesine yol açabilir. Bu sakıncaları gidermek, memurlar ve diğer kamu görevlilerini asılsız isnat ve iftiralar karşısında korumak için bunların görevleri sebebiyle işledikleri suçlar hakkında*” özel soruşturma sistemlerinin uygulanması gerekli görülmüştür⁴¹.

⁴⁰ Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, s.76-78; Keyman, “Memurin Muhakematı Kanununu”, s.176-177; Gözler, **İdare Hukuku Cilt II**, s.828; Günday, **İdare Hukuku**, s.619; Akgüner, **İdare Hukuku**, s.705-706; Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.151-152; Yıldırım ve Çınarlı, **Türk İdare Hukuku Dersleri Cilt: 1**, s.367; Çağlayan, **İdare Hukuku Dersleri**, s.582-583; Çetin, “Memurların Yargılanmalarına İlişkin Yasa Yürürlükten Kaldırılmalıdır”, s.58; M. Artuk Arıçoğlu, “Üniversite Personeli Hakkında Ceza Soruşturması Yürütülmesi Usulüne İlişkin Değerlendirme”, **Danıştay ve İdari Yargı Günü 146. Yıl Sempozyumu**, Ankara, Danıştay Başkanlığı, 12 Mayıs 2014, s.73; Cahit Tutum, “Memurların Hak ve Ödevleri”, **Amme İdaresi Dergisi**, C.2, s.110-111, 122; Çağlayan, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanmasına İlişkin 4483 Sayılı Kanunun Hakkında Bir Değerlendirme”, s.108-109; Ömer Asım Livanelioğlu, “Ceza Usul Hukukumuzda Memur Yargılamaları”, **ABD**, S.1995/1, s.43-44; Erkenci, “Memurin Muhakemat-ı Hakkında Kanunu Muvakkat Üzerine Düşünceler”, s.16; Şahin, “Memur Yargılama Sistemi Kaldırılıyor Mu”, s.49-50; Faruk Şahin, “Memur Yargılama Sisteminin Tarihi Süreci ve Ülkemizdeki Son Durum”, **TİD**, C.76, s.183-186; Mehmet Ali Oğan, “Görev Suçlarında İlk Soruşturma”, **ABD**, S.1981/3, s.380; Avcı, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun Üzerine Bir İnceleme”, s.274-276; Sütçü, “4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanun Nasıl Yozlaştırıldı?”, s.804-807; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1336, 1338-1339; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.432-433; İbrahim Pınar ve Öner Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, Seçkin, Ankara 2020, s.38; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.5-6; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.27-28.

⁴¹ TBMM, **Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu**, Sıra Sayısı 198,

Genel olarak kamu görevlilerinin özel soruşturma usullerine tabi tutulmasının nedenleri bu olmakla birlikte doktrinde kamu görevlilerinin özel soruşturma usullerine tabi tutulmaması gerektiğini savunan görüşler de mevcuttur. Bu görüşlere göre, bu durum kamu görevlilerine adeta devletin tanımış olduğu bir imtiyazdır. Ayrıca idareden kişilerin soruşturma için görevlendirilmesi, soruşturulan kişi ile soruşturmacıyı yüz yüze getirdiğinden kurum içi huzuru bozabilecektir. Bunun haricinde idareden kişilerin soruşturma için görevlendirilmesi, soruşturmanın düzgün bir şekilde yapılmayıp kamu görevlisinin korunmasına da yol açabilecektir. Keza soruşturmacıların hukuk bilmeyen kişiler olması soruşturmaların sağlıklı olmasına sebebiyet verebilecektir. Bu yüzden bağımsız bir organın soruşturmayı yapması daha uygun olacaktır. Son olarak, zaten adli mercilerin herkes gibi kamu görevlilerinin de şeref ve haysiyetini koruması gerekmektedir. Dolayısıyla idarece soruşturma yapılması yürütmenin yargıya karışması gibi bir sonucu doğuracağından bu daha tehlikeli bir durumu oluşturacaktır⁴².

Anayasa Mahkemesine, kamu görevlileri hakkında özel ceza soruşturması usulü düzenleyen çeşitli kanunlar ve maddeler için, karşı görüşte belirttiğimiz gerekçelerle, iptal talebinde bulunulmuştur. Ancak bu düzenlemeler, 4483 sayılı Kanunun çıkarılış gerekçesine benzer ifadelerle Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasaya aykırı görülmemiştir. Örneğin, asker kişilerin yargılanmasında değişiklik öngören kanun maddesinin iptali istemiyle yapılan bir başvuruyu inceleyen Anayasa

<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d21/c017/tbmm21017021ss0198.pdf>

(Erişim Tarihi: 03.04.2022), s.1-2.

⁴² Karşı görüşler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz., Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, s.80-85; Keyman, “Memurin Muhakematı Kanunu”, s.178 vd.; Tosun, “Memurların Suçlarında Özel Muhakeme Kuralları (II)”, s.9; Yıldırım ve Çınarlı, **Türk İdare Hukuku Dersleri Cilt: 1**, s.368; Çetin, “Memurların Yargılanmalarına İlişkin Yasa Yürürlükten Kaldırılmalıdır”, s.59-66; Çağlayan, **İdare Hukuku Dersleri**, s.583-584; Çağlayan, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanmasına İlişkin 4483 Sayılı Kanunun Hakkında Bir Değerlendirme”, s.109-111; Livanelioğlu, “Ceza Usul Hukukumuzda Memur Yargılamaları”, s.43; Oğan, “Görev Suçlarında İlk Soruşturma”, s.380-381; Erkenci, “Memurin Muhakemat-ı Hakkında Kanunu Muvakkat Üzerine Düşünceler”, s.16-18; Şahin, “Memur Yargılama Sistemi Kaldırılıyor Mu”, s.48-49; Sütçü, “4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanun Nasıl Yozlaştırıldı?”, s.803-808; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1339 vd.; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.433-434. Sadece kamu görevlilerinin işleyebileceği suçların TCK’da düzenlenmiş olmasının ceza alma korkusu nedeniyle verimliliği artıran bir unsur olduğu, ancak özel ceza soruşturmasına tabi tutularak idari amirleri tarafından korunmaları halinde verimliliği düşüren bir durum oluşturacağı yönünde bkz. Selami Demirkol ve Emre Akbulut, “Türkiye’de Kamu Personelinin Verimliliğinin Arttırılmasında Hukuki Araçlar ve Yargı Kararları”, **GÜHFD**, C.17, s.1349.

Mahkemesi, kamu görevlilerinin ayrı bir soruşturmaya tabi tutulmasının Anayasaya uygun olduğunu açıkça ifade etmiştir. Ayrıca aynı kararında *“kamu görevinin tam ve aksamadan yürütülmesi”*, kamu görevlilerinin *“görevini yaparken birtakım korku ve endişelerden uzak tutulması ve dolayısıyla korunması”* için özel soruşturma usullerinin düzenlenmesinin anayasaya aykırı bir yönünün bulunmadığını belirtmiştir⁴³. Anayasa Mahkemesi bir başka kararında, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun genel nitelikte olduğunu ve herkes için uygulanacağını belirtmiş, bazı kişiler için ise kanun koyucunun kimi gerekçelerle özel soruşturma usulü düzenlediğini ifade etmiştir. Kimlerin özel soruşturma usulüne tabi tutulacağını tespit etmede kanun koyucunun takdir yetkisinin olduğunu belirten Anayasa Mahkemesi, bu imkanın tanınmasının, *“uygulanacak kişilere bir zümre ya da sınıflar olarak imtiyaz tanımak anlamına gelmeyip, yapılan görevin niteliğinden kaynaklandığını”* vurgulamıştır⁴⁴. Bir diğer kararında ise bu tanınan güvencenin sadece kamu görevlilerine uygulanacağına dair Anayasada bir yasaklamanın olmadığını, *“kanun koyucunun ... takdir yetkisine dayanarak memur ve diğer kamu görevlisi kapsamında bulunmayanlar yönünden de ... aynı güvenceyi içeren düzenlemeler yapması”*nın mümkün olduğunu belirtmiştir⁴⁵. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi kişiler hakkında özel soruşturma usullerinin düzenlenmesini anayasal ilke ve değerlere aykırı bulmamakta, yasa koyucunun takdir yetkisi kapsamında olduğunu ifade etmektedir.

Anayasa Mahkemesinin, 4 Şubat 1329 (1913) tarihli Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatın yürürlükte olduğu ve 1982 Anayasası öncesi dönemde almış olduğu kararlar da benzer niteliktedir. MMHKM’nin iptali için başvuru olan bir kararında Anayasa Mahkemesi, *“inceleme konusu kanun, memurlara, bir zümre, bir sınıf olarak imtiyaz tanımakta değildir. Kanunun sağladığı bir çeşit teminattır. Bu da kamu hizmetinin iyi işlemesi için düşünülmüş, düzenlenmiştir. Memur gördüğü hizmet yüzünden sık sık isnat ve iftiralara uğrayabilir. Kendisine memuriyetle ilgili suç isnat edilen her memurun, hemen adliyeye sevk edilmesi hem memurları tedirgin ederek*

⁴³ Anayasa Mahkemesi, T.14.01.2015, E.2014/89, K.2015/3, (Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

⁴⁴ Anayasa Mahkemesi, T.17.01.2013, E.2012/19, K.2013/17, (Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

⁴⁵ Anayasa Mahkemesi, T.04.12.2014, E.2013/84, K.2014/183, (Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

hizmeti aksatır, hem de hizmetin yürütülüşü üzerinde bir takım haksız şüphelere yol açabilir.” şeklinde görüşünü belirtmiştir⁴⁶. 1982 Anayasasının yürürlüğe girmesiyle beraber Anayasa Mahkemesi, MMHKM hakkında aktardığımız sebeplere ek olarak 1982 Anayasasının m. 129/6 hükmünün varlığını da belirterek iptal taleplerini reddetmiştir⁴⁷. Keza Danıştay da MMHKM’nin yeniden düzenlenmesine olumlu bakmışsa da yürürlükten kaldırılması halinde kamu görevlilerinin çalışamaz hale geleceği yönünde görüş belirtmiştir⁴⁸.

Son olarak Anayasa Mahkemesine 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün iptali için de başvurulmuştur. Bu kararında da Anayasa Mahkemesi, önceki kararlarına paralel şekilde bazı kişiler için özel soruşturma ve kovuşturma usullerinin var olabileceğini belirtmiş ve *“Bu usullerin tanınması, uygulanacak kişilere bir zümre ya da sınıf olarak imtiyaz tanımak anlamına gelmeyip, yapılan görevin niteliğinden kaynaklanmaktadır. Böylece, hem yapılan görevin en iyi şekilde ve etkin olarak yerine getirilmesi hem de gereksiz şikâyetlere maruz kalınarak görülen hizmetin kesintiye uğramaması amaçlanmıştır.”* ifadeleriyle bu hususun önemini vurgulamıştır⁴⁹.

Kamu görevlilerinin ayrı bir ceza soruşturması usulüne tabi tutulmasının gerekçeleri ve buna ilişkin ileri sürülen görüşler ile mahkeme kararları yukarıda ifade ettiğimiz biçimdedir. Ancak belirtilmelidir ki, kamu görevlilerinin ayrı bir ceza soruşturması usulüne tabi tutulması gerekliliği, günümüzde birçok ülke hukukunda olabildiğince sınırlı sayıda kamu görevlisi için söz konusu olur hale gelmiş veya

⁴⁶ Anayasa Mahkemesi, T.14.11.1967, E.1967/14, K.1967/36, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022). Aynı doğrultuda, Anayasa Mahkemesi, T.26.09.1968, E.1968/14, K.1968/35, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.22.12.1970, E.1970/34, K.1970/47, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

⁴⁷ Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/26, K.1992/11, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/29, K.1992/12, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/42, K.1992/13, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/43, K.1992/14, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.05.05.1992, E.1992/27, K.1992/31, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.15.09.1992, E.1992/35, K.1992/46, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

⁴⁸ Görüş için bkz. **Danıştay Dergisi**, Memurin Muhakemâtı Hakkında Danıştay’ın Görüşü, 1983, s.3-8.

⁴⁹ Anayasa Mahkemesi, T.10.10.2013, E.2013/58, K.2013/114, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 05.04.2022).

tümden terk edilmiştir. Örneğin Belçika Anayasasında bu hususun yasaklandığı belirtilmiş, böylece kamu görevlilerinin ayrı bir ceza soruşturmasına tabi tutulması gerektiği düşüncesinden anayasal boyutta vazgeçilmiştir⁵⁰. Ülkemiz hukukunda ise mevzuatımızda yer alan düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere, bu durumun elzem olduğu düşüncesi hala baskın görüş konumundadır. Bu bağlamda ülkemizin yakın zaman içerisinde hızlı bir şekilde bu görüşten vazgeçeceğini düşünmemekteyiz. Bununla birlikte, ülkemiz hukukunda alternatifli bir sistemin uygulanabilmesine imkan tanınmasının isabetli olacağı kanaatindeyiz. Daha açık bir ifadeyle, haklarında soruşturma yürütülen kamu görevlilerinin kendi istekleri olduğu takdirde, idare tarafından soruşturulmak yerine tıpkı diğer vatandaşlar gibi doğrudan Cumhuriyet savcıları tarafından soruşturulmalarına imkan tanıyan bir uygulamaya geçilmesinin daha yerinde olacağı düşüncesindeyiz. Fakat mevcut hukuk sistemimiz buna izin vermemekte, hatta kamu görevlisi hakkında idare tarafından soruşturma yapılması gerekirken yanlışlıkla Cumhuriyet savcısı tarafından doğrudan soruşturma yürütüldüğü takdirde mahkeme tarafından yargılanma tamamlanmış olsa dahi bu kararların Yargıtay tarafından bozulduğu görülmektedir⁵¹. Bozulma kararı üzerine ise soruşturma idare tarafından yeniden yapıp mahkemece tekrardan karar alınmaktadır. Halbuki Cumhuriyet savcısı tarafından yapılan soruşturmanın böyle bir durumda kabul edilmesinin bir problem oluşturmayacağını, hatta zaman ve masraf açısından tasarruf sağlayacağını ifade etmek gerekir. Öte yandan kişinin yapılan yargılama sonucunda ceza aldığı bir durumda, Cumhuriyet savcısı yerine idare tarafından soruşturmanın

⁵⁰ Sami Selçuk, **Kamu Görevlilerinin Yargılanması**, Yetkin, Ankara 2017, s.23-72; R. Bülent Tarhan, **Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Soruşturulması Usulleri**, Adalet, Ankara 2018, s.688-692.

⁵¹ “...Şüpheliler ..., ..., ..., ..., ... ve ...'ın ... öğretim elemanı oldukları, ... şüphelilere atılı suçun 2547 Sayılı Kanun'un 53. maddesinin (c) fıkrasının (7) numaralı alt bendinde sayılan ve kovuşturmayı doğrudan Cumhuriyet savcısının yapacağı belirtilen suçlar arasında sayılmadığı, anılan Kanun'un 53. maddesinin (c) fıkrasının (1), (2) ve (4) numaralı alt bentleri hükümlerine uyarınca öğretim elemanı olanlar hakkındaki ilk soruşturmanın Yükseköğretim Kurulu Başkanınca veya diğer disiplin amirlerince doğrudan veya görevlendirecekleri soruşturmacı tarafından yapılması, son soruşturmanın açılıp açılmamasına üniversite yönetim kurulu üyeleri arasından oluşturulacak üç kişilik kurulca karar verilmesi, lüzum-u muhakeme kararına yapılacak itirazın Danıştay 2. Dairesince incelenerek karara bağlanması, lüzum-u muhakeme kararının kesinleşmesi hâlinde yargılamanın suçun işlendiği yer adliye mahkemesinde yapılması gerektiği, şüpheliler ..., ..., ..., ..., ... ve ... hakkında görevleri ve sıfatları sebebiyle 2547 Sayılı Kanun ile öngörülen özel soruşturma usulüne uyulmaması hususunun Adalet Bakanlığının kanun yararına bozma istem yazısında ileri sürülmediği ve sonuca etkili bu hukuka aykırılığın kanun yararına bozmaya konu edilmesinin olanaklı olduğu gözetildiğinde, kanuna aykırı olduğu saptanan bu husus yönünden de kanun yararına bozma başvurusu sağlandıktan sonra sonucuna göre karar verilmek üzere dosyanın Özel Daireye gönderilmesi gerekmektedir...”, Yargıtay Ceza Genel Kurulu, T.27.06.2019, E.2019/15-9, K.2019/511, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.05.2022).

yürütülmesi gerektiği belirtilerek kişi hakkında verilen mahkeme kararının bozulması üzerine, idare tarafından tekrardan yapılan soruşturmada kişinin mahkemede kovuşturulmasına izin verilmediği takdirde ne olacağı da düşündürücüdür. Dolayısıyla belirttiğimiz durumda Cumhuriyet savcılarının yürüttüğü soruşturmaların kabul edilmesinin yanı sıra önerdiğimiz, kamu görevlisinin talebine bağlı olarak seçilebilecek alternatifli sistemin kullanılabileceği kanaatindeyiz.

1.3.3. Kamu Görevlileri Hakkındaki Ceza Soruşturmaları Usullerinin Ülkemizdeki Tarihsel Gelişimi

Kamu görevlileri hakkında uygulanan ceza soruşturmalarını sadece günümüzü baz alarak incelemek yanlış olacaktır. Çünkü günümüzde uygulanan ve kamu görevlileri için özel ceza soruşturması usulü öngören kanunlarda geçmişin izleri hala bulunmaktadır. Kamu görevlilerinin ceza soruşturması için genel kanun niteliğinde olan 4483 sayılı Kanun, 2 Aralık 1999 tarihinde kabul edilmiş, 4 Aralık 1999 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Kanunun m. 19 hükmü gereği yayımlandığı günde de yürürlüğe girmiştir. Halbuki 4 Aralık 1999 tarihine kadar 4 Şubat 1329 (1913) tarihli Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat uygulanmaktaydı. MMHKM, tarihinden de anlaşılacağı üzere, 29 Ekim 1923 Cumhuriyetin ilanından, hatta 23 Nisan 1920 TBMM’nin kuruluş tarihinden de eski tarihli bir kanundur. Osmanlı Devleti’nin yadigarı diyebileceğimiz bu kanun, benimsediği sistem ile birçok kanunu etkilemiştir. Başta 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü etkilenenler arasındadır. 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü, MMHKM yürürlükte olduğu dönemde uygulanmaya başlandığından, MMHKM’nin sahip olduğu soruşturma usulünden etkilenmiş ve aynı soruşturma usulünü benimsemiştir. Günümüzde 4483 sayılı Kanun, kamu görevlilerinin ceza soruşturması için tamamen farklı bir soruşturma usulünü öngörmekteyse de 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü MMHKM’nin soruşturma usulünü hala devam ettirmektedir.

Bu konu başlığımızda, biz de yaygın olan sisteme bağlı kalarak önce Osmanlı Devleti’nin memur yargılamalarına dair prosedürlerini, Tanzimat Dönemi öncesi ve sonrası olarak kısaca aktaracağız. Ardından MMHKM ve 4483 sayılı Kanun döneminden bahsedeceğiz.

1.3.3.1. Tanzimat Dönemi Öncesi Osmanlı Devleti'nde Memur Yargılamaları

Osmanlı Devleti'nin bu döneminde yasama, yürütme ve yargı olacak şekilde kuvvetler ayrılığı yerleşmemiş olduğundan padişah siyasal ve hukuksal tüm güçleri elinde bulundurmaktaydı. Bu yüzden padişahlar gelen şikayetleri değerlendirip hüküm verebilmekteydi. Ancak -özellikle eyaletlerde- yargı faaliyetleri, padişah tarafından atanan ve onu temsil eden kadılar tarafından da yerine getirilmekteydi⁵².

Bu dönemde memurların, kişisel ve görev suçu ayrımı yapılmaksızın, suç teşkil eden eylemlerinin yargılanması doğrudan idareye bırakılmıştır. Merkezde görev yapan memurlar Divan-ı Hümayunda yargılanırken, eyaletlerde görev alan memurlar Eyalet Divanında yargılanmaktaydı. Her ne kadar Eyalet Divanında kadılar görev almaktaysa da bu dönemde kadıların aynı zamanda mülki amir olduğunu da hatırlatmak gerekir. Dolayısıyla bu dönemdeki kadılar günümüzdeki hakimlerden çok daha farklı bir konumdaydılar. Bu durum, adli ve idari merci ayrımının günümüzdeki gibi gerçekleşmiş olmadığını gösterir niteliktedir. Bu dönemde yargılama makamları idare ile iç içe geçmiş bir vaziyetteydi⁵³.

1.3.3.2. Tanzimat Dönemi Osmanlı Devleti'nde Memur Yargılamaları

3 Kasım 1839 tarihinde Gülhane Parkı'nda okunan Tanzimat Fermanı, Osmanlı Devleti için birçok değişikliğin başlayacağını habercisi olmuştur. Bu dönemin yenilikleri memur yargılamalarına da etki etmiştir. 1855 tarihli Men-i İrtikap Kanunu, 1859 tarihli Vülat-ı İzam ve Mutasarrifin-i Kiram ile Kaymakamların Vezaifini Mübeyyin Talimat ile 1872 tarihli Memurin Muhakemat Nizamnamesi bu dönemin memur yargılamalarındaki önemli düzenlemeleridir.

1855 tarihli Men-i İrtikap Kanunu, merkez ve taşrada görev yapan memurların yargılama yerlerini belirlemiştir. Bu kanuna göre, Dersaadette görevli memurlar, taşra

⁵² Tosun, “Memurların Suçlarında Özel Muhakeme Kuralları (II)”, s.9; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.38; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.14.

⁵³ Tosun, “Memurların Suçlarında Özel Muhakeme Kuralları (II)”, s.10; Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, s.37; Keyman, “Memurin Muhakematı Kanununu”, s.174; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.38-39; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.526.

valileri, defterdar, mal müdürleri, kaymakamlar ve Meclis-i Kebire üyeleri Meclis-i Valayı Ahkam-ı Adliyyede yargılanmaktaydı. Taşrada bulunan diğer memurlar ise eyalette bulunan Meclis-i Kebirede yargılanmakta ve Meclis-i Kebirenin kararları re'sen Meclis-i Valayı Ahkam-ı Adliyyede incelenmekteydi. İnceleme sonucu yargılamanın yetersiz yapıldığı sonucuna ulaşırsa sanık, Dersaadete tekrar yargılanmak üzere çağrılmaktaydı. Kararın ceza hükmü içermesi durumunda yerine getirilebilmesi için padişah tarafından uygun bulunması gerekiyordu. Bu doğrultuda doktrinde Men-i İrtikap Kanununun içerisinde adeta istinaf aşaması barındırıyor olmasının önem arz ettiği ve memurların hem görevleri hem de kişisel suçlarından dolayı aynı yargılama usulüne tabi tutulduğu belirtilmiştir⁵⁴.

1859 tarihli Vülat-ı İzam ve Mutasarrıfın-i Kiram ile Kaymakamların Vezaifini Mübeyyin Talimat ile memurlara dair soruşturmaları hangi makamların yapacağı açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır. Eyalet ve sancaklardaki mutasarrıflara, eyalette ve sancakta bulunan memurlar hakkında görevlerinden kaynaklanan suçlarından dolayı “görevden alma” ve “soruşturma yapma” yetkileri verilmiştir. Bu talimatla birlikte memurlar hakkında dava açılabilmesi, mutasarrıflar ile valilerin izni koşuluyla mümkün olmaktadır⁵⁵.

1872 tarihli Memurin Muhakemat Nizamnamesi, Anayasa Mahkemesinin de belirtmiş olduğu üzere memur yargılaması konusunda hukukumuzdaki ilk genel hukuksal düzenleme niteliğini taşımaktadır⁵⁶. Bu Nizamnameye göre, görevi ile ilgili

⁵⁴ Tosun, “Memur Suçlarında Özel Muhakeme Kuralları (II)”, s.11; Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, s.37-38; Keyman, “Memurin Muhakematı Kanunu”, s.174-175; **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1968, s.879-880; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.526-527; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.41; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.16.

⁵⁵ Tosun, “Memur Suçlarında Özel Muhakeme Kuralları (II)”, s.12; Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, s.38; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.527; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.41-42.

⁵⁶ Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/26, K.1992/11, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/29, K.1992/12, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/42, K.1992/13, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/43, K.1992/14, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.05.05.1992, E.1992/27, K.1992/31, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.15.09.1992, E.1992/35, K.1992/46, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

suç işleyen memur hakkında, statüsüne göre belirlenen idari makamlar tarafından “tahkikakı evveliyeye” diye adlandırılan ilk soruşturma yapıldı. Bu soruşturmaya göre kişi hakkında dava açılıp açılmamasına karar verildi. Dava açılmasına karar verildiği takdirde “son tahkikat” aşamasına, diğer bir deyişle son soruşturma aşamasına geçilirdi. Son soruşturma aşamasında da yine memurun statüsüne göre belirlenmiş idari kurullarca hüküm verildi. Verilen hükümler için, gerekli koşulları taşıdığı takdirde, istinaf talebinde bulunma imkanı da tanınmıştı. Ancak istinaf mercileri de yine idari kurullardı. Dolayısıyla 1872 tarihli Memurin Muhakemat Nizamnamesine göre memurların görev suçlarından ötürü idare meclislerinden bağımsız, doğrudan mahkemeler tarafından yargılanması söz konusu olmamaktaydı⁵⁷.

1.3.3.3. Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatin Uygulandığı Dönemde Memur Yargılamaları

4 Şubat 1329 (1913) tarihinden 4 Aralık 1999 tarihine kadar uygulanan MMHKM⁵⁸ ile Osmanlı Devleti’nde önceden uygulanan sistemlerden farklı olarak memurlar hakkındaki yargılamalara adli merciler de dahil edilmiştir. Böylece daha önce sadece idari makamlar tarafından soruşturma yapıp hüküm verilirken, bu düzenleme ile önce idari makamlarca soruşturma yapılmakta, hüküm ise adli mercilerce verilmekteydi⁵⁹.

⁵⁷ Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, s.39-40; Keyman, “Memurin Muhakematı Kanunu”, s.175; Tosun, “Memurların Suçlarında Özel Muhakeme Kuralları (II)”, s.14-15; Mumcu, “Türk Hukukunda Memurların Yargılanması”, s.143-145; Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.156; Şahin, “Memur Yargılama Sisteminin Tarihi Süreci ve Ülkemizdeki Son Durum”, s.181-182; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.43-44; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.527; Hakan Türkkkan, “Osmanlı Taşrasında Memur Suçları (XIX. ve XX. Yüzyıl Safranbolu Örneği)”, **Amme İdaresi Dergisi**, C.53, s.41-42; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.17; Ayrıca ayrıntılı bilgi için bkz. **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, s.881-894.

⁵⁸ Kanunu Muvakkat, 1876 tarihli Kanun-i Esasinin 36. maddesi ile düzenlenmiş olan olağanüstü durumlarda başvurulmuş bir hukuki norm biçimidir. Bu maddeye göre “*Meclisi Umumi mün'akit olmadığı zamanlarda devleti bir muhataradan veyahut emniyeti umumiye için bir zarureti mübremeye zuhur ettiği ve bu bapta vaz'ına lüzum görünecek kanunun müzakeresi için meclisin celp ve cem'ine vakit müsait olmadığı halde Kanunu Esasi ahkâmına muayyer olmamak üzere heyeti vükelâ tarafından verilen kararlar Heyeti Mebusanın içtimâile verilecek karara kadar ba iradei seniye, muvakkaten kanun hüküm ve kuvvetindedir.*” Bu imkan, günümüzde olağanüstü hal yönetimi kapsamında çıkarılabilen, 1982 Anayasasının m. 119/6 ve m. 119/7 hükümlerinde düzenlenen Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine benzetilebilir.

⁵⁹ Onar, **İdare Hukukunun Umumî Esasları II. Cilt**, s.1249-1250; Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, s.45-46; Mumcu, “Türk Hukukunda Memurların Yargılanması”, s.145; Gözübüyük ve Tan, **İdare Hukuku Cilt I Genel Esaslar**, s.872; Günday, **İdare Hukuku**, s.621;

Yürürlükten kalkmış 4 Nisan 1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda (CMUK) ve günümüzde yürürlükte olan CMK'ya göre soruşturma aşamasında genel yetkili kişi Cumhuriyet savcısı olup şüpheli hakkında bulunan deliller kendisinde suç işlediği kanaatini oluşturacak nitelikte olduğunda iddianamesini hazırlayarak mahkeme huzuruna sunmaktadır. Böylece soruşturmayı yapan kişi kendisinde oluşan kanaate göre soruşturmanın akıbeti hakkında karar alabilmektedir. Ancak MMHKM'ye göre soruşturma yapan merciler ile soruşturmanın akıbetini karara bağlayan merciler farklıydı. Dolayısıyla MMHKM'deki soruşturma yöntemi genel soruşturma yönteminden ayrılmaktaydı⁶⁰.

MMHKM'deki usule göre, memurun görevi nedeniyle veya görevi sırasında işlemiş olduğu suç hakkında ihbar, şikayet alınması ya da suçun doğrudan doğruya öğrenilmesi halinde memurlar hakkında soruşturmaya başlanılmaktaydı. Hemen belirtelim ki, soruşturma mercileri ile karar mercileri memurun bağlı olduğu birimine, sıfatına ve göreve geliş şekline göre değişiklik göstermekteydi. Soruşturmalar idari amir tarafından yapılabileceği gibi amirin görevlendirdiği soruşturmacı tarafından da yapılabilmekteydi. Soruşturmacı görevlendirilmesi halinde soruşturmacının yetkisi görevlendirildiği suç ile sınırlı kalmaktaydı⁶¹.

Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.157; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.528; Şahin, “Memur Yargılama Sisteminin Tarihi Süreci ve Ülkemizdeki Son Durum”, s.183; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.45; Erkenci, “Memurin Muhakemat-ı Hakkında Kanunu Muvakkat Üzerine Düşünceler”, s.12.

⁶⁰ Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/26, K.1992/11, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/29, K.1992/12, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/42, K.1992/13, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/43, K.1992/14, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.05.05.1992, E.1992/27, K.1992/31, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.15.09.1992, E.1992/35, K.1992/46, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

⁶¹ Onar, **İdare Hukukunun Umumi Esasları II. Cilt**, s.1250-1251; Süheyye Derbil, **İdare Hukuku**, Yeni Desen Matbaası, Ankara 1959, s.351-352; **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, s.899; Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, s.45-49; Keyman, “Memurin Muhakematı Kanununu”, s.188-190; Yayla, “Memurların Yargılanması”, s.268; Mumcu, “Türk Hukukunda Memurların Yargılanması”, s.150 vd.; Günday, **İdare Hukuku**, s.621; Livanelioğlu, “Ceza Usul Hukukumuzda Memur Yargılamaları”, s.48; Şahin, “Memur Yargılama Sisteminin Tarihi Süreci ve Ülkemizdeki Son Durum”, s.187; Erkenci, “Memurin Muhakemat-ı Hakkında Kanunu Muvakkat Üzerine Düşünceler”, s.18-19; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.50, 53.

Soruşturmacılar memur hakkındaki suç teşkil eden durumun ayrıntılarını bir Cumhuriyet savcısının sahip olduğu yetkilerle araştırabilmekteydi. Keşif yapma, bilirkişiye başvurma, tanık çağırma ve dinleme gibi CMUK’da belirtilen soruşturma işlemlerini gerçekleştirebilmekteydi^{62,63}. Ayrıca MMHKM vali ve bakanlara tutuklama yetkisi veren bir hüküm de içermekteydi. Ancak bu hükmün Anayasaya aykırılığının itiraz (def’i) yoluyla ileri sürülmesi üzerine Anayasa Mahkemesi, tutuklama kararı gibi kişi dokunulmazlığı ve hürriyetini bağlayıcı kararların sadece hakimlere tanındığını belirten Anayasanın 14. ve 30. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle ilgili hükmü iptal etmiştir⁶⁴. Anayasa Mahkemesi bir diğer kararında ise “...*hâkim kararı olmadıkça ... kimsenin üstünün, özel kağıtlarının ve eşyasının, konut dokunulmazlığının ihlal edilemeyeceği, tutuklanamayacağı birer Anayasa kuralıdır. ... Sözü geçen Kanunun 2 nci maddesinde yer alan, soruşturmanın Ceza Usulü Muhakemeleri Kanununa göre yapılacağı hakkındaki hüküm ise, tutuklama, arama gibi ... hususlarda Anayasa’nın yalnız hâkime tanıdığı yetkilerin, bu idari makam ve merciler tarafından kullanılacağı anlamına...*” gelmeyeceğini belirtmiştir. Dolayısıyla hakim kararı gerektiren kararlar için soruşturmacıların mahkemeye başvurusu gerekmektedir⁶⁵.

Soruşturmacılar, memura isnat edilen suç eylemi hakkında gerekli soruşturmayı yaptıktan sonra karar kurullarına sunulmak üzere bir fezleke hazırlamaktaydı. Fezleke soruşturmada elde edilmiş bilgilerin yanında

⁶² Onar, **İdare Hukukunun Umumi Esasları II. Cilt**, s.1252; Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, s.48-49; Ahmet Hamdi Ünlü, “Memurların Yargılanmasına İlişkin Yasa Yönünden Sanığın Sorguya Çekilmesi”, **Danıştay Dergisi**, S.58-59, s.30; Mumcu, “Türk Hukukunda Memurların Yargılanması”, s.155; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.528; Livanelioğlu, “Ceza Usul Hukukumuzda Memur Yargılamaları”, s.48; Şahin, “Memur Yargılama Sisteminin Tarihi Süreci ve Ülkemizdeki Son Durum”, s.187; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.53-54.

⁶³ Ancak belirtildiği üzere “*Memurin Muhakemat Kanunu dairesinde İdare makamlarınca yaptırılan tahkikatın ilk soruşturma usullerine göre yapılması ve sonunda verilecek kararların Sorgu Hâkimi kararları gibi sayılması, bu organların Adli yargı organı olarak kabullerini gerektirmez*”, Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı ve tespit için bkz. Lütfi Duran, **İdare Hukuku Meseleleri**, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1964, s.181, 187-188.

⁶⁴ Anayasa Mahkemesi, T.20.09.1963, E.1963/59, K.1963/225, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 21.04.2022); Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.54.

⁶⁵ Anayasa Mahkemesi, T.11.10.1965, E.1965/18, K.1965/53, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 21.04.2022). Kararın incelemesi için bkz. Çetin Özek, “Memurin Muhakemat Kanunu İle İlgili Bir Anayasa Mahkemesi Kararının İncelenmesi”, **İÜHF**, C.33, s.363-391.

soruşturmacıların kanaatlerinin de bulunması gerekiyordu. Soruşturmacıların düşünce birliği sağlayamadığı durumlarda fezleke karşı görüşlere de yer verilmekteydi. Fezleke hazırlandıktan sonra MMHKM’de belirtilen idari kurullara sunulurdu. Soruşturmacıların karar kurullarında görev almaları ise söz konusu olmamaktaydı⁶⁶.

Memurun suçu işlediği tarihteki statüsüne göre belirlenen karar kurulları, dosya üzerinden inceleme yaparak kararını belirtmekteydi. Yapılan incelemede, kişinin memur olup olmadığı, eylemin görev suçu niteliğinde olup olmadığı veya görev sırasında işlenip işlenmediği gibi hususlara bakılmakta ve soruşturmada elde edilen delillere göre bir karar verilmekteydi. Karar kurulları dosya üzerinden inceleme yaptığı için soruşturmada elde edilen belgelerin tekrardan değerlendirmeye alınıp, delillerin tartışılması söz konusu olmamaktaydı⁶⁷.

MMHKM’ye göre karar kurulları iki tür karar alabilmekteydi. Kurulda, haklarında fezleke hazırlanmış kişilerin yargılanması gerektiği kanaati hakim olduğunda “lüzum-u muhakeme”, tam tersi kanaat oluştuğu takdirde ise “men-i muhakeme” kararı verilmekteydi. Ancak CMUK’da 21 Mayıs 1985 tarih ve 3206 sayılı Kanunun 83. maddesi⁶⁸ ile gerçekleştirilen değişiklik sonucunda “kovuşturmaya yer olmadığına dair karar” verme imkanı da doğmuştu. Böylece hakkında soruşturma yürütülen memurun ölmesi, genel af ilan edilmesi, suçun zamanaşımına uğraması durumlarında kovuşturmaya yer olmadığı kararı alınabilmekteydi. Ayrıca şikayetten vazgeçilmesi halinde “kamu davasının düşmesi”; eylemin suç olmaması, eylemin görevle ilgili olmaması gibi durumlarda “karar verilmesine yer olmadığı”;

⁶⁶ Livanelioğlu, “Ceza Usul Hukukumuzda Memur Yargılamaları”, s.48; Şahin, “Memur Yargılama Sisteminin Tarihi Süreci ve Ülkemizdeki Son Durum”, s.188; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.54-55.

⁶⁷ Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, s.50-51; Mumcu, “Türk Hukukunda Memurların Yargılanması”, s.156 vd.; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.57.

⁶⁸ Madde hükmüne göre, “diğer kanunlarda, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun ilk tahkikat hükümlerine yapılan atıflar, kamu davasının hazırlanmasına ilişkin hükümlerine yapılmış sayılır. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 163 ve müteakip maddelerindeki hükümler, tahkikatı yapmakla görevli kılınanlar tarafından uygulanır. Diğer kanunların ilk tahkikatın yapılmasını zorunlu kılan hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.” Böylece soruşturmacılar, Cumhuriyet savcılarının verebileceği kararları alabilme imkanına kavuşmuştur. Bunlar arasında CMUK m. 164 hükmünde düzenlenen “takibata yer olmadığına dair karar (kovuşturmaya yer olmadığına dair karar)” da vardır.

soruşturmanın eksik yapılması halinde “dosyanın geri gönderilmesi” kararları da karar kurulları tarafından verilebilmektedir^{69, 70}.

Lüzum-u muhakeme kararının alınması ile soruşturma aşaması tamamlanmakta ve kişi hakkında artık adli mahkemelerde görülmek üzere ceza davasına geçilmektedir. Görüleceği üzere MMHKM’de Cumhuriyet savcılarının iddianame hazırlaması söz konusu olmamaktaydı. Bu nedenle, lüzum-u muhakeme kararları iddianame niteliğindeydi. Bu kararların iddianamede bulunması gereken unsurları taşıması gerekmektedir⁷¹.

Hakkında fezleke düzenlenen memur için toplanan deliller, kurulca kişinin suç işlediğini gösterir nitelikte bulunmazsa “men-i muhakeme” kararı verilmektedir. Böylece soruşturma sona ermekte ve mahkeme aşamasına geçilmemektedir⁷².

Hemen belirtelim ki, lüzum-u muhakeme ve men-i muhakeme kararları için MMHKM’de bir itiraz aşaması öngörülmektedir. Men-i muhakeme kararları için başvuru olmaksızın kendiliğinden, lüzum-u muhakeme kararları için ise beş gün içinde gerçekleştirilecek başvuru üzerine bir üst mercide itiraz incelenerek kararlar kesinleşmektedir⁷³. İlçe idare kurulları tarafından alınan kararlar il idare kurullarınca,

⁶⁹ MMHKM’nin yürürlükte olduğu dönemde, sadece MMHKM’de belirtilen “lüzum-u muhakeme” ve “men-i muhakeme” kararlarının verilebileceğini, diğer kararların ise MMHKM’de düzenlenmesi bulunmadığından alınmasının mümkün olmadığı görüşünü savunanlar olmuşsa da dönemin Danıştay kararları incelendiğinde diğer karar çeşitlerinin de alındığı görülmektedir. Bu durumun ayrıntıları, karar çeşitleri ve koşulları ile örnekleri için bkz. **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, s.917-935.

⁷⁰ Keyman, “Memurin Muhakematı Kanununu”, s.196; Mumcu, “Türk Hukukunda Memurların Yargılanması”, s.163-165; Livanelioğlu, “Ceza Usul Hukukumuzda Memur Yargılamaları”, s.49; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.57-58.

⁷¹ Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.528; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.58.

⁷² Mumcu, “Türk Hukukunda Memurların Yargılanması”, s.165; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.58.

⁷³ Onar, **İdare Hukukunun Umumi Esasları II. Cilt**, s.1252-1253; Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, s.55-56; Yayla, “Memurların Yargılanması”, s.269; Günday, **İdare Hukuku**, s.621; Ahmet Hamdi Ünlü, “Memurların Yargılanmasına İlişkin Yasa’ya Göre Verilen Kararlara İtiraz”, **ABD**, S.1985/4, s.612; Keyman, “Memurin Muhakematı Kanununu”, s.199; Mumcu, “Türk Hukukunda Memurların Yargılanması”, s.165; Abbas Gökçe, “Memurların Yargılanmalarına İlişkin Yasalarda Öngörülen İtirazın Niteliği ve Doğurduğu Sonuçlar”, **Danıştay Dergisi**, S.30-31, s.40; Abbas Gökçe, “Memurların Yargılanmalarına İlişkin Yasada Öngörülen İtiraz Süresi ve Danıştay’ın İlginç Kararları”, **Yargıtay Dergisi**, C.7, s.258-259; Livanelioğlu, “Ceza Usul Hukukumuzda Memur Yargılamaları”, s.49; Şahin, “Memur Yargılama Sisteminin Tarihi Süreci ve Ülkemizdeki Son Durum”, s.189-190; Erkenci, “Memurin Muhakemat-ı Hakkında Kanunu Muvakkat Üzerine Düşünceler”, s.14; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.59.

il idare kurulları tarafından alınan kararlar ise Danıştay 2. Dairesince itiraz incelemesine tabi tutulmaktaydı⁷⁴. Özellikle ilçe idare kurulları tarafından alınan kararların itiraz incelemesinin il idare kurulları tarafından gerçekleştirilmesi, idarenin almış olduğu kararların yine idare tarafından denetlenmesi sonucunu doğurmakta, adeta idareye yargısal bir yetki vermektedir. Bu durumun Anayasaya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvuru yapılmıştır. Mahkeme, “...*Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat sistemi içinde yer alan İl ve İlçe Yönetim Kurulları ve bu kurulların üyeleri, mahkemeler ve yargıçlarda bulunması gereken anayasal niteliklerden hiçbirine sahip değildirler. Bu nedenle İl ve İlçe Yönetim Kurulları, yargısal nitelikte karar veremezler. ... Yargısal nitelikte sonuçlar doğurabilecek bir kararın sanık, müşteki veya kamu hizmetinin sahibi devlet tarafından merciine itiraz veya başka yollarla getirilememesi, kesin sonuçlu karar veren İl Yönetim Kurullarına yargı yetkisini kullandırma anlamına gelmektedir...*” ifadelerine yer vererek ilgili hükmü iptal etmiş ve kurul kararlarına karşı başvuru yolları ile başvurulacak yargı yerlerinin belirlenmesi gerektiğini belirtmiştir⁷⁵. Bu doğrultuda MMHKM’nin yürürlükten kaldırılmadan önceki son halinde, artık tüm itirazlar Danıştay tarafından incelenmekteydi.

İtiraz incelemesi sonucu ya da itiraz süresinin geçmesi ile kesinleşen lüzum-u muhakeme kararları ise yetkili mahkemeye gönderilmek üzere Cumhuriyet savcılığına yollanmaktaydı. Böylece soruşturma aşaması bitip, kovuşturma aşamasına geçilmekteydi⁷⁶.

⁷⁴ **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, s.907-908.

⁷⁵ Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/26, K.1992/11, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/29, K.1992/12, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/42, K.1992/13, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/43, K.1992/14, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.05.05.1992, E.1992/27, K.1992/31, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022); Anayasa Mahkemesi, T.15.09.1992, E.1992/35, K.1992/46, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

⁷⁶ **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, s.918; Günday, **İdare Hukuku**, s.622; Gökçe, “Memurların Yargılanmalarına İlişkin Yasalarda Öngörülen İtirazın Niteliği ve Doğurduğu Sonuçlar”, s.41; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.59-60.

1.3.3.4. 4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun Dönemi

Kamu görevlilerinin özel ceza soruşturması usulüne tabi kılınmasına karşı olanların ileri sürdüğü görüşlerin etkisi, MMHKM'nin sahip olduğu dilin ve içerdiği kavramların eski oluşu, soruşturmaların uzun sürmesi gibi etkenler memur yargılamaları için yeni bir kanunun çıkarılmasını gerektirmiştir. Bunun üzerine 4 Aralık 1999 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanması ile yürürlüğe giren 4483 sayılı Kanun, MMHKM'yi yürürlükten kaldırmış ve hukukumuzda kamu görevlilerinin ceza soruşturması için yeni bir dönemi başlatmıştır⁷⁷.

4483 sayılı Kanun, tıpkı MMHKM gibi özel bir soruşturma usulü kanunu olmakla birlikte birazdan aktaracağımız soruşturma sistemlerinden “izin sistemini” benimsemiştir. 4483 sayılı Kanunun benimsemiş olduğu bu sistemden dolayı, daha önceki soruşturma usullerinden farklı olarak idari merciler soruşturmayı baştan sona yürütmemektedirler. Yetkili merci tarafından sadece bir ön inceleme yapılmakta ve yapılan ön inceleme sonucunda izin verilmesine veya izin verilmemesine yönelik karar alınmaktadır. İzin kararı verilmesi halinde, soruşturma genel hükümlere göre Cumhuriyet savcıları tarafından yürütülmektedir⁷⁸.

4483 sayılı Kanunun m. 2/1 hükmünde, “*devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlar hakkında*” bu kanunun uygulanacağı belirtilmiştir. Böylece MMHKM'den farklı olarak “görev sırasında işlenen suçlar” özel usule tabi

⁷⁷ Ahmet Hamdi Ünlü, “Memurların Yargılanmasına İlişkin Yasa Tasarısı Üzerine”, **ABD**, S.1983/1, s.25; Akgüner, **İdare Hukuku**, s.709-710; Erdener Yurtcan, **Ceza Yargılaması Hukuku**, Seçkin, Ankara 2019, s.733; Aslan, “Memur Yargılanması Hakkındaki Yeni Yasa Üzerine Düşünceler”, s. 71; Mustafa Deniz, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması”, **Sayıştay Dergisi**, S.35, s.135; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.61-62.

⁷⁸ Yurtcan, “**Ceza Yargılaması Hukuku**”, s.733; Ömer Asım Livanelioğlu, “Memur ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun Eleştirisi”, **ABD**, S.2000/2, s.38; Çağlayan, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanmasına İlişkin 4483 Sayılı Kanunun Hakkında Bir Değerlendirme”, s.119; Boz, **Memur Yargılamasında İzin ve İtiraz Süreci**, s.33-34; Deniz, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması”, s.140-141; Şahin, “Memur Yargılama Sistemi Kaldırılıyor Mu”, s.57; Şahin, “Memur Yargılama Sisteminin Tarihi Süreci ve Ülkemizdeki Son Durum”, s.196; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.75-76; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.529-530; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.23.

tutulmaktan çıkarılmış, bunun yerine sadece “görev sebebiyle işlenen suçlar” özel soruşturma usulüne tabi tutulmuştur. Daha doğrusu, görev sırasında işlenen bir suçun özel soruşturma usulüne tabi olabilmesi için görev nedeniyle işlenmiş olması şartı aranmıştır. Mülga MMHKM’de olduğu gibi sırf suçun görev sırasında işlenmiş olması, özel soruşturma usulüne tabi olması için yeterli görülmemiştir. Ayrıca maddenin devamındaki fıkralarda istisna tutulan diğer haller de ifade edilmiştir. Bu hallerden birini düzenleyen m. 2/2 hükmünde, görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olanlar ile suçun niteliği yönünden kanunlarda gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi tutulmuş olan suçlar için ilgili kanunlardaki hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir. Konumuz açısından 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü özel hüküm olduğundan istisna kapsamında kalmaktadır. Ancak 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-8 hükmünde “*Bu Kanunda yer almamış hususlarda 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır*” ifadesi yer aldığından, 4483 sayılı Kanunun öngördüğü soruşturma usulünü incelememiz, konumuz açısından önem arz etmektedir⁷⁹.

⁷⁹ Konu başlığımızda çalışma konumuzu ilgilendirdiği kadarıyla 4483 sayılı Kanunun özünü anlatmakla yetinmekteyiz. 4483 sayılı Kanunun uygulamasına dair ayrıntılı bilgi için bkz. Gözler ve Kaplan, **İdare Hukuku Dersleri**, s.605-608; Gözler, **İdare Hukuku Cilt II**, s.830-835; Günday, **İdare Hukuku**, s.623-625; Gözübüyük ve Tan, **İdare Hukuku Cilt I Genel Esaslar**, s.872-885; Yayla, **İdare Hukuku**, s.312-315; Akgüner, **İdare Hukuku**, s.710-720; Sancakdar ve Diğerleri, **İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı**, s.531-538; Yıldırım (Ed.), **İdare Hukuku**, s.332 vd.; Akyılmaz, Sezginer ve Kaya, **Türk İdare Hukuku**, s.765-775; Kalabalık, **İdare Hukuku Dersleri Cilt – I**, s.519-526; Zehreddin Aslan ve Halil Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, Seçkin, Ankara 2021; Yurtcan, **Ceza Yargılaması Hukuku**, s.732-754; Yıldırım ve Çınarlı, **Türk İdare Hukuku Dersleri Cilt: 1**, s.371-377; Ender Ethem Atay, **İdare Hukuku**, Turhan, Ankara 2021, s.875-881; Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi ve Özel Soruşturma Usulleri (Memur Yargılaması)**, Adalet, Ankara 2016; İbrahim Pınar ve Öner Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, Seçkin, Ankara 2020; Çağlayan, **İdare Hukuku Dersleri**, s.584-595; Çağlayan, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanmasına İlişkin 4483 Sayılı Kanun Hakkında Bir Değerlendirme”, s.111 vd.; Avcı, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun Üzerine Bir İnceleme”, s.276 vd.; Şahin, “4483 Sayılı Kanunda Öngörülen Ön İnceleme Görevlisinin Yetkileri ve Bu Çerçevede İzin Sisteminin Gerekliliği Hakkında Değerlendirme”, s.258-311; Ali Akyıldız, “Memur Yargılamasında İdari Süreç”, **GÜHFD**, 2001, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/789883>, (Erişim Tarihi 12.12.2022), s.1-64; Selman Sacit Boz, **Memur Yargılamasında İzin ve İtiraz Süreci**, Seçkin, Ankara 2014; Enver Salihoğlu ve Selami Demirkol, **Teori ve Uygulamada 4483 Sayılı Kanun ile Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Öncesi Aşamaya İlişkin Usul ve İşlemler**, Beta, İstanbul 2010; Sütçü, “4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanun Nasıl Yozlaştırıldı?”, s.772-802; Deniz, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması”, s.135-154; Fatma Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, Legal, İstanbul 2002.

4483 sayılı Kanuna göre ilk olarak, soruşturmaya izin vermeye yetkili mercinin Kanunun kapsamında bir suç işlendiğini öğrendiğinde ön inceleme başlatması gerekir. Yetkili merci suçun işlendiğini, Cumhuriyet başsavcıları veya diğer makam ve memurlarla, kamu görevlileri aracılığıyla ya da doğrudan öğrenebilir⁸⁰. Cumhuriyet başsavcıları, memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında 4483 sayılı Kanunun kapsamında kalan suçun ihbar, şikayet veya kendiliğinden öğrenilmesi hallerinde ivedilikle toplanması gerekli ve kaybolma olasılığı bulunan delilleri tespit etme işleminden başka bir işlem yapmadan ilgili makama evrakın bir örneğini göndererek soruşturma izni istemelidir (m. 4/1). Benzer şekilde diğer makam ve memurlarla kamu görevlileri de 4483 sayılı Kanun kapsamına giren bir durumu fark ettiklerinde izin vermeye yetkili mercie iletmekle sorumlu tutulmuştur (m. 4/2).

Dikkate alınması gereken ihbar ve şikayetlerin nasıl olması gerektiği Kanunun m. 4/3 hükmünde belirtilmiş ve *“ihbar ve şikâyetlerin soyut ve genel nitelikte olmaması, ihbar veya şikâyetlerde kişi veya olay belirtilmesi, iddiaların ciddi bulgu ve belgelere dayanması, ihbar veya şikâyet dilekçesinde dilekçe sahibinin doğru ad, soyad ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması”* zorunlu tutulmuştur. Bu özellikleri taşımayan ihbar ve şikayetlerin ise izin vermeye yetkili merciler ve Cumhuriyet başsavcıları tarafından işleme konulmayacağı ifade edilmiştir (m. 4/4). Fakat bu duruma da bir istisna getirilmiştir. Buna göre *“iddiaların, sıhhati şüpheye mahal vermeyecek belgelerle ortaya konulmuş olması halinde ad, soyad ve imza ile iş veya ikametgâh adresinin doğruluğu şartı aranmaz”* (m. 4/4).

4483 sayılı Kanunun m. 4/3 hükmü ile yukarıda aktardığımız m. 4/4 hükmünün birinci ve ikinci cümlelerinin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur. Başvuru gerekçesi olarak ilgili hükümlerin ihbar ve şikayetler için getirmiş olduğu şartların çok ağır olduğu belirtilmiştir. Özellikle *“iddiaların ciddi bulgu ve belgelere dayanması”* şartının ihbar ve şikayet üzerine soruşturmacılar tarafından elde edilmesi gereken hususlar olduğu ifade edilmiştir. Bu koşullara bağlı olarak suç işleyen memur

⁸⁰ Şahin, “4483 Sayılı Kanunda Öngörülen Ön İnceleme Görevlisinin Yetkileri ve Bu Çerçeve İzin Sisteminin Gerekliği Hakkında Değerlendirme”, s.259-267; Avcı, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun Üzerine Bir İnceleme”, s.280; Salihoğlu ve Demirkol, **Teori ve Uygulamada 4483 Sayılı Kanun...**, s.37; Boz, **Memur Yargılamasında İzin ve İtiraz Süreci**, s.57-63; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.111-113.

veya kamu görevlisi hakkında ihbar ve şikayette bulunmanın olanaksız hale geleceği, suçun ortaya çıkmasına engel olacağı, kamu görevlilerinin korunduğu izlenimi vereceği belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesi ise kararında “...*Yasakoyucu, takip ettiği suç ve ceza politikasının bir gereği olarak suçlu olduğu ileri sürülen kamu görevlilerinin cezasız kalmaları ile bunların haksız yere soruşturmaya uğratılmaları hususlarını gözeterek, bunlar arasında âdil bir denge kurmak zorundadır. Bu dengeyi kurarken, iptali istenen kuralla; bir taraftan bir delile dayanmayan suç isnatlarının dikkate alınmayacağını öngörmüş, diğer taraftan ihbar veya şikâyetin asılsız çıkması halinde, soruşturulan veya yargılanan kamu görevlisinin şerefine, mesleki saygınlığının ve kişisel haklarının zarara uğraması halinde kimin sorumlu olacağının bilinmesini şart koşturmuştur. Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında suç işlediklerine dair yapılan ihbar ve şikâyetlerin işleme konulabilmesi için gerekli koşulların neler olacağını belirlemek anayasal sınırlar içinde yasama organının takdir yetkisi içindedir.*” gerekçesine yer vererek ilgili hükümlerin Anayasaya aykırı olmadığını belirterek iptal talebini reddetmiştir⁸¹.

Suçun öğrenilmesinin üzerine yapılacak olan ön inceleme, doğrudan izin vermeye yetkili merci tarafından yapılabilir. Ayrıca denetim elemanlarından ya da suç isnadında bulunulan memurun üstü konumundaki memur ve kamu görevlilerinden bir veya birden fazlası görevlendirilerek de ön inceleme gerçekleştirilebilir (m. 5/3). Ön inceleme için birden fazla kişi görevlendirilmesi durumunda içlerinden birisi başkan seçilmelidir (m 5/5).

Kural olarak ön incelemeyi yapacak kişi veya kişilerin yetkili merciin bulunduğu kamu kurum veya kuruluşunun içerisinden belirlenmesi gerekir. Ancak dışarıdan başka kamu kurum veya kuruluşunun elemanı ile ön incelemenin yaptırılmasına da kanun imkan tanımıştır. Fakat bu durumda dışarıdan talep edilen kuruma talebi reddetme hakkı verilmiştir (m. 5/4).

4483 sayılı Kanunun m. 6/1 hükmüne göre, “*ön inceleme ile görevlendirilen kişi veya kişiler, bakanlık müfettişleri ile kendilerini görevlendiren merciin bütün*

⁸¹ Anayasa Mahkemesi, T.21.05.2008, E.2004/76, K.2008/108, (Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası), (Erişim Tarihi: 21.04.2022).

yetkilerini haiz” kılınmıştır. Ayrıca Kanunda düzenlenmeyen hususlar için CMK’ya göre işlem yapma yetkisi de verilmiştir⁸². Böylece ön inceleme ile görevlendirilen kişilere uygun düştüğü ölçüde, bilirkişiye başvurma, keşif incelemesi yapma, ifadeye gelmeyen memur hakkında zorla getirtilmesini veya yakalama emri ile getirtilmesini mahkeme aracılığı ile talep etme gibi CMK’da düzenlenen imkanlar da tanınmıştır. İlave olarak belirtelim ki bu durum, hakkında ön inceleme yapılan şüpheli memur bakımından da geçerlidir. Hakkında ön inceleme yapılan kişi yanında avukat bulundurabilir, ifade alınması esnasında avukatından hukuksal destek alabilir, avukatı olmaması durumunda talebi üzerine kendisine baro tarafından bir avukat görevlendirilebilir⁸³.

Ön inceleme ile görevlendirilenler, sahip oldukları yetkileri kullanarak elde etmiş oldukları bilgi ve belgeleri derledikten sonra görüşlerini içeren bir rapor hazırlar. Ön inceleme ile görevlendirilen kişilerin birden fazla olması durumunda farklı görüşler de raporda belirtilir (m. 6/1). Hazırlanan rapor, yetkili merciye sunulur. Yetkili merci gerekçesini de belirterek “izin verilmesine” veya “izin verilmemesine” kararı verir (m. 6/2).

Soruşturma izni hakkında alınacak olan kararın, suçun öğrenilmesinden itibaren -ön incelemede geçen süre de dahil olacak şekilde- en geç otuz gün içerisinde alınması zorunlu tutulmuştur (m. 7/1). Ancak zorunlu hallerde otuz günlük sürenin yetmemesi durumunda onbeş günü geçmemek üzere bir defa uzatma hakkı da verilmiştir (m. 7/1). Belirtelim ki, Danıştay içtihadı uyarınca bu süreler mutlak görülmemekte, soruşturmanın niteliğine göre sürelerin aşılabilmesinin mümkün olduğu kabul edilmektedir⁸⁴.

⁸² İlgili hükümde “Ceza Muhakemeleri Usulü Kanuna” göre işlem yapılabileceği belirtilmiştir. Ancak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun yürürlüğe girmesiyle artık bu kanuna göre işlemler yapılmaktadır.

⁸³ Akgüner, **İdare Hukuku**, s.715; Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.177; Çağlayan, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanmasına İlişkin 4483 Sayılı Kanunun Hakkında Bir Değerlendirme”, s.120-121; Salihoğlu ve Demirkol, **Teori ve Uygulamada 4483 Sayılı Kanun...**, s.71-79; Şahin, “4483 Sayılı Kanunda Öngörülen Ön İnceleme Görevlisinin Yetkileri ve Bu Çerçeve İzin Sisteminin Gerekliliği Hakkında Değerlendirme”, s.287-309; Boz, **Memur Yargılamasında İzin ve İtiraz Süreci**, s.84-96; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.116-118.

⁸⁴ Karar için bkz. Boz (Ed.), **Kamu Personel Hukuku**, s.466.

Soruşturma izninin kapsamı, ihbar edilen, şikayete konu olan veya iddia edilen olaylar ve bu olaylara bağlı olarak soruşturma sırasında ortaya çıkabilecek konular ile sınırlı tutulmuştur (m. 8/1). Soruşturma yapılırken, izin verilen konu ve olaydan bağımsız bir durumla veya farklı bir suç teşkil eden eylem ile karşılaşılması halinde tekrardan izin alınması gerekmektedir (m. 8/2). Ancak m. 8/3 hükmünde belirtildiği üzere, “*Suçun hukuki niteliğinin değişmesi, yeniden izin alınmasını gerektirmez*”.

Ön inceleme sonucunda alınan “soruşturma izni verilmesine” veya “soruşturma izni verilmemesine” kararları ile ihbar veya şikayetin gerekli koşulları taşımaması halinde ya da daha önce sonuçlandırılmış ön incelemeye ait ve neticeyi etkileyecek yeni belge sunulmadan yapılan ihbar ve şikayet hakkında verilen “işleme koymama kararı” için 4483 sayılı Kanunda itiraz aşaması düzenlenmiştir. İtiraz aşamasına başvurabilecek kişiler m. 9/2 hükmünde, “*Soruşturma izni verilmesine ilişkin karara karşı hakkında inceleme yapılan memur veya diğer kamu görevlisi; soruşturma izni verilmemesine ilişkin karara karşı ise Cumhuriyet başsavcılığı veya şikayetçi, izin vermeye yetkili merciler tarafından verilen işleme koymama kararına karşı da şikâyetçi*” olarak belirtilmiştir. İtiraz süresi on gün olup bu süre yetkili merciin kararının tebliğinden itibaren başlamaktadır. İtiraz mercileri, kanunda belirtilen kişiler hakkında Danıştay 1. Dairesi⁸⁵, diğer kişiler için ise yetkili merciin yargı çevresinde bulunan bölge idare mahkemesi olarak belirlenmiştir (m. 9/3). Son olarak, “*İtirazlar, öncelikle incelenir ve en geç üç ay içinde karara bağlanır. Verilen kararlar kesindir*” (m. 9/4).

Soruşturma izni kararı alınmış ve itiraz başvurusunda bulunulmamışsa ya da itiraz başvurusunda bulunulmuş ve soruşturma izni verilmesi kararına yapılan itiraz reddedilmişse veya soruşturma izni verilmemesi kararı için itiraz başvurusunda bulunulmuş ve itiraz kabul edilmişse, dosyanın hemen yetkili ve görevli Cumhuriyet başsavcılığına gönderilmesi gerektiği 4483 sayılı Kanunun m. 11 hükmünde

⁸⁵ 6 Ocak 1982 tarih ve 2575 sayılı Danıştay Kanunun 42. maddesinin (k) bendi, 2 Haziran 2004 tarih ve 5183 sayılı Danıştay Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun m. 12 hükmü ile “*Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yargılanmalarına ilişkin mevzuat uyarınca görülecek işleri,*” şeklinde değişikliğe uğramıştır. Böylelikle Danıştay 1. Dairesi, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yargılanmalarına ilişkin hususlarla görevlendirilmiştir. Dolayısıyla 4483 sayılı Kanunun m. 9/3 hükmünde geçen Danıştay 2. Dairesi ifadesini Danıştay 1. Dairesi olarak anlamak gerekir.

belirtilmiştir. Dosyanın gönderilmesi üzerine soruşturma artık CMK hükümlerine göre Cumhuriyet başsavcılığı tarafından yürütölüp sonuçlandırılacaktır (m. 11). Hazırlık soruşturmasının hangi yetkili ve görevli Cumhuriyet başsavcılığınca yapılacağı genel hükümlere göre belirlenmekle birlikte kanun tarafından istisna getirilen kişiler de bulunmaktadır (m. 12/1). Benzer durum yetkili ve görevli mahkemelerin belirlenmesinde de söz konusudur (m. 13).

Son olarak belirtelim ki, mevzuatta yer alan MMHKM'ye dair hususlarda nasıl hareket edileceği 4483 sayılı Kanunun m. 16/1 hükmünde, *“Kanunlarda Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatın uygulanacağı belirtilen hallerde bu Kanun hükümleri uygulanır.”* ve m. 16/2 hükmünde de, *“Kanunlarda Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatın uygulanmayacağı belirtilen hallerde genel hükümler uygulanır”* ifadeleriyle açıklığa kavuşturulmuştur.

1.3.4. Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturmalarında Uygulanan Sistemler

Yukarıda açıkladığımız üzere ülkemiz tarihinde, kamu görevlilerinin ceza yargılamalarına ilişkin birçok düzenleme mevcut olmuştur. Bu düzenlemeler birbiriyle kıyaslandığı zaman, soruşturma veya yargılama kapsamına dahil edilen eylemler yönünden, kamu görevlisinin görevli olduğu yer ve statüsü bakımından birtakım farklılıklar arz ettiği görülmektedir. Ancak burada daha da önemlisi kimi düzenlemede kamu görevlisi tamamen idare tarafından yargılanmaktayken, kimi düzenlemede sadece soruşturma yapılmakta, kimisinde de bir incelemeye tabi tutulmaktadır. Bu durum, düzenlemelerin benimsemiş oldukları sistemlerin farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Aynı husus günümüzde yürürlükte olan kanunlar arasında kıyaslama yapıldığında da görülmektedir. Örneğin, çalışma konumuz olan 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü ile 4483 sayılı Kanunun sahip olduğu soruşturma usulü birbiriyle kıyaslandığında aralarında soruşturma sistemi açısından farklılık olduğu anlaşılmaktadır.

Çalışma konumuz açısından, benimsenen sistem farklılıklarının önemi ise 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-8 hükmünde *“Bu kanunda yer almamış hususlarda 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır”* ifadesinin yer almasından

kaynaklanmaktadır. Çünkü bu hüküm ile aslında iki farklı soruşturma sistemine sahip kanunlar arasında etkileşim kurulmaktadır. Bunun sonucunda da uygulamada birtakım aksaklıklar ortaya çıkabilmektedir.

Bu konu başlığımızda, kamu görevlileri hakkında yürütülen ceza soruşturmalarında hangi sistemlerin olduğunu açıklayarak, ilerleyen bölümlerde değineceğimiz, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü ile 4483 sayılı Kanunun benimsedikleri sistemlerin farklı oluşunun uygulamada getirdiği sorunların temelini göstermeyi amaçlamaktayız.

1.3.4.1. Yargısal Güvence Sistemi

Yargısal güvence sistemi, kamu görevlileri hakkında gerçekleştirilen ceza soruşturmaları için özel bir usulün bulunmadığı sistemdir. Bu sistemde kamu görevlileri ile kamu görevlisi olmayan kişiler arasında bir ayrım yapılmamaktadır. Hukuk sisteminde ceza soruşturmaları için uygulanacağı kabul edilen genel düzenlemeler, kamu görevlileri için de doğrudan uygulanmaktadır. Kamu görevlilerinin yargılanması için birtakım özel usuller olması gerektiği görüşünün desteklenmediği bu modelde, soruşturmalar doğrudan Cumhuriyet savcıları tarafından yürütülmektedir. İdari mercilerin soruşturmaya dair alması gereken bir karar bulunmamaktadır. Yargısal güvence sisteminin esas itibarıyla İngiltere’de uygulandığı belirtilmekle beraber ülkemizde de istisnai düzenlemelerde kabul edildiği görülmektedir. Örneğin, 19 Nisan 1990 tarih ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu yargısal güvence sistemini benimsemiştir⁸⁶.

⁸⁶ Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.153; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.523; Boz, **Memur Yargılamasında İzin ve İtiraz Süreci**, s.21-23; Uz, “Kamu Görevlilerinin Ceza Kovuşturmasına...”, s.165-166; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1336; Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2188; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.24-25; Sütçü, “4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanun Nasıl Yozlaştırıldı?”, s.774; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.12-13; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.29-30.

1.3.4.2. İdari Güvence Sistemi

İdari güvence sistemi, kamu görevlileri hakkında doğrudan ceza soruşturması yapılamadığı, idarenin soruşturma sürecine etki edecek nitelikte yetkilerinin olduğu sistemdir. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, bu sisteme ihtiyaç duyulmasının sebebi olarak, kamu görevlilerinin genel soruşturma usulüne tabi tutulması halinde suçlamalarla yıpratılacağına ve buna bağlı olarak idari yönetimin saygınlığının azalacağına dair duyulan endişeler gösterilmektedir. İdari güvence sistemi farklı usulleri öngören alt sistemlere ayrılmaktadır⁸⁷.

1.3.4.2.1. Yargılama (Muhakeme) Sistemi

Yargılama (muhakeme) sistemi, kamu görevlisi hakkında gerçekleştirilecek olan ceza soruşturması ile kovuşturmasının tamamının idare tarafından yapıldığı sistemdir. Böylelikle kamu görevlilerinin adli makamlar tarafından soruşturulması ve mahkeme huzurunda yargılanması söz konusu olmamaktadır. Tarihsel akışta belirttiğimiz 1872 tarihli Memurin Muhakemat Nizamnamesinde benimsenen sistemdir. Ancak günümüzde bu sistem uygulanmamaktadır⁸⁸.

1.3.4.2.2. Soruşturma Sistemi

Soruşturma sistemi, kamu görevlisinin suç işlemesi halinde, ceza soruşturmasının idare tarafından yapıldığı ve soruşturma sonucunda idarenin alacağı karara göre mahkemelerce ceza kovuşturmasının yapılıp yapılamayacağının belirlendiği sistemdir. Bu sistemde idarenin yaptığı soruşturma sonucunda almış

⁸⁷ Atay, **İdare Hukuku**, s.875; Boz, **Memur Yargılamasında İzin ve İtiraz Süreci**, s.23-26; Uz, “Kamu Görevlilerinin Ceza Kovuşturmasına...”, s.166; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1337; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.523-524; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.25; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.30-31.

⁸⁸ Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, s.36; Keyman, “Memurin Muhakematı Kanununu”, s.174; Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.154-155; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.524; Livanelioğlu, “Ceza Usul Hukukumuzda Memur Yargılamaları”, s.42; Boz, **Memur Yargılamasında İzin ve İtiraz Süreci**, s.26-27; Uz, “Kamu Görevlilerinin Ceza Kovuşturmasına...”, s.167; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1337; Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2188; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.26; Sütçü, “4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanun Nasıl Yozlaştırıldı?”, s.774; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.14; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.31.

olduğu karar olmadan adli makamların herhangi bir işlem yapabilmesi söz konusu değildir. İdarenin kamu görevlisi hakkında suç işlemediğine dair kanaati oluşmuşsa, kişi mahkeme huzurunda yargılanamayacaktır. Soruşturma sistemi, yukarıda da açıklamış olduğumuz MMHKM’de benimsenmiş olup, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde de uygulanmakta olan sistemdir⁸⁹.

1.3.4.2.3. İzin Sistemi

İzin sistemi ise idari mercilerin vereceği izin ile kamu görevlisinin genel hükümlere göre ceza soruşturması ve kovuşturmasına tabi tutulabilmesinin mümkün olduğu sistemdir. Soruşturma sisteminden farklı olarak bu sistemde, idari merci soruşturmayı baştan sona yürütmek yerine yapacağı bir ön inceleme ile yetinmektedir. Ön inceleme sonucunda ise idare, kamu görevlisinin savcılık tarafından genel hükümlere göre soruşturulması için izin verip vermediğini belirtmektedir. Bu sistemde izin verilmediği müddetçe Cumhuriyet savcıları tarafından ceza soruşturmasına başlanabilmesi mümkün olmamaktadır⁹⁰. Hukukumuzda kamu görevlilerinin ceza soruşturması için genel hüküm niteliğinde olan 4483 sayılı Kanun, izin sistemini benimsemektedir⁹¹.

⁸⁹ Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, s.36; Keyman, “Memurin Muhakematı Kanununu”, s.174; Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.155; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.524; Livanelioğlu, “Ceza Usul Hukukumuzda Memur Yargılamaları”, s.42; Boz, **Memur Yargılamasında İzin ve İtiraz Süreci**, s.27-28; Uz, “Kamu Görevlilerinin Ceza Kovuşturmasına...”, s.167; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1337; Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2188-2189; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.26; Sütçü, “4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanun Nasıl Yozlaştırıldı?”, s.774; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.16-17; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.7; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.31-32.

⁹⁰ Özek, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, s.36; Keyman, “Memurin Muhakematı Kanunu”, s.173; Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.155-156; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.525; Boz, **Memur Yargılamasında İzin ve İtiraz Süreci**, s.28-29; Uz, “Kamu Görevlilerinin Ceza Kovuşturmasına...”, s.167; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1337; Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2189; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.25; Sütçü, “4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanun Nasıl Yozlaştırıldı?”, s.774; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.14-15; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.6-7; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.32.

⁹¹ Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.156; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.525; Boz, **Memur Yargılamasında İzin ve İtiraz Süreci**, s.28; Uz,

Anayasanın m. 129/6 hükmüne göre, “*Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciin iznine bağlıdır.*” Görüleceği üzere Anayasaya göre memurlar ve diğer kamu görevlileri için suçun görev sırasında veya görev nedeniyle işlendiğine bakılmaksızın ceza kovuşturması açılması izne tabi kılınmıştır. Bu yönüyle madde lafzına bakıldığında Anayasanın izin sistemini benimsediği düşünülebilir. Ancak Anayasanın m. 129/6 hükmünde ceza kovuşturması ifadesine yer verildiğinden hem izin hem de soruşturma sistemini kapsayan bir düzenleme olduğunu belirtmek gerekir. Soruşturma sistemini benimsediğini açıkladığımız MMHKM’nin, 1982 Anayasasının yürürlükte olduğu dönemde de uygulanmasına bu nedenle devam edilebilmiştir. Keza yine soruşturma sistemini benimseyen 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün günümüzde de uygulanmasına devam edilmektedir. Ayrıca Anayasada da belirtildiği üzere memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında ceza kovuşturması açılması için idari merciden izin alınması gerektiği koşuluna kanunla istisnalar da getirilebilmektedir. 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kanunda düzenlenmiş olmasının yanı sıra benimsemiş olduğu soruşturma sistemiyle de Anayasaya aykırılık teşkil etmemektedir⁹².

1.4. YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA ÇALIŞAN AKADEMİK VE İDARİ PERSONELİN CEZA SORUŞTIRMALARINA İLİŞKİN HUKUKİ DÜZENLEMELERİN TARİHÇESİ

Yükseköğretim personeli, kamu görevlisi olmasının yanı sıra, sahip olduğu bilgi birikim ile ülkenin geleceğine ışık tutacağından özel bir öneme sahiptir. Tarih sahnesine de bakıldığında, bilimsel araştırmalara önem veren, akademik gelişimin ilerlemesi için bilim insanlarına öncelik tanıyan hükümdarlar veya devletler ömürlerinde daha başarılı olmuştur. Örneğin Büyük İskender’in Aristoteles’in öğrencisi olması, Büyük Selçuklu Devleti’nin Nizamülmülk tarafından Nizamiye Medreselerini kurdurması, Fatih Sultan Mehmet’in İstanbul’u fethetmesinden sonra

“Kamu Görevlilerinin Ceza Kovuşturmasına...”, s.167; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1337; Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2189; Karakaş, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, s.25.

⁹² Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.157. Anayasaya aykırılık teşkil ettiği yönünde bkz. Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2189-2190.

Sahn-ı Seman Medresesini kurarak günümüz İstanbul Üniversitesi'nin temelini atması ve dönemin ünlü astronom ve matematikçisi Ali Kuşçu'yu çalışmalarını artık İstanbul'da yapması için davet edip yol boyunca tertiplediği törenlerle karşılaşması, Napolyon'un Mısır Seferini gerçekleştirdiğinde birçok arkeolog, zoolog, botanikçi gibi bilim insanlarını yanında götürmesi, Atatürk'ün üniversiteler için reform gerçekleştirmesi ve birçok bilim insanını ülkeye davet etmesi, başarılarının bir tesadüf eseri olmadığının göstergesidir. Dolayısıyla bilim insanlarına dair birtakım özel imkanlar tanınması ülkemizde olduğu gibi tarihte de söz konusu olmuştur.

Osmanlı Devleti'nde, günümüz yükseköğretim öğretim elemanı diyebileceğimiz müderrisler, medreselerde eğitim ve araştırma faaliyetleri yapmakta olup Osmanlı Devleti'nin teşkilat ve teşrifat yapısının bir kolu olan ilmiye sınıfının içinde yer almaktaydı. Osmanlı Devleti'nde ilmiye sınıfında yer alan kişiler, birtakım ayrıcalıklar ile donatılmıştı. Bu ayrıcalıklardan biri de alacakları ceza yönündendi. Başka sınıf mensubu meslek gruplarında idam dahil her türlü ceza verilebilirken, ilmiye sınıfında olanlar için en ağır ceza görevden alınma ve sürgün olarak uygulanmaktaydı⁹³.

Osmanlı Devleti'nde, ilerleyen zaman içinde medreselerin eğitimlerinin yetersiz kaldığı görülünce batı tarzı eğitim veren yükseköğretim kurumları açılmaya başlanmıştır. Bu süreç, 1839 yılında Tanzimat Fermanının ilanı ile hız kazanmıştır. 1846 yılında ise batı tarzında üniversite kurulması istenmiş ve Darülfünun'un kurulmasına karar verilmiştir. Darülfünun'un eğitim-öğretim hayatına başlaması ise ancak 1863 yılını bulmuştur. Sonraki yıllarda Darülfünun, çeşitli sebeplerle eğitim-öğretim hayatına ara vermek zorunda kalmışsa da Cumhuriyet döneminde de varlığını koruyabilmiştir⁹⁴.

⁹³ Mehmet İpşirli, "İlmiye", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2000, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ilmiye>, (Erişim Tarihi: 21.08.2022); Mehmet İpşirli, "Müderris", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2020, <https://islamansiklopedisi.org.tr/muderris#2-osmanlilarda>, (Erişim Tarihi: 21.08.2022).

⁹⁴ Ekmeleddin İhsanoğlu, "Dârülfünun", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1993, <https://islamansiklopedisi.org.tr/darulfunun>, (Erişim Tarihi: 21.08.2022); Taha Yazar ve Emel Averbek, "1933 Üniversite Reformundan Günümüze Türkiye'de Üniversitelerin Tarihsel Gelişimi", **Journal of Turkish Studies**, C.13/4, s.1344-1345; Selcen Özkan, "Dârü'l-Fünûndan Üniversiteye Türk Yükseköğretiminde Zihniyet Dönüşümü", **Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi**, C.6, s.845-849; Ramazan Kılıç, "Türkiye'de Yükseköğretimin Kapsamı ve Tarihsel Gelişimi",

Darülfünun, 1919 yılında çıkarılan Darülfünun-u Osmani Nizamnamesi ile bilimsel özerkliğe sahip olmuş, Cumhuriyetin ilanından sonra da elde etmiş olduğu bu özelliği koruyabilmiş, ek olarak tüzel kişiliği haiz kılınmıştır⁹⁵. Fakat Darülfünunun istenilen akademik başarı ve atılımı yapamaması üzerine, Atatürk'ün talimatlarıyla İsviçreli bilim insanı Prof. Dr. Albert Malche, Darülfünun hakkında rapor oluşturması için davet edilmiştir. Dönemin ünlü pedagoji profesörü Albert Malche, hazırladığı “İstanbul Darülfünunu Hakkında Rapor”u dönemin hükûmetine sunmuştur. Atatürk tarafından bizzat incelenen rapor sonucunda⁹⁶, 31 Mayıs 1933 tarih ve 2252 Sayılı İstanbul Darülfünununun İlgasına ve Maarif Vekâletince Yeni Bir Üniversite Kurulmasına Dair Kanun kabul edilmiş ve üniversite reformu gerçekleştirilmiştir⁹⁷.

Ancak 2252 sayılı Kanun, yükseköğretim personeli hakkında gerçekleştirilecek olan ceza soruşturması için özel bir hüküm getirmemiştir. İlgili yasal düzenlemeler, 13 Haziran 1946 tarih ve 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu, 20 Haziran 1973 tarih ve 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu ve 4 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda mevcut olmuştur. Dolayısıyla, her bir kanunun uygulandığı dönemi üç alt başlıkta inceleyeceğiz.

Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S.3, s.293-296; Sevil Sargın, “Türkiye’de Üniversitelerin Gelişim Süreci ve Bölgesel Dağılımı”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.3, s.135-136; Sefa Salih Aydemir, “Türkiye’de Darülfünundan Üniversiteye Geçiş Süreci ve 1933 Üniversite Kanunu Sonrası Yükseköğretimdeki Gelişmeler”, **Journal of History School**, S.47, s.2225; Yücel Namal ve Tunay Karakök, “Atatürk ve Üniversite Reformu (1933)”, **Yükseköğretim ve Bilim Dergisi**, C.1, s.27.

⁹⁵ Ekmeleddin İhsanoğlu, “Darülfünun”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1993, <https://islamansiklopedisi.org.tr/darulfunun>, (Erişim Tarihi: 21.08.2022). Darülfünun, 1924 yılında, 493 sayılı İstanbul Darülfünun’unun Şahsiyeti Hükmiyesi Hakkında Kanun ile tüzel kişiliğe sahip olmuştur. Aynı yıl, 473 Numaralı İstanbul Darülfünun Talimatnamesi ile de bilimsel özerklik (ilmi muhtariyet) tekrardan tanınmıştır. Kanun ve talimatnamelerin içeriği için bkz. Adil Giray Çelik, **Osmanlı Darülfünun Mekteb-i Hukuk’da İlk Çiçek Süreyya Ağaoğlu**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara 2018, s. 275-287. Üniversite özerkliğinin dünyadaki ve Türkiye’deki sistemleri için bkz. Ali Ülkü Azrak, “Devlet ve Üniversite”, **İHİD**, C.9, s.23-37.

⁹⁶ Atatürk’ün rapor üzerine aldığı notları incelemek için bkz. Utkan Kocatürk, “Atatürk’ün Üniversite Reformu İle İlgili Notları” **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, C.1, s.11-95.

⁹⁷ Ali Rıza Erdem, “Atatürk’ün Liderliğinde Üniversite Reformu: Yükseköğretim ve Bilim Tarihimizde Dönüm Noktası”, **Belgi Dergisi**, S.4, s.377-379; Yazar ve Averbek, “1933 Üniversite Reformu...”, s.1345; Özkan, “Darü’l-Fünundan Üniversiteye Türk Yükseköğretiminde Zihniyet Dönüşümü”, s.849-850; Kılıç, “Türkiye’de Yükseköğretimin Kapsamı ve Tarihsel Gelişimi”, s.296-298; Sargın, “Türkiye’de Üniversitelerin Gelişim Süreci ve Bölgesel Dağılımı”, s.135,137; Aydemir, “Türkiye’de Darülfünundan Üniversiteye Geçiş Süreci ve 1933 Üniversite Kanunu Sonrası Yükseköğretimdeki Gelişmeler”, s.2230, 2232; Namal ve Karakök, “Atatürk ve Üniversite Reformu (1933)”, s.27.

1.4.1. 4936 Sayılı Üniversiteler Kanunu Dönemi Ceza Soruşturmaları

13 Haziran 1946 tarih ve 4936 sayılı Üniversiteler Kanununa göre gerçekleştirilecek olan ceza soruşturmalarında, MMHKM'den ayrı olarak soruşturmacı sayısı, soruşturmacının kim tarafından görevlendirileceği, rektörler hakkında yapılacak olan ceza soruşturmasında kimin soruşturmacı görevlendireceği ve bu kişiler hakkında karar yerleri ile itiraz mercilerinin neresi olacağı belirlenmiştir.

4936 sayılı Kanunun, m. 49/1 hükmüne göre, “*Üniversite öğretim mesleği üyelerinin memurluk görevleri dolayısıyla veya görevlerini yapmak sırasında işledikleri suçlar üzerine Memurin Muhakematı Kanunu’nun gerektirdiği ilk soruşturma, rektörün gereğine göre tâyin edeceği bir veya iki tahkikçi tarafından yapılır. Rektörler tarafından yapılacak soruşturma tahkikçilerini Milli Eğitim Bakanı tâyin eder.*” Hemen belirtelim ki, 4936 sayılı Kanunun m. 15 hükmüne göre, “*Üniversite öğretim mesleği üyeleri Üniversite doçentleri, profesörler ve ordinaryüs profesörlerdir.*” Kanunun m. 49/1 hükmünden de anlaşılacağı üzere soruşturmanın uygulanacağı suç teşkil eden eylem bakımından MMHKM'den ayrı bir düzenlemeye gidilmemiştir. Görev nedeniyle veya görev sırasında yapılan eylemler yine özel soruşturma usulüne tabi tutulmuştur. Ayrıca bu düzenleme, sadece üniversite doçentleri, profesörler, ordinaryüs profesörler⁹⁸ ve rektörler bakımından özel hüküm getirmiştir. Üniversiteler bünyesinde çalışan diğer memurlar hakkında bir düzenlemeye yer verilmemiştir. MMHKM'den farklı olarak alınan kararlar için, lüzum-u muhakeme ve men-i muhakeme deyimini yerine “yargılanmanın gerekliliği” ve “yargılamanın gereksizliği” tabiri kullanılmıştır⁹⁹. Soruşturmanın yapılış şekli ise yine MMHKM'ye göre olmuştur.

4936 sayılı Kanunun m. 49/2 hükmünde ise üniversite öğretim mesleği üyeleri ile rektörler hakkında karar verecek kurul, kurulun verebileceği kararlar ve itiraz mercileri düzenlenmiştir. Buna göre, “*Soruşturma kâğıtları ve fezleke Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Danıştaya gönderilir. Yargılamanın gerekliliğine veya*

⁹⁸ Ordinaryüs profesörler, mülga 4936 sayılı Kanunun m. 26 hükmüne göre, en az beş yıl profesörlük unvanını almış, üstün değerde bilimsel araştırmalar, yayımlar yapmış ve meslekteki üstün başarılarıyla tanınmış olmak şartlarını sağlayan ve bir kürsünün yönetimi için üniversite profesörleri arasından tüzüğü gereğince seçilen kişilerdir.

⁹⁹ **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, s.900.

gereksizliğine Danıştayın ilgili dairesince karar verilir. Bu kararlara karşı ilgililer veya Milli Eğitim Bakanı tarafından yapılacak itirazlar Danıştay Genel Kurulunda incelenerek son karara bağlanır.” Kanunda belirtilen “Danıştayın ilgili dairesi” o dönem için Danıştay 2. Dairesidir. İtiraz mercii, Danıştay Genel Kurulu olarak belirlenmişse de 24 Aralık 1964 tarih ve 521 sayılı Danıştay Kanununun 54. maddesine göre İdari Daireler Kurulu olarak değiştirilmiştir. Dolayısıyla itirazlar Danıştay İdari Daireler Kuruluna yapılmaktaydı¹⁰⁰.

1.4.2. 1750 Sayılı Üniversiteler Kanunu Dönemi Ceza Soruşturmaları

20 Haziran 1973 tarih ve 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu, ülkemizde üniversite personeli hakkında gerçekleştirilecek olan ceza soruşturmaları için uygulanacak prosedürü açıklayan ikinci hukuki düzenlemedir. 1750 sayılı Kanunun m. 65 hükmünde, bir önceki kanuna göre daha ayrıntılı bir düzenlemeye yer verilmiştir¹⁰¹.

1750 sayılı Kanunun m. 65/1 hükmüne göre, “*Üniversite öğretim üyelerinin, öğretim yardımcılarının¹⁰² ve diğer memurların görevleri dolayısıyla, ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen suçlar üzerine, ilk soruşturma rektörün tayin edeceği uygun sayıda soruşturmacı tarafından yapılır. Rektörün işlediği ileri sürülen suçların soruşturmacıları, kendisinin katılmayacağı bir toplantıda üniversite senatosu tarafından tayin edilir. Bu toplantı, öğretim üyeliğinde en kıdemli rektör yardımcısının çağrısı üzerine ve onun başkanlığında yapılır.”* Hükümden anlaşılabacağı üzere, 4936 sayılı Üniversiteler Kanunundaki düzenlemenin aksine öğretim yardımcılarını ile diğer memurlar da özel soruşturma kapsamına dahil edilmiştir. Eylem yönünden ise bir değişiklik yapılmamış, MMHKM ve bir önceki kanun dönemi ile aynı olarak görev dolayısıyla veya görev sırasındaki fiiller özel ceza soruşturma usulü kapsamında tutulmuştur. 4936 sayılı Kanun döneminden farklı olarak tayin edilecek soruşturmacı sayısı rektörün takdirine bırakılmış, rektör

¹⁰⁰ **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, s.907.

¹⁰¹ 1750 sayılı Kanun dönemi soruşturmaları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Nurullah Kunter, “Üniversite İlksoruşturması ve Memur Muhakemesi Sistemimiz”, **İÜHFİM**, C.43, s.1-24.

¹⁰² 1750 sayılı Kanunun m. 28 hükmüne göre öğretim yardımcılarını, “*asistanlar, öğretim görevlileri, araştırma görevlileri, okutmanlar, uzmanlar, çeviricilerdir.”*

hakkındaki soruşturmanın ise üniversite senatosu tarafından belirlenecek soruşturmacılar tarafından yürütüleceği ifade edilmiştir¹⁰³.

1750 sayılı Kanunun m. 65/2 hükmüne göre, “*Bu maddeye göre tayin edilecek soruşturmacıların, en az, sanığın akademik unvanına sahip bulunması şarttır.*” Böylelikle, soruşturmacıların akademik unvanlarının soruşturulanlara göre denk veya daha üst unvana sahip olması şartı getirilmiştir.

1750 sayılı Kanunun m. 65/3 düzenlenmesi ile önceki kanun döneminden farklı olarak gecikmesinde sakınca görülen durumlar için de özel bir düzenlemeye gidilmiştir. Buna göre, “*Bu maddenin hükmüne giren bir suç fakültelerde veya onlara bağlı kurumlarda işlendiğinde, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde dekanlar önsoruşturma yapar, ya da yaptırabilirler. Bu takdirde, dosya gereğinin yapılması için en geç bir hafta içinde rektörlüğe gönderilir.*” Görüleceği üzere bu durumda takdir yetkisi dekanlara verilmiş, ancak gereğinin yapılması için dosyanın yine de rektörlüğe gönderilmesi istenmiştir.

1750 sayılı Kanunun m. 65/4 ve m. 65/5 hükümleri, soruşturma dosyalarının kim tarafından nereye gönderileceğini, yapılan soruşturma hakkında karar mercilerinin nereler olduğunu ve itiraz yolu için nereye başvurulacağını düzenlemiştir. Kanunun m. 65/4 hükmü, “*Soruşturmacıların öğretim üyeleri ve yardımcılar hakkında düzenleyecekleri dosya, rektör tarafından, rektör hakkındaki soruşturma da en kıdemli rektör yardımcısı tarafından Danıştay’a gönderilir. Son soruşturmanın açılıp açılmamasına Danıştay’ın yetkili dairesi karar verir. Bu karara ilgililerce yapılacak itirazlar Danıştay Genel Kurulunca incelenerek karara bağlanır.*” ve m. 65/5 hükmü, “*Memurlar hakkında son soruşturmanın açılıp açılmamasına üniversite yönetim kurulunca karar verilir. Bu karara karşı itirazlar Danıştay’ın yetkili dairesinde incelenerek karara bağlanır.*” şeklindedir. Bu dönemde, Danıştayın yetkili dairesi, Danıştay 2. Dairesi olarak belirlenmiş, yapılan itirazlar ise Danıştay Genel Kurulunca karara bağlanmıştır. Lüzum-u muhakeme ve men-i muhakeme tabiri yerine “son

¹⁰³ Kanun maddesinde ifade edilmemiş olsa da rektörün her ihbar ve şikayet için ceza soruşturması başlatmak zorunda olmadığı doktrinde belirtilmiştir. Rektör bizzat ihbar ve şikayetin asılsız olduğuna karar verebileceği gibi görevlendireceği soruşturmacı ile hazırlık soruşturması sonucunda da soruşturma başlatmayabilirdi. Ayrıntılı bilgi için bkz. Kunter, “Üniversite İlk soruşturması ve Memur Muhakemesi Sistemimiz”, s.3-4.

soruşturmanın açılmasına” veya “son soruşturmanın açılmamasına” deyimine yer verilmiştir¹⁰⁴. Burada hemen belirtelim ki, 1750 sayılı Kanunun “son soruşturma açılmamasına” kararları için kendiliğinden itiraz yoluna başvurulacağına dair bir ifadeye yer vermemiş olması, Danıştayca tartışma konusu olmuştur. MMHKM’de mevcut olan men-i muhakeme kararları için kendiliğinden itiraz incelemesinin, kıyasen bu kanun için de uygulanıp uygulanamayacağına Danıştay, ilgili kararında itirazı onayarak olumlu yanıt vermiştir¹⁰⁵.

1750 sayılı Kanunun m. 65/6 hükmü, soruşturmacılar tarafından, soruşturmanın daha sağlıklı gerçekleşebilmesi için kişilerin hak ve hürriyetlerini engelleyecek birtakım tedbirler veya kararlar alınması ihtiyacı oluştuğunda nasıl hareket edilmesi gerektiğini düzenlemektedir. Maddeye göre, “*tayin edilecek soruşturmacılar tarafından yürütülen ilk soruşturma sırasında, bir hâkimin yapması gereken tutma, arama, zabıt gibi işlemlerin yapılmasına ihtiyaç duyulduğunda bu hususta soruşturmacı ya da soruşturmacıların talebi üzerine, asliye ceza hâkiminden karar alınır.*” Böylelikle yukarıda aktardığımız MMHKM’deki ilgili hükmün iptaline ilişkin verilen Anayasa Mahkemesi kararına uygun olarak¹⁰⁶, genel soruşturma esaslarına göre hakim kararı gereken işlemler için, burada da hakime başvurulması zorunluluğu getirilmiştir. Dolayısıyla soruşturmacıların doğrudan arama, el koyma gibi kararlar vermesinin önüne geçilmiştir¹⁰⁷.

Son olarak, 1750 sayılı Kanunun m. 65/7 hükmünde bu usulün uygulanmayacağı, genel hükümlere göre hareket edilmesi gereken haller

¹⁰⁴ Kararların Türkçeleşmiş bu hallerinin, anlamı en doğru verecek şekilde düzenlenmiş olduğu yönünde bkz. Kunter, “Üniversite İlksoruşturması ve Memur Muhakemesi Sistemimiz”, s.20.

¹⁰⁵ Kararın ilgili kısmı şöyledir: “... ‘*Bilindiği gibi, görev ve yetkiye ilişkin yasa hükümleri, kamu düzeni ile ilgilidir. Özel yasalarda açıklık bulunmadıkça kıyas ve istidlal yoluna başvurulamaz. 65’inci madde, son soruşturmaya yer olmadığına dair verilen kararların Danıştay Genel Kurulunca re’sen inceleneceği hakkında bir kuralı içermediği gibi Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanuna da gönderme yapmamıştır. O hâlde, yargılamanın men’ine ilişkin kararların Danıştay Genel Kurulunda re’sen incelenmesine olanak bulunmamaktadır.*’ yolundaki ayrışık görüşüne 11. Daire Başkanı ... ve Üyelerden ... katılmışlar ise de sanık ... hakkında Dairece verilen men’i muhakeme kararının uygun görülerek onanmasına 9/6/1977 gününde oyçokluğu ile karar verildi.” Danıştay Genel Kurulu, T.09.06.1977, E.1977/29, K.1977/26, (Danıştay Dergisi, 1978).

¹⁰⁶ Anayasa Mahkemesi, T.11.10.1965, E.1965/18, K.1965/53, (Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası), (Erişim Tarihi: 21.04.2022).

¹⁰⁷ Kunter, “Üniversite İlksoruşturması ve Memur Muhakemesi Sistemimiz”, s.11.

belirtilmiştir¹⁰⁸. Buna göre, “Devletin ülke ve millet bütünlüğü, hür demokratik rejim, nitelikleri Anayasa’da yazılı Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan doğruya Devlet güvenliği ile ilgili bulunan suçların ve suçluların kovuşturulmasında yukarıda yazılı usul uygulanmaz. Bu hallerde kovuşturmayı Cumhuriyet Savcısı bizzat yapar ve sonucuna göre yetkili mahkemede kamu davası açar.” Anayasa Mahkemesine, maddede belirtilen suçlar hakkında üniversitedeki memurlar, öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları için genel hüküm uygulanırken, diğer kurumlarda çalışan memurlar için ise MMHKM’ye göre soruşturma yapılacağı, bu durumda da memurlar arasında eşitsizlik oluşacağı gerekçesiyle Ankara Üniversitesi tarafından başvuru yapılmıştır. Anayasa Mahkemesi, mevcut mevzuata göre 1750 sayılı Kanunun m. 65/7 hükmünde belirtilen suç teşkil eden eylemlerin sadece üniversitedeki memurlar için değil, genel yönetim hizmetinde bulunan diğer memurlar bakımından da 26 Haziran 1973 tarih ve 1773 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanuna göre soruşturma yapılacağını belirtmiş ve hükmün herhangi bir eşitsizlik getirmediğini ifade ederek talebi reddetmiştir¹⁰⁹.

1.4.3. 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu Dönemi Ceza Soruşturmaları

Hukukumuzdaki yükseköğretim personelleri hakkında özel ceza soruşturması usulü öngören son düzenleme, 4 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim

¹⁰⁸ 1750 sayılı Kanun haricindeki kanunlar dolayısıyla da o dönem genel hükümlere göre yürütülmesi gereken ceza soruşturmaları için bkz. Kunter, “Üniversite İlsoruşturması ve Memur Muhakemesi Sistemimiz”, s.6-8.

¹⁰⁹ Karara göre, “...Şu halde, bu gibi suçların sanıkları Devlet Güvenlik Mahkemelerinde yargılanacak ve ilk soruşturmaları da Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı tarafından yapılacaktır. Öte yandan Devlet Güvenlik Mahkemeleri hakkındaki 1773 sayılı Kanunun 23. maddesinde, soruşturma izni işlemleri düzenlenmekte ve hangi devlet görevlileri hakkında hangi mercilerden önceden izin alınması gerekeceği açıklanmaktadır. Bu maddede üniversite öğretim üyeleriyle öğretim yardımcıları ve Üniversite memurları hakkında soruşturma izni alınması öngörülmemiştir. Aynı maddede genel yönetim hizmetinde bulunan diğer memurların da, sözü edilen suçlardan sanık olmaları halinde, soruşturma izni bakımından ayırık hükümden yararlanmaları öngörülmüş değildir. Şu halde Memurin Muhakematı Kanununun özel hükümlerin, Devlet Güvenlik Mahkemeleri görevine giren suçlarda, diğer devlet memurlarına uygulanma olanağı bulunmamaktadır. Böyle olunca, davacı Ankara Üniversitesinin ileri sürdüğü gibi, genel yönetim hizmeti gören ve 773 sayılı Kanunun 23. maddesi kapsamı dışında kalan memurlarla üniversite öğretim üyeleri, öğretim yardımcıları ve üniversite memurları arasında bir ayırım yapıldığı ve Anayasanın 12. maddesinde yazılı eşitlik ilkesinin zedelendiği ileri sürülemez. Yukarıdaki açıklamalar 65. maddenin son fıkrasında yazılı soruşturma yönteminin Anayasa hükümleri ile çelişkili olmadığını gösterdiğinden, bu yöne ilişkin iptal isteminin reddi gerekmektedir.” Anayasa Mahkemesi, T.11,12,13,14,25,02.1975, E.1973/37, K.1975/22, (Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

Kanunudur. 2547 sayılı Kanun hala yürürlükte olmakla birlikte ilk yayımlandığı zaman, Kanunda özel bir ceza soruşturma usulüne yer verilmemiştir. Kanunun 6 Kasım 1981 tarihli Resmi Gazete’de yayımlandığı halinde, madde 53/c hükmü, “*Ceza kovuşturması usul ve esaslarında, genel hükümler uygulanır.*” şeklinde düzenlenmiştir. Dolayısıyla 2547 sayılı Kanunun ilk dönemlerinde, memurlar hakkında ceza soruşturması için genel hüküm niteliğinde olan MMHKM bile uygulanmadan, doğrudan CMUK’a göre hareket edilmiştir. Ancak bu süreç kısa sürmüş, 14 Nisan 1982 tarihli ve 2653 sayılı 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun ile m. 53/c hükmü değiştirilmiştir¹¹⁰.

Belirtelim ki, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün değiştirildiği dönemde 1961 Anayasası yürürlükte olup, Danışma Meclisi ve Milli Güvenlik Konseyi raporlarında aktarılan kanun değişikliği gerekçesine göre, “*Yükseköğretim Kurulu ve Yükseköğretim Kurumları görevlileri de yaptıkları işin niteliği, tabi oldukları hizmet rejimi ve taşıdıkları sıfatlar sebebiyle genelde birer devlet memurudurlar. Şu hale göre, diğer memurlar için belirtilen ve özel kovuşturma usulünü zorunlu kılan gerekçeler bu görevliler için de geçerlidir. Çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 53 ncü maddesinin c fıkrası hükmü ile kapsamına giren görevlilerin ceza kovuşturması usulü bakımından diğer memurların tabi olduğu umumi hükümlere tabi olması esası benimsenmiştir. Ancak, Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunda öngörülen memuriyet unvan, statü ve atama şekil ve mercileri ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda benimsenen unvan, statü, şekil ve merciler arasında paralellik bulunmaması, bu hükmün uygulanmasında zorluklar doğurmuştur. Bu nedenle 53 ncü maddenin c fıkrası kaldırılmış ve yerine, Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanuna benzer bir düzenleme getirilmiştir*”¹¹¹.

¹¹⁰ Ahmet Hamdi Ünlü, “Üniversite Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Kovuşturulması”, **Danıştay Dergisi**, S. 52-53, s.24. Kısa süre içerisinde yasa değişikliği ihtiyacının ortaya çıkmış olmasının, kamu görevlileri için ayrı bir soruşturma usulünün sosyal yapımız açısından ne kadar gerekli ve uygun olduğunu gösteren bir durum olduğu yönünde bkz. Şahin, “Memur Yargılama Sistemi Kaldırılıyor Mu”, s.64.

¹¹¹ TBMM, **Danışma Meclisi 101 No’lu Komisyon Raporu**, https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/DM_/d02/c004/dm_02004068ss0101.pdf, (Erişim Tarihi: 03.04.2022), s.1; TBMM, **Milli Güvenlik Konseyi 393 No’lu Komisyon Raporu**, https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MGK_/d01/c006/mgk_01006101ss0393.pdf, (Erişim Tarihi: 03.04.2022), s.2.

Bu değişiklikle beraber, gerekçede de belirtildiği gibi MMHKM'deki sistemi devam ettirecek şekilde özel bir ceza soruşturma usulü getirilmiştir. Diğer yapılan değişiklikler ise, 2 Aralık 2016 tarih ve 6764 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Grevleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ve 15 Nisan 2020 tarih ve 7243 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda yer almaktadır.

6764 sayılı Kanun ile soruşturmaya başlamadan evvel bir ön inceleme aşaması getirilmiştir. Ön inceleme aşamasının getiriliş gerekçesi, *“ihbar veya şikayet başvurusunun somut ve inandırıcı mahiyette bilgi veya belge olmaksızın yapılması halinde veya suçun işlenmediğinin kısa bir inceleme ile açıkça görülebildiği diğer hallerde bir inceleme yapılmasının ardından ceza soruşturması başlatılmamasına karar verilebilmesi”*ne imkan tanınması olarak ifade edilmiřtir¹¹². Ayrıca aynı düzenleme ile üniversite haricindeki devlet yükseköğretim kurumları rektörleri ile vakıf yükseköğretim kurumları rektörleri ve rektör yardımcıları hakkında yürütülecek olan ceza soruşturmalarının da devlet üniversitesi rektörleri ile aynı olması öngörölmüştür.

7243 sayılı Kanun ile 2547 sayılı Kanunun disiplin hükümlerinde değişiklik yapılmıştır. Ancak bu hükümler değiştirilirken, 2547 sayılı Kanunun ceza soruşturması hükümünde de yeniliğe gidilmiştir. Nitekim 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün alt bentlerinde hala yürürlükten kalkmış olan kanun isimleri yer almaktaydı. Yapılan değişiklikle, 15 Mayıs 1930 tarih ve 1609 sayılı Bazı Cürümlerden Dolayı Memurlar ve şerikleri Hakkında Takip ve Muhakeme Usulüne Dair Kanun yerine 19 Nisan 1990 tarih ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu; 4 şubat 1329 tarihli Memurin Muhakematı Hakkında Kanun yerine de 2 Aralık 1999 tarih ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Grevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna yer verilmiştir. Böylece maddenin güncelliği korunmaya çalışılmıştır.

¹¹² TBMM, **Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu**, Sıra Sayısı 405, <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss405.pdf>, (Erişim Tarihi: 03.04.2022), s.13.

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünü çalışmamızın diğer bölümlerinde ayrıntılı bir şekilde inceleyeceğimiz için şimdilik bu açıklamalarla yetiniyoruz.



İKİNCİ BÖLÜM

YÜKSEKÖĞRETİM KANUNUNA GÖRE CEZA SORUŞTURMASININ UYGULAMA ALANI

2.1. GENEL OLARAK

Birinci bölümde belirttiğimiz üzere, 2547 sayılı Kanun ile yükseköğretim personeli hakkında özel bir ceza soruşturması usulü öngörülmüştür. Kanunun m. 53/c hükmünün ilk cümlesi bu usulün kimler hakkında ve hangi eylemlerin varlığı halinde uygulanması gerektiğini açıklamaktadır. Buna göre “*Ceza soruşturması usulü: Yükseköğretim üst kuruluşları başkan ve üyeleri ile yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanlarının ve bu kuruluş ve kurumların 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlarının görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen suçlar hakkında*” tatbik edilecektir.

Her ne kadar kanunun yazım şekli anlaşılır ve sade görünse de uygulamada birçok soru işareti oluşturduğu görülmektedir. Madde lafzında yükseköğretim kurumları tabiri kullanılsa da vakıf yükseköğretim kurumlarının bu kapsamda olup olmadığı tartışmalara neden olmuştur. Bağımsız vakıf meslek yüksekokullarının da bu soruşturma usulüne tabi olup olmayacağı, başka bir kurumda görevlendirilen personel hakkındaki soruşturmaları kimin yapacağı, suç sırasındaki unvan ile soruşturma tarihindeki unvanının farklı olması halinde hangi unvana göre hareket edileceği, 657 sayılı DMK’ya tabi sözleşmeli personelin bu usule göre mi soruşturulacağı veya avukatlar gibi haklarında özel düzenlemeler bulunan kişiler hakkında 2547 sayılı Kanundaki bu hükmün dikkate alınması gerekip gerekmediği, emekli öğretim elemanlarının sözleşmeli olarak çalıştırılması halinde bu usulden yararlanma

imkanının olup olmadığı, yabancı uyruklu öğretim elemanlarının da bu hüküm kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği gibi birçok problemle karşılaşilmektedir.

Çalışmamızın bu bölümünde söz konusu sorunlar ve bunların çözümüne ilişkin olarak doktrinindeki görüşler ve Danıştay kararlarında benimsenen esaslar çerçevesinde durmaya çalışacağız.

2.2. KİŞİ YÖNÜNDEN UYGULAMA ALANI

Yukarıda açıklandığı üzere 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre ceza soruşturmasına tabi tutulacak kişiler, “*Yükseköğretim üst kuruluşları başkan ve üyeleri ile yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanlarının ve bu kuruluş ve kurumların 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurları*” olarak sayılmıştır.

Madde hükmünde belirtilen kişilerin dışında kalanlar genel hükümlere göre veya kendileri hakkında özel bir soruşturma hükmü varsa ona göre ya da 4483 sayılı Kanuna tabi iseler 4483 sayılı Kanuna göre soruşturulacaktır. Kanunun kapsamına girmeyen kişi hakkında yapılacak soruşturma zaman ve kaynak israfına neden olacaktır. Dolayısıyla hakkında soruşturma yapılacak kişinin 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne tabi olup olmadığının belirlenmesi önemlidir. Kimlerin bu kapsamda olduğunu aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.

2.2.1. Yükseköğretim Üst Kuruluşları Başkan ve Üyeleri

Yükseköğretim üst kuruluşları, 2547 sayılı Kanunun tanımlar başlığını taşıyan m. 3/b hükmünde, “*Yükseköğretim Kurulu ve Üniversitelerarası Kurul*” olarak belirtilmiştir. Ayrıca 2547 sayılı Kanunun m. 6 hükmünde, “*Yükseköğretim Kuruluna; Yükseköğretim Denetleme Kurulu (...)*”¹¹³ ile gerekli planlama, araştırma, geliştirme,

¹¹³ 17 Şubat 2011 tarih ve 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Hizmetleri Hakkında Kanun ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM), Yükseköğretim Kuruluna bağlı olmaktan çıkarılmıştır. Ayrıca 6114 sayılı Kanunun m. 10/8 hükmünde, “*Bu Kanun hükümlerine göre kamu görevlisi sayılan kişiler hakkında, görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlardan dolayı, 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerine göre, soruşturma izni kararı vermeye ÖSYM Yönetim Kurulu; Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında ise Yükseköğretim Genel Kurulu yetkilidir.*”

değerlendirme, bütçe, yatırım ve koordinasyon faaliyetleri ile ilgili birimler”in bağlı olduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla Yükseköğretim Denetleme Kurulu (YDK) da üst kuruluşlar arasında yer almaktadır. Nitekim 2547 sayılı Kanunun sistematüğinde, üçüncü bölüm olan “Üst Kuruluşlar” bölümünde “Yükseköğretim Denetleme Kurulu”na da yer verilmiştir. Ayrıca Kanunun m. 53/c-2 hükmünde, kişiler hakkında hangi kurulların son soruşturma açılıp açılmamasına karar vereceğı belirlenmiş ve YDK başkanı ve üyeleri hakkında Danıştay 1. Dairesinin¹¹⁴ karar vereceğı düzenlenmiştir.

Üniversitelerarası Kurul (ÜAK), 2547 sayılı Kanunun m. 11/a hükmünün ilk cümlesine göre, üniversite rektörleri ile her üniversitenin kendi senatosunca seçtiğı birer profesörden oluşmaktadır. ÜAK her ne kadar üst kuruluşlar arasında yer almaktaysa da m. 53/c-2 hükmünde yer almadığından, ÜAK başkanı ve üyeleri hakkında yapılacak olan soruşturma, bu kişilerin sahip oldukları rektör veya profesör unvanlarına göre olacaktır. Dolayısıyla bu kişiler yine madde kapsamında yer almaktadırlar. Fakat yapılacak olan soruşturma usulü maddede düzenlenen diğerk üst kuruluş üyesi ve başkanları gibi değil, Kurul üyeliğı sıfat ve görevinden bağımsız olarak asli görev ve unvanlarına göre olacaktır. Görüleceğı üzere bu ayrımı yapmamızın, soruşturmanın kapsamının kişi yönünden tespiti açısından bir önemi bulunmamaktadır. Nihai olarak ÜAK başkanı ve üyeleri de m. 53/c hükmüne tabi olmaktadır.

Bu haliyle, m. 53/c hükmünün ilk cümlesinde belirtilen “*Yükseköğretim üst kuruluşları başkan ve üyeleri*” kapsamında soruşturulacak olanlar Yükseköğretim Kurulu (YÖK) başkanı ve üyeleri, Yüksek Denetleme Kurulu başkanı ve üyeleri ile ÜAK başkanı ve üyeleridir¹¹⁵.

ifadesi yer almaktadır. Böylece ÖSYM başkanı ve üyeleri ile ÖSYM’de çalışan kamu görevlileri, 4483 sayılı Kanuna tabi kılınmıştır. Dolayısıyla bu kişiler hakkında 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü uygulanmamaktadır.

¹¹⁴ 2547 sayılı Kanunda son soruşturma açılıp açılmamasına karar verecek kurul olarak Danıştay 2. Dairesi ifade edilmişse de 2575 sayılı Danıştay Kanunu m.42/1-k hükmüne göre Danıştay 1. Dairesi bu konuda karar verecek mercidir.

¹¹⁵ Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.450; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.435.

2.2.2. Yükseköğretim Kurumları Yöneticileri

Yükseköğretim kurumları, 2547 sayılı Kanunun m. 3/1-c hükmüne göre, *“Üniversite ile yüksek teknoloji enstitüleri ve bunların bünyesinde yer alan fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuvarlar, araştırma ve uygulama merkezleri ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı meslek yüksekokulları ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın ve kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından kurulan meslek yüksekokullarıdır.”*

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün yükseköğretim kurumları yöneticileri tabiri ile kastettiği kişiler, m. 53/c-2 hükmünün (b), (c) ve (d) alt bentlerinden anlaşılmaktadır. Buna göre, devlet ve vakıf yükseköğretim kurumu rektörleri, rektör yardımcıları, üst kuruluş genel sekreterleri ile sadece devlet yükseköğretim kurumlarının fakülte dekanları ve dekan yardımcıları, enstitü ve yüksekokul müdürleri ve yardımcıları, üniversite, fakülte, enstitü ve yüksekokul yönetim kurulu üyeleri ile üniversite, fakülte, enstitü ve yüksekokul genel sekreterleri m. 53/c kapsamında tutulmuştur¹¹⁶.

Belirtelim ki, yüksek teknoloji enstitüsü¹¹⁷, konservatuvar, araştırma ve uygulama merkezleri ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı meslek yüksekokulları yöneticileri de m. 53/c kapsamında yer almaktadır. Üniversite rektörlerinin tabi olduğu soruşturma usulüne yüksek teknoloji enstitüsü rektörünün tabi olmaması, enstitü veya yüksekokul müdürlerinin tabi olduğu soruşturma usulüne konservatuvar müdürünün veya meslek yüksekokulu müdürünün tabi olmaması şeklinde kanunun uygulanması hatalara neden olacaktır. Çünkü yüksek teknoloji enstitüleri de tıpkı devlet üniversiteleri gibi kurulmakta ve 2547 sayılı Kanuna göre yönetilmektedir. Keza meslek yüksekokulu gibi birimler de tıpkı diğer yüksekokulları gibi üniversitelerin çatısı altında 2547 sayılı Kanuna göre yönetilmektedir. Ayrıca

¹¹⁶ Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.436.

¹¹⁷ Yüksek teknoloji enstitüsü, 2547 sayılı Kanunun m. 3/1-c hükmündeki tanımına göre, *“özellikle teknoloji alanlarında yüksek düzeyde araştırma, eğitim-öğretim, üretim, yayın ve danışmanlık yapan, kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip bir yükseköğretim kurumudur.”* Günümüzde yüksek teknoloji enstitüsü olarak sadece İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü bulunmaktadır. Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü ise Gebze Teknik Üniversitesi olarak çalışmalarına devam etmektedir. Güncel durum için 28 Mart 1983 tarih ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununa bakılması faydalı olacaktır.

belirttiğimiz kişilerin hukuki statüsü ile kanun maddesinde belirtilen kişilerin hukuki statüsü de aynı niteliktedir. Dolayısıyla yüksekokul müdürü ile meslek yüksekokulu müdürü arasında veya üniversite rektörü ile yüksek teknoloji enstitüsü rektörü arasında farklı ceza soruşturması usulünün uygulanması halinde, aynı konumdaki kişilerin farklı usullere tabi kılınmasına neden olunacağından, Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı bir uygulama oluşacaktır. Bu nedenle, yüksek teknoloji enstitüsü rektörü, konservatuvar müdürü, meslek yüksekokulu müdürü gibi kişiler hakkında da aynı hükümler uygulanacaktır. Nitekim Danıştay da bu kişileri m. 53/c kapsamında değerlendirmektedir¹¹⁸.

Ancak bağımsız vakıf meslek yüksekokulları yukarıda belirttiğimiz üzere 2547 sayılı Kanunun m. 3/1-c hükmünde yükseköğretim kurumları arasında sayılmasına rağmen, m. 53/c-2 hükmünün alt bentlerinde vakıf meslek yüksekokulu müdürlerine yer verilmemiştir. Her ne kadar m. 53/c-2 hükmüne “*devlet ve vakıf yükseköğretim kurumları rektörleri, rektör yardımcıları*” ifadesi eklenerek vakıf yükseköğretim kurumları yöneticilerinin de özel ceza soruşturması usulüne tabi olması sağlanmışsa da, bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürlerinin belirtilmemiş olması bu kişilerin m. 53/c kapsamında olmadığı sonucunu doğurabilecek niteliktedir. Halbuki m. 53/c-2 hükmünün (a) alt bendinde gerçekleştirilen değişikliğin gerekçesine bakıldığında, bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürlerinin de m. 53/c kapsamında olmasının sağlanmak istendiği ifade edilmiştir¹¹⁹. Fakat değişikliği getiren 6764 sayılı Kanunda, 2547 sayılı Kanunun disiplin hükümlerine ilişkin yeniliklerinde açıkça bağımsız vakıf

¹¹⁸ Danıştay, şüpheliler arasında teknik bilimler meslek yüksekokulu müdürünün de olduğu soruşturmada, teknik bilimler meslek yüksekokulu müdürü için verilen men-i muhakeme kararını yerinde bulmuştur. “*Dosyadaki bilgi ve belgelere göre mevcut delillerin, atılı suçlardan dolayı şüpheliler ... ve ... hakkında kamu davası açılmasını gerektirecek nitelikte olmadığı anlaşıldığından, ... Üniversitesi Rektörlüğüne oluşturulan Yetkili Kurulun ... tarih ve... sayılı kararının; ... ve ...'in men-i muhakemelerine ilişkin kısmının onanmasına, ... oybirliğiyle karar verildi.*” D1D, T.27.05.2014, E.2014/820, K.2014/782, (<https://karararama.danistay.gov.tr/>), (Erişim Tarihi: 04.09.2022).

¹¹⁹ Gereğe göre, “*Ayrıca, 2547 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin (c) fıkrasının (2) numaralı bendinin (b) alt bendinde yapılan değişiklikle; üniversite ifadesi yerine Devlet ve vakıf yükseköğretim kurumu ifadesi kullanılarak, üniversite dışındaki Devlet ve vakıf yükseköğretim kurumları rektörleri ile bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürleri hakkındaki ceza soruşturmasında da Devlet üniversiteleri rektörleri gibi Yükseköğretim Kurulu üyelerinden teşekkül edecek üç kişilik kurulca son soruşturmanın başlatılıp başlatılmayacağına karar verilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.*”, TBMM, Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu, Sıra Sayısı 405, (<https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss405.pdf>), (Erişim Tarihi: 03.04.2022), s.13.

meslek yüksekokulu müdürlerine yer verilirken, ceza soruşturması için bunun açıkça yazılmaması ve Danıştayın yıllardan beri vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan personeller için hüküm olmaması gerekçesiyle m. 53/c hükmünü uygulamaması birlikte değerlendirildiğinde, bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürlerinin madde kapsamının dışında kaldığı sonucuna ulaşmaktayız. Ayrıca bilindiği üzere kanun gerekçelerinin bağlayıcılığı da olmadığından kanunun mevcut haliyle bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürlerini hala kapsam dışında tuttuğu ve kanun koyucunun amacına ulaşmadığı kanaatindeyiz. Danıştayın da güncel kararlarında m. 53/c hükmünün, vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan personelden sadece rektör ve rektör yardımcılarını kapsadığını belirttiği görülmektedir¹²⁰.

İlave olarak mütevelli heyet üyelerinin de soruşturma kapsamında olup olmadığını belirtmek gerekir. 2547 sayılı Kanunun ek madde 5/1 hükmünde ifade edildiği üzere, “*Vakıflarca kurulacak yükseköğretim kurumlarının, vakıf yönetim organı dışında en az yedi kişiden oluşan bir mütevelli heyeti bulunur.*” Mütevelli heyet

¹²⁰ Danıştayın bu konudaki bir kararında şu ifadelerle yer verilmiştir, “...2.12.2016 tarih ve 6764 sayılı Kanunun 26’ncı maddesiyle 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 53’üncü maddesinin (c) bendinin 2 numaralı alt bendindeki ‘üniversite’ ibaresi, ‘Devlet ve vakıf yükseköğretim’ olarak değiştirilmiş, böylece vakıf yükseköğretim kurumlarının rektörleri, rektör yardımcıları ile üst kuruluş genel sekreterlerinin bu madde kapsamında soruşturulmalarına imkan tanınmıştır. **Ancak söz konusu değişiklik sadece vakıf yükseköğretim kurumlarının rektörleri, rektör yardımcıları ve üst kuruluş genel sekreterleriyle sınırlı kalmış, bu kurumlarda görev yapan akademik ve idari personeli kapsamamıştır.** Bu bağlamda, vakıf yükseköğretim kurumlarının tüzel kişiliğini temsil eden mütevelli heyetin; yönetici, öğretim elemanı ve diğer personelin sözleşmesini yapacağı, atamalarını, görevden alınmalarını ve yükseköğretim kurumunun bütçesini onaylayacağı, akademik organların düzenlenmesinde, görevlerini yerine getirmesinde, öğretim elemanlarının niteliklerinde Devlet yüksek öğretim kurumlarındaki esasların aynısının uygulanacağı belirtilmek suretiyle vakıf üniversitelerinin Devlet yükseköğretim sistemine entegrasyonunu sağlayan özel düzenlemelere yer verildiği halde, akademik ve idari personelin sözleşmeli olarak istihdamı nedeniyle tabi oldukları hukuki rejim göz önünde bulundurularak **vakıf yükseköğretim kurumlarındaki rektörler, rektör yardımcıları ve üst kuruluş genel sekreterleri hariç** tutularak diğer personelin görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen suçlar hakkında 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 53’üncü maddesinde öngörülen soruşturma usulüne tabi olacaklarına ilişkin bir hükme yer verilmemiştir. **Bu durumda, vakıf yükseköğretim kurumlarında rektör, rektör yardımcısı ve üst kuruluş genel sekreteri olarak görev yapan kişiler haricindeki diğer personel hakkında 2547 sayılı Kanunun 53’üncü maddesinin uygulanabileceğine dair açık bir hüküm bulunmadığından, ... Üniversitesi Genel Sekreteri ... ile Hukuk Müşaviri ... hakkında genel hükümler uyarınca Ankara Batı Cumhuriyet Başsavcılığınca doğrudan işlem yapılması gerekmektedir...**”, D1D, T.08.12.2020, E.2020/1741, K.2020/1568, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2021). Danıştay, karardan da anlaşılacağı üzere, vakıf yükseköğretim kurumlarındaki ceza soruşturmalarına ilişkin kararlarında sıklıkla **rektör, rektör yardımcısı ve üst kuruluş genel sekreteri** ifadesini ayırmadan, bir bütün olarak verdiği için uygulamada hatalı olarak vakıf yükseköğretim kurumlarının genel sekreterlerinin de soruşturmaya tabi tutulduğu zannedilmektedir. Nitekim verdiğimiz karar bu örneklerden biridir. Danıştayın bu ifadeyi kanundaki gibi değil, “rektör ve rektör yardımcıları” diye belirterek kullanmasının daha isabetli olacağını düşünmekteyiz.

üyelerinin, yaş sınırı haricinde devlet memurlarının taşınması gereken niteliklere sahip olması gerekmektedir (Ek m. 5/1). Ayrıca mütevelli heyet vakıf yükseköğretim kurumunun tüzel kişiliğini temsil etmekle birlikte, “Yükseköğretim kurumunda görevlendirilecek yöneticiler ve öğretim elemanları ile diğer personelin sözleşmelerini yapar, atamalarını ve görevden alınmalarını onaylar, yükseköğretim kurumunun bütçesini onaylar ve uygulamaları izler, ayrıca vakıfça hazırlanan yönetmelik hükümlerine göre diğer görevleri yürütür” (Ek m. 5/2). Dolayısıyla vakıf yükseköğretim kurumlarının mütevelli heyet üyelerinin “yükseköğretim kurumları yöneticileri” kapsamında 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre ceza soruşturmasına tabi tutulması gerektiği düşünülebilir. Ancak Danıştay uygulaması, üniversite personeli olmadıkları gerekçesiyle mütevelli heyet başkanı ve üyelerinin genel hükümlere göre soruşturulması gerektiği yönündedir¹²¹.

2.2.3. Kadrolu ve Sözleşmeli Öğretim Elemanları

Öğretim elemanları 2547 sayılı Kanunun m. 3/1-1 hükmünde tanımlanmıştır. Buna göre öğretim elemanları, “Yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri, öğretim görevlileri ve araştırma görevlileridir.” Öğretim üyeleri ise yükseköğretim kurumlarında görevli profesör, doçent ve doktor öğretim üyeleridir (m. 3/1-m). Dolayısıyla profesörler, doçentler, doktor öğretim üyeleri, öğretim görevlileri ve araştırma görevlileri 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kapsamında yer almaktadır.

Ayrıca 2547 sayılı Kanun, öğretim elemanlarının sözleşmeli olarak istihdam edilmelerine de imkan tanımaktadır. Kanunun m. 53/c hükmünde, öğretim elemanlarının kadrolu veya sözleşmeli istihdam edilmiş olmaları arasında bir farklılık oluşturulmamıştır. Her iki istihdam usulü de m. 53/c kapsamında tutulmuştur¹²².

¹²¹ Bu konudaki bir karara göre, “...Üniversitesi Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı olan ve 2547 sayılı Kanunun 53’üncü maddesinde sayılan Üniversite personeli arasında bulunmayan ... hakkında 2547 sayılı Kanunun 53/c maddesi kapsamında ceza soruşturması yapılamayacağı, men-i muhakemesi veya lüzum-u muhakemesi yolunda karar alınamayacağı, bu kişi hakkında Ankara Batı Cumhuriyet Başsavcılığınca genel hükümlere göre doğrudan soruşturma yapılması gerektiği anlaşılmıştır...”, D1D, T.01.07.2021, E.2021/1041, K.2021/1071, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2021).

¹²² Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.436.

Kanun lafzı böyle olmakla birlikte bazı kişilerin kanun kapsamında olup olmadıkları soru işaretlerine neden olabilmektedir. Alt başlıklar halinde bu durumları inceleyerek açıklık getirmeye çalışacağız.

2.2.3.1. Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Öğretim Elemanlarının Durumu

Vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarının da 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kapsamında yer aldığı düşünülebilir. Ancak Danıştay istikrarlı bir şekilde kararlarında vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarının madde hükmünün kapsamı dışında olduğunu belirtmektedir. Doktrinde ise Danıştay kararları doğru görülmeyle eleştirilmektedir.

Danıştay vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarının m. 53/c kapsamında olmadığı yolundaki kararlarını iki gerekçeye dayandırmaktadır. İlki bu kişilerin istihdam usulünün devlet yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarına göre farklı olmasıdır. İkincisi ise bu kişilerin m. 53/c hükmünde ayrıca ve açıkça belirtilmemiş olmasıdır^{123, 124}. Öğretide vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarının m. 53/c kapsamında olduğunu savunanların görüşleri de bu iki hususa göre şekillenmektedir.

¹²³ Danıştay, kararlarında Ek madde 5 ve Ek madde 8 hükümlerini belirttikten sonra, “... Yukarıda sözü edilen hükümlerle vakıf yükseköğretim kurumlarının tüzel kişiliğini temsil eden mütevellî heyetinin; yönetici, öğretim elemanı ve diğer personelin sözleşmesini yapacağı, atamalarını, görevden alınmalarını ve yükseköğretim kurumunun bütçesini onaylayacağı, akademik organların düzenlenmesinde, görevlerini yerine getirmesinde, öğretim elemanlarının niteliklerinde Devlet yükseköğretim kurumlarındaki esasların aynısının uygulanacağı belirtilmek suretiyle vakıf üniversitelerinin Devlet yükseköğretim sistemine entegrasyonunu sağlayan özel düzenlemelere yer verildiği halde, **akademik ve idari personelin sözleşmeli olarak istihdamı sebebiyle tabi oldukları hukuki rejim göz önünde bulundurularak**, bunların görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen suçlar hakkında **2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53'üncü maddesinde öngörülen soruşturma usulüne tabi olmalarına dair bir hükme yer verilmemiştir**...Bu durumda, vakıf üniversitelerinde görevli personel hakkında **2547 Sayılı Kanun'un 53'üncü maddesi hükümlerinin uygulanacağına dair açık bir hüküm bulunmadığından**, suç işledikleri ileri sürülen bu kişiler hakkında genel hükümler uyarınca işlem yapılması gerekmektedir.” açıklamasını yaparak hüküm vermektedir. Karar için bkz. D1D, T.26.12.2014, E.2014/2080, K.2014/2000, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.09.2022); Aynı yönde bkz. D1D, T.12.07.2005, E.2005/325, K.2005/938, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.09.2022); D1D, T.11.06.2013, E.2013/777, K.2013/804, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.09.2022).

¹²⁴ Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1343.

Bu görüşlerden ilki, kanun koyucunun kasıtlı bir tavrının sonucu olarak vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarını kanun hükmüne tabi tutmadığı görüşünün hatalı olduğuna ilişkindir. Öncelikle yukarıda da aktardığımız üzere 2547 sayılı Kanunun ilk yürürlüğe girdiği tarihte öğretim elemanları için özel bir ceza soruşturması usulü öngörülmemiştir. Dolayısıyla kanunun ilk döneminde genel hükümlere göre ceza soruşturmaları yürütülmüştür. Sonrasında 14 Nisan 1982 tarihli ve 2653 sayılı 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun ile madde hükmü değişikliğe uğramıştır. Görüleceği üzere değişikliğin yapıldığı tarih 1982 yılıdır. Türkiye’de ise ilk vakıf üniversitesinin kurulması 1984 yılında olmuştur¹²⁵. Dolayısıyla bu görüşe göre, kanun koyucunun vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarını belirtmeyerek 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne tabi olmalarını istememiştir şeklinde yorum yapılması hatalı bulunmaktadır¹²⁶.

Doğru bir görüş olmakla birlikte bu görüşün tam tersi de düşünülebilir. Kanun koyucu bu düzenlemeyi getirdiği zaman vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarını hiç düşünmemiştir. Haliyle bu kanun sadece devlet yükseköğretim kurumları düşünülerek hazırlanmıştır. Bu durumda vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarının da bu kanun kapsamında değerlendirileceğine ilişkin kanun koyucunun açık bir iradesi bulunmamaktadır. Bu durumda Danıştayın kanunu yorumlama biçimi doğrudur. Ancak bu görüşü ifade edenler böyle bir yorumun kanunun amacına ters olacağını belirtmiştir¹²⁷.

Vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarının m. 53/c kapsamında olduğunu savunan görüşlerden bir diğeri ise, bu kişilerin de aslında kamu görevlisi olduğu, dolayısıyla da idare hukukuna tabi olup, kanun kapsamında yer

¹²⁵ Türkiye’nin ilk vakıf yükseköğretim kurumu olan Bilkent Üniversitesi 20 Ekim 1984 tarihinde kurulmuştur, bkz. <https://w3.bilkent.edu.tr/www/tarihce/>, (Erişim Tarihi: 19.09.2022).

¹²⁶ Dilşat Yılmaz, “Yükseköğretim Personeli Ceza Soruşturması, Yasal Eksiklikler ve Çözüm Önerileri”, **EÜHFD**, C.17, s.122; Serkan Çınarlı, Sevinç Arslan Hızal ve Abdullah Hızal, “Vakıf Üniversitelerinde Görev Yapan Öğretim Üyelerinin Ceza Soruşturması Usulü Sorunu”, **LEGES Kamu Hukuku Dergisi**, C.1, s.40; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1352.

¹²⁷ Çınarlı, Hızal ve Hızal, “Vakıf Üniversitelerinde Görev...”, s.40.

aldıklarını belirtmektedir¹²⁸. Kanun hükümlerine ek olarak aşağıda inceleyeceğimiz yüksek mahkemelerin vermiş olduğu kararlar da bu görüşe dayanak oluşturmaktadır.

Öncelikli olarak 2547 sayılı Kanunun ek madde 8 hükmü bu görüşe dayanak oluşturmaktadır. Bu hükme göre, “*Vakıfça kurulacak yükseköğretim kurumlarındaki akademik organlar, Devlet yükseköğretim kurumlarındaki akademik organlar gibi düzenlenir ve onların görevlerini yerine getirir. Öğretim elemanlarının nitelikleri Devlet yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarının niteliklerinin aynıdır. Devlet yükseköğretim kurumlarında çalışmaları yasaklanmış veya disiplin yoluyla bu kurumlardan çıkarılmış kişiler, vakıf yükseköğretim kurumlarında görev alamazlar*”. Madde hükmünde de açıkça belirtildiği üzere, vakıf yükseköğretim kurumları ile devlet yükseköğretim kurumlarının öğretim elemanlarının nitelikleri aynı tutulmuştur. Ayrıca Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliğinin m. 32 hükmüne göre, “*Vakıf yükseköğretim kurumları 2547 sayılı Kanunun vakıf yükseköğretim kurumları ile ilgili ek maddelerinde aksine bir hüküm bulunmadığı sürece 2547 sayılı Kanunun bütün hükümlerine uymakla yükümlüdürler*.” Böylece m. 53/c hükmünün de uygulanması için bir gerekçe oluşabilmektedir¹²⁹. Diğer taraftan Anayasanın m. 130/son hükmünde, “*Vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları, mali ve idari konuları dışındaki akademik çalışmaları, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasada belirtilen hükümlere*” tabi olacağı belirtilmiştir. Benzer bir düzenlemeye 2547 sayılı Kanunun ek madde 2 hükmünde de yer verilerek vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarının göreve başlaması, görevlerini yürütmesi, yükselmesi, görevlerinin sona ermesi ve güvenliğine dair hususlar devlet yükseköğretim kurumları ile aynı tutulmuştur. Dolayısıyla bu görüşe göre m. 53/c hükmü, “güvenlik” kapsamında değerlendirilerek vakıf yükseköğretim öğretim elemanları açısından uygulanabilir niteliktedir. Benzer şekilde bu görüşe göre, yükseköğretim hizmetinin yerine getirilmesi açısından da özel ceza soruşturma usulüne tabi olunması gerekli

¹²⁸ Yılmaz, “Yükseköğretim Personeli Ceza Soruşturması...”, s.122; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1350-1351; Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2195-2196.

¹²⁹ Yılmaz, “Yükseköğretim Personeli Ceza Soruşturması...”, s.122; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1350-1351; Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2195-2196.

görüldüğünden m. 53/c hükmünün bu kişiler için de uygulanması gerekmektedir¹³⁰. Yine bu görüşün ileri sürmüştüğü üzere, bu düzenlemelere ek olarak, Anayasa m. 130 hükmüne göre vakıf yükseköğretim kurumları da kamu tüzel kişiliğini haiz kılınmıştır. Nitekim bu kurumlar da Anayasa m. 128/1 hükmüne göre bir idari hizmet yürütmektedirler. Danıştayın¹³¹ ve Uyuşmazlık Mahkemesinin¹³² kararları uyarınca da

¹³⁰ Yılmaz, “Yükseköğretim Personeli Ceza Soruşturması...”, s.123; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1351-1352; Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2196-2197.

¹³¹ Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliğinin m. 23/2 hükmünde, “*Vakıf yükseköğretim kurumlarında görev alacak olan akademik ve idari personelin çalışma esasları 2547 sayılı Kanunda devlet üniversiteleri için öngörülen hükümlere tabidir. Bu personelin aylık ve **diğer özlük hakları** bakımından ise 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri uygulanır*” ifadesine yer verilmiştir. Danıştay 8. Dairesi ise, “özlük hakları” ibaresinin iptaline karar vermiştir. Bu kararında Danıştay, “...Diğer yandan, Anayasa’nın 130. maddesinde belirtilen vakıf yükseköğretim kurumlarının mali ve idari konular yönünden devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumlarından farklı olması, vakıf yükseköğretim kurumlarında istihdam edilen akademik personelin mesleki güvenceden yoksun kılınması sonucuna yol açamaz. Anayasa koyucunun böyle bir amacının bulunduğu kabul edilemeyeceği gibi, bilimsel özerklik ilkesinin gereği hiçbir ayırım yapılmadan bütün yükseköğretim kurumlarında bilimsel özgürlük, serbestçe araştırma ve yayın yapabilme, eğitim ve öğretimi özgürlük ve güvence içinde sürdürebilme hak ve yetkileri bütün üniversitelerdeki akademik personele tanınmıştır. Gerek devlet, gerekse vakıf yükseköğretim kurumlarında görev yapan akademik personelin, mesleki güvenceleri yönünden idare hukukuna tabi olduklarının kabulü gerekmektedir. Dolayısıyla, vakıf yükseköğretim kurumlarındaki akademik personelin mesleki güvenceleri yönünden özel hukuk hükümlerine tabi olmaları Anayasa’ya uygun görülemez. Aynı kamu hizmetini yerine getiren akademik personelin, mesleki güvenceleri yönünden, bir kısmının üniversite ile ilişkilerinde kamu hukukuna, bir kısmının özel hukuka tabi olmalarına olanak sağlayan bir hüküm gerek Anayasa’da, gerekse 2547 sayılı Yasa’da bulunmamaktadır.” ifadelerine yer vererek, “...Dolayısıyla, vakıf yükseköğretim kurumlarında istihdam edilecek akademik personelin mesleki güvencelerine ilişkin çalışma esaslarının (akademik personelin atanması, görevleri, unvanları, emeklilikleri, terfileri ve görevlerine son verilmesi gibi) idari sözleşmeyle belirlenmesi; akademik personelin yukarıda belirtilenler dışında kalan özlük haklarının ise (ücret, prim, çalışma saatleri, tatil günleri ve sosyal güvenlik gibi) İş Kanunu hükümlerine göre belirlenmesi gerektiği sonucuna” ulaşmıştır. Danıştay 8. Dairesi aynı kararında, “Olayda, davalı Üniversite ile davacı öğretim üyesi arasındaki istihdam ilişkisi, Üniversite’nin Anayasa’nın 130. maddesi uyarınca kamu hizmetini yürüten bir kamu tüzelkişisi olması ve davacının da kamu hizmetinin yerine getirilmesinde görev alması nedeniyle idare hukuku alanında bulunmaktadır. Davacının atamasının yapılması ve görevine son verilmesi işlemlerinin idare hukuku kurallarına göre tesis edilmesi, bütün üniversitelerin (devlet veya vakıflar tarafından kurulmuş olan) kamu tüzelkişiliğine sahip olması ve kamu hizmeti olan eğitim ve öğretim hizmetini aynı esaslara tabi olarak yerine getirmesinden kaynaklanmaktadır...” tespitiyle bulunmuştur. Dolayısıyla bu görüşe göre, hem bilimsel özerklik kapsamında bir güvence olarak hem de kişilerin devlet yükseköğretim kurumlarında istihdam edilenler ile aynı statüde olmalarından dolayı m. 53/c hükmünün vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarına da uygulanması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Karar için bkz. D8D, T.29.04.2011, E.2008/8234, K.2011/2452, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 19.09.2022).

¹³² Uyuşmazlık Mahkemesi, vakıf yükseköğretim kurumunda çalışan öğretim elemanının sözleşmesinin feshedilmesi üzerine açmış olduğu davanın idari yargıda mı yoksa adli yargıda mı görülmesi gerektiğine ilişkin kararında, “...Kanunla kurulma ve kamu tüzel kişiliğine sahip olmanın yanı sıra, Devlet Üniversitelerinde olduğu gibi Vakıf Üniversitelerinin de Anayasal güvence altına alınmış olan ‘Bilimsel Özerkliğe sahip olmaları’ bir diğer ayrıcalığıdır. Üniversitelerde bilimsel özerklik ilkesi benimsenirken güdülen amaç, yükseköğretimin çeşitli siyasal çevre ve baskı grupları ile düşünce kümelerinin etkisinin dışında tutarak, bilimsel amaç, hedefler ve gereksinimlerine bağlı olmalarını sağlamaktır. Bu nedenle de, bilimsel faaliyetin asli unsurları olan yükseköğretim elemanlarının, görevleri, unvanları, atama, yükselme ve emeklilikleri gibi özlük haklarının kanunla düzenleneceği konusu, anayasal teminat altına alınmıştır. Somut olay ve mevzuat hükümleri birlikte

öğretim elemanları idari hizmet sözleşmesine tabi olarak vakıf yükseköğretim kurumlarınca istihdam edilmektedir. Dolayısıyla kamu görevlisi olmak için gereken tüm şartları taşıdıklarından vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanları da birer kamu görevlisidir. Bu durumda Anayasanın m. 129/6 hükmünün işaret ettiği şekilde özel ceza soruşturma usulünden yararlanmaları ve 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne tabi olmaları gerekir¹³³. Aksi takdirde Anayasanın m. 10 hükmünde düzenlenen eşitlik ilkesine aykırı bir durum oluşacaktır¹³⁴. Nitekim bu görüş doğrultusunda Anayasa Mahkemesine 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün iptali için yapılan başvuruda¹³⁵ istem gerekçesi olarak vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarına ayrı, devlet yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarına ayrı ceza soruşturması usulünün öngörölmüş olmasının Anayasanın m. 10 hükmünde düzenlenen eşitlik ilkesine aykırı olduğu belirtilmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi kararında “...Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen

irdelendiğinde; davalı Üniversitenin, sürekli ve düzenli nitelikteki kamu hizmetinde çalıştırdığı davacının; statüsü, göreve alınması, hak ve yetkileri gözetildiğinde, İdare Hukuku kapsamında bir kamu personeli olduğu açıktır...” ifadelerine yer vererek vakıf yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarının birer kamu personeli olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca sözleşmenin feshedilmesinin bir idari işlem olduğu, dolayısıyla da sözleşmeden doğan tazmin haklarının “*İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları*” kapsamında idari yargıdan talep edilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Karar için bkz. Uyuşmazlık Mahkemesi, T.26.10.2020, E.2020/479, K.2020/626, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 19.09.2022).

¹³³ M. Artuk Ardiçoğlu, “Üniversite Personeli Hakkında Ceza Soruşturması...”, s.76; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1346-1349; Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2196.

¹³⁴ Yılmaz, “Yükseköğretim Personeli Ceza Soruşturması...”, s.122; Çiğdem Sever, “Bir Kamu Kurumu Olarak Vakıf Üniversiteleri ve Bu Üniversitelerde Çalışan Akademisyenlerin Hukuki Statüsü”, **Legal Hukuk Dergisi**, C.14, s.1208-1209; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1368. Ayrıca Danıştay 1. Dairesinin vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarının genel hükümlere göre soruşturulması gerektiğine dair vermiş olduğu bir kararındaki karşı oyda, “...*Vakıf üniversitelerinde görev yapan akademik personele yönelik disiplin, sözleşme süresinin uzatılmaması gibi işlemlerin idari yargıda açılan davalarda görölmekte olduğu, bunlar yönünden 2547 sayılı Kanun'un 53. maddesinin uygulanamayacağına belirtilmesinin, anılan Kanun kapsamında Devlet üniversitelerinde görevli akademik personelle vakıf üniversitelerinde görev yapan akademik personel arasında Kanun nezdinde sağlanan eşitliği zedeleyeceği, öte yandan, vakıf üniversitelerinin 2547 sayılı Kanun'a tabi birer yükseköğretim kurumu oldukları ve bu üniversitelerde görevli akademik personelin anılan madde hükmü dışında tutuldukları yolunda açık yasal düzenleme bulunmamaktadır. Nitekim gerek Anayasanın 130'uncu maddesi gerek Anayasa Mahkemesi kararları ve Danıştay'ın ilgili daire ve kurul içtihatlarının bu doğrultuda olduğu, başka bir anlatımla Devlet Üniversitelerinde görev yapan akademik personel ile Vakıf Üniversitelerinde görev yapan akademik personelin aynı statüde bulunduğu kabul edilmektedir. Açıklanan nedenlerle, ... hakkında da 2547 sayılı Kanun'un 53. maddesi hükümlerinin uygulanması gerektiği...*” ifade edilmiştir. Karar ve karşı oy yazısı için bkz. D1D, T.11.06.2013, E.2013/777, K.2013/804, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.09.2022).

¹³⁵ Anayasa Mahkemesi, T.10.10.2013, E.2013/58, K.2013/114, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 05.04.2022).

'kanun önünde eşitlik ilkesi' hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez..." açıklamasına yer vermiş ve "...Diğer yandan, vakıf üniversitelerinde çalışanlar ile Devlet üniversitelerinde görev yapanlar statüleri ve özlük hakları bakımından farklı kurallara bağlıdır ve dolayısıyla aynı hukuksal durumda değildirler. Bu nedenle, vakıf üniversitelerinde çalışanlar ile Devlet üniversitelerinde görev yapanların farklı soruşturma usulüne tabi tutulmalarında eşitlik ilkesine aykırılık bulunmamaktadır" sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesine göre vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarının m. 53/c kapsamında olmaması hukuka aykırılık teşkil etmemektedir.

Açıkladığımız iki görüşün de ileri sürmüş olduğu savların görmezden gelinecek nitelikte olmadığı ortadadır. Fakat bu görüşlerin 6764 sayılı Kanun ile yaşanan değişiklik ile geçerliliğini yitirmiş olduğu kanaatindeyiz. Çünkü düzenlemenin mevcut halinde artık vakıf yükseköğretim kurumlarının rektör ve rektör yardımcıları için m. 53/c hükmüne göre ceza soruşturması yürütüleceği açıkça belirtilmekteyken, vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarına yer verilmemektedir. Bu durumda yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanları için m. 53/c hükmüne göre hareket edilebilmesi ancak kanun koyucunun bunu açıkça belirttiği bir yasal değişiklik ile mümkün olabilecektir¹³⁶. Ayrıca bu

¹³⁶ Vakıf yükseköğretim personelinin mali ve idareye ilişkin konularda kamu görevlisi sayılamayacağı, vakıf yükseköğretim personelinin bu konularda suç işlemesi halinde kamu görevlileri gibi cezalandırılabilmesi için "ilgili kişilerin kamu görevlisi sayılacağı" veya "kamu görevlisi gibi cezalandırılacağı"na dair yasada açık hüküm bulunması gerektiği, nitekim Danıştay kararlarında, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde vakıf yükseköğretim personelinin açıkça belirtilmemesinden dolayı özel ceza soruşturmasına tabi kılınmadığı yönündeki görüş ve ayrıntılı açıklamalar için bkz. Hamide Zafer, "Ceza Hukuku Uygulamasında Kamu Görevlisi", **YÜHFD**,

durum Anayasanın m. 129/6 hükmü ile çelişir nitelikte de değildir. Çünkü Anayasanın m. 129/6 hükmünde, “*kanunla belirlenen istisnalar dışında*” ifadesine yer verilmektedir. Mevcut düzenleme, vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanları için istisnai bir düzenleme yapıldığı şeklinde yorumlanabilecek niteliktedir. Nitekim Danıştay da güncel kararlarında bu durumu vurgulayarak vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarının genel hükümlere tabi olduğunu belirtmektedir¹³⁷.

Ancak burada dikkat çekmek istediğimiz bir diğer husus, özellikle Uyuşmazlık Mahkemesince artık vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarının birer kamu görevlisi olduğunun kabul edilmiş olmasıdır. Bu durumda vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanları, ceza soruşturmaları bakımından m. 53/c hükmünün uygulama alanının dışında tutulmaktaysa da haklarında gerçekleştirilecek ceza soruşturmalarının 4483 sayılı Kanuna göre yürütülüp yürütülmeyeceği sorusu da gündeme gelebilecek niteliktedir. Özellikle de m. 53/c hükmünün, vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarının bu usule tabi olmayacağını dolaylı olarak belirtmiş olması ve madde hükmünde bu kişilerin genel hükümlere göre soruşturulması gerektiğine ilişkin açık bir ifadenin yer almamış olması birlikte dikkate alındığında, 4483 sayılı Kanunun bu kişiler hakkında uygulanabileceği düşünülebilir. Fakat 4483 sayılı Kanunun 3. maddesinde düzenlenen soruşturma için izin vermeye yetkili mercilerin vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarının soruşturulması bakımından uygun olmadığı da

C.9, s.213-226. Vakıf yükseköğretim personelinin kamu görevlisi sayılması gerektiği, ancak soruşturma usulü açısından açık bir düzenleme veya atıf bulunmadığından genel hükümlere göre soruşturmalarının yürütülmesi gerektiği yönünde bkz. Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.501.

¹³⁷ “...2.12.2016 tarih ve 6764 sayılı Kanun’un 26’ncı maddesiyle 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 53’üncü maddesinin (c) bendinin 2 numaralı alt bendindeki ‘üniversite’ ibaresi, ‘Devlet ve vakıf yükseköğretim’ olarak değiştirilmiş, böylece vakıf yükseköğretim kurumlarının rektörleri, rektör yardımcıları ile üst kuruluş genel sekreterlerinin bu madde kapsamında soruşturulmalarına imkan tanınmıştır. Ancak söz konusu değişiklik sadece vakıf yükseköğretim kurumlarının rektörleri, rektör yardımcıları ve üst kuruluş genel sekreterleriyle sınırlı kalmış, bu kurumlarda görev yapan akademik ve idari personeli kapsamamıştır... Bu durumda, vakıf yükseköğretim kurumlarında rektör, rektör yardımcısı ve üst kuruluş genel sekreterleri olarak görev yapan kişiler haricindeki diğer personel hakkında 2547 sayılı Kanun’un 53’üncü maddesinin uygulanabileceğine dair açık bir hüküm bulunmadığından, suç işledikleri ileri sürülen bu kişiler hakkında genel hükümler uyarınca Cumhuriyet Başsavcılığınca doğrudan işlem yapılması gerekmektedir...”, D1D, T.30.11.2021, E.2021/1839, K.2021/1782, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2022). Aynı yönde bkz. D1D, T.18.05.2021, E.2021/723, K.2021/744, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.09.2022); D1D, T.18.04.2019, E.2019/682, K.2019/647, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2019).

söylenilebilecektir. Keza yukarıda açıkladığımız üzere, mevcut uygulamaya göre, vakıf yükseköğretim kurumları yöneticilerinden sadece rektör ve rektör yardımcıları m. 53/c hükmüne göre soruşturulduğundan dekan, enstitü müdürü gibi diğer yönetici pozisyonunda görev alan öğretim elemanları ile ayırma neden olduğu düşünülerek bu durumun eşitliğe aykırı olduğu iddiasında da bulunulması mümkündür.

Madde hükmünün mevcut halinin istemeden de olsa belirttiğimiz durumlara açık kapı bırakması nedeniyle ve doktrindeki görüşler uyarınca, yasada değişiklik yapılarak vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarının da m. 53/c kapsamında yer almasının daha isabetli olacağı kanaatindeyiz.

2.2.3.2. Sözleşmeli İstihdam Edilen Öğretim Elemanlarının Durumu

2547 sayılı Kanunda, öğretim elemanlarının sözleşmeli olarak istihdam edilmelerine imkan tanıyan düzenlemeler yer almakta ve Kanunun m. 53/c hükmünde, “sözleşmeli öğretim elemanlarının” soruşturma kapsamında olduğu belirtilmiştir¹³⁸.

Öğretim elemanlarının sözleşmeli olarak istihdam edilmelerini sağlayan düzenlemelerden biri, 2547 sayılı Kanunun m. 30/2 hükmüdür. Öncelikle Kanunun m. 30/1 hükmünde öğretim üyelerinin emeklilik yaş hadlerinin 67 olduğu belirtilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında ise, “*yaş haddini dolduracakları tarihten önce başvurmuş olup sözleşme tarihi itibarıyla öğretim üyesi kadrolarında bulunanlardan yükseköğretim kurumlarınca belirlenen bölüm ve programlarda görevlerinde kalmalarında fayda görülenler, yükseköğretim kurumunun teklifi ve Yükseköğretim Kurulunun onayı ile emeklilik yaş hadlerini doldurdıkları tarihten itibaren, yetmiş beş yaşını geçmemek üzere emeklilik veya yaşlılık aylığı bağlanıncaya kadar birer yıllık sürelerle sözleşmeli olarak çalıştırılabilirler*” ifadesine yer verilerek 75 yaşına kadar emekli öğretim üyelerinin birer yıllık yapılan sözleşmeler ile yükseköğretim kurumlarında çalışmalarına imkan tanınmıştır. Aynı hükümde, “*Öğretim üyelerinin tabi olduğu yasak, ödev ve sorumluluklar ile disipline ilişkin hükümler bu şekilde*

¹³⁸ Danıştay, sözleşmeli öğretim elemanı olan pilot hakkında “...Ancak, isnat edilen suçların işlendiği tarihte ... Üniversitesinde sözleşmeli öğretim elemanı olarak görev yapan şüpheli C. A. hakkında ... Üniversitesi Rektörlüğünce ceza soruşturması yaptırılması ve bu Üniversitenin Yönetim Kurulu üyelerinden oluşturulacak üç kişilik yetkili kurulca men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme kararı verilmesi gerektiği...”ne hükmetmiştir. Karar için bkz. D1D, T.26.01.2022, E.2022/48, K.2022/54, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.09.2022).

çalıştırılanlar hakkında da uygulanır” cümlesine yer verilmiştir. Ayrıca YÖK tarafından yayımlanan Yükseköğretim Kurumlarında Emeklilik Yaş Haddini Doldurmuş Öğretim Üyelerinin Sözleşmeli Olarak Çalıştırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar kararının m. 5 hükmü uyarınca bu kişilerin idari görev yapamayacağı, yönetim kurullarında bulunamayacakları, seçimle belirlenen görevler için de oy kullanamayacakları belirtilmiştir. Dolayısıyla emekli öğretim üyeleri, sözleşmeli olarak istihdam edilmeleri halinde diğer öğretim elemanlarına göre birtakım kısıtlamalara tabi olmaktadır. Fakat genel hatları itibariyle diğer öğretim elemanları ile aynı koşullara tabi tutulmaktadır. Ancak bu şekildeki istihdam biçimi sonradan ihdas edildiği için ve şimdiye kadar uygulana gelen sözleşmeli istihdam biçimine pek uymadığından 2547 sayılı Kanunun m. 53/c kapsamı dışında tutulması gerektiği düşünülebilir. Oysa 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde “*kadro lu ve sözleşmeli öğretim elemanlarının*” ifadesine yer verildiğinden ve bu istihdam biçiminin de sözleşmeli olması birlikte değerlendirildiğinde emekli öğretim üyelerinin sözleşmeli olarak istihdam edilmeleri halinde m. 53/c kapsamında ceza soruşturmalarının gerçekleştirilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Keza bu kişilerin birer yıllık sözleşmeler ile yükseköğretim kurumlarınca istihdam ediliyor olması bu kişileri kamu görevlisi statüsüne dahil etmekte olduğundan ve 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde “*sözleşmeli öğretim elemanları*” ifadesinin yer alması bu kişileri dışlayıcı nitelikte değerlendirilemeyeceğinden, emekli öğretim üyelerinin tekrardan istihdamı halinde m. 53/c hükmüne göre ceza soruşturmalarının yürütülmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Bu değerlendirmemiz madde kapsamını genişleten bir yorum olarak da nitelendirilebilir. Ancak buradaki kanaatimizi oluşturan bir diğer etken, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün kapsamına dahil edeceği kişi yönünden yeterince açık ifadelere yer vermemiş olmasının benzer statüdeki kişilerin benzer görevleri yerine getirmesine rağmen aralarında farklılıklar oluşturmaya engel olmak istememizdir.

Bir diğer düzenleme ise, öğretim görevlilerinin kadrosu bulunmaksızın sözleşmeli olarak istihdam edilebilmelerine imkan tanıyan 2547 sayılı Kanunun m. 31 hükmüdür. Madde hükmüne göre, “*Öğretim görevlileri, ilgili yönetim kurullarının görüşleri alınarak fakültelerde dekanların, rektörlüğe bağlı bölümlerde bölüm başkanlarının önerileri üzerine ve rektörün onayı ile ... kadro şartı aranmaksızın ... sözleşmeli olarak istihdam edilebilirler.*” Öğretim görevlilerinden, bu şekilde istihdam

edilenlerin de ceza soruşturmalarının m. 53/c kapsamında yürütülmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

Bir başka düzenleme ise 2547 sayılı Kanunun m. 36/6 hükmünde yer almaktadır. Buna göre, “*Kamu kurum ve kuruluşlarının ve vakıflara ait olanlar da dâhil olmak üzere yükseköğretim kurumlarının kadro ve pozisyonlarında bulunmayan profesör ve doçentler, tıp ve diş hekimliği fakültelerinin ihtiyaç duyulan alanlarında teorik ve uygulamalı eğitim ve öğretim ile araştırma faaliyetlerinde bulunmak ve bu faaliyetlerin gerektirdiği işleri yapmak üzere diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına ilişkin hükümlerine tabi tutulmaksızın sözleşmeli öğretim üyesi olarak istihdam edilebilir.*” Bu kişilerin de emeklilik yaş hadlerini dolduran öğretim üyeleri gibi rektör, dekan veya anabilim dalı başkanı olmalarına ve idari görev almalarına izin verilmemiş, akademik birim yöneticiliği seçimlerinde oy kullanma hakkı da tanınmamıştır (m. 36/6). Ancak emekli öğretim üyelerinde de belirttiğimiz gibi diğer öğretim üyeleri ile genel hatları itibariyle aynı kurallara tabi tutulmuş olmaları ve ceza soruşturmaları açısından bu kişileri ayırık tutacak bir düzenlemeye yer verilmemiş olmasından dolayı m. 53/c kapsamında ceza soruşturmalarının yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

2.2.3.3. Yabancı Uyruklu Öğretim Elemanlarının Durumu

2547 sayılı Kanunun m. 34 hükmü, yükseköğretim kurumlarında yabancı uyruklu öğretim elemanlarının da çalıştırılmasına imkan tanımaktadır. Maddenin birinci fıkrasına göre, “*Yükseköğretim kurumlarında, sözleşme ile görevlendirilecek yabancı uyruklu öğretim elemanları, ilgili fakülte, enstitü veya yüksekokul yönetim kurulunun önerisi ve üniversite yönetim kurulunun uygun görüşü üzerine rektör tarafından*” atanmaktadır. Ceza soruşturmasını düzenleyen m. 53/c hükmünde ise kişilerin yabancı uyruklu olup olmamaları belirtilmeksizin “*sözleşmeli öğretim elemanları*” ifadesine yer verilmiştir. Dolayısıyla 2547 sayılı Kanun, yabancı uyruklu öğretim elemanlarının m. 53/c kapsamında olmasını engelleyecek bir düzenleme içermemektedir. Ancak yine de bu kişilerin Türk vatandaşı olmaması m. 53/c hükmünün bu kişilere uygulanıp uygulanmaması konusunda şüpheyi düşülmesine neden olabilecek niteliktedir. Bu durumda genel hüküm niteliğinde olan ve yabancı kişilerin Türkiye’de suç işlemesi halinde nasıl hareket edilmesi gerektiğini de

düzenleyen TCK'ya bakılması gerekmektedir. TCK m. 8/1 hükmü uyarınca, “Türkiye’de işlenen suçlar hakkında Türk kanunları uygulanır.”

Böylece hem m. 53/c düzenlemesinde yabancıların ayırık tutulmamış olması hem de TCK hükmünün Türk kanunlarının uygulanması gerektiğini belirtmiş olması birlikte değerlendirildiğinde, yabancı uyruklu öğretim elemanlarının madde kapsamında soruşturulmalarına dair bir engel bulunmamaktadır¹³⁹. Nitekim Danıştay tarafından da yabancı uyruklu öğretim elemanlarının, m. 53/c hükmü kapsamında ceza soruşturmasına tabi tutulması gerektiğine hükmedilmiştir¹⁴⁰.

2.2.3.4. Araştırmacı Olarak İstihdam Edilenlerin Durumu

2547 sayılı Kanun, “araştırmacı” statüsü ile yükseköğretim kurumlarında çalışmalar ve araştırmalar yapmaya imkan tanımaktadır. Kanunun ek m. 34/1 hükmüne göre, “Devlet yükseköğretim kurumlarının uygulama ve araştırma merkezlerinde, araştırma enstitülerinde 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında Ar-Ge, yenilik veya tasarım projelerinde görev alan ya da öğretim üyelerinin yürüttükleri bu nitelikteki projelere yardımcı olmak üzere, doktora ile tıpta, dış hekimliğinde, eczacılıkta ve veteriner hekimlikte uzmanlık veya sanatta yeterlik eğitimi sonrasındaki yedi yıl içerisinde kalmak kaydıyla en fazla üç yıl süre ile giderleri özel bütçeden karşılanmak üzere sözleşmeli olarak doktora sonrası araştırmacı istihdam” edilebilmektedir. Böylelikle doktora çalışmasını bitirmiş kişilerin öğretim elemanlığından farklı olarak “araştırmacı” statüsünde yükseköğretim kurumlarında istihdam edilmelerine olanak tanınmaktadır. Ancak belirtelim ki, “Bu madde

¹³⁹ Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.29.

¹⁴⁰ “...ayrıca A.J.R.'nin yabancı uyruklu olması, Afganistan uyruklu olup, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaması sebebiyle soruşturmasının adli makamlarca Uluslararası Hukuk kapsamında yapılması gerektiği belirtilerek adı geçen kusurlu olmadığına ... karar verilmesinin önerildiği, Yetkili Kurul tarafından da aynı yönde karar verildiği anlaşılmıştır. Ancak, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 8. maddesinin ilk fıkrasında, Türkiye’de işlenen suçlar hakkında Türk kanunlarının uygulanacağı belirtilmiş, diğer taraftan, 2547 Sayılı Kanun’un 53. maddesindeki düzenlemede, öğretim elemanlarının uyrukları yönünden bir ayrıma gidilmemiştir. Bu itibarla 2547 Sayılı Kanuna tabi olarak öğretim elemanı statüsünde görev yapan yabancı uyruklu A.J.R. hakkında son soruşturmanın açılıp açılmamasına Yetkili Kurulca karar verilmesi gerekmektedir...”, D1D, T.26.12.2019, E.2019/1995, K.2019/2088, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.09.2022).

kapsamında istihdam edilmiş olmak, memurluk veya diğer personel istihdam şekillerinden birine geçiş hakkı vermez.” (Ek m. 34/1).

Ek m. 34 hükmünde düzenlenen imkanın bir benzeri ek m. 46 hükmünde de yer almaktadır. Ek m. 46 hükmüne göre, *“Uluslararası tanınırlığı olan yabancı yükseköğretim kurumlarında veya Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile bağlı veya ilgili birimlerin araştırma merkez ve enstitülerinde ya da teknoloji geliştirme bölgelerinde, araştırma altyapılarında, özel sektör Ar-Ge merkezleri yahut laboratuvarlarında fiilen çalışan doktora derecesine sahip Türk veya yabancı uyruklu nitelikli araştırmacılar; kendi talepleri, ilgili kurumların karşılıklı mutabakatı ve Yükseköğretim Kurulunun onayı ile giderleri özel bütçeden karşılanmak üzere yükseköğretim kurumlarında süresi bir yılı geçmemek üzere kısmi zamanlı görevlendirilebilirler”*. Bu şekilde görevlendirilen araştırmacılar, aylık ücret almakta olup lisans, lisansüstü eğitim, danışmanlık gibi çalışmalar yapmakla da yükümlü tutulmuşlardır (Ek m. 46). Keza ek m. 46 hükmüne dayanılarak hazırlanan ve YÖK tarafından kabul edilen, Yükseköğretim Kurumları Dışında Çalışan Doktora Derecesine Sahip Türk veya Yabancı Uyruklu Nitelikli Araştırmacıların Kısmi Zamanlı Görevlendirilmesine İlişkin Usul ve Esasların m. 6/3 hükmüne göre bu kişiler için de kadrolu öğretim üyelerinin tabi olduğu yasak, ödev ve sorumluluklar ile disipline ilişkin hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir.

Ancak yukarıda aktardığımız madde hükümlerinden bu kişilerin öğretim elemanlarına benzer çalışmalarda bulundukları anlaşılmaktaysa da ilgili düzenlemelerde araştırmacılar hakkında yürütülecek ceza soruşturmalarında nasıl hareket edilmesi gerektiğine ilişkin bir açıklamaya yer verilmemiştir. Dolayısıyla 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün *“kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanları”* ifadesine yer vermiş olması ve 2547 sayılı Kanunun öğretim elemanı tanımında *“araştırmacı”*ları dahil etmemiş olduğu beraber değerlendirildiğinde, m. 53/c düzenlemesinin bu kişiler hakkında uygulanamayacağı kanaatindeyiz.

2.2.3.5. Milli Savunma Üniversitesi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi ile Polis Akademisinde Çalışanların Durumu

Ülkemizde 2547 sayılı Kanuna ek olarak yükseköğretim verdiği halde özel düzenlemelere gereksinim duyulmuş kurumlar da bulunmaktadır. Milli Savunma Üniversitesi, 9 Kasım 2016 tarih ve 6756 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesi Hakkında Kanunun m. 5 hükmü uyarınca kurulmuştur. Harp okulları ile astsubay meslek yüksekokulları da üniversite bünyesinde yer almaktadır (m. 7/1). Harp okulları ile astsubay meslek yüksekokullarının kendilerine ait kanunları olmakla birlikte 6756 sayılı Kanuna aykırı hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir (m. 7/2). Dolayısıyla 6756 sayılı Kanunun “disiplin işlemleri” başlıklı m. 8/A hükmü Milli Savunma Üniversitesinin yanı sıra harp okulları ve astsubay meslek yüksekokulları açısından da uygulanacaktır.

6756 sayılı Kanunun m. 8/A düzenlemesine göre, “*Milli Savunma Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı eğitim kurumlarında görevli öğretim elemanlarına disiplin ve cezai hükümler açısından, Milli Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapan sivil memurlara uygulanan hükümler tatbik edilir.*” Böylece Milli Savunma Üniversitesinde ve ona bağlı eğitim kurumlarında görev alan öğretim elemanları 2547 sayılı Kanunun m. 53/c kapsamı dışında tutulmuştur. Bu kişiler hakkında uygulanacak olan hükümler Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapan sivil memurlara göre olacaktır. Türk Silahlı Kuvvetleri ve Milli Savunma Bakanlığı bünyesinde 657 sayılı DMK kapsamında görev yapan memurların görevleriyle ilgili işledikleri iddia edilen suçlar hakkında 4483 sayılı Kanuna göre ceza soruşturması gerçekleştirilmektedir¹⁴¹. Bu durumda Milli Savunma Üniversitesi ve ona bağlı eğitim kurumlarında görev yapan öğretim elemanları hakkında 4483 sayılı Kanuna göre ceza soruşturması gerçekleştirilecektir.

¹⁴¹ Furkan Yıldız, “Türk Silahlı Kuvvetleri’nde Görevli Sivil Memurların Asker Kişi Sıfatıyla İşledikleri Suçlarda Soruşturma İzni Vermeye Yetkili Mercinin Belirlenmesi”, **TBB Dergisi**, S.160, s.113.

Milli Savunma Üniversitesindeki düzenlemeye benzer bir düzenleme Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi için de mevcuttur. 10 Mart 1983 tarih ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu m. 13/A-6 hükmüne göre, *“Jandarma hizmetleri sınıfı ve sahil güvenlik hizmetleri sınıfı dışından olan öğretim elemanları için disiplin ve cezai hükümler açısından Jandarma Genel Komutanlığında görevli jandarma hizmetleri sınıfı dışındaki diğer devlet memurlarına uygulanan mevzuat hükümleri geçerlidir.”* Böylece Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinde görev alan öğretim elemanları da 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmündeki düzenlemenin kapsamı dışında tutulmuştur.

Polis Akademisinde görev alan öğretim elemanları için ise Milli Savunma Üniversitesi ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinde görev alan öğretim elemanlarına göre farklı bir düzenlemeye gidilmiştir. 25 Nisan 2001 tarih ve 4652 sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanununun m. 17/3 hükmüne göre, *“Akademide ek ders görevlileri ve emniyet hizmetleri sınıfından öğretim elemanları dışındaki kadrolu öğretim elemanlarının disiplin ve ceza işleri hakkında 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.”*

Sonuç olarak, Milli Savunma Üniversitesi ve bünyesindeki eğitim kurumlarında görev alan öğretim elemanları ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinde görev alan öğretim elemanları hakkında 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü uygulanmazken, Polis Akademisinde görevli olan öğretim elemanları hakkında ise uygulanacaktır.

2.2.4. Yükseköğretim Üst Kuruluşları ile Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan 657 Sayılı Kanuna Tabi Devlet Memurları

2547 sayılı Kanun sahip olduğu özel ceza soruşturması usulünü sadece akademisyenlerle sınırlı tutmamış, yükseköğretim kurumlarında görev alan idari personelleri de kapsamına dahil etmiştir¹⁴².

¹⁴² 657 sayılı DMK’ya tabi personelin, m. 53/c kapsamında soruşturmasının yürütülmesine devam edilip edilmeyeceği özellikle 4483 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği dönemde problem oluşturmuştur. 4483 sayılı Kanun, kamu görevlileri hakkında yürütülecek ceza soruşturmaları için yeni bir kanun olduğundan üniversite personelinin bu kanuna göre mi yoksa 2547 sayılı Kanuna göre mi ceza soruşturmasına tabi olacağı yönünde tereddütler yaşanmıştır. Yaşanan tereddütler Danıştay

Birinci bölümde de aktardığımız üzere, 657 sayılı Kanuna göre kamu görevlileri memur ve sözleşmeli personel olarak istihdam edilmektedir. 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde, geçen “657 sayılı Kanuna tabi devlet memurları” tabiri ile sadece memur kadrolarında görev yapan kişilerin hükme göre soruşturulacağı, sözleşmeli personelin bu kapsamda soruşturulmayacağı düşünülebilir. Ancak burada Kanun, DMK’ya tabi tüm personeli ayırm yapmaksızın özel ceza soruşturma usulünün kapsamında tutmak istemiştir. Dolayısıyla sözleşmeli personel 2547 sayılı Kanunun m. 53/c kapsamında yer almaktadır. Keza yardımcı hizmetler sınıfı mensubu kişiler de bu ceza soruşturmasına tabidir¹⁴³. Belirtelim ki, bu kişiler eskiden memur sayılmamakla birlikte 1981 yılında DMK’da yapılan değişiklikle birlikte yardımcı hizmetler sınıfı kapsamına alınmıştır. Gerçekte yardımcı hizmetler sınıfı mensubu kişilerin yapacağı işler, işçiler eliyle yapılacak işlerden olduğundan DMK’da yapılan değişiklik eleştirilere neden olsa da artık tartışma konusu olmaktan çıkmıştır. Danıştay kararları da incelendiğinde, kişilerin sözleşmeli personel ya da yardımcı hizmetler sınıfı mensubu olup olmadıklarına bakılmaksızın; güvenlik görevlisi¹⁴⁴, aşçı ve aşçıbaşı¹⁴⁵, hasta bakıcı¹⁴⁶, ambulans şoförü¹⁴⁷, elektrik mühendisi, elektrik teknikeri, depo memuru¹⁴⁸ gibi 657 sayılı Kanuna tabi olarak çalışan personel hakkında 2547

tarafından, yükseköğretim kurumlarında çalışan 657 sayılı DMK’ya tabi personelin m. 53/c kapsamında soruşturulmasının gerektiği belirtilerek giderilmiştir. Danıştay kararında, 4483 sayılı Kanun her ne kadar yeni bir kanun olsa da m. 53/c düzenlemesinin özel hüküm olduğunu ve 4483 sayılı Kanunun da özel hükümleri saklı tuttuğunu vurgulamış, dolayısıyla da yükseköğretim kurumlarında görev alan idari personelin m. 53/c kapsamında olduğunu ifade etmiştir. Karar ve ayrıntılı incelemesi için bkz. Yılmaz, “Yükseköğretim Personeli Ceza Soruşturması...”, s.109-112; Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.48; Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.134-135; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.1089-1090.

¹⁴³ Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.437; Hatice Mesci, “**Yükseköğretim Kurumları ve Üst Kuruluşlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Yargılanmaları Öncesi Soruşturmaları**”, (“Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Isparta 2011, s.138; Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.127; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.11.

¹⁴⁴ D1D, T.18.03.2021, E.2021/428, K.2021/400, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.09.2022); D1D, T.20.10.2001, E.2001/12308, K.2001/13227, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.09.2022).

¹⁴⁵ D1D, T.16.06.2021, E.2021/612, K.2021/957, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.09.2022); D1D, T.22.12.2020, E.2020/1943, K.2020/1750, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.09.2022).

¹⁴⁶ D1D, T.18.03.2021, E.2021/428, K.2021/400, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.09.2022).

¹⁴⁷ D1D, T.19.01.2022, E.2022/98, K.2022/16, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

¹⁴⁸ Elektrik mühendisi, elektrik teknikeri ve depo memuruna yönelik gerçekleştirilen ceza soruşturması hakkındaki karar için bkz. D1D, T.16.06.2021, E.2021/612, K.2021/957, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.09.2022).

sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre ceza soruşturması yürütüldüğü ve kararların şüphelilerin statüsünden ötürü bozulmadığı görülmektedir.

Hemen belirtelim ki, vakıf veya devlet yükseköğretim kurumu olması fark etmeksizin iş sözleşmesiyle çalışan kişiler m. 53/c kapsamında yer almamaktadır. İş sözleşmesiyle istihdam edilen kişiler hakkında genel hükümlere göre ceza soruşturması gerçekleştirilmektedir. Özellikle devlet yükseköğretim kurumlarında iş sözleşmesiyle de istihdam edilenler olduğu için haklarında ceza soruşturması yürütülecek kişilerin iş sözleşmesiyle istihdam edilip edilmediklerinin tespiti önem arz etmektedir. Örneğin devlet yükseköğretim kurumlarında güvenlik görevlilerinin, hasta bakıcıların iş sözleşmesiyle çalıştırılabilmesi de mümkündür. Bu yüzden Danıştay tarafından da belirtilmiş olduğu üzere, kişilerin iş sözleşmesiyle çalışıp çalışmadıklarının tespit edilmesi gerekmektedir¹⁴⁹.

İş sözleşmesiyle çalışanların durumu böyle olmakla birlikte, üniversitelerde memur statüsünde bulunmalarına rağmen haklarında yürütülecek ceza soruşturmalarının m. 53/c kapsamında olup olmadığının belirlenmesinde tereddüt yaşanan kişiler de mevcut olmuştur. Bu kişiler hakkında nasıl hareket edilmesi gerektiği Danıştay tarafından açıklığa kavuşturulmuştur.

Bilindiği üzere, yükseköğretim kurumlarında avukat kadrosunda çalışan kişiler bulunmaktadır. Avukatlar için uygulanan 19 Mart 1969 tarih ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu, ceza soruşturmaları için özel birtakım düzenlemeler içermektedir. Bu yüzden avukatlar hakkında 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün mü yoksa 1136 sayılı

¹⁴⁹ “...Bu bağlamda, şüpheliler ...’ın Üniversite personeli mi, işçi mi olduklarının tespit edilmesi, adı geçenlerin işçi statüsünde çalışmaları halinde haklarında 2547 Sayılı Kanun’un 53/c maddesi uyarınca ceza soruşturması yaptırılmayacağı ve Kurul kararı alınamayacağı...”, D1D, T.01.07.2021, E.2021/1055, K.2021/1080, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.10.2022); “...Bu bağlamda, ...’ın Üniversitede işçi statüsünde çalıştıkları, ...’in ise İktisadi İşletmenin hesap işlemlerini yürüten serbest Mali Müşavir olduğu, 2547 Sayılı Kanun’un 53. Maddesinde sayılan Üniversite personeli arasında bulunmayan bu kişiler hakkında ... S. Cumhuriyet Başsavcılığınca genel hükümlere göre doğrudan soruşturma yapılması gerektiği...”, D1D, T.29.12.2021, E.2021/1949, K.2021/2090, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 07.10.2022); “...Tıp Fakültesi Hastanesinde yüklenici firma elemanı olan şüpheli ...’in ... Üniversitesi personeli olmadığı, bu nedenle adı geçen hakkında 2547 sayılı Kanun’un (c) bendi uyarınca Rektörlük tarafından ceza soruşturması yapılamayacağı, ... genel hükümlere göre Konya Cumhuriyet Başsavcılığınca doğrudan soruşturma yapılması gerektiği...”, D1D, T.14.05.2018, E.2018/947, K.2018/822, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 09.10.2022). Aynı yönde bkz. D1D, T.16.12.2021, E.2021/1928, K.2021/1944, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.10.2022); D1D, T.17.06.2021, E.2021/956, K.2021/966, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 07.10.2022).

Kanunun içerdği özel hükümlerin mi uygulanacağı duraksamalara neden olmuştur. Nitekim Danıştaya yansıyan bir olayda da, üniversite avukatının kendisi hakkında yürütülen soruşturmanın 1136 sayılı Kanuna göre yapılması gerektiğini belirtmesi üzerine yükseköğretim kurumlarının istihdam ettiği avukatların 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne tabi olup olmadığı ele alınmıştır. Danıştay kararında, 1136 sayılı Kanundaki hükümlerin kamuda görevli avukatları kapsamadığını ifade etmiş, yükseköğretim kurumlarında çalışan avukatların m. 53/c hükmüne tabi olduğunu belirtmiştir¹⁵⁰. Böylece yükseköğretim kurumlarında çalışan avukatlar hakkında gerçekleştirilecek olan ceza soruşturmalarının m. 53/c kapsamında olduğu hüküm altına alınmıştır¹⁵¹. Benzer şekilde hukuk müşavirlerinin de ceza soruşturması m. 53/c kapsamında gerçekleştirilmektedir¹⁵².

Yükseköğretim kurumlarında, kadrosu yükseköğretim kurumlarında olup Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ataması yapılan personel de bulunmaktadır. Bu kişiler hakkında gerçekleştirilen ceza soruşturmalarının Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından mı yoksa 2547 sayılı Kanuna göre yükseköğretim kurumları tarafından mı yapılacağı da Danıştayın kararı ile tespit edilmiştir. Karara göre, “...*kadroları yükseköğretim kurumlarında olup da atamaları Maliye Bakanlığınca yapılan döner sermaye saymanı, fon saymanı ile bütçe dairesi başkanı, başkan yardımcıları ve memur düzeyindeki Maliye Bakanlığı elemanlarının disiplin ve sicil amiri Maliye Bakanlığı olduğundan, ... bunlar hakkında soruşturma açma ve yürütme görev ve yetkisi Maliye Bakanlığındadır. ... Açıklanan nedenlerle, yükseköğretim kurumlarının mali yönden denetimleri ile kadroları yükseköğretim kurumlarında olup atamaları Maliye Bakanlığınca yapılan personel hakkında soruşturma yapma yetkisinin Maliye*

¹⁵⁰ Karar için bkz. D2D, T.07.05.2002, E.2002/316, K.2002/2734, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 09.10.2022).

¹⁵¹ Yılmaz, “Yükseköğretim Personeli Ceza Soruşturması...”, s.112; Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.48; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.13-14. Avukatlık görevi kapsamındaki işler bakımından avukatların 1136 sayılı Kanuna göre soruşturulmasının daha isabetli olacağı hakkında görüş ve karar eleştirisi için bkz. Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.101-106.

¹⁵² “...*Hukuk Müşaviri ile olayla illiyet bağı bulunan diğer kişilerin şüpheli sıfatıyla soruşturmaya dahil edilerek ifadelerinin alınması...*”, D1D, T.06.06.2018, E.2018/989, K.2018/970, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

Bakanlığı müfettişlerine ait olduğu...” belirlenmiş ve hüküm altına alınmıştır¹⁵³. Nitekim uygulamada da soruşturmalar 4483 sayılı Kanuna göre gerçekleştirilmektedir¹⁵⁴.

Son olarak uygulamada m. 53/c hükmünde belirtilmediği halde öğrenciler hakkında da soruşturma açıldığı görülmektedir. Özellikle tıp fakültesinde intörn olarak görev yapmakta olan öğrencilerde bu hataya düşülmektedir. Oysa incelediğimiz üzere, öğrenciler için özel bir düzenleme bulunmadığından öğrencilerin soruşturmaları genel hükümlere göre gerçekleştirilmelidir¹⁵⁵. Nitekim Danıştay uygulamasına göre de öğrenciler m. 53/c hükmü kapsamında değerlendirilmemektedir¹⁵⁶. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus uzmanlık öğrencilerinin durumudur. Sağlık Bakanlığına bağlı kadrolarda çalışan kişilerin uzmanlık eğitimi kapsamında üniversitelerde görevlendirilmesi halinde yine m. 53/c kapsamında soruşturulmaları söz konusu olmazken¹⁵⁷, üniversitede araştırma görevlisi olarak uzmanlık öğrencisi olan kişiler hakkında m. 53/c hükmüne göre ceza soruşturması gerçekleştirilmektedir¹⁵⁸. Ayrıca

¹⁵³ Karar için bkz. D1D, T.21.10.1997, E.1997/77, K.1997/131, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 09.10.2022).

¹⁵⁴ “...haklarında soruşturma izni verilen kişilerin D. Üniversitesi Rektörü tarafından atanan Üniversite personeli olmadıkları, Maliye Bakanlığı taşra teşkilatında görev yapan D. Defterdarlığına bağlı il memurları (kadroları sayman ve saymanlık personeli) oldukları anlaşıldığından, soruşturma izni verilmesine ilişkin D. Valisinin ... sayılı kararına, ilgililer tarafından yapılan itirazların ... itiraza bakmakla görevli ve yetkili D. Bölge İdare Mahkemesine gönderilmesine...”, D1D, T.09.12.2014, E.2014/1754, K.2014/1786, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

¹⁵⁵ Yılmaz, “Yükseköğretim Personeli Ceza Soruşturması...”, s.115; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.438-439; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.41-42.

¹⁵⁶ “...Tıp Fakültesinde öğrenci olan şüpheli ... bu kapsamda bir Üniversite personeli olmadığı, atılı suçu nedeniyle hakkında genel hükümlere göre Elazığ Cumhuriyet Başsavcılığınca doğrudan soruşturma yapılması gerektiği...”, D1D, T.26.12.2019, E.2019/2048, K.2019/2121, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022); Aynı yönde bkz. D1D, T.03.03.2021, E.2021/361, K.2021/350, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022); D1D, T.26.12.2019, E.2019/2057, K.2019/2113, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

¹⁵⁷ “...Dosyanın incelenmesinden; şüpheli ...’ın Sağlık Bakanlığı Bingöl Devlet Hastanesi kadrosunda olduğu, 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 56’ncı maddesi uyarınca ... Üniversitesi Tıp Fakültesinde uzmanlık eğitimi süresince görevlendirildiği anlaşılmıştır. ... Sağlık Bakanlığı kadrosunda 657 sayılı Kanun’a tabi olarak görev yapan adı geçen hakkında 2547 sayılı Kanun uyarınca ceza soruşturması yapılmasına olanak bulunmadığı açıktır...”, D1D, T.26.12.2014, E.2014/1686, K.2014/2008, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

¹⁵⁸ “...Olayda, şüpheli konumunda bulunan ...’un uzmanlık öğrencisi olduğu, Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliğinin 26 ncı maddesine göre uzmanlık öğrencilerinin gözetim ve denetiminden sorumlu olan öğretim üyelerinin soruşturmaya dahil edilmedikleri ... sorumlu öğretim üyelerinin soruşturmaya dahil edilerek şüpheli sıfatıyla ifadelerinin alınması(na) ... oybirliği ile karar verildi.” Ayrıca kararda şüphelinin üniversitede kadın hastalıkları ve doğum anabilim dalında araştırma görevlisi olduğu da belirtilmektedir. Görüleceği üzere şüpheli hakkında soruşturmanın

Danıştay bir kararında, “...Üniversitede fahri araştırma görevlisi olarak görev yapan şüpheliler ... ve ...’nin ... yabancı uyruklu oldukları ve ... Tıp Fakültesinde kadrosuz ve aylıksız olarak uzmanlık eğitimi gördükleri, dolayısıyla 53. maddede belirtilen kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanı statüsünde bulunmadıkları, bu nedenle ... ilgililer hakkındaki soruşturmanın genel hükümlere göre ... yapılması gerektiği...”ne hükmetmiştir¹⁵⁹. Görüleceği üzere hukukumuzda uzmanlık öğrencilerinin istihdam şekilleri farklılık gösterebilmektedir. Uzmanlık öğrencilerinin istihdam şeklinin çeşitlilik arz etmesi, 3 Eylül 2022 tarihli Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliğinin m. 11/2 hükmünde de ifade edildiği üzere, uzmanlık öğrencilerinin programa yerleştikleri kurumun özel mevzuat hükümlerine tabi olmalarından kaynaklanmaktadır. Bu durum ceza soruşturması usulü açısından da değişikliklere neden olmaktadır. Bu yüzden uzmanlık öğrencilerinin kadrolarının ve istihdam şekillerinin dikkate alınarak ceza soruşturmasının yürütülmesi gerekmektedir.

2.2.5. Yükseköğretim Personelinin Görev, Unvan ve Kadro İle İlgili Değişikliklerinin Soruşturmanın Kişi Yönünden Uygulama Alanına Etkisi

Uygulamada ceza soruşturmaları yürütülürken yükseköğretim personelinin suç tarihindeki sahip olduğu akademik unvanı ve statüsü ile soruşturmaya başlandığı zamandaki akademik unvanı ve statüsü farklılık gösterebilmektedir. Keza soruşturma sırasında da söz konusu değişiklikler meydana gelebilmektedir. Bu durumda nasıl hareket edilmesi gerektiği uygulamada soru işaretlerine neden olabilmektedir. Biz de bu konu başlığımızda, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kapsamında soruşturulacak olan kişilerin hangi zamandaki statülerinin veya akademik ya da idari unvanlarının dikkate alınması gerektiği hususunu açıklamaya çalışacağız.

genel hükümlere göre yapılmasına karar verilmesi yerine m. 53/c kapsamında tutulması uygun görülmüş ve soruşturmanın kapsamı daha da genişletilmek istenmiştir. Karar için bkz. D1D, T.10.03.2010, E.2010/282, K.2010/418, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022); Benzer yönde kararlar için bkz. D1D, T.23.12.2020, E.2020/1539, K.2020/1800, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022); D1D, T.29.11.2017, E.2017/1557, K.2017/2206, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

¹⁵⁹ D1D, T.21.09.2011, E.2011/842, K.2011/1322, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

2.2.5.1. Unvan ve Görev Değişiklikleri

Suçun işlendiği tarih ile suçun soruşturulmaya başlandığı tarih arasında zamansal olarak farklılık bulunmaktadır. Hatta suçun soruşturulmasına başlanmış olsa bile soruşturmanın neticeye bağlanması uzun zamanlar alabilmektedir. Bu zaman dilimi içerisinde ise haklarında soruşturma gerçekleştirilen kişilerin soruşturmanın akıbetini etkileyecek şekilde unvan değişikliği yaşaması da mümkün olabilmektedir. Ancak 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde bu duruma ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle m. 53/c-8 hükmü uyarınca 4483 sayılı Kanuna göre hareket edilmesi gerekecektir. 4483 sayılı Kanunun 3. maddesinde ise, “*Yetkili mercilerin saptanmasında, memur veya kamu görevlisinin suç tarihindeki görevi esas alınır*” hükmüne yer verildiğinden şüphelilerin kural olarak suç tarihindeki görevinin esas alınması gerekmektedir.

Danıştaya yansıyan bir olayda suç tarihinde rektör olan kişi hakkında soruşturma yapıldığı sırada Yükseköğretim Genel Kurulu üyesi olduğu gerekçesiyle YÖK tarafından soruşturma yapılmış ve lüzum-u muhakeme veya men-i muhakeme yönünde karar verilmek üzere Danıştay 1. Dairesine soruşturma evrakı gönderilmiştir. Danıştay ise kararında, “...*soruşturma konusu eylemin 2007-2008 yıllarına ilişkin olduğu, söz konusu tarihlerde ise ...'nın ... Üniversitesi Rektörü olarak görev yaptığı dikkate alındığında, şikayetçi ...'in lehine olan mahkeme kararını uygulamamak eylemi nedeniyle adı geçen hakkında son soruşturmanın açılıp açılmamasına Yükseköğretim Kurulu üyelerinden teşkil edilecek üç kişilik kurulca karar verilmesi...*” gerektiğine hükmetmiştir¹⁶⁰. Dolayısıyla Danıştay isabetli olarak, kişinin soruşturma sırasındaki görevini değil, suç tarihindeki görevini dikkate almıştır.

Danıştay kararına konu olan başka bir olayda, şüpheli, hakkındaki soruşturma devam ederken milletvekili olmuştur. Soruşturma önce üniversite tarafından yürütülmüş, fakat yapılan itiraz üzerine YÖK tarafından devam edilmiştir. Yetkili kurul, soruşturma dosyasının, kişinin yasama dokunulmazlığına sahip olmasından ötürü soruşturma yapılabilmesi için gerekli işlemlerin sağlanması maksadıyla Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilmesine karar vermiştir. Danıştay

¹⁶⁰ D1D, T.06.07.2010, E.2010/1016, K.2010/1160, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 07.11.2022).

ise, “...Anayasanın Geçici 20’nci maddesinin kabul edildiği 20.5.2016 tarihinde, soruşturmaya veya soruşturma ya da kovuşturma izni vermeye yetkili mercilerden, Cumhuriyet başsavcılıklarından ve mahkemelerden; Adalet Bakanlığına, Başbakanlığa, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına veya Anayasa ve Adalet komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyon Başkanlığına intikal etmiş yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin dosyaları bulunan milletvekilleri hakkında, Anayasanın 83/2’nci maddesindeki sorgu, tutuklama ve yargılama yasağının uygulanmayacağı...”nı ifade ederek kişi hakkında YÖK tarafından men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme yolunda karar verilmesi gerektiğine karar vermiştir¹⁶¹. Görüleceği üzere, kişinin suç tarihinde milletvekili olmayıp soruşturma süreci içerisinde milletvekili olması, m. 53/c hükmünde ifade edilen soruşturma usulünün uygulanmasına engel oluşturmamaktadır.

Danıştaya yansıyan bir diğer olayda ise, suç tarihinde Polis Akademisinde öğretim üyesi olan şüphelilerden birisi Danıştay üyesi olurken, diğer şüpheli milletvekili olmuştur. Gerçekleştirilen ceza soruşturması m. 53/c hükümlerine göre yapılmamış ve bu kişiler soruşturma kapsamından çıkarılmıştır. Danıştay, “...suç tarihlerindeki öğretim üyeliği görevleri dikkate alınarak ... ve ...’ın da soruşturmaya dahil edilerek isnat edilen suçlarla illiyet bağları irdelenmek suretiyle düzenlenecek fezleke dikkate alınarak Yetkili Kurulca yeni bir karar verilmesi...” gerektiğine hükmederek kararı bozmuştur¹⁶². Bir kez daha görüleceği üzere Danıştay haklı olarak, suç tarihindeki görevin dikkate alınması gerektiğini belirtmektedir.

Fakat yukarıda açıkladığımız örneklerden farklı olarak, Danıştayın bir başka kararında, suç tarihinde doçent unvanına sahip olan akademik personel, soruşturma sırasında mensubu olduğu üniversitede rektör olarak atanmıştır. Danıştay kararında bu durum için, “...suç tarihinde Doçent Doktor olduğu dikkate alınarak adı geçenin Rektör olduğu Üniversitede kendisi hakkında soruşturma yapılmasının, Rektör olarak kendisi hakkında son soruşturmanın açılıp açılmamasına karar verecek kurulu oluşturup belirlemesinin objektifliğe aykırı düşeceği açık olduğundan, bu dosyadaki iddialarla ilgili soruşturmanın Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından

¹⁶¹ D1D, T.09.02.2017, E.2016/2224, K.2017/208, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 07.11.2022).

¹⁶² D1D, T.23.06.2015, E.2015/1022, K.2015/1030, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 07.11.2022).

yaptırılması ve Yükseköğretim Kurulu Üyelerinden oluşturulacak Kurul tarafından bütün şüpheliler hakkında men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme yolunda karar alınması gerektiği...”ne hükmetmiştir. Böylece Danıştay, diğer kararlardan farklı olarak, şüphelinin rektör olmasının soruşturmanın objektifliğine halel getireceği gerekçesiyle soruşturmanın YÖK tarafından yapılmasının daha uygun olacağına karar vermiştir.

Görüleceği üzere, Danıştay 4483 sayılı Kanuna uygun olarak soruşturmalar için kişinin öncelikle suç tarihindeki unvanını dikkate almaktadır. Ancak isabetli olarak soruşturma gerçekleştirilirken yaşanan unvan değişikliği, soruşturmanın objektifliğini engelliyorsa, ast olan kişinin üstü soruşturması gibi bir duruma neden oluyorsa, soruşturmanın güncel unvanlara göre yürütülmesi gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca ast-üst ilişkisinin sadece idari unvan olarak değil, m. 53/c-1 hükmünün ikinci paragrafında da belirtildiği üzere akademik unvan olarak da dikkate alınması gerekmektedir. Çünkü hükme göre, “*Öğretim elemanlarından soruşturmacı tayin edilmesi halinde, bunların, hakkında soruşturma yapılacak öğretim elemanının akademik unvanına veya daha üst akademik unvana sahip olmaları şarttır*”. Nitekim Danıştay da akademik unvan açısından soruşturmacıların denk veya daha üst olmasını aramaktadır¹⁶³.

2.2.5.2. Kadro İle İlgili Değişiklikler

Suç tarihi ile soruşturmanın başlangıç tarihi arasında geçen zamanın veya suç tarihi ile soruşturmanın başlamasından bitimine kadar geçen sürecin uzun olabileceğini belirtmiştik. Bazen bu zaman dilimlerinde hakkında soruşturma yürütülen kişiler emekli olabilmekte veya başka yükseköğretim kurumlarına geçebilmektedirler. Bu durumda suç tarihinin mi dikkate alınması gerektiği, yoksa soruşturma sırasındaki güncel halin mi dikkate alınması gerektiği yönünde yaşanan karışıklıklar uygulamada hatalara neden olabilmektedir.

¹⁶³ “...yeniden yapılacak ceza soruşturması için öğretim üyelerinin akademik unvanlarına eş veya üstü pozisyonda akademik unvana sahip uygun sayıda soruşturmacı görevlendirilerek fezleke düzenlenmesi...”, D1D, T.23.06.2015, E.2015/1022, K.2015/1030, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 07.11.2022).

Danıştaya intikal eden bir olayda, suç tarihinde öğretim üyesi olup soruşturmaya başlandığı tarihte emekli olan öğretim üyeleri hakkında genel hükümlere göre soruşturma yapılması gerektiği yönünde yetkili kurul tarafından karar alınmıştır. Ancak Danıştay, “...emekli oldukları gerekçesiyle E. U. E. K. ve İ. T. hakkında soruşturmanın Adana Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılması gerektiğinin belirtildiği, böylece adı geçen şüphelilerin emekli olmaları nedeniyle haklarında soruşturma yapılmadığı, ... E. U. E. K. ve İ. T.'in ... suçun işlendiği tarihte ... Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yaptıkları, ... atılı suçun da bu kişilerin görevde oldukları tarihte ve görevleri sırasında işlendiği, atılı suçun işlendiği tarihte Üniversite personeli olan adı geçenler hakkında atılı suç nedeniyle 2547 Sayılı Kanununun 53. maddesi kapsamında ceza soruşturması yapılması gerektiği...”ni ifade ederek kararı bozmuştur¹⁶⁴. Dolayısıyla şüphelilerin suçun işlendiği tarihte 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kapsamındaki kişilerden olması halinde, sonradan emekli olmuş olsalar dahi, m. 53/c hükmüne göre soruşturmaları yürütülecektir.

Danıştayın başka bir kararında, şüpheli hakkında isnat edilen suçun soruşturmasını, şüphelinin suçu işlediği zaman görevli olduğu üniversite yerine ihbarın yapıldığı zaman görevli olduğu üniversite yapmıştır. Danıştay ise kararında, “...suçların işlendiği tarihte ... şüpheli ... hangi üniversitede görev yapıyorsa bu üniversite tarafından ceza soruşturması yaptırılıp üniversite yönetim kurulu üyeleri arasından oluşturulacak üç kişilik kurul tarafından men-i muhakeme ya da lüzum-u muhakeme kararı alınması...” gerektiğini ifade etmiştir¹⁶⁵.

Benzer şekilde Danıştay tarafından itiraz incelemesine konu olan başka bir olayda, şüphelinin mensubu olduğu üniversitenin tıp fakültesi yasa ile yeni kurulan başka bir üniversitenin çatısı altına alınmıştır. Yasada ilgili personelin kadrolarının da yeni üniversiteye devredildiği belirtilmiş ve soruşturma bu hüküm uyarınca yeni üniversite tarafından başlatılmıştır. Danıştay ise kararında, “...7141 Sayılı Kanun gereğince 18.5.2018 tarihi itibarıyla Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesine devredilmiş olan şüpheli Öğretim Üyelerinin isnat edilen suçun işlendiği tarihte Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyeleri olarak görev

¹⁶⁴ D1D, T.24.06.2020, E.2020/423, K.2020/730, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 07.11.2022).

¹⁶⁵ D1D, T.26.01.2022, E.2022/48, K.2022/54, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.09.2022).

yaptıkları, şüpheliler hakkındaki bu dosyada yapılan soruşturmanın Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Rektörlüğünce yaptırıldığı, ancak isnat edilen suçun işlendiği tarihte Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi olan şüpheliler hakkında Afyon Kocatepe Üniversitesindeki görevleri sebebiyle ve buradaki görevleri sırasında işlenen suçla ilgili olarak 2547 Sayılı Kanun'un 53/c maddesi uyarınca Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörlüğünce ceza soruşturması yaptırılması ve adı geçenlerin men-i muhakemeleri veya lüzum-u muhakemeleri yolunda kurul kararı alınması...” gerektiğini ifade etmiştir¹⁶⁶. Böylece Danıştay, suç tarihinde hangi yükseköğretim kurumu çatısı altında görev ifa edilmişse, o kurum tarafından soruşturmanın yürütülmesi gerektiğini bir kez daha vurgulamıştır.

Görüleceği üzere şüphelilerin suç tarihinde mensubu oldukları kurum soruşturmaların sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için önem arz etmektedir. Nitekim Danıştay da soruşturmalarda şüphelilerin suç tarihinde mensubu oldukları kurumun netleştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu duruma örnek teşkil eden bir kararında Danıştay, şüphelinin personel kayıtlarında gözükmemesinin araştırılması gerektiğini belirterek, “...Dr. ...'ın Sağlık Bakanlığı personeli olması nedeniyle mi, yoksa Üniversiteden ayrılmış olması nedeniyle mi personel kayıtlarında bulunmadığının belirtilmediği, dolayısıyla Dr. ... hakkında Sağlık Bakanlığı personeli ise 4483 sayılı Kanun uyarınca işlem yapılması için durumun yetkili merciye bildirilmesi, suç tarihinde Üniversite personeli iken ileri bir tarihte Üniversiteden ayrılmış olması halinde ise 2547 sayılı Kanunun 53 üncü maddesi uyarınca şüpheli sıfatıyla soruşturmaya dahil edilmesi...”ni istemiştir¹⁶⁷. Burada dikkat çekmek istediğimiz bir diğer husus ise kişi suç tarihinde üniversite personeli olmakla birlikte soruşturma yürütüldüğünde üniversiteden ayrılmış olsa dahi soruşturmasının 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kapsamında yürütülecek olmasıdır.

¹⁶⁶ D1D, T.29.12.2020, E.2020/1675, K.2020/1915, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2021); Aynı yönde bkz. D1D, T.16.12.2021, E.2021/1891, K.2021/1955, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 07.11.2022).

¹⁶⁷ D1D, T.13.12.2016, E.2016/1325, K.2016/2146, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 07.11.2022). Şüphelinin suç tarihinde Sağlık Bakanlığı personeli olması halinde 4483 sayılı yasanın uygulanması gerektiği yönünde bkz. D1D, T.24.12.2014, E.2014/1849, K.2014/1960, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022). Şüpheli, soruşturma yürütülürken Sağlık Bakanlığı personeli olmakla birlikte suç tarihinde yükseköğretim kurumunun personeli olduğundan m. 53/c hükmüne göre soruşturulmasının yürütülmesi gerektiği yönünde bkz. D1D, T.17.05.2021, E.2021/593, K.2021/683, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 07.11.2022).

Sonuç olarak, Danıştay, kadro ile ilgili yaşanan değişikliklerde suç tarihini esas almaktadır.

2.3. EYLEM YÖNÜNDEN UYGULAMA ALANI

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde, özel ceza soruşturma usulünün uygulanacağı eylemlerin “görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen suçlar” olacağı belirtilmiştir. Burada 4483 sayılı Kanundan farklı olarak “görevlerini yaptıkları sırada işlenen suçlar” da kapsam dahilinde tutulmuştur. Bu yönüyle 2547 sayılı Kanunun uygulama alanı, 4483 sayılı Kanuna göre daha geniştir. Ayrıca bu husus m. 53/c hükmünün, MMHKM ile benzer bir uygulama alanına sahip olduğunu da gösterir niteliktedir¹⁶⁸.

Bunun yanı sıra 2547 sayılı Kanunun m. 53/c düzenlemesi, soruşturmanın eylem bakımından uygulama alanını sınırlandıran hükümler de içermektedir. Ayrıca bazı suçlar, hem 4483 sayılı Kanun hem de 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kapsamı dışında tutulmuştur.

Bu konu başlığımızda hangi eylemlerin m. 53/c hükmüne göre soruşturulması gerektiğini veya gerekmediğini açıklamaya çalışacağız.

2.3.1. Görev Dolayısıyla ve Görevin Yapıldığı Sırada İşlenen Suçlar

2547 sayılı Kanun, 4483 sayılı Kanuna benzer şekilde, görev dolayısıyla işlenen suçları özel ceza soruşturma usulüne tabi kılmıştır. Kanunun “görevleri dolayısıyla” tabiri ile kastettiği, yukarıda açıkladığımız kişiler tarafından, görevleri gereği yaptıkları işlemlerin veya yetkileri dahilinde gerçekleştirdikleri eylemlerin suç teşkil edecek nitelikte olması halidir. Bir başka ifade ile, kişilerin suç teşkil eden eylemleri icra ettikleri görevin sonucu olmalıdır. Bu nedenle “görev dolayısıyla”

¹⁶⁸ Çınarlı, Hızal ve Hızal, “Vakıf Üniversitelerinde Görev...”, s.36; Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.48-49; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.19; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.439; Abdullah Uz, “Yükseköğretim Personelinin Ceza Soruşturması Öncesinde 4483 Sayılı Kanunun Ön İnceleme ve İzin Müessesesinin Uygulanabilirliği Sorunu”, **International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal**, C.2, s.77.

kapsamındaki suçlar, sadece m. 53/c hükmünün uygulanacağı kişiler tarafından gerçekleştirilebilir niteliktedir¹⁶⁹.

2547 sayılı Kanunun, 4483 sayılı Kanundan farklı olarak, özel ceza soruşturmasına tabi kıldığı diğer eylem türü ise, “görevin yapıldığı sırada işlenen suçlar”dır. Bu suçlarda, eylemin sadece görev nedeniyle gerçekleştirilebilmesi aranmadığı için suç teşkil eden eylemin herkes tarafından yapılabilmesi mümkündür. Bu durumda m. 53/c hükmü kapsamındaki kişilerin, görevlerini ifa ettikleri esnada gerçekleştirdikleri herhangi bir eylemin suç teşkil etmesi hali de 2547 sayılı Kanunda öngörülen ceza soruşturması usulüne göre gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla 2547 sayılı Kanunun m. 53/c düzenlemesinin eylem bakımından uygulama alanı, 4483 sayılı Kanuna göre daha geniş tutulmuştur^{170, 171}.

İki eylem türünden birisinin gerçekleşmesi halinde ceza soruşturması 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre yürütülecektir. Bu sebeple yükseköğretim personeli hiç yetkisinin olmadığı bir konuda, gerçekleştirdiği fiil ile suç işlese dahi bu fiili görev sırasında işlediği takdirde yine 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kapsamında ceza soruşturmasına tabi olacaktır¹⁷².

¹⁶⁹ Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.49; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1356; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.1091; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.440; Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.81-82, 461; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.33-34.

¹⁷⁰ Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.49; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1356; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.1090-1091; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.440; Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.81, 462; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.37.

¹⁷¹ Yükseköğretim personeli hakkında görevin yapıldığı sırada işlenen suçlar için de özel ceza soruşturma usulünün uygulanmasının diğer kamu görevlilerine göre ayrıcalık tanıyan bir durum oluşturduğu ve Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı olduğu yönünde bkz. Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.461-462; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.462; Şahin, “Memur Yargılama Sistemi Kaldırılıyor Mu”, s.62-64. Yükseköğretim kurumlarında görevli akademik ve idari personelin görev sırasında işlediği fiillerden dolayı özel ceza soruşturma usulüne tabi tutulurken merkezi yönetime bağlı birimlerde çalışan personelin Cumhuriyet savcıları tarafından soruşturulmasının hukuk mantığına ve hakkaniyete aykırı olduğu yönünde bkz. Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.40. Görev sırasında işlenen suçların özel soruşturma usulüne tabi tutulmasının halk arasındaki adalet duygusunu zedelediği yönünde bkz. Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.1091.

¹⁷² Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.467.

Uygulamada Danıştay kararlarına yansıyan olaylarda görev sırasında işlenen suçlara; sınav esnasında gözetmen araştırma görevlisi ile dekan arasında yaşanan tartışmada hakaret, tehdit ve kasten yaralama suçlarını işlediği gerekçesiyle şüpheli dekan hakkında¹⁷³, görev yaptıkları ambulansa bulunan şok aletini hastanede unutmaları üzerine başka bir hastaneye ait ambulansın şok aletini çalarak hırsızlık suçu işledikleri gerekçesiyle şüpheli ambulans şoförleri hakkında ve mesai saatleri içerisinde kahvehaneye giderek oyun oynayan şüpheli üniversite hastanesi müdür yardımcısı hakkında¹⁷⁴, müze vitrininde yer alan saat ve dürbünü çaldıkları iddia edilen şüpheli müze sorumlusu personel ve müze sorumlusu dekan yardımcısı hakkında¹⁷⁵, öğrencisinin kendisiyle buluşması için cep telefonundan 4-5 kez ısrarla aramak suretiyle huzur ve sükununu bozduğu gerekçesiyle şüpheli öğretim üyesi hakkında¹⁷⁶, şikayetçinin boşanmak üzere olduğu eşi ve kayınvalidesini adliyeden aldirarak eşi ve kayınvalidesine şikayetçinin öğrencileri taciz ettiği yolunda iddialar içeren dilekçeler verdirmek, bu iddiaları içeren ifadelerini videoyla kayıt altına aldirmek, video kaydının basına sızması üzerine bu kişilerin başka ile gitmelerini sağlamak amacıyla özel kalemi aracılığıyla uçak biletlerini aldiran şüpheliler hakkında iftira, suç uydurma, kişisel verileri bir başkasına vermek ve yaymak suçlarından¹⁷⁷ 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre yürütülen ceza soruşturmaları örnek olarak gösterilebilir.

Danıştaya intikal eden görev nedeniyle işlenen suçlara ise; öğrencilerin notlarını otomasyon sisteminden değiştirmek suretiyle öğrencilerin başarılı olmasını sağladıkları gerekçesiyle şüpheli teknikerler hakkında¹⁷⁸, gerekli güvenlik tedbirleri alınmadığından öğrencilerin kişisel verilerinin hackerlar tarafından ele geçirilmesine neden olduğu gerekçesiyle şüpheli bilgi işlem daire başkan vekili hakkında¹⁷⁹, ameliyatta dikkatsizlik, tedbirsizlik ve özensizlik gösterildiğinden hastanın dalak yerine sol böbreğinin alındığı gerekçesiyle tıp fakültesi genel cerrahi anabilim dalında

¹⁷³ D1D, T.21.12.2021, E.2021/1919, K.2021/1972, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

¹⁷⁴ D1D, T.19.01.2022, E.2022/98, K.2022/16, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

¹⁷⁵ D1D, T.29.01.2019, E.2018/2449, K.2019/7, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

¹⁷⁶ D1D, T.14.10.2021, E.2021/1365, K.2021/1454, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2022).

¹⁷⁷ D1D, T.30.12.2020, E.2020/1669, K.2020/1952, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2021).

¹⁷⁸ D1D, T.19.06.2014, E.2014/910, K.2014/926, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

¹⁷⁹ D1D, T.01.06.2016, E.2016/366, K.2016/839, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

uzman doktor ile araştırma görevlisi olan şüpheliler hakkında¹⁸⁰, burun ameliyatında hastanın burnunda kalıcı ize neden olduğu gerekçesiyle tıp fakültesi kulak burun boğaz hastalıkları anabilim dalı öğretim üyesi olan şüpheli hakkında¹⁸¹, tez danışmanı olduğu öğrencisinin uzmanlık alan dersinin sonucunu otomasyon sistemine girmeyerek tez savunma sınavına girememesine neden olan şüpheli öğretim üyesi hakkında¹⁸², araştırma görevlisi kadrosu için belli bir adaya avantaj sağlayan özel şarta yer verilerek ilana çıkılmasını ve sınav jürisine baskı kurarak başvuruda bulunan adaylardan belirli kişinin kadroya atanmasını sağladığı gerekçesiyle şüpheli dekan hakkında¹⁸³ 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre yürütülen ceza soruşturmaları örnek gösterilebilecek niteliktedir.

Sonuç olarak, burada bir kez daha vurgulamak istediğimiz husus, verdiğimiz örneklerde görev sırasında ve görev nedeniyle işlenen suçları ayrı ayrı belirtmiş olmamızın uygulama açısından pek de bir öneminin olmadığıdır. Çünkü 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre yürütülecek soruşturmalarda bu eylemlerden herhangi birisinin varlığı yeterli olmaktadır. Bu nedenle yükseköğretim personeli hakkında soruşturma yürütüldüğünde, soruşturmacıların iddia edilen suçun görev sırasında mı yoksa görev dolayısıyla mı işlendiğinin ayrımını yapıp bunu da ayrıca özel olarak belirtmesine gerek bulunmamaktadır. Soruşturmacıların yapması gereken yalnızca, yükseköğretim personeli hakkında iddia edilen suçun herhangi bir şekilde görev unsuruyla bağlantısının olup olmadığını belirlemektir. Bir örnekle açıklamak gerekirse soruşturmacıların, yükseköğretim personelinin özel hayatında komşusuyla kavga edip hakaret etmiş olmasının m. 53/c hükmüne göre soruşturulmayacağını belirlemesi ya da yükseköğretim personelinin fakülte yönetim kurulunda hakaret etmesinin m. 53/c hükmüne göre soruşturulacağını tespitini yapması yeterli olmaktadır. Bu yönüyle m. 53/c hükmünün uygulama alanı, iş hayatının insan hayatının önemli bir parçasını teşkil ettiği düşünüldüğünde o kadar geniştir ki, yükseköğretim personelinin suç işlediği iddiasında bulunulduğu takdirde çok yüksek bir ihtimalle bu suçun m. 53/c hükmüne göre soruşturulması gerekecektir. Danıştaya yansıyan bir olay da bu tespitimizin

¹⁸⁰ D1D, T.25.11.2021, E.2021/1810, K.2021/1761, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

¹⁸¹ D1D, T.29.12.2016, E.2016/2607, K.2016/2566, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.12.2022).

¹⁸² D1D, T.30.03.2021, E.2021/559, K.2021/476, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.12.2022).

¹⁸³ D1D, T.25.01.2022, E.2022/56, K.2022/42, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.12.2022).

çarpıcı bir örneğini teşkil etmektedir. Bilindiği üzere Covid-19 pandemisi nedeniyle yurtdışından gelen kişilerin öncelikle 14 gün süreyle karantinada kalması gerekmekteydi. Ancak yaşanan olayda, yurtdışından konuk olarak gelen yabancı öğretim elemanı karantinaya alınmamıştır. Ardından bir öğretim üyesi, üniversitedeki odasında, yurtdışından gelen konuk öğretim elemanı ile altı kişinin daha dahil olduğu toplu bir görüşme gerçekleştirmiştir. Bunun üzerine, bu eylemin TCK m. 195 hükmü uyarınca bulaşıcı hastalıklara ilişkin tedbirlere aykırı davranma suçunu oluşturduğu belirtilerek öğretim üyesi hakkında m. 53/c hükmüne göre üniversite tarafından ceza soruşturması yürütülmüş ve men-i muhakeme kararı verilmiştir. Danıştay ise isabetli olarak kararında eylemin suç olmadığını ve eylemin gerçekleştiği tarihte ülkemizde karantina tedbirlerinin uygulanmadığını belirterek men-i muhakeme kararını bozmuş, karar verilmesine yer olmadığına hükmetmiştir¹⁸⁴. Görüleceği üzere her ne kadar eylem suç teşkil etmemekteyse de görüşme görev sırasında gerçekleştiği için soruşturma Cumhuriyet savcısı tarafından değil, üniversite tarafından yürütülmüştür. Dolayısıyla odada misafir ağırlamak dahi kimi zaman m. 53/c hükmü uyarınca soruşturulması gereken bir eylem niteliğinde olabilmektedir.

2.3.2. 3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu Kapsamına Giren Suçlar

3628 sayılı Kanun, 4483 sayılı Kanunun uygulama alanını daraltan ve belirtmiş olduğu suçlar için genel hükümlere göre doğrudan Cumhuriyet savcıları tarafından soruşturmanın yürütülmesini sağlayan bir düzenlemedir. 3628 sayılı Kanunun m. 17/1 hükmüne göre, “*Bu Kanunda ve 18.6.1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanununda yazılı suçlarla, irtikâp, rüşvet, basit ve nitelikli zimmet, görev sırasında veya görevinden dolayı kaçakçılık, resmî ihale ve alım ve satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarının açıklanması veya açıklanmasına sebebiyet verme suçlarından veya bu suçlara iştirak etmekten sanık olanlar hakkında 2.12.1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz.*” Hükümde geçen “Bu Kanunda” ifadesi ile kastedilen suçlar, 3628 sayılı Kanunda düzenlenen, süresinde mal beyanında bulunmama (m. 10), gerçeğe aykırı açıklamada bulunma (m. 11), gerçeğe aykırı bildirimde bulunma (m. 12) ve haksız mal

¹⁸⁴ Karar için bkz. D1D, T.20.01.2022, E.2022/14, K.2022/30, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2023).

edinme, mal kaçırma, gizleme (m. 13) suçlarıdır. Böylece bu suçlar ile hükümde de belirtildiği üzere, irtikâp, rüşvet, zimmet gibi suçların doğrudan Cumhuriyet savcıları tarafından soruşturulması öngörülmüştür. Ancak 3628 sayılı Kanunun m. 17/3 hükmü ile buna da istisna getirilmiş, “*Görevleri veya sıfatları sebebi ile özel soruşturma ve kovuşturma usulüne tabi olan sanıklarla ilgili kanun hükümleri saklıdır.*” ifadesine yer verilmiştir. Nitekim 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-6 düzenlemesinin birinci ve ikinci alt bendiyle 3628 sayılı Kanun kapsamındaki suçlar için özel düzenlemeye gidilmiştir.

2547 sayılı Kanunun m. 53/c-6 hükmünün birinci alt bendine göre, “*Yükseköğretim Kurulu Başkanı ve rektörler hakkında 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlarından dolayı yapılacak ceza soruşturmasında yukarıda belirtilen ceza kovuşturması usulü tatbik edilir.*” Böylece YÖK başkanı ile rektörler hakkında 3628 sayılı Kanun kapsamına giren suçlar için m. 53/c hükmünde düzenlenen ceza soruşturmasına göre hareket edilmesi öngörülmüştür. Dolayısıyla bu suçlar açısından YÖK başkanı ile rektörler hakkında soruşturma Cumhuriyet savcıları tarafından değil, m. 53/c-2 hükmüne göre belirlenen merci tarafından gerçekleştirilecektir¹⁸⁵.

YÖK başkanı ile rektörler haricindeki kişiler için ise Cumhuriyet savcıları tarafından soruşturma yürütülecektir. Ancak bu kişiler için de m. 53/c-6 hükmünün ikinci alt bendiyle özel bir düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemeye göre Cumhuriyet savcılarının 3628 sayılı Kanun kapsamındaki suçlar için soruşturma yapabilmesi izne bağlanmıştır¹⁸⁶. Yukarıda da belirttiğimiz üzere, 3628 sayılı Kanunda Cumhuriyet

¹⁸⁵ Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1357; Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.129; Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.518.

¹⁸⁶ Bu değişiklik, 15 Nisan 2020 tarihli ve 7243 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hayata geçirilmiştir. 7243 sayılı Kanundan önce 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-6 hükmünde 1609 sayılı Bazı Cürümlerden Dolayı Memurlar ve Şerikleri Hakkında Takip ve Muhakeme Usulüne Dair Kanun ifadesi yer almaktaydı. Bu durum da tartışmalara neden olmaktaydı. Çünkü 3628 sayılı Kanun, 1609 sayılı Kanunu yürürlükten kaldırmış olsa da, “1609 sayılı Kanuna yapılan atıflar 3628 sayılı Kanuna yapılmış kabul edilir” gibi bir hüküm içermemekteydi. Dolayısıyla 1609 sayılı Kanun ifadesine yer veren m. 53/c-6 hükmünün eski halinin nasıl yorumlanması gerektiğine dair soru işaretleri oluşmaktaydı. Doktrinde, her iki bentte bahsedilen kişilerin m. 53/c kapsamında soruşturulması gerektiğini savunanlar olduğu gibi tam tersini savunanlar da olmuştur. Bu fikirlerden farklı olarak YÖK başkanı ve rektörlerin m. 53/c kapsamında olduğunu, diğer kişilerin ise genel hükümlere göre soruşturulması gerektiğini ifade edenler de olmuştur. Nitekim Yargıtay ve Danıştayın almış olduğu kararlar da son fikri destekler nitelikte idi. Fakat Danıştay da son aldığı kararlarında rektörlerin genel hükümlere göre soruşturulması gerektiği sonucuna ulaşmaktaydı. Bu yüzden içtihat açısından da istikrarlı bir uygulama söz konusu olmamaktaydı. İşte bu tartışmalı durumu bitirecek bir yasal düzenlemeye

savcılarını doğrudan soruşturma açabilirken 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-6 hükmünün ikinci alt bendinden dolayı izin almaları gerekmektedir¹⁸⁷.

2547 sayılı Kanunun m. 53/c-6 hükmünün ikinci alt bendinde iznin alınacağı merciler belirtilmiştir. Buna göre, “3628 sayılı Kanun kapsamına giren suçlarından dolayı kanuni kovuşturma için gereken izin, Yükseköğretim Kurulu üyeleri ile Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri ve bu kuruluşların memurları (Üniversitelerarası Kurul memurları dahil) hakkında Yükseköğretim Kurulu Başkanından, üniversite yöneticileri ve öğretim elemanları ile memurlar hakkında üniversite rektörlerinden alınır.” İzin alınacak merciler hükümde belirtilmekle birlikte iznin verilmemesi halinde ne yapılacağı kanunda düzenlenmemiştir. Ayrıca bir itiraz aşaması da öngörülmemiştir¹⁸⁸. Dolayısıyla düzenlemenin mevcut haline göre önce, m. 53/c-6 hükmünün ikinci alt bendinde belirtilen kişiler hakkında iznin alınması için Cumhuriyet savcılarının yine aynı hükümde belirtilen mercilere başvurması gerekir. Cumhuriyet savcısının izin talebinin kabul edilmesi üzerine genel hükümlere göre ceza soruşturmasının yürütülmesine devam edilir. Ancak izin talebi reddedildiği takdirde ceza soruşturması sonlandırılır. Artık bu aşamada kanuni bir düzenleme bulunmadığı için başvurulabilecek bir yöntem bulunmamaktadır¹⁸⁹. 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-8 hükmünde, kanunda yer almayan hususlar için 4483 sayılı Kanunun uygulanacağı

ihtiyaç duyulmuş ve 7243 sayılı Kanun, “1609 sayılı Kanun” ifadesinin geçtiği kısımları 3628 sayılı Kanun olarak değiştirmiştir. Böylece 3628 sayılı Kanun doğrudan 1609 sayılı Kanunun yerini almış mıdır şeklindeki tartışmalara son verilmiştir. 7243 sayılı Kanun öncesindeki uygulama ve doktrinde ileri sürülen görüşler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yılmaz, “Yükseköğretim Personeli Ceza Soruşturması...”, s.115-119; M. Artuk Arıdoğan, “Üniversite Personeli Hakkında Ceza Soruşturması...”, s.76-77; Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.49-50; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.1092-1094; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.441-442; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.21-24. Danıştayın rektörler hakkında genel hükümlere göre hareket edilmesi gerektiğine dair kararları için bkz. D1D, T.01.12.2016, E.2016/1062, K.2016/1946, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 15.10.2022); D1D, T.02.02.2017, E.2017/119, K.2017/126, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 15.10.2022).

¹⁸⁷ Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.518-519; Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.129; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s. 1357. Katılmadığımız bir görüşe göre, 7243 sayılı Kanunla gerçekleştirilen değişiklikle birlikte YÖK başkanı ve rektörler haricindeki kişiler de m. 53/c kapsamında soruşturmaya dahil edilmiştir. Mevcut düzenlemenin bu anlama gelmediği kanaatindeyiz. Katılmadığımız görüş için bkz. Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.51.

¹⁸⁸ Kanunun mevcut halinin adeta 15 Mayıs 1930 tarih ve 1609 sayılı Bazı Cürümlerden Dolayı Memurlar ve Şerikleri Hakkında Takip ve Muhakeme Usulüne Dair Kanunu geri getirir nitelikte olduğu yönünde bkz. Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.519.

¹⁸⁹ Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.519.

belirtilmekteyse de m. 53/c-6 hükmünün ikinci alt bendinde belirtilen kişiler için 4483 sayılı Kanunda itiraz mercileri belirtilmediğinden kıyas yaparak çözüm üretebilmek söz konusu olamamaktadır. 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde belirtilen soruşturma sistemi ile izin müessesesi de uyuşmadığından yine çözüme ulaşılamamaktadır. Bu durumda izin kararının idari merciden çıkan bir idari işlem olduğu kabul edilerek idari yargıda dava edilebileceği kanaatindeyiz. Ancak rüşvet, irtikap gibi TCK'da “Millete ve Devlete Karşı Suçlar” kısmında düzenlenen ve kamuyu ilgilendiren suçların idari bir karar ile engellenerek soruşturulmasına son verilmesinin hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayacağı da ortadadır. Kaldı ki, 1609 sayılı Kanunda dahi izin verilmediği takdirde ne yapılacağı belirtilmekteydi¹⁹⁰. Dolayısıyla mevcut düzenlemenin gözden geçirilerek izin sisteminin kaldırılmasının veya izin sistemine devam edilecekse de itiraz aşamalarının eklenerek yürütme ile yargı arasındaki dengenin sağlanmasının daha isabetli olacağı kanaatindeyiz.

Son olarak belirtelim ki uygulamada, suç teşkil eden eylemin hem görev dolayısıyla veya görev sırasında işlenen suç hem de 3628 sayılı Kanun kapsamındaki bir suçu oluşturması durumuyla da karşılaşılmaktadır. Böyle bir durumda, Danıştay kararlarına göre 3628 sayılı Kanun kapsamındaki suç Cumhuriyet savcılarınca soruşturulurken, görev nedeniyle veya görev sırasında işlenen suç ise (örneğin görevi kötüye kullanmak) m. 53/c kapsamında tespit edilen mercilerce soruşturulacaktır¹⁹¹. Danıştayın bir kararında, “...3628 Sayılı Kanun kapsamında kalan veya şüphelilerin adı geçen Şirketteki görevlerinden kaynaklanan eylemlerinin, yani ‘A. firmasına ait

¹⁹⁰ 1609 sayılı Kanunun m. 1/3 hükmüne göre, “Vilâyetlerin millî irade ile mansup olmayan memurlarile talî memurları hakkında Cumhuriyet Müddeiumumisi takibata lüzum görürse maznunu sorguya çekmeyerek hazırlık tahkikatı yapmakla beraber keyfiyeti Valiye bildirir. Vali isterse ayrıca tahkikat ta yaparak azamî on beş gün içinde takibata muvafakatini beyan eder. Muvafakat edilmediği takdirde Müddeiumumî o memurun mansup olduğu Vekâletten Adliye Vekâleti vasıtasile takibat icrasına müsaade edilmesini ister.”

¹⁹¹ “Dosyanın incelenmesinden, ... Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi ... Balıkesir Cumhuriyet Başsavcılığına başvurarak, Fakülte binasındaki kantinden elde edilen gelirin Üniversite hesaplarına yatırılmadığını ve yüklenicinin ödemesi gereken kantine ait su, elektrik, vb. giderlerin Üniversite bütçesinden karşılandığını, bu suretle Üniversitenin zarara uğratıldığını iddia ederek zimmet ve görevi kötüye kullanmak suçları nedeniyle O. A. ve O. D.'tan şikayetçi olduğu ... öncelikle zimmet iddiasının soruşturulmasının genel hükümlere göre Balıkesir Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılması gerektiği dikkate alınarak sadece görevi kötüye kullanmak suçuyla sınırlı olarak bir soruşturma yapılması, bu soruşturmada iddialarla ilgili olarak şüphelilerin yeniden ifadelerinin alınması, zimmet suçuyla ilgili olarak da gerekli soruşturmanın yapılıp yapılmaması konusunda yetkili ve görevli Balıkesir Cumhuriyet Başsavcılığına bu suç yönünden konunun iletilmesi gerektiği görülmüştür...”, D1D, T.02.11.2016, E.2016/349, K.2016/1490, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 15.10.2022).

basit ve yetersiz yazılım programlarının kullanım haklarının Üniversiteye satıldığı' ve 'Üniversitenin kendi imkanlarıyla yapabileceği konferanslar için Şirkete ücret ödenmesi sağlanıp elektronik ortamda konferansların yaptırıldığı' fiillerinin soruşturma kapsamında yer aldığı, söz konusu eylemlerin şüpheliler bakımından genel hükümlere göre soruşturulması gereken eylemler olduğu açık olmakla birlikte, ..., 'A. firmasına ait basit ve yetersiz yazılım programlarının kullanım haklarını satın almak suretiyle görevi kötüye kullanmak' ve 'Üniversitenin kendi imkanlarıyla yapabileceği konferanslar için elektronik ortamda konferanslar yaptırıp ücret ödemek suretiyle görevi kötüye kullanmak' suçları yönünden ayrı bir soruşturma yaptırılması..."na karar verilerek aralarında rektörün de bulunduğu şüpheliler hakkında YÖK tarafından soruşturmanın yapılmasına hükmedilmiştir¹⁹². Görüleceği üzere, 3628 sayılı Kanun kapsamındaki suçlar için şüpheliler hakkında genel hükümlere göre ayrı bir soruşturma açılırken, görev dolayısıyla oluşan suçlar hakkında m. 53/c hükmüne göre ayrı bir soruşturma yürütülmektedir.

Keza bu durumun m. 53/c-6 hükmünün birinci alt bendindeki kişiler ile ikinci alt bendindeki kişilerin iştirak halinde 3628 sayılı Kanun kapsamında bir suç işlemesi durumunda da uygulanması gerekmektedir. Ancak yukarıda aktardığımız Danıştay kararında katılmadığımız bir şekilde, “...Rektör dahil Üniversite idarecilerinin anılan eylemler nedeniyle haksız mal edinip edinmedikleri, sebepsiz zenginleşip zenginleşmedikleri hususlarının Elazığ Cumhuriyet Başsavcılığınca genel hükümlere göre soruşturulması gerektiğinden şüphe olmadığı...” ifadesine de yer verilmiştir¹⁹³. Halbuki rektörler hakkında 3628 sayılı Kanun kapsamındaki suçlar için 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre soruşturma yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla rektörler hakkında soruşturmayı Cumhuriyet başsavcılığının değil, m. 53/c hükmünde rektörler için soruşturmacı olarak belirlenmiş merci olan YÖK’ün yapmasının daha isabetli olacağı kanaatindeyiz. Danıştayın eski tarihli kararları da bu yönde olup şu anki sistem açısından da daha doğru olacağı düşüncesindeyiz¹⁹⁴.

¹⁹² D1D, T.16.02.2022, E.2021/265, K.2021/226, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 15.10.2022).

¹⁹³ D1D, T.16.02.2022, E.2021/265, K.2021/226, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 15.10.2022).

¹⁹⁴ “Rektörün, ihale komisyonunun oluşumu ve ihale sürecindeki iş ve işlemlerde herhangi bir katkısının bulunmadığı, denetim ve gözetim görevinin gereği olarak ihale konusunda yetkililerden bilgi aldığı, bu yetkililerin ihalenin yapılmasında sakınca bulunmadığı yolunda görüş bildirmesi üzerine ihaleyi iptal etmediği, bu nedenlerle mevcut delillerin, ...'un atılı suçtan dolayı hakkında kamu davası

2.3.3. 2547 Sayılı Kanunun m. 53/c-7 Hükümünde Belirtilen Suçlar

2547 sayılı Kanunun m. 53/c-7 hükmünde, genel hükümlere göre doğrudan Cumhuriyet savcılar tarafından soruşturulması öngörülen bir dizi eylemler sıralanmıştır. Buna göre, “*İdeolojik amaçlarla Anayasada yer alan temel hak ve hürriyetleri, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü veya dil, ırk, sınıf, din ve mezhep ayrılığına dayanılarak nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyeti ortadan kaldırmak maksadıyla işlenen suçlarla bunlara irtibatlı suçlar, öğrenme ve öğretme hürriyetini doğrudan veya dolaylı olarak kısıtlayan, kurumların sükun, huzur ve çalışma düzenini bozan boykot, işgal, engelleme, bunları teşvik ve tahrik, anarşik ve ideolojik olaylara ilişkin suçlar ile ağır cezayı gerektiren suçüstü hallerinde, yukarıda yazılı usuller uygulanmaz; bu hallerde kovuşturmayı Cumhuriyet Savcısı doğrudan yapar.*”

Hükümden anlaşılacağı üzere temel hak ve hürriyetlere karşı suçlar, devlete karşı suçlar gibi anayasal düzene karşı suçların niteliği çok daha ağır ve ciddi olduğundan yükseköğretim kurumlarınca soruşturulması kanun koyucu tarafından uygun görülmemiş ve Cumhuriyet savcılar tarafından doğrudan soruşturulmasının daha isabetli olacağı düşünülmüştür. Benzer şekilde ağır cezayı gerektiren suçüstü haller de genel hükümlere göre soruşturulmak istenmiştir. Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali kavramını, “ağır ceza” ve “suçüstü” kavramlarını açıklayarak belirtmek gerekir.

Ağır ceza ifadesi, şu an yürürlükte olmayan 1 Mart 1926 tarih ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu dönemine ait bir kavram olup güncel ceza hukuku sistemimizde

açılmasını gerektirecek nitelikte olmadığı anlaşıldığından, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nca oluşturulan Kurulun ... tarih ve ... sayılı kararının adı geçen men-i muhakemesine ilişkin kısmının onanmasına'ün ihale yetkilisi sıfatıyla ihale sürecinde yer aldığı ve ihale komisyon kararını onayladığı, ..., ..., ..., ... ve ...'un ise, ihale komisyonu üyeleri olarak şikayet konusu işlemleri tesis ettikleri, adı geçenlerin söz konusu ihaleye fesat karıştırdıkları yolundaki iddianın da, 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu kapsamında ... Cumhuriyet Başsavcılığınca genel hükümlere göre soruşturulması gerektiği anlaşıldığından, ... bu kişiler yönünden genel hükümlere göre soruşturma yapılması için dosyanın ... Cumhuriyet Başsavcılığına ... gönderilmesine ... oybirliği ile karar verildi.” Karar Danıştayın 3628 sayılı Kanun kapsamındaki suçlar için rektörlerin m. 53/c kapsamında soruşturulması gerektiği yönünde içtihatları verdiği döneme ait olup 7243 sayılı Kanun ile gerçekleşen değişiklik ile benzer bir sistemi öngörmekteydi. Karar için bkz. D1D, T.04.02.2010, E.2010/101, K.2010/207, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 15.10.2022).

ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçları kastetmektedir¹⁹⁵. Ağır ceza mahkemesinin görevli kılındığı suçlar, başta 26 Eylül 2004 tarih ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun m. 12 hükmünde belirtilmiş olup başka kanunlarca da belirlenmesi saklı tutulmuştur¹⁹⁶.

Suçüstü kavramı ise CMK m. 2/1-j hükmünde tanımlanmaktadır. Hükme göre suçüstü kavramı, “1. İşlenmekte olan suç, 2. Henüz işlenmiş olan fiil ile fiilin işlenmesinden hemen sonra kolluk, suçtan zarar gören veya başkaları tarafından takip edilerek yakalanan kişinin işlediği suç, 3. Fiilin pek az önce işlendiğini gösteren eşya veya delille yakalanan kimsenin işlediği suç” ifade etmektedir.

2547 sayılı Kanunun m. 53/c-7 hükmü kapsamında olan bir suç işlendiğinde bu suçun Cumhuriyet savcılarınca soruşturulması gerektiğinden, yükseköğretim kurumlarınca görevlendirilen soruşturmacı veya soruşturmacıların durumu fark etmeleri üzerine kendilerini görevlendiren disiplin amirine durumu bildirmeleri ve amirleri tarafından da soruşturma dosyalarının mutlaka Cumhuriyet başsavcılıklarına gönderilmesi gerekmektedir. Oysa Danıştay bir karında, isabetli bulmadığımız bir şekilde, öncelikle m. 53/c hükmüne göre soruşturmacı olarak görevlendirilen kişilerce suç teşkil eden eylemin irdelenmesini istemiş ardından soruşturmacıların m. 53/c-7 hükmü kapsamında olduğunu tespit ettikleri suçların soruşturmasının yapılabilmesi için Cumhuriyet başsavcılığına soruşturma evrakının gönderilmesi gerektiğini belirtmiştir¹⁹⁷. Ancak bizim de katıldığımız karşı oy görüşünde, iddia edilen suçun m.

¹⁹⁵ Nur Centel, Hamide Zafer ve Özlem Çakmut, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, Beta, İstanbul 2017, s.140; Hakan Hakeri, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Adalet, Ankara 2017, s.112; Timur Demirbaş, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin, Ankara 2022, s.172.

¹⁹⁶ 5235 sayılı Kanunun m. 12 hükmüne göre ağır cezayı gerektiren suçlar şu şekildedir: “Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, Türk Ceza Kanununda yer alan yağma (m. 148), irtikâp (m. 250/1 ve 2), resmî belgede sahtecilik (m. 204/2), nitelikli dolandırıcılık (m. 158), hileli iflâs (m. 161) suçları, Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısımının Dört, Beş, Altı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar (318, 319, 324, 325 ve 332 nci maddeler hariç) ve 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılan davalar ile ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis ve on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçlarla ilgili dava ve işlere bakmakla ağır ceza mahkemeleri görevlidir.”

¹⁹⁷ “...Rektörlükçe başlatılan soruşturmada, iddiaların FETÖ Terör Örgütüyle bağlantılı olduğunun dikkate alınmadığı, ceza soruşturmasının bu eksiklikle sonuçlandırılarak fezleke düzenlendiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, iddiaların, Anayasal düzene karşı işlenen suçlar kapsamında kalıp kalmadığı hususu irdelenerek söz konusu iddiaların bu suçlar kapsamında kaldığı sonucuna ulaşılması durumunda, ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda anılan suçlar nedeniyle Cumhuriyet savcılığınca doğrudan soruşturma yapılması gerektiğinden, dosyanın doğrudan Isparta Cumhuriyet

53/c-7 hükmünde belirtilen suçlardan olması halinde yükseköğretim kurumlarınca irdelenmesi yerine doğrudan Cumhuriyet başsavcılıklarınca soruşturulmasının daha doğru olacağı ifade edilmiştir¹⁹⁸. Nitekim Danıştayın güncel bir kararında da katıldığımız karşı oy görüşü doğrultusunda hüküm verdiği görülmektedir^{199, 200}.

2.3.4. Diğer Kanun Hükümleri Kapsamında Kalan Suçlar

Yukarıda da açıkladığımız gibi 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-8 alt bendi hükmüne göre bu Kanunda yer almamış hususlarda 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. 4483 sayılı Kanunun m. 2/2 hükmüne göre ise “*suçun niteliği yönünden kanunlarda gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine ilişkin hükümler saklıdır*”. Dolayısıyla bu kanunların kapsamında kalan suç teşkil eden eylemler, kanunun öngördüğü şekilde ceza soruşturmasına tabi tutulmakta, m. 53/c hükmüne göre soruşturulmamaktadır. Bu kanunlara, 25 Temmuz 1951 tarih ve 5816 sayılı Atatürk

Başsavcılığına gönderilmesi, söz konusu iddiaların, Anayasal düzene karşı işlenen suçlar kapsamında kalmadığı sonucuna ulaşılması durumunda ise, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca tüm iddialar yönünden yaptırılacak soruşturma sonucunda düzenlenen fezlekede, isnat edilen tüm suçlar irdelenmek ve değerlendirilmek ve bu suçlarla illiyet bağı bulunan şüpheliler belirlenmek suretiyle şüpheliler hakkında men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme yönünde teklif getirilmesi ... sonucuna ulaşılmıştır...”, D1D, T.24.06.2020, E.2020/504, K.2020/738, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.10.2022); Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1357.

¹⁹⁸ “...Dosyanın incelenmesinden, söz konusu iddialarının Anayasal düzene karşı işlenen suçlar kapsamında terör suçu olarak genel hükümlere göre Başsavcılıkça resen soruşturulması gereken iddialar olduğu belirlenmiştir. Şüphelilere isnat edilen eylemlerin, ‘Anayasal düzene karşı işlenen suçlar’ kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, Kanunen genel hükümlere göre Cumhuriyet savcılarınca soruşturulması gereken bu iddialarla ilgili olarak şüpheliler hakkında 2547 Sayılı Kanun’un 53/c maddesi uyarınca ceza soruşturması yapılamayacağı, Bu nedenlerle ... dosyanın şüpheliler hakkında genel hükümlere göre soruşturma yapılmak üzere Isparta Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesi gerektiği...”, yönündeki karşı oy yazısı için bkz. D1D, T.24.06.2020, E.2020/504, K.2020/738, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.10.2022).

¹⁹⁹ “...tüm şüphelilerle ilgili Anayasal düzene karşı suçlar kapsamında kalan FETÖ/PYD ve PKK Terör Örgütü iltisakı, irtibatı veya mensubiyeti iddiasıyla ilgili olarak soruşturma yapmak konusunda soruşturmacının herhangi bir yetkisi olmadığı, bu suçların genel hükümlere göre soruşturulması gerektiği açık olduğu halde, anılan iddialarında bu soruşturmada incelendiği Elazığ Cumhuriyet Başsavcılığına iletilmediği görülmüştür...”, D1D, T.08.04.2021, E.2021/510, K.2021/570, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.10.2022).

²⁰⁰ Doktrindeki farklı bir görüşe göre, m. 53/c-7 hükmünde ağır cezayı gerektiren suçüstü hali haricindeki diğer suçlar için 4483 sayılı Kanuna göre ön inceleme gerçekleştirilip ardından Cumhuriyet savcıları tarafından ceza soruşturmasının yürütülmesi gerekmektedir. Görüş için bkz. Uz, “Yükseköğretim Personelinin Ceza Soruşturması Öncesinde...”, s.83.

Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun, 9 Haziran 1932 tarih ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun m. 357 hükmü örnek olarak gösterilebilir^{201, 202}.

Örneğin Danıştaya yansıyan bir olayda, üniversitede memur olarak çalışan kişi hakkında İcra ve İflas Kanunu m. 357 hükmü kapsamına giren eylemin, hatalı olarak m. 53/c hükmüne göre ceza soruşturması yapılmıştır. Danıştay da itiraz incelemesi sonucunda, “...2004 Sayılı İcra ve İflas Kanununun 357. maddesinde, ‘İcra dairesince kanuna göre yapılan tebliğ ve emirleri derhal yapmağa ve neticesini geciktirmeksizin icra dairesine bildirmeğe alakadarlar mecburdur. Makbul sebep haricinde tebliğ ve emirleri yapmıyanlar hakkında ait olduğu dairece tahkikatı evveliyeye hacet kalmaksızın Cumhuriyet Savcılığınca doğrudan doğruya takibat yapılır.’ hükmü yer almaktadır. Dosyanın incelenmesinden, şikayetçi ...’ın şüpheliden olan alacağı nedeniyle ... icra takibi başlattığı, anılan İcra Müdürlüğü tarafından ...’ın maaşına haciz uygulanması için ... Üniversitesi A.. Meslek Yüksekokuluna maaş haciz müzekkeresi gönderildiği, şüphelinin bu müzekkereyi Yüksekokul idaresine teslim etmediği, şüphelinin bu eyleminin, anılan müzekkerenin gereğini yapmamak eylemi olduğu, 2004 Sayılı Kanun’un 357. maddesi uyarınca söz konusu eylem nedeniyle şüpheli ... hakkında Samsun Cumhuriyet Başsavcılığınca doğrudan soruşturma yapılması gerektiği anlaşıldığından, Samsun Valiliği İl İdare Kurulunun ... men-i muhakeme kararının bozulmasına...” hükmetmiştir²⁰³.

Ancak belirtelim ki, başka kanunlarda suç olarak düzenlenen eylemlerin her zaman CMK hükümlerine göre soruşturulacağına dair bir kaide yoktur. Burada dikkat

²⁰¹ Çınarlı, Hızal ve Hızal, “Vakıf Üniversitelerinde Görev...”, s.35; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.24-25; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.1091-1092; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.442-443.

²⁰² “5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun ... kapsamında ... Cumhuriyet Başsavcılığınca doğrudan soruşturma yapılması gerektiği, 5816 sayılı Kanun kapsamında soruşturulması gereken söz konusu suç nedeniyle Rektörlükçe ceza soruşturması yapılamayacağı ve Kurul kararı alınamayacağı anlaşıldığından, itirazın kabulüyle ... Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Kurulun ... lüzum-u muhakeme kararının bozulmasına...”, D1D, T.04.11.2021, E.2021/1593, K.2021/1579, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2022).

²⁰³ D1D, T.21.10.2020, E.2020/1627, K.2020/1352, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.10.2022); Aynı yönde bkz. D1D, T.24.03.2016, E.2016/46, K.2016/387, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.10.2022). Nafaka borcunun icra yoluyla ödenmesinde maaş kesintisi yapmamak veya eksik kesinti yapmak suçu nedeniyle gerçekleştirilen soruşturmanın genel hükümlere göre yapılması gerektiğine dair ayrıca bkz. D1D, T.14.12.2005, E.2005/1194, K.2005/1499, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.10.2022).

edilmesi gereken husus, kanunun suç teşkil eden eylemler için ceza soruşturmasının kim veya nasıl yapılacağına dair özel hüküm içermesidir. Danıştaya yansıyan bir olayda, 22 Nisan 1925 tarih ve 657 sayılı Harita Genel Müdürlüğü ile ilgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun ek madde 3 hükmünde belirtilen suç teşkil eden eylem hakkında²⁰⁴ m. 53/c düzenlemesine göre ceza soruşturması gerçekleştirilmiştir. Kararda, “...Üniversitede İngilizce Okutmanı olarak görev yapan şüphelilerin ‘...’ adıyla bir ders kitabı yayımladıkları, kitabın 6 ncı sayfasında yer alan Türkiye haritasında bazı illerin sınırlarımız dışında gösterildiği, harita bilgisi içeren kitap için Harita Genel Komutanlığından uygunluk onayı alınmadığı, söz konusu eyleme şüphelilerden ..., ... ve ...'ın kitabın yazarları, ...'un ise editörü olması nedeniyle dahil olduğu anlaşılmıştır. Açıklanan nedenlerle, mevcut delillerin, atılı suçtan dolayı ..., ..., ... ve ... hakkında kamu davası açılması gerektiği hususunda yeterli şüphe oluşturduğu anlaşıldığından, ... Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Yetkili Kurulun ... kararının ... lüzum-u muhakemesine ilişkin kısmının onanmasına...” hükmedilmiştir²⁰⁵. Benzer şekilde, TCK m. 299 hükmünde düzenlenen Cumhurbaşkanına hakaret suçu da m. 53/c hükmüne göre soruşturulmakla birlikte soruşturmanın yapılabilmesi için Adalet Bakanlığından izin alınması gerekmektedir²⁰⁶.

Sonuç olarak, başka kanunlarda suç teşkil eden eylemlerin de 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kapsamında soruşturulması mümkündür. Ancak hangi kanunda düzenlendiği fark etmeksizin suç teşkil eden eylem hakkında özel bir ceza soruşturması usulü öngörüldüğü takdirde, kural olarak, m. 53/c hükmü

²⁰⁴ Madde hükmüne göre, “Ülke menfaatlerine uygun olmayan ve uluslararası alanda istismar edilebilecek nitelikteki haritaların üretiminin ve kullanımının önlenmesi maksadıyla; kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yurt içinde üretilecek, ithal edilecek veya yayımlanacak olan basılı ve sayısal her türlü kara ve hava haritaları, atlas, küre ile benzeri harita ve harita bilgisi içeren her türlü doküman için, Harita Genel Müdürlüğünden uygunluk onayı alınır (Ek m. 3/1). Uygunluk onayı alınmadan basılan, dağıtılan veya yayımlanan dokümanlar; Türk millî menfaatlerini, Türk varlığını, Türkiye Cumhuriyeti'nin devleti ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerini tehlikeye düşürecek nitelikte ise bu harita, atlas, küre ve benzeri dokümanı basanlar, dağıtanlar veya yayımlayanlar, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve bin günden beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır (Ek m. 3/5).”

²⁰⁵ D1D, T.20.05.2011, E.2011/583, K.2011/760, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

²⁰⁶ D1D, T.23.06.2016, E.2016/695, K.2016/1132, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

uygulanamayacaktır. Bunun yerine kanunda özel olarak düzenlenen ceza soruşturması usulüne göre hareket edilecektir.

2.3.5. Asli Görev Haricindeki Görevler Nedeniyle İşlenen Suçlar Bakımından Uygulama Alanı

Bu konu başlığımızda, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kapsamında yer alan kişilerin görevlendirmeler ile farklı kurumların çatısı altında çalıştıkları sırada suç işlemeleri halinde nasıl hareket edilmesi gerektiğini açıklamaya çalışacağız.

Yükseköğretim personelinin, bilirkişilik yapması, bakanlıkların projelerinde yer alması, farklı üniversitelerde görevlendirilmesi, jüri üyeliği yapması gibi sahip olduğu bilgi ve deneyim ile unvanından kaynaklı olarak görev alması mümkündür. Bu görevleri esnasında suç işledikleri zaman kim tarafından, hangi hükümlere göre soruşturulması gerektiği soru işaretlerine neden olabilmektedir. Özellikle de yükseköğretim kurumlarının dışındaki kurumlarda kişilerin görev alması durumunda, soruşturmacılar, bu kişilerin yükseköğretimdeki unvanı nedeniyle farklı kurumlarda görevlendirildiklerini dolayısıyla mutlaka m. 53/c kapsamında soruşturmanın yürütülmesi gerektiğini hatalı olarak düşünebilmektedir.

Bu konu başlığımızdaki suç teşkil eden eylemlerin, hangi kurum çatısı altında işlendiğini ön plana çıkarıp bu yönünü göstererek uygulamada oluşan soru işaretlerini çözüme kavuşturmayı arzulamaktayız.

2.3.5.1. Adliye İle İlgili Görevler Kapsamında Kalan Suçlar

Yükseköğretim personelinin adliye ile ilgili görevler alması mümkün olmakla birlikte, suçu bildirme yükümlülüğü gibi adli olaylara ilişkin yükümlülükleri de söz konusu olabilmektedir. Görev veya yükümlülükleri ile ilgili kusurları, suç teşkil edecek nitelikte olduğunda haklarında soruşturma açılabilir. Bu soruşturmaların, CMK m. 161/5 hükmüne göre, “*Kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliye ile ilgili görev veya işlerde kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kamu görevlileri ile Cumhuriyet savcılarının sözlü veya yazılı istem ve emirlerini yapmakta kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kolluk âmir ve memurları hakkında Cumhuriyet savcılarınca doğrudan doğruya*”

yapılacağı ifade edilmiştir. Bu yüzden yükseköğretim personelinin de adliye ile ilgili bir görev alması veya görevini ihmal etmesi durumlarında m. 53/c hükmü uygulanmayacak, doğrudan Cumhuriyet savcıları tarafından CMK hükümlerine göre soruşturma yapılacaktır²⁰⁷.

Uygulamada da adli kurul mütalaası veya raporu hazırlanması²⁰⁸, kati rapor tanzim edilmesi²⁰⁹, daimi iş gücü kayıp oranı ile geçici iş göremezlik süresinin tespitine dair sağlık kurulu raporu hazırlanması²¹⁰, kişilerin cezaevinde kalmaya elverişli olup olmadıklarına dair rapor hazırlanması²¹¹ gibi rapor hazırlamaya dair yaşanan usulsüzlüklere ilişkin suçlar ile adli vaka dolayısıyla gelen mağdurun hastaneye giriş kaydının yapılmaması²¹², mahkeme tarafından istenen bilgi ve belgelerin gerçeğe aykırı ve yanıltıcı olması veya bilgi ve belgelerin mahkeme tarafından gizlenmesi²¹³, mahkemece gönderilen müzekkerelere cevap verilmemesi²¹⁴, mahkeme kararlarının gereğinin yerine getirilmemesi²¹⁵, savcılık tarafından istenen iç beden muayenesinin yapılmaması²¹⁶, tedavi için hastaneye getirilen kişinin re'sen takibi gerektiren şüpheli bir şekilde ölümünün Cumhuriyet başsavcılığına bildirilmemesi²¹⁷ gibi eylemler, CMK m. 161/5 hükmü uyarınca doğrudan Cumhuriyet savcıları tarafından genel hükümlere göre soruşturulmaktadır.

Danıştayın yakın tarihli bir kararındaki olayda, “...şikayetçinin ... darp edildiğini, ateşli silahla yaralandığını, ... Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Acil Servisine getirildiğini, ... Acil Serviste şikayetçiyi değerlendiren Ortopedi ve Travmatoloji doktorunun yanlış değerlendirmesi sebebiyle acılar çektiğini, şarapnel parçalarının teşhisinde ve tedavisinde gecikildiğini, adli rapor

²⁰⁷ Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.58.

²⁰⁸ D1D, T.26.05.2021, E.2021/749, K.2021/774, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022); D1D, T.25.11.2021, E.2021/1806, K.2021/1740, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

²⁰⁹ D1D, T.16.09.2020, E.2020/1405, K.2020/1064, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022); D1D, T.06.02.2019, E.2018/2248, K.2019/117, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

²¹⁰ D1D, T.25.12.2019, E.2019/2071, K.2019/2072, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2020).

²¹¹ D1D, T.26.12.2018, E.2018/2514, K.2018/2504, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

²¹² D1D, T.20.10.2020, E.2020/1410, K.2020/1338, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

²¹³ D1D, T.19.02.2019, E.2019/272, K.2019/223, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

²¹⁴ D1D, T.27.04.2021, E.2021/651, K.2021/630, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

²¹⁵ D1D, T.24.02.2021, E.2021/341, K.2021/28, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

²¹⁶ D1D, T.25.05.2021, E.2021/838, K.2021/765, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

²¹⁷ D1D, T.10.11.2005, E.2005/964, K.2005/1322, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022); D1D, T.24.02.2005, E.2004/687, K.2005/221, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

düzenlemeyerek şikayetçiyi darp eden ve ateşli silahla yaralayan kişiler hakkında adli işlem yapılmamasına neden...” olunduğu belirtilmiştir. Bunun üzerine Danıştay, “...soruşturmada öncelikle şikayetçinin bacağındaki şarapnel parçalarını teşhis edemeyerek taksirle yaralama suçu bakımından da soruşturma emri verilmesi...”ni talep etmiş, “...Acil Servise getirildiğinde şikayetçinin durumunun adli vaka olarak değerlendirilmesini gerektiren bulgu, ifade olup olmadığı, şikayetçinin yaralanmasının adli vaka olduğuna dair raporun ne zaman düzenlendiği, genel itibarıyla şikayetçinin bacağındaki yabancı cismin (şarapnel parçası) teşhisinde, tetkiklerinde, durumunun değerlendirilmesinde acemilik, tedbirsizlik, özensizlik, kusur, hata, ihmal gösterilip gösterilmediği hususlarını açıklayan bilirkişi raporu temin edilmesi...”ni de isteyerek “...Yetkili Kurul tarafından da her iki suç yönünden men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme kararı verilmesi gerektiği...”ne hükmetmiştir²¹⁸. Karardaki taksirle yaralama suçunun soruşturmasının m. 53/c kapsamında gerçekleştirilmesi doğru olmakla birlikte, adli rapor düzenlenmemesine ilişkin ihmalî davranışın üniversite tarafından oluşturulacak yetki kurul yerine CMK m. 161/5 hükmü uyarınca doğrudan ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından soruşturulmasının ve karara bağlanmasının daha isabetli olacağı kanaatindeyiz. Yukarıda örneğini verdiğimiz üzere, nasıl ki şüpheli ölümün Cumhuriyet başsavcılığına bildirilmemesi CMK m. 161/5 hükmü uyarınca soruşturuluyorsa, bu durum için de benzer şekilde hareket edilmesinin kanuna daha uygun olacağı düşüncesindeyiz.

Bu konu başlığımızda üzerinde durulması gereken bir diğer husus ise yükseköğretim personelinin davalarda veya soruşturmalarda bilirkişi olarak görev yapabilmesidir. Bilirkişilerin kimler olduğu, bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listelerde belirtilmektedir. Ancak listelerde ilgili uzmanlık alanından kişilerin mevcut olmaması halinde liste dışı görevlendirme yapılması da mümkündür. Ayrıca bilirkişi, listede belirtilmiş olsun veya olmasın gerekli koşulları taşıdığı takdirde bilirkişiliği kabulle yükümlü tutulmuştur. Bu nedenle yükseköğretim personeli, bilirkişi listesinde yer almaması durumunda da incelemenin yapılması için gerekli bilgiye sahip olduğundan bilirkişi olarak görevlendirilebilmektedir. Özellikle

²¹⁸ D1D, T.08.04.2021, E.2021/617, K.2021/568, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

liste dışı görevlendirmelerde her ne kadar kişinin bilgisi, unvanı gibi niteliklerinden ötürü kendisine başvurulmuş olsa da bu görevin adli bir görev olduğunu, adliye ile bağlantılı olduğunu göz önünde bulundurmak gerekir. Bu yüzden bilirkişi olarak görev alan yükseköğretim personelinin, raporu gerçeğe aykırı düzenlemesi, raporunu düzenlemeyerek görevini ihmal etmesi gibi suç teşkil eden eylemleri CMK hükümlerine göre doğrudan Cumhuriyet savcıları tarafından soruşturulmaktadır. Danıştayın kararları da bu doğrultudadır²¹⁹.

Ayrıca bilindiği üzere, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre gerçekleştirilen soruşturmalar için de bilirkişi görevlendirilmesi söz konusu olabilmektedir. Bu durumda genellikle objektifliği sağlamak için başka üniversitede çalışan kişiler bilirkişi olarak görevlendirilmektedir. Başka üniversiteden bilirkişi olarak görevlendirilen bu kişiler hakkında raporu gerçeğe aykırı düzenledikleri gerekçesiyle ceza davası açılması istendiği takdirde soruşturmayı kim yapacaktır? CMK m. 161/5 hükmüne göre Cumhuriyet savcıları mı, soruşturmayı yürütmekte olan üniversite mi yoksa soruşturma için bilirkişi görevlendirilmesi talep edilen üniversite mi soruşturmayı gerçekleştirecektir? Bu duruma ilişkin Danıştay kararına yansıyan bir olayda, soruşturma öncelikle R... Üniversitesi tarafından açılmış, ardından YÖK tarafından soruşturmaya devam edilmiştir. Soruşturmada H... Üniversitesinden

²¹⁹ “...alacak davasında, Mahkeme tarafından Öğretim Üyesi M. Z.'un bilirkişi olarak görevlendirildiği, adı geçen bu davada Mahkemeye sunduğu **bilirkişi raporunda, yanlış davranıp** davacıyı haklı göstermek için şikayetçi Diş Hekimi A. C. D. tarafından yapılan protez tedavisinin isabetsiz olduğu şeklinde konuyla ilgisiz değerlendirmelerde bulunduğu yolunda şüpheliye isnat edilen suçun, şüphelinin Üniversitedeki görevi sebebiyle veya buradaki görevi sırasında işlenmediği, söz konusu suçun, şüpheliye Mahkemece verilen adli görevin ifasından kaynaklandığı, bu nedenle isnat edilen suç nedeniyle 2547 Sayılı Kanun'un 53. maddesi uyarınca şüpheli hakkında Üniversite tarafından ceza soruşturması yapılamayacağı ve Kurul kararı alınamayacağı, bu suç nedeniyle genel hükümlere göre Kayseri Cumhuriyet Başsavcılığınca doğrudan soruşturma yapılması gerektiği...”, D1D, T.03.11.2020, E.2020/1449, K.2020/1399, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022); “...Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanlığından, şikayetçinin daimi iş gücü kayıp oranı ile geçici iş göremezlik süresinin tespiti yolunda sağlık kurulu raporu düzenlenmesinin istenildiği, ancak bu raporun düzenlenmediği, böylece **davanın uzamasına neden olunduğu**, şikayetçinin mağdur edildiği yolunda şüphelilere isnat edilen suçun, şüphelilerin Üniversitedeki öğretim üyeliği görevleri sebebiyle veya buradaki görevleri sırasında işlenmediği...”, D1D, T.25.12.2019, E.2019/2071, K.2019/2072, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2020); “...şüpheli tarafından 5.9.2013 tarihli raporun düzenlendiği, ancak bu raporun gerçeğe uygun olmadığı, şikayetçinin grafilerinin gereği gibi incelenmediği ve değerlendirilmediği, **gerçeğe aykırı olarak** görüntüleme alanında **fraktür hattı** izlenmediği yolunda **değerlendirme ve tespitte bulunularak resmi belgede sahtecilik yapıldığı** yolunda şüpheliye isnat edilen suçun, şüphelinin Üniversitedeki öğretim üyeliği görevi sebebiyle veya buradaki görevi sırasında işlenmediği...”, D1D, T.06.02.2019, E.2018/2248, K.2019/117, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

bilirkişi görevlendirilmesi istenmiştir. Fakat şikayetçi tarafından bilirkişiler hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur. YÖK'ün yaptığı ceza soruşturmasını uygun ve doğru bulmayan Danıştay, kararında “...diğer taraftan, şikayetçi tarafından S.E.T.'un atanmasının uygun olduğu yolunda bilirkişi raporunu düzenleyen H... Üniversitesi öğretim üyeleri S. S. S., H. T. ve G. A. Ö. hakkında gerçeğe aykırı bilirkişi raporu düzenledikleri iddiasıyla suç duyurusunda bulunması üzerine H... Üniversitesi Rektörlüğünce yaptırılan soruşturma sonucunda ilgililer hakkında verilen kararın temin edilerek soruşturma kapsamında değerlendirilmediği...” ifadesine de yer vermiştir²²⁰. Görüleceği üzere, bilirkişiler hakkında yapılan ceza soruşturması H... Üniversitesi Rektörlüğünce gerçekleştirilmiş ve Danıştay isabetli olarak bu kararın dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.

2.3.5.2. ÖSYM Görevlendirmeleri İle İlgili İşlenen Suçlar

Yükseköğretim personelinin ÖSYM sınavlarında salon başkanı, bina sınav sorumlusu, sınav gözetmeni gibi çeşitli görevler alması söz konusu olabilmektedir. Bu görevlerde yer alan kişiler her ne kadar yükseköğretim personeli olsa da bu görevlerini ÖSYM'ye bağlı ve onun tarafından belirlenen esas ve usullere göre yerine getirdiklerinden, olası bir suç işlemleri durumunda 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kapsamında soruşturmaları gerçekleştirilemeyecektir²²¹. Bu kişiler hakkında soruşturmaların nasıl yapılacağı 6114 sayılı Kanunda düzenlenmiş ve 4483 sayılı Kanun hükümlerine göre hareket edileceği hüküm altına alınmıştır. 4483 sayılı Kanun kapsamında yapılacak olan soruşturma sonucunda iznin ÖSYM Yönetim Kurulu tarafından verileceği ifade edilmiştir²²². Dolayısıyla soruşturmalar yükseköğretim personelinin mensubu olduğu yükseköğretim kurumlarınca değil, ÖSYM tarafından gerçekleştirilecektir. Nitekim Danıştay kararlarında da bu durum izah edilerek,

²²⁰ D1D, T.01.06.2021, E.2021/894, K.2021/832, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

²²¹ Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.46.

²²² 6114 sayılı Kanunun m. 10/1 hükmüne göre, “Başkanlık tarafından yapılan sınavlarla ilgili olarak, sınav sorularının hazırlanma sürecinden başlamak üzere, görevlendirilen kişiler, başka bir kamu kurumunda veya özel kuruluştaki görevli olup olmadığına bakılmaksızın, bu Kanun hükümlerine göre ifa ettiği görev bakımından, kamu görevlisi sayılır.” ve m. 10/8 hükmüne göre de, “Bu Kanun hükümlerine göre kamu görevlisi sayılan kişiler hakkında, görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlardan dolayı, 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerine göre, soruşturma izni kararı vermeye ÖSYM Yönetim Kurulu; Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında ise Yükseköğretim Genel Kurulu yetkilidir.”

rektörlüklerce oluşturulan kurul kararları bozulmakta, dosyalar ÖSYM başkanlığına gönderilmektedir²²³.

2.3.5.3. Bakanlık Görevlendirmeleri İle İlgili İşlenen Suçlar

Yükseköğretim personeli, bakanlıklar tarafından, sahip olduğu bilgi birikim ve deneyimden istifade edilebilmek amacıyla, birtakım projelerde, kurullarda görevlendirilebilmekte veya bakanlıklara bağlı birimlerde çalışmalar yürütebilmektedir. Yükseköğretim personelinin bu görevlerini yerine getirirken suç işlemesi halinde yürütülecek olan ceza soruşturması, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kapsamında değerlendirilmemektedir. Kural olarak, bu ceza soruşturmalarının 4483 sayılı Kanuna göre gerçekleştirilmesi gerekmektedir²²⁴.

Danıştaya yansıyan bir olayda, arkeolojik çalışmalara katılmayan kişi hakkında sanki katılmış gibi Sosyal Güvenlik Kurumuna işe giriş ve çıkış kaydı yaptırılmış ve çalışmış gibi hakkında belge düzenlenerek resmi belgede sahtecilik suçu işlendiği yönünde Cumhuriyet başsavcılığına şikayette bulunulmuştur. Bunun üzerine soruşturmanın kimin yürütmesi gerektiğine yönelik yaşanan duraksama Danıştayın kararı ile açıklığa kavuşturulmuştur. Karara göre, “...bu kazı çalışmalarında harcanacak ödeneklerin ... Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Genel

²²³ “...Dosyanın incelenmesinden, ÖSYM tarafından yapılan Dikey Geçiş Sınavında ... İlkokulunda Salon Başkanı olarak görevlendirilen ... Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda görevli Öğretim Üyesi ...'un, okula girişte kol saati, küpe ve araba anahtarı ile giremeyeceğini, eşyasını arabaya bırakıp araç anahtarını bina sorumlusuna teslim edebileceğini söyleyen üst aramasında görevli şikayetçi Polis Memuru ...'a dışarı çıktığı esnada 'ya s... gidin' demek suretiyle hakaret ettiği, görev belgesini ve kimliğini vermesini söyleyen şikayetçiye 'istersen fotoğrafını çek, seninle görüşeceğiz' demek suretiyle tehdit ettiği iddialarıyla ilgili olarak ... Rektörlükçe yaptırılan soruşturma sonucunda şüphelinin men-i muhakemesine karar verildiği anlaşılmıştır. Ancak, ... Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğretim üyesi olan şüphelinin, ... ÖSYM tarafından yapılan Dikey Geçiş Sınavında 6114 sayılı Kanuna göre ... İlkokulunda Salon Başkanı olarak görev aldığı, şüpheliye isnat edilen suçun da Üniversitedeki öğretim üyeliği görevi dolayısıyla veya bu görevi sırasında işlenmediği, ÖSYM tarafından ... Dikey Geçiş Sınavında Salon Başkanı olarak görevlendirilen şüpheliye atılı suçun bu göreviyle ilgili olduğu dikkate alındığında, şüpheli hakkında ÖSYM tarafından 4483 sayılı Kanun hükümlerine göre ön inceleme yapılarak soruşturma izni verilmesi veya verilmemesi yönünde bir karar alınması gerektiği...”, D1D, T.30.01.2019, E.2019/43, K.2019/43, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 01.11.2022); Aynı yönde kararlar için bkz. D1D, T.05.03.2019, E.2019/391, K.2019/314, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 01.11.2022); D1D, T.10.03.2016, E.2016/198, K.2016/323, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 01.11.2022); D1D, T.23.12.2015, E.2015/1749, K.2015/1884, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 01.11.2022); D1D, T.08.10.2015, E.2015/1359, K.2015/1327, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 01.11.2022); D1D, T.27.05.2014, E.2014/768, K.2014/772, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 01.11.2022).

²²⁴ Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.49.

Sekreterliği ve Kültür Bakanlığı tarafından tahsis edildiği görülmekle birlikte, bu soruşturmada söz konusu projelerin ... Üniversitesi tarafından mı, yoksa Bakanlık tarafından mı yürütüldüğünün açıklığa kavuşturulmadığı, ... Açıklanan nedenlerle soruşturmada söz konusu projelerin ... Üniversitesi tarafından mı, yoksa Bakanlık tarafından mı yürütüldüğünün açıklığa kavuşturulması, projeler için Üniversite tarafından görevlendirme ve harcamalar yapıldı ise, konunun Rektörlükçe soruşturulması, aksi halde, kazı heyeti başkanlığı sıfatlarından doğan atılı suçlar nedeniyle şüpheliler hakkında Kültür ve Turizm Bakanlığınca 4483 sayılı Kanun kapsamında ön inceleme yaptırılarak karar verilmesi gerektiği..." ifade edilerek, arkeolojik kazının hangi kurumun çatısı altında yürütüldüğüne dikkat çekilmiş ve buna göre soruşturmanın yapılış şeklinin değişeceği hüküm altına alınmıştır²²⁵.

Bununla birlikte suçun doğrudan, yükseköğretim personelinin Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı kurullardaki üyeliğinden veya kazı başkanı olması gibi görevlerinden kaynaklanması da söz konusu olabilmektedir. Bu durumlarda suç teşkil eden eylemler hakkında soruşturma Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 4483 sayılı Kanuna göre gerçekleştirilecektir²²⁶.

Benzer şekilde, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı kapsamında yer alan kurullarda görev alan yükseköğretim personelinin ceza soruşturmaları da m. 53/c hükmüne göre değil, 4483 sayılı Kanun hükümlerine göre gerçekleştirilecektir.

²²⁵ D1D, T.18.12.2014, E.2014/2037, K.2014/1929, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

²²⁶ "...'nın Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı ... II Numaralı **Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu üyesi olduğu**, isnat olunan suçun da bu görevinden kaynaklandığı, bu nedenle atılı suçtan dolayı şüpheli hakkında 4483 sayılı Kanun kapsamında yetkili Kültür ve Turizm Bakanlığınca ön inceleme yaptırılarak bir karar verilmesi gerektiği...", D1D, T.25.02.2016, E.2016/79, K.2016/236, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022); Aynı yönde kararlar için bkz. D1D, T.30.09.2015, E.2015/1118, K.2015/1249, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022); D1D, T.26.11.2015, E.2015/1391, K.2015/1638, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022). "...Myra - Andriake Antik Kenti Kazı Başkanlığı adına gerçekleştirilen mal ve hizmet alımlarında şüpheli Kazı Başkanı ...'in, Rhodiapolis Antik Kenti Kazı Başkanlığı adına gerçekleştirilen mal ve hizmet alımlarında ise şüpheli ...'un fazla ödemedede bulunduğu ... arkeoloji alanındaki bilimsel yeterlilikleri nedeniyle şüphelilerin söz konusu **kazı heyetlerinin başkanı olarak** 2863 sayılı Kanunun 35 inci maddesi uyarınca Kültür ve Turizm Bakanlığınca görevlendirildiği, şüphelilere isnat edilen suçların, yürüttükleri kazı çalışmalarıyla ilgili olduğu, bu suçların şüphelilerin Üniversitedeki öğretim üyeliği görevlerinden kaynaklanmadığı ... Açıklanan nedenlerle kazı heyeti başkanı sıfatlarından doğan atılı suçlar nedeniyle şüpheliler hakkında Kültür ve Turizm Bakanlığınca 4483 sayılı Kanun kapsamında ön inceleme yaptırılarak karar verilmesi gerektiği...", D1D, T.28.05.2014, E.2014/823, K.2014/802, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022); Aynı yönde bkz. D1D, T.06.06.2008, E.2008/311, K.2008/670, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

Nitekim Danıştay da bir itiraz incelemesinde, “...şikayetçi ...,’ın hissedarı olduğu ... taşınmazın 40 m2’lik kısmında birtakım kişilerce izinsiz olarak WC ve kulübe yapıldığı, ... Teknik Heyet Üyesi 7 kişiden şikayetçi olunduğu, ... Ancak şüphelilerin şikayet konusu kararda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Elazığ İli Riskli Yapı Tespitine İtiraz Değerlendirme Teknik Heyeti Üyesi olarak imzalarının bulunduğu, adı geçenlere isnat edilen eylemin, Teknik Heyet üyeliklerinden kaynaklandığı, Üniversitedeki öğretim üyeliği görevlerinden kaynaklanmadığı...” gerekçesiyle soruşturmanın üniversite tarafından değil, 4483 sayılı Kanuna göre yapılması gerektiğine hükmetmiştir²²⁷.

Uygulamada bir diğer sıklıkla karşılaşılan durum ise Sağlık Bakanlığı ile ilgili görevlendirmelerdir. Bu görevlendirmeler, yükseköğretim personelinin Sağlık Bakanlığı bünyesinde çalışması şeklinde olabileceği gibi Sağlık Bakanlığı personelinin yükseköğretim kurumlarında yer alması şeklinde de olabilmektedir. Bilindiği üzere, Sağlık Bakanlığı ile yükseköğretim kurumlarının tabi olduğu kurallar farklı olduğu için soruşturmalar da haliyle farklılık göstermektedir. 2547 sayılı Kanun kapsamında yürütülecek olan soruşturmalarda kişinin kadrosunun Sağlık Bakanlığına ait olup olmadığına dikkat edilmesi gerekmektedir. Kişinin kadrosu Sağlık Bakanlığında yer alıyorsa, hakkında 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü uygulama alanı bulamayacaktır. Soruşturmanın Sağlık Bakanlığı tarafından 4483 sayılı Kanuna göre yapılması gerekecektir. Keza yükseköğretim personelinin, Sağlık Bakanlığı bünyesinde işlediği bir suç için de m. 53/c hükmü işletilemeyecektir. Bu kişiler hakkında da Sağlık Bakanlığı tarafından 4483 sayılı Kanuna göre hareket edilecektir. Nitekim Danıştay da kararlarında, kişilerin suç işlendiği tarihte hangi kurumun personeli olarak çalıştıklarının araştırılması gerektiğini belirtmektedir²²⁸. Benzer şekilde, bu kişilerin beraber suç işlemeleri durumunda da Sağlık Bakanlığı kadrosunda

²²⁷ Karar için bkz. D1D, T.20.10.2016, E.2016/1141, K.2016/1445, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

²²⁸ “... ve ...’ın suç tarihinde Sağlık Bakanlığı kadrosunda görev yapmaları halinde atılı suçla ilgili olarak haklarında 4483 sayılı Kanun uyarınca işlem yapılabileceği; 2547 sayılı Kanun uyarınca ceza soruşturması yapılamayacağı ve Rektörlükçe oluşturulan Kurul tarafından karar alınamayacağı hususu dikkate alınarak adı geçenlerin suç tarihinde Üniversite kadrosunda mı, Bakanlık kadrosunda mı görev yaptıklarının netleştirilmesi, suç tarihinde Üniversite kadrosunda görev yapmış olmaları halinde bu soruşturma kapsamında şüpheli olarak yer almaları, Bakanlık kadrosunda görev yapmış olmaları halinde ise atılı suç nedeniyle haklarında 4483 sayılı Kanun uyarınca işlem yapıp yapılmadığının açıklığa kavuşturulması, yapılmış ise bununla ilgili bilgi ve belgelerin edinilmesi...”, D1D, T.12.02.2020, E.2020/80, K.2020/192, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

görev alanlar ile yükseköğretim kurumlarının kadrolarında görev alan kişilerin soruşturmaları ayrı ayrı yürütülmektedir²²⁹.

Danıştay, bir kararında, yükseköğretim personeli olan kişilerin 2547 sayılı Kanunun m. 38 hükmü uyarınca Sağlık Bakanlığı bünyesindeki eğitim ve araştırma hastanesinde başhekim ve başhekim yardımcısı olarak görev almasını m. 53/c kapsamında değerlendirmemiş, bu kişiler hakkında yapılacak olan soruşturmanın 4483 sayılı Kanuna göre Sağlık Bakanlığı tarafından gerçekleştirilmesi gerektiğine hükmetmiştir²³⁰. Bu karar doktrinde, 2547 sayılı Kanunun m. 38 hükmü ile DMK m. 109 hükmünün birlikte değerlendirilmesi sonucu eleştirilmiştir²³¹. Eleştirinin dayanak noktalarından birini oluşturan 2547 sayılı Kanunun m. 38 hükmünde öğretim elemanlarının, özlük işlemlerinin kendi kurumlarınca yürütülmesi kaydıyla geçici olarak görevlendirilebileceği belirtilmekte; eleştirinin dayanak noktalarından diğerini oluşturan DMK m. 109 hükmünde ise soruşturma dosyalarının özlük dosyalarında yer alan hususlardan olduğu ifade edilmektedir. Doktrinde yöneltlen bu eleştiriye rağmen Danıştay bu konudaki uygulamasını isabetli olarak devam ettirmektedir²³². Öncelikle

²²⁹ “...şüpheli tarafından yapılan ameliyatta gösterilen tedbirsizlik, dikkatsizlik ve acemilik sonucunda ortaya çıkan bu durumun, taksirle yaralama suçuna vücut vereceği, diğer taraftan, ameliyatta görevli uzman doktorlar Y.E. Ü. ve A. Y.’ın, olayın meydana gelmesindeki sorumluluklarının araştırılması için bu kişilerin kadrolarının Sağlık Bakanlığında olması nedeniyle Aksaray Eğitim ve Araştırma Hastanesi Başhekimliğine bildirildiği...”, D1D, T.16.12.2021, E.2021/1918, K.2021/1956, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022); “...diğer taraftan, ameliyatta görevli Hemşireler ... ve ...’nın, olayın meydana gelmesindeki sorumluluklarının araştırılması için durumun, bu kişilerin kadrolarının Sağlık Bakanlığında olması nedeniyle ... Valiliğine bildirildiği...”, D1D, T.29.12.2016, E.2016/1932, K.2016/2552, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022); Aynı yönde bkz. D1D, T.30.12.2014, E.2014/2154, K.2014/2053, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022); D1D, T.24.12.2014, E.2014/1855, K.2014/1962, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

²³⁰ D1D, T.24.05.2012, E.2012/510, K.2012/894, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

²³¹ Eleştirinin ayrıntıları için bkz. Yılmaz, “Yükseköğretim Personeli Ceza Soruşturması...”, s.113-114.

²³² Danıştayın ilgili karardan sonraki kararına göre, “...adı geçenlerin aynı zamanda ... Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyeleri olarak görevlerine devam ettikleri, şikayet konusu sağlık kurulu raporunu düzenlendikleri 31.12.2007 tarihinde şüphelilerin Sağlık Bakanlığına bağlı İzmir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olarak görev yaptıkları dikkate alındığında, şikayet konusu suç nedeniyle şüpheliler hakkında 2547 sayılı Kanunun 53 üncü maddesi uyarınca ceza soruşturması yapılmasının ve men-i muhakemeleri veya lüzum-u muhakemeleri yolunda bir karar alınmasının mümkün olmadığı, suç tarihi itibarıyla Sağlık Bakanlığına bağlı İzmir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesinde görevli il memuru statüsünde olan adı geçenler hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerine göre İzmir Valiliğince ön inceleme yaptırılarak Vali tarafından soruşturma izni verilmesine ya da soruşturma izni verilmemesine ilişkin bir karar verilmesi gerektiği...” sonucuna ulaşılmıştır. Görüleceği üzere, kararda öğretim üyeliğini haiz kişilerin araştırma hastanesinde görevli oldukları dönem için 4483 sayılı Kanuna göre soruşturulması istenmiştir. Karar için bkz. D1D, T.24.12.2014, E.2014/1849, K.2014/1960, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

belirtelim ki, şüpheliler hakkında yürütülen soruşturmaların özlük dosyalarında yer alacak olması ile soruşturma faaliyetinin hangi kurum tarafından yürütüleceğinin belirlenmesi birbirinden ayrı hususlardır. Şüpheliler hakkında Sağlık Bakanlığınca 4483 sayılı Kanuna göre soruşturmaların yürütülmesi ise şüphelilerin görevlendirildikleri hastanenin suçun işlendiği yer olması nedeniyle delil, bilgi ve belgelerin bulunmasının kolaylığı açısından da önem arz etmektedir. Keza 4483 sayılı Kanunun bu soruşturmalar için uygulama alanı bulması, şüphelilerin yargılanıp yargılanmaması konusundaki akıbetini 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre daha basit ve hızlı bir şekilde çözüme kavuşturacağından hem şüpheliler hem de varsa şikayetçiler için daha isabetlidir. Kaldı ki doktrinde yöneltlen eleştirinin kabul edilmesi halinde bakanlık, kurum ve aşağıda değineceğimiz Cumhurbaşkanlığı tarafından yapılan görevlendirmelerde de aynı usulün kabul edilmesi gerekecektir. Bu durum da uygulamadaki yeknesaklığın bozulmasına neden olacaktır. Dolayısıyla Danıştay uygulamasına biz de katılmaktayız.

Son olarak burada değinmek istediğimiz bir diğer husus ise, Cumhurbaşkanlığı teşkilatı bünyesinde bulunan mercilerce yapılan görevlendirmelerdir. 10 Temmuz 2018 tarihinde Resmi Gazetede 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde ayrıntılarıyla düzenlenen Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı; Cumhurbaşkanlığı idari işler başkanlığı ve kendisine bağlı birimler ile Cumhurbaşkanlığı politika kurulları, Cumhurbaşkanlığı ofisleri, Cumhurbaşkanlığı yüksek istişare kurulu ve Cumhurbaşkanlığına bağlı Cumhurbaşkanı ile ilgili veya ilişkili kurum ve kuruluşlardan oluşmaktadır. Öğretim elemanlarının bilgi birikimlerinden faydalanılabilmesi için bu kurullarda, kurum ve kuruluşlarda görevlendirilmesi söz konusu olabilmektedir. Örneğin Devlet Denetleme Kurulu Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin m. 13 hükmü uyarınca, denetçilerin en az beş yıllık öğretim elemanlığı tecrübesi bulunanlar arasından görevlendirilebilmesi mümkündür. Keza öğretim elemanları Cumhurbaşkanı başdanışmanı veya danışmanı olarak da görevlendirilebilmektedir. Her ne kadar belirttiğimiz görevlendirmeler, öğretim elemanlarının alanlarındaki uzmanlığından dolayı gerçekleşmiş olsa da, Cumhurbaşkanlığı teşkilatındaki görevleri nedeniyle suç işledikleri iddiasında bulunulduğu takdirde bu görevleri yükseköğretim kurumlarındaki görevleri nedeniyle veya görevleri sırasında gerçekleşmediğinden 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün

uygulanması söz konusu olamayacaktır. Görevlendirilmiş oldukları kurum, kuruluş, birim veya kurul için özel bir ceza soruşturması usulü öngörülmekteyse ilgili usulün, özel bir ceza soruşturması usulü öngörülmemekteyse kural olarak 4483 sayılı Kanunun uygulanması gerekecektir.

2.3.5.4. Jüri Görevlendirilmeleri İle İlgili Suçlar

Öğretim üyeleri çeşitli bilimsel ve akademik jürilerde de görev almaktadır. Bunların başında, Üniversitelerarası Kurulca doçentlik başvurularını değerlendirmek üzere yapılan görevlendirmeler gelmektedir (2547 sayılı Kanun m. 24; Doçentlik Sınav Yönetmeliği m. 5). Ayrıca, yükseköğretim kurumlarındaki doktor öğretim üyesi, öğretim görevlisi, doçentlik ve profesörlük kadrosuna yapılan başvuruların değerlendirilmesi iş ve işlemlerinde de görevlendirilmektedirler. Bunlara, lisansüstü eğitim öğretim öğrencilerinin tez savunmalarında ve yeterlilik sınavlarında yapılan görevlendirmeler de eklenebilir.

Bahsettiğimiz durumlar ve benzeri örneklerde jüri üyeleri farklı yükseköğretim kurumlarında yer almalarına rağmen bir araya gelerek bir değerlendirme yapmaktadırlar. Bu değerlendirmelere ilişkin ceza yönünden şikayette bulunulması mümkün olabilmektedir. Ancak farklı yükseköğretim kurumlarında görev yapan bu kişilerin soruşturmasını kim yürütecektir? Mensubu oldukları yükseköğretim kurumları mı, yoksa değerlendirme için yer aldıkları yükseköğretim kurumu mu? Danıştay uygulamasına göre soruşturmalar, jürilerin kadrosunun bulunduğu yükseköğretim kurumu tarafından değil, değerlendirme için yer aldıkları yükseköğretim kurumu tarafından yürütülmelidir.

Danıştaya itiraz incelemesi için intikal eden bir olayda, doçentlik sınavında jüri üyesi olarak yer alan kişi hakkında, “...şikayetçiyle ilgili eser inceleme raporunu ve kişisel raporunu gerçeğe aykırı subjektif saiklerle düzenlediği, şikayetçi hakkında intihal yaptığı sonucunu doğuracak tespitlerde bulunarak şikayetçiye iftira attığı, şikayetçi hakkında soruşturma açılmasına sebep olarak doçentliğini bir yıl geciktirdiği...” gerekçeleriyle kadrosunun bulunduğu üniversite tarafından ceza soruşturması yürütülmüştür. Ancak Danıştay, “...Eser İnceleme Jürisinde asıl üye olarak görevlendirilen ...'e isnat edilen suçların, bu jüri üyeliği görevi sırasında

işlendiği ve anılan görevinden kaynaklandığı, bu nedenle şikayetçi tarafından adı geçene isnat edilen suçlarla ilgili olarak Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca ceza soruşturması yapılması ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından oluşturulacak yetkili kurul tarafından men-i muhakemesi veya lüzum-u muhakemesi yolunda bir karar alınması gerekirken...” mensubu olduğu üniversite tarafından soruşturma yapılmasını hatalı bulmuş ve kararı bozmuştur²³³.

Öğretim görevlisi alımına ilişkin bir başka olayda ise, I... Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Y... Meslek Yüksekokuluna öğretim görevlisi alımı gerçekleştirilmiş ancak jüri üyelerinin yanlış davrandıklarına ilişkin şikayet üzerine jüri üyeleri hakkında I... Uygulamalı Bilimler Üniversitesi tarafından soruşturma açılmıştır. Haklarında soruşturma yürütülen jüri üyelerinden birisinin kadrosunun A... Üniversitesinde olmasından dolayı I... Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, bu kişi hakkında soruşturmanın A... Üniversitesinde yapılması gerektiğini belirtmiş ve soruşturma A... Üniversitesi tarafından gerçekleştirilmiştir. Danıştay ise kararında, “A... Üniversitesinde görev yapan K...’nın şikayet konusu eylemlerinin I... Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Y... Meslek Yüksekokuluna öğretim görevlisi alımı sınavındaki jüri üyeliği görevinden kaynaklandığı, bu görevi sebebiyle ve görevi sırasında işlendiği, dolayısıyla şüphelinin I... Uygulamalı Bilimler Üniversitesindeki görevinden kaynaklanan suçla ilgili ceza soruşturmasının I... Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Rektörlüğünce yaptırılması ve bu Üniversite Rektörlüğünce oluşturulacak kurul tarafından adı geçen men-i muhakemesi veya lüzum-u muhakemesi yolunda karar alınması gerektiği, şüphelinin A... Üniversitesindeki görevi sırasında ve buradaki görevi sebebiyle işlenmeyen suç nedeniyle A... Üniversitesi Rektörlüğünce ceza soruşturması yapılamayacağı...”ı ifade ederek soruşturmanın alımı gerçekleştiren yükseköğretim kurumunca yürütülmesi gerektiğini vurgulamıştır²³⁴.

Danıştaya yansıyan doktora tez jürisine ilişkin bir olayda da, kabul edilen doktora tezinin bilimsel yeterliliğe sahip olmadığı, mevzuata aykırı olarak oluşturulan

²³³ D1D, T.30.03.2016, E.2016/373, K.2016/410, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 06.11.2022). Kısa süreli görevlendirmelerde kişinin mensubu olduğu yükseköğretim kurumu tarafından soruşturılması gerektiği, dolayısıyla bu kararın hatalı olduğu yönündeki görüş için bkz. Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.143.

²³⁴ D1D, T.01.10.2020, E.2020/1084, K.2020/1227, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 06.11.2022).

tez jürisi tarafından tezin kabul edildiğine dair şikayette bulunulmuştur. Bunun üzerine tez jüri üyeleri hakkında tezin savunulduğu yer olan İ... Üniversitesi tarafından ceza soruşturması gerçekleştirilmiştir. Danıştay tarafından, dört jüri üyesi hakkında men-i muhakeme kararı verilirken, diğer jüri üyesinin vakıf üniversitesinde görevli olmasından dolayı soruşturmasının genel hükümlere göre yapılmak üzere İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verilmiştir²³⁵.

Görüleceği üzere Danıştay, jüri görevlendirilmelerinde soruşturmanın kişinin kadrosunun bulunduğu yer tarafından değil, jüri üyeliği görevini yerine getirdiği yükseköğretim kurumu tarafından gerçekleştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak bu kişilerin 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kapsamında yer alan kişilerden olmasına da dikkat edilmesi gerekmektedir.

²³⁵ D1D, T.06.06.2017, E.2017/1018, K.2017/1107, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 06.11.2022).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÜKSEKÖĞRETİM PERSONELİNİN CEZA SORUŞTURMASI USULÜ

3.1. GENEL OLARAK

Bu bölümümüzde 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde düzenlenen soruşturma usulünün ayrıntılarını açıklamaya çalışacağız. Her ne kadar madde hükmü 8 alt bentten oluşmaktaysa da soruşturmanın nasıl yapılması gerektiğine dair bir usul kuralı içermemektedir. Madde hükmünde takdire bağlı olacak şekilde bir ön inceleme aşaması ve MMHKM etkisiyle iki aşamaya ayrılmış bir soruşturma usulü düzenlenmektedir. Soruşturma sonucunda verilen kararlar için itiraz aşaması öngörülmüş, ardından “lüzum-u muhakeme” kararı verilmesi halinde ceza davasına hangi mahkemede bakılacağının yer yönünden belirlenmesi yapılmıştır.

Ancak m. 53/c hükmü bu hususları belirtmesine rağmen içerisinde birçok eksiklik barındırmaktadır. Örneğin, soruşturma ve itiraz süreleri bulunmamakta, yapılacak ön inceleme sonucunda soruşturma açılmamasına karar verildiği takdirde ne yapılacağı düzenlenmemekte, soruşturmacıların yetkilerine dair bir hüküm içermemektedir. İlk etapta bu hususlar için m. 53/c-8 hükmü gereği 4483 sayılı Kanuna bakılması gerektiği belirtilebilir. Fakat 4483 sayılı Kanunun benimsemiş olduğu soruşturma sistemi ile 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün benimsemiş olduğu soruşturma sistemi aynı olmadığından yine sorunlara çözüm olamamaktadır. Birinci bölümümüzde de belirttiğimiz üzere, 4483 sayılı Kanunda gerçekleştirilen soruşturma bir ön inceleme olup idari mercii tarafından izin verildiği takdirde esas soruşturmanın yine Cumhuriyet savcıları tarafından yapılmasını sağlamaktadır. Oysa m. 53/c hükmüne göre yapılan soruşturmalarda, Cumhuriyet savcısının yapmış olduğu ceza

soruşturması yükseköğretim kurumları tarafından yapılmaktadır. Dolayısıyla m. 53/c hükmü kapsamında gerçekleştirilen ceza soruşturmaları 4483 sayılı Kanuna göre daha ciddi ve Cumhuriyet savcıları tarafından gerçekleştirilen soruşturmalara denk bir sonuç doğurmaktadır. Böylesi bir durumda da kimi zaman 4483 sayılı Kanun dahi yetersiz kalmakta ve 4483 sayılı Kanunun m. 6/1 hükmünün tanıdığı imkanla soruşturmalar CMK hükümlerine göre yapılmaktadır. Bununla beraber soruşturmalar idari makamlar tarafından yapıldığından ve itirazlar Danıştay tarafından incelendiğinden idari kurallar ve kaideler de sürece dahil olmaktadır.

Biz de bu bölümümüzde ihbar ve şikayetin alınması ile başlayan soruşturma sürecinin yargı makamlarına tevdi ile son bulmasına kadar, dikkat edilmesi gereken hususları da belirterek, açıklamaya çalışacağız.

3.2. İHBAR VE ŞİKAYETİN ALINMASI

Ceza soruşturmasının başlayabilmesi için öncelikle suçun öğrenilmesi gerekmektedir. Suç; ihbar, şikayet, bizzat şahit olunarak veya basın yayın yoluyla öğrenilebilir. Suç hakkında gerçekleştirilen ihbar ve şikayetler kural olarak kolluk kuvvetlerine veya Cumhuriyet başsavcılıklarına müracaat edilerek yapılmaktadır. Ancak 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde soruşturma açmaya yükseköğretim kurumları görevli kılındığından, yükseköğretim personelinin “görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada” işlenen suçlar hakkında doğrudan yükseköğretim kurumlarına da ihbar veya şikayette bulunulabilir. Keza yükseköğretim kurumları, tıpkı Cumhuriyet savcıları gibi, suçu kendilerinin öğrenmesi durumunda da re’sen harekete geçerek soruşturma sürecini başlatabilirler²³⁶.

Cumhuriyet savcılarının ise m. 53/c hükmü gereği soruşturmaya görevli tutulmadıklarından, kendilerine gelen ihbar veya şikayetleri “görevsizlik kararı” vererek doğrudan ilgili yükseköğretim kurumuna yönlendirmesi gerekmektedir. Ancak 4483 sayılı Kanunun m. 4 hükmünde belirtildiği üzere “*ivedilikle toplanması*

²³⁶ Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.51; Lütfi Gürgen, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda Görevi Kötüye Kullanma Suçunun Soruşturma Usulü”, S.11, s.153-154; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.1095; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.80-85; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.446.

gerekli ve kaybolma ihtimali bulunan deliller”in varlığı halinde bu delillerin tespitini yapması gerekmektedir. Dolayısıyla Cumhuriyet savcılarının delil tespitinden başka bir işlem yapmasına imkan tanınmamaktadır. Soruşturmanın başlatılabilmesi için ilgili evrakı yükseköğretim kurumuna tevdi etmeleri gerekmektedir^{237, 238}.

Belirtelim ki, 4483 sayılı Kanunun m. 4/2 hükmü gereği, yükseköğretim kurumları ile savcılık haricinde diğer kamu kurumları ile görevlilerinin de m. 53/c kapsamındaki suçlara dair öğrendikleri bilgi, belge, bulgular ile ihbar ve şikayetleri soruşturmayı yürütmesi gereken yükseköğretim kurumuna iletmeleri gerekmektedir²³⁹.

Yükseköğretim Denetleme Kurulu Teşkilât, Görev ve Çalışma Usulleri Yönetmeliğinin m. 23/1 hükmünün ilk cümlesine göre, “*Şikayet ve ihbarların yükseköğretim kurumlarınca incelenmesi ve soruşturulması esastır.*” Ancak YÖK’e, rektörlükler aracılığıyla veya doğrudan ihbar veya şikayette bulunulduğu zaman, ihbar veya şikayet dilekçeleri “*Başkanlıkça, önce, ilgisine göre Hukuk Danışmanlığına veya ilgili birime gönderilir.*” (m. 23/1). Ardından şikayette veya ihbarda bulunulan hususlar, “*nitelikleri ve içerikleri itibariyle önemli, denetici veya uzman yeteneği ile denetleme metot ve tekniklerinin kullanılmasını gerekli kılıyor veya herhangi bir şekilde rektörler ile ilgili ise danışmanlık veya birim başkanlıklarınca gerekçeli olarak Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına teklif edilerek tasvip olunduktan sonra*” YDK’ya iletilir, “*Aksi taktirde, gereği için rektörlüklere yazılır*” (m. 23/2). Ayrıca YDK’ya

²³⁷ “Yükseköğretim Kurulu Üyeleri, Yükseköğretim Kurulu ile bağlı ve ilgili kuruluşlarının (Yükseköğretim Denetleme Kurulu, Üniversitelerarası Kurul) yönetici ve personeli veya rektör olması durumunda soruşturma hakkında verilen görevsizlik kararı ve eklerinin Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına; Üniversitelerin rektör dışındaki yöneticileri ile akademik veya idari personeli olması durumunda soruşturma hakkında verilen görevsizlik kararı ve eklerinin üniversite rektörlüklerine gönderilmesi” gerektiğini bildiren Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün 24.10.2010 tarih ve 659-529-2010/1312/65766 sayılı Genelgesi için bkz. Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.107. Uygulamada çok nadir de olsa hatalı olarak görevsizlik kararı yerine kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verildiği yönünde bkz. Gelir, **Üniversite Soruşturma Rehberi**, s.7-8.

²³⁸ Gürgen, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda...” s.153-154; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.66.

²³⁹ Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.1095; Özgür Bozkurt, “**Yargı Kararları Işığında Yükseköğretimde Öğretim Elemanlarının Disiplin ve Ceza Soruşturmaları**”, (“Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Gaziantep 2021, s.93; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.68.

“Yükseköğretim Kurulu Başkanının önemli ve acele bulduğu ve gizli tutulmasını istediği inceleme, soruşturma konuları” da doğrudan iletilebilir (m. 23/3).

4483 sayılı Kanunun m. 4/3 hükmünde, memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında yapılacak ihbar ve şikayetlerin birtakım özellikler taşıması gerektiği ifade edilmektedir. Ancak yükseköğretim personeli hakkında yapılan ihbar ve şikayetlerin nitelikleri m. 53/c hükmünde belirtilmemektedir. Yine de 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-8 hükmü uyarınca, yükseköğretim personeli için gerçekleştirilecek soruşturmalar için 4483 sayılı Kanunun m. 4 hükmü uygulama alanı bulmaktadır. 4483 sayılı Kanunun m. 4/3 hükmüne göre, ihbar ve şikayetlerin soyut ve genel nitelikte olmaması, olay ve kişilerin ihbar ve şikayetlerde belirtilmesi, iddia edilen hususların ciddi bulgu ve belgelere dayanması gerekmektedir. Ayrıca ihbar veya şikayet dilekçesinde dilekçe sahibinin doğru ad, soyad ve imzası ile iş veya ikametgah adresinin bulunması ve kimlik bilgilerinin gizli kalması zorunlu tutulmuştur²⁴⁰. Bu özellikleri taşımayan ihbar veya şikayetlerin işleme konulmayacağı belirtilmekle beraber *“iddiaların, sıhhati şüpheye mahal vermeyecek belgelerle ortaya konulmuş olması halinde ad, soyad ve imza ile iş veya ikametgâh adresinin doğruluğu şartı”*nın aranmayacağı madde hükmünde ifade edilmiştir (m. 4/4).

Bu durumda yükseköğretim personeli hakkında bulunan ihbar veya şikayetlerin bu nitelikleri taşıması, taşımadığı takdirde ise birazdan bahsedeceğimiz ön inceleme aşaması sonucu verilen *“soruşturma açılmaması”* kararının verilmesi gerekmektedir. Ancak her halükarda ihbar ve şikayetlerin değerlendirmeye alınması ve ihbar veya şikayette bulunanlara bilgi verilmesi zorunludur²⁴¹.

Ek olarak belirtelim ki, daha önceden soruşturması yapılmış ve sonuca bağlanmış ihbar ve şikayetler hakkında tekrardan müracaat edilmesi durumunda da yine soruşturma açılmayacaktır. Ancak daha önceden gerçekleştirilen soruşturmanın

²⁴⁰ Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1361-1362; Gürgen, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda...” s.154; Bozkurt, “**Yargı Kararları Işığında Yükseköğretimde Öğretim Elemanlarının Disiplin ve Ceza Soruşturmaları**”, s.95.

²⁴¹ Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.92; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.447.

neticesini etkileyecek yeni belge sunularak ihbar veya şikayette bulunulduğu takdirde soruşturmanın açılması gerekmektedir²⁴².

Son olarak, 4483 sayılı Kanunun m. 15/1 hükmüne göre, “*Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkındaki ihbar ve şikayetlerin ihbar veya şikayet edileni mağdur etmek amacıyla ve (...) uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı hazırlık soruşturması sonucunda anlaşılır veya yargılama sonucunda sabit olursa haksız isnatta bulunanlar hakkında yetkili ve görevli Cumhuriyet başsavcılığınca re’sen soruşturmaya geçilir.*” Böylece ihbar veya şikayeti, yükseköğretim personelini mağdur etmek maksadıyla yapan kişi hakkında doğrudan Cumhuriyet savcıları tarafından soruşturma yürütülebilmesine imkan tanınmaktadır. Dolayısıyla yükseköğretim kurumları tarafından yapılan ceza soruşturması sonucunda, sırf yükseköğretim personelini mağdur etmek amacıyla ihbar veya şikayette bulunulduğu sonucuna ulaşırsa soruşturma başlatmaya yetkili disiplin amiri tarafından suç duyurusunda bulunulması gerekmektedir. Doktrinde suç duyurularının üniversitenin hukuk müşavirliklerince yapılmasının uygun olacağı ve üniversite tarafından suç duyurusunda bulunulmaz ise -ki sıklıkla bulunulmadığı belirtilmektedir- soruşturulan yükseköğretim personelinin kendisinin de suç duyurusunda bulunabileceği ifade edilmektedir. Nitekim 4483 sayılı Kanunun m. 15/2 hükmüne göre, Kanunun m. 15/1 hükmünde belirtilen durumlar için kamu görevlilerine Cumhuriyet başsavcılığına başvurma ve genel hükümlere göre tazminat davası açma hakkı tanınmıştır. Bu nedenle yükseköğretim personelinin Cumhuriyet başsavcılığına müracaat etmesi ve tazminat davası açma hakkı bulunmaktadır²⁴³.

3.3. ÖN İNCELEME AŞAMASI

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde, 6764 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önce bir inceleme aşaması bulunmamaktaydı. Bundan dolayı yukarıda açıkladığımız ihbar ve şikayetlerin özelliklerini taşımayan ihbar ve şikayetlerde ya doğrudan soruşturma aşamasına geçilmekteydi ya da uygulamada yetkili kurullarca

²⁴² Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.484; Gürgen, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda...” s.155.

²⁴³ UZ, “Yükseköğretim Personelinin Ceza Soruşturması Öncesinde...”, s.82; Gelir, **Üniversite Soruşturma Rehberi**, s.6; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.70.

“işleme koymama kararı”, “ceza soruşturmasına gerek bulunmadığı”, “ceza soruşturması açılmasına yer olmadığı” gibi kararlar verilmekteydi. Ancak bu kararların kanunda bir dayanağı bulunmamaktaydı ve idari bir işlem olarak kabul edilmekteydi. Dolayısıyla soruşturmanın açılmasını isteyen ilgililer, bu kararlara karşı idare mahkemelerine başvurarak işlemin iptalini talep etmekteydi^{244,245}.

Ancak 6764 sayılı Kanunla, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde, *“işledikleri ileri sürülen suçlar hakkında yetkili makamlarca inceleme başlatılabilir, inceleme sonucunda soruşturma açılmasına karar verilmesi ya da doğrudan soruşturma başlatılması hâlinde”* ifadesine yer verilerek soruşturmanın nasıl başlayacağına dair değişikliğe gidilmiştir. Böylece 6764 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle birlikte, yükseköğretim kurumları tarafından gerçekleştirilecek ceza

²⁴⁴ “...2547 sayılı Kanunun 53/c maddesinin 6764 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki halinde ... tüm suç isnatlarıyla ilgili olarak doğrudan ceza soruşturması yapılması öngörülmüş, isnadın soyut veya ciddi olup olmadığı konusunda yetkili makamlara bir değerlendirme, inceleme yapma yetkisi tanınmamıştır. Fakat uygulamada yetkili makamlar tarafından bazı isnatlarla ilgili olarak önce inceleme, araştırma yaptırılmış, bu inceleme, araştırma sonucunda da ceza soruşturması açılmasına yer olmadığı, ceza soruşturmasına gerek bulunmadığı gibi çeşitli kararlar verilmiş, böylece bazı isnatlar yönünden ceza soruşturması başlatılmamıştır. Uygulamada ceza soruşturması açılmaması şeklinde ortaya çıkan bu kararlar üzerine geçmişte söz konusu kararlara karşı bazı şikâyetçiler tarafından Dairemize itirazda bulunmuş, bazı şikâyetçiler tarafından da idari yargıda iptal davası açılmış, gerek Dairemizce gerekse yargı mercilerince anılan kararlara karşı itiraz yolunun mu, yoksa dava yolunun mu kullanılması gerektiği hususunda kısa bir dönem tereddüt yaşanmıştır. Daha sonra söz konusu kararlara karşı dava yolunun kullanılması gerektiği, bu kararların niteliği gereği bir idari işlem olduğu yönünde gerek Dairemiz gerekse Danıştay Sekizinci Dairesi nezdinde içtihat birliği oluşmuş, nitekim, Danıştay Sekizinci Dairesinin 9.12.2005 tarih ve E:2005/1425, K:2005/5059 sayılı kararında, ‘ancak yetkili kurulca verilmiş lüzum-u muhakeme veya men-i muhakeme kararlarına itiraz edilebileceği, soruşturma açılmamasına ilişkin işlemlere karşı herhangi bir başvuru yolu öngörülmediği, bu nedenle bu kararların kesin, doğrudan uygulanabilir ve hukuki sonuç doğuran nitelikleri itibarıyla idari davaya konu olabilecek işlemler olduğu’ vurgulanmış, bu konudaki hukuki tartışmalara son veren İdari Dava Daireleri Kurulunun 28.1.2010 tarih ve E:2007/704, K:2010/83 sayılı kararında da, ‘...soruşturma açılmamasına ilişkin kararlar hukuki sonuç doğuran kesin ve yürütülmesi gereken bir idari işlem olup, ...Yasada bu kararların incelenebileceği bir merci öngörülmediği gibi bu nitelikteki bir işleme karşı yargı yolunu kapayan bir yasa hükmü de olmadığından, ...söz konusu işlemin idari davaya konu edilebileceği açıktır.’ denilmiştir...”, DİD, T.27.12.2018, E.2018/2569, K.2018/2554, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2019).

²⁴⁵ Çınarlı, Hızal ve Hızal, “Vakıf Üniversitelerinde Görev...”, s.37-38; Öztürk ve Sümer, “Yükseköğretim Personeli Hakkındaki...”, s.286-287; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1358-1359; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.1095-1096. Bu kararlar için “adli idari işlemler” olarak ayrı bir kategorik işlem statüsünün düşünülebileceği yönünde bkz. “M. Artuk Ardıçoğlu, “Üniversite Personeli Hakkında Ceza Soruşturması...”, s.77-78. Bu kararların hukuki niteliği ve denetimine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Uz, “Kamu Görevlilerinin Ceza Kovuşturmasına...”, s.172-178.

soruşturmalarında idareye takdiri olarak uygulanan bir inceleme aşaması getirilmiştir²⁴⁶.

Bu değişiklikte birlikte “soruşturma açılması kararı” ve “soruşturma açılmaması kararı” da m. 53/c hükmü kapsamında gerçekleştirilecek ceza soruşturmalarında verilebilecek kararlar arasında yerini almıştır. Ancak uygulamada özellikle “soruşturma açılmaması kararı” tartışmalara neden olmuştur. Çünkü kanunda soruşturma açılmaması kararı verildiği takdirde ne yapılacağına dair herhangi bir düzenlenmeye yer verilmemiştir. 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-8 hükmü uyarınca 4483 sayılı Kanundan yararlanılabileceği düşünülmüş ve 4483 sayılı Kanunda “işleme koymama” kararları için de öngörülen itiraz aşamasının kıyasen uygulanabileceği belirtilmiştir. Nitekim Danıştay 8. Dairesi bir kararında böyle hareket edilmesi gerektiğini ifade etmiştir²⁴⁷. Ancak Danıştay 1. Dairesi ise aksi yönde kararlar vermiştir. Buna göre, “soruşturma açılmaması kararı” geçmişteki uygulamanın yasal dayanağını oluşturmaktan ibarettir. Yani bu kararlara “soruşturma açılmaması kararı”nın kaldırılması için itiraz yoluna değil, idare mahkemelerinde açılacak iptal davası yoluna başvurulması gerekir²⁴⁸.

Tartışmanın hangi eksende çıktığının daha iyi anlaşılabilmesi için Danıştay 1. Dairesinin bu yöndeki kararlarına²⁴⁹ yazılan “karşı oy”lara da bakmak gerekir. Örneğin bir karşı oy yazısında şu görüşlere yer verilmiştir: “...söz konusu edilen değişikliğin bir benzeri daha önce 20.8.2016 tarihli ve 6745 sayılı Kanunun 44’üncü maddesiyle 4483 sayılı Kanunun 9’uncu maddesinde yapılmış bulunmaktadır. 4483 sayılı Kanunun, yetkili merciler tarafından verilen kararlara itirazları düzenleyen 9’uncu maddesinin ilk şeklinde soruşturma izni verilmesi ya da verilmemesi şeklinde iki çeşit karar düzenlenmişken, 6745 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten sonra yetkili

²⁴⁶ Öztürk ve Sümer, “Yükseköğretim Personeli Hakkındaki...”, s.280, 288; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1359.

²⁴⁷ “...Bu durumda 4483 Sayılı Kanun kapsamında verilen işleme konulmama kararlarına yapılan itirazlarda olduğu gibi aynı Kanunun 9. maddesinde öngörülen itiraz yolu kıyasla uygulanarak 2547 Sayılı Kanun’un 53/c maddesi kapsamında değişiklikten sonra (02.12.2016) verilen soruşturma açılmamasına dair kararlara yapılacak itirazların da, bu madde uyarınca verilen lüzum-u muhakeme veya men-i muhakeme kararlarına yapılan itirazları değerlendiren kurullar tarafından incelenmesi gerekmektedir...”, D8D, T.14.03.2018, E.2015/14304, K.2018/1372, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

²⁴⁸ Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1359-1360.

²⁴⁹ D1D, T.27.12.2018, E.2018/2569, K.2018/2554, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2019).

mercilere işleme koymama kararı verme yetkisi de tanımıştır. Böylece daha önce 4483 sayılı Kanun kapsamında ileri sürülen suçlarla ilgili olarak bir ön inceleme başlatılmadan önce idarece yapılan bir araştırmaya dayalı olarak verilen işleme koymama kararlarına karşı idari yargıda iptal davası açma yoluna gidilebilirken 6745 sayılı kanunla yapılan değişiklikten sonra bu kararlara karşı sadece 4483 sayılı Kanunun 9'uncu maddesinde belirtilen itiraz yolu kullanılabilecek olup, iptal davası açılması yasal olarak mümkün bulunmamaktadır.” Görüleceği üzere, 2547 sayılı Kanunda değişiklik yapılmadan evvel 4483 sayılı Kanunda değişiklik yapılmış ve “işleme koymama kararı” için itiraz yoluna gidilmesine imkan tanınmıştır²⁵⁰. Çok kısa bir süre sonra ise 2547 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak bir inceleme aşaması öngörülmüş ve “soruşturma açılmaması kararı”nın alınmasına imkan tanınmıştır. Benzer bir düzenleme olduğu düşüncesiyle “soruşturma açılmaması kararı”nın da itiraza konu olabileceği ifade edilmiştir.

Ancak Danıştay 1. Dairesi istikrarlı şekilde bu görüşe aykırı şekilde karar vermiştir. Gerekçe olarak ise, “...Her ne kadar 2547 sayılı Kanunun 53/c maddesinin (8) numaralı alt bendinde, bu Kanunda yer almamış hususlarda 4 Şubat 1329 tarihli Memurin Muhakematı Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiş ise de...” MMHKM yerine 4483 sayılı Kanunun artık yer aldığını, dolayısıyla 4483 sayılı Kanuna göre hareket edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca, “...4 Şubat 1329 tarihli Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat ile 2547 sayılı Kanunun 53/c maddesinin gerek soruşturma usulü, gerekse personel rejimi açısından birbiriyle uyumlu Kanunlar oldukları...”nı vurgulamakla birlikte artık “...yükseköğretim personeli yönünden 2547 sayılı Kanunun 53/c maddesindeki ceza soruşturması usulü ile memurlar ve diğer kamu görevlileri yönünden 4483 sayılı Kanunla getirilen izin sistemi şeklinde hukuki sonuçları ve izlenecek yöntem bakımından birbirlerinden tamamen farklı iki sistem mevzuatımızda yer...” aldığını ifade etmiştir. Bunlara ilaveten, 4483 sayılı Kanun ile 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmündeki soruşturma usulleri karşılaştırılarak “...Böylece 4483 sayılı Kanun uyarınca soruşturma izni

²⁵⁰ 4483 sayılı Kanuna göre yürütülen soruşturmalarda “işleme koymama kararı” verilmesi halinde itiraz başvurusunda bulunulmasına imkan tanıyan değişiklikten önceki durum ve kararın nasıl kaldırılabileceğine ilişkin doktrinadaki görüşler ve mahkeme içtihatları için bkz. Serkan Kızılyel, “4483 Sayılı Yasa Uygulamasında Verilen İşleme Konulmama Kararı ve Hukuki Denetimi”, **TİD**, C.78, s.130-136.

verilmesi halinde ilgililer hakkında Cumhuriyet Savcılarına ceza soruşturması yapma yetkisi verilirken, 2547 sayılı Kanunun 53/c maddesi uyarınca artık şüpheli sıfatını haiz personel hakkında ceza davası açılmasına veya açılmamasına karar verilmektedir. **Tek bir madde de olsa yükseköğretim personelinin ceza soruşturmasına ilişkin usûl hükümlerini düzenleyen 2547 sayılı Kanunun 53/c maddesi ile başlı başına bir usul kanunu olan 4483 sayılı Kanunun, her iki sistemin farklılıkları nedeniyle birbirine alternatif olması hukuken olanaksızdır...**” ifadesine yer verilerek iki kanunun birbirine alternatif olmadığı vurgulanmıştır. İlave olarak, “...2547 sayılı Kanunun 53/c maddesinin (8) numaralı alt bendindeki atıf maddesinin uygulanması halinde ise, 4483 sayılı Kanundaki sisteme, yani ceza soruşturmasından çok önceki bir safhaya gelinmektedir. **Her ne kadar yetkili makamlar tarafından verilen ceza soruşturması açılmaması kararlarının ceza soruşturmasından önceki bir safhaya ilişkin olduğu, bu nedenle 4483 sayılı Kanunun bu kararlar yönünden uygulanabileceği ileri sürülebilirse de, bu kez de yoruma imkan tanımayan kesin hükümler içermesi nedeniyle 4483 sayılı Kanunun anılan kararlara uygulanmasına imkan bulunmamaktadır...**” sonucuna varılmıştır. Özetle Danıştay, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-8 hükmünde ifade edilen “*bu Kanunda yer almamış hususlarda 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır*” şeklindeki hükmün ancak uygun düştüğü ölçüde uygulanabileceğini kabul etmektedir.

Aynı kararda, “...2547 sayılı Kanunun 53/c maddesi uyarınca yetkili makamlarca verilen ceza soruşturması açılmamasına dair kararların, aynı maddenin (8) numaralı alt bendindeki Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkata atıf yapan hükmünden hareketle 4483 sayılı Kanunun 4’üncü maddesinde düzenlenen ‘işleme konulmama’ kararı ile benzer nitelikte olduğu, yetkili merciler tarafından verilen işleme konulmama kararlarına 4483 sayılı Kanunun 9’uncu maddesi uyarınca itiraz mümkün olduğuna göre, yetkili makamlarca verilen ceza soruşturması açılmaması kararlarına da itirazın mümkün olduğu şeklindeki yorumların, **öncelikle usul hükümlerinde kıyas olamayacağı yolundaki hukuken genel prensibiyle çeliştiği açıktır. Usul kanunlarında açıkça düzenlenmeyen hususlarda benzer usul hükümlerinin uygulanması, usul hükümlerine ilişkin kıyas yasağı nedeniyle hukuken mümkün değildir...**” ifadelerine de yer verilmiştir. Ancak karşı oyda ise bu

durum için “...usul hükümlerinde kıyas yapılamaz diye bir genel hukuk prensibi bulunmayıp; bundan farklı olarak suç ve cezaların kanuniliği ilkesi uyarınca suç ve cezalarda kıyas yapılamayacağına dair bir ceza hukuku ilkesi söz konusudur. Bu husus 5253 sayılı Türk Ceza Kanunun ikinci maddesinde açıkça düzenlenmiştir. Anılan maddede, kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamayacağı, suç ve ceza içeren hükümlerin kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamayacağı hükme bağlanmıştır. Bu durumda suç ve ceza içermeyen ve usule ilişkin hükümlerin uygulanmasında kişilerin aleyhine olmayacak şekilde ve dar yorum çerçevesinde kıyas yapmanın önünde bir engel bulunmamaktadır...” açıklamasında bulunulmuştur. Ceza Muhakemesi Hukukunda kıyasın iki şartla serbest olduğu belirtilmektedir. Buna göre, sınırlayıcı hükümler ile istisnai hükümlerde kıyas yapılamazken, diğer hükümlerde kıyas serbesttir²⁵¹. Dolayısıyla Danıştay 1. Dairesi kararındaki karşı oyda belirtilen görüşe biz de katılmaktayız.

Danıştay 1. Dairesi, kararın devamında 4483 sayılı Kanunun kıyasen uygulanması halinde nasıl bir durumun ortaya çıkacağını ayrıntılarıyla açıklamıştır. Kararda, 4483 sayılı Kanunda belirtilen, “...yetkili merciler bakımından ‘gibi’, ‘benzer’ şeklinde bir niteleme yapılmamakta, böylece maddede sayılanlar dışında yetkili merci bulunmasına imkan tanınmamaktadır. ... Dolayısıyla 4483 sayılı Kanunun 3’üncü maddesinde sayılan yetkili merciler arasında bulunmayan 2547 sayılı Kanunda belirtilen disiplin amirlerinin vereceği ceza soruşturması açılmaması kararlarının, 4483 sayılı Kanundaki işleme konulmama kararları ile eşdeğer kabul edilerek işleme konulmama kararlarıyla ilgili itiraz hakkının kıyasen ceza soruşturması açılmaması kararlarına da uygulanması gerektiğini ileri sürmenin mümkün olmadığı açıktır...” ifadesine yer verilmiştir. Ardından doğru olarak, “...2547 sayılı Kanunun 53/c maddesinin (8) numaralı alt bendinde yer alan atıf hükmünün uygulanması ve ceza soruşturması açılmaması kararlarının itirazın incelenmesi durumunda kabulü halinde de, söz konusu kararların yetkili makamların yargı çevresindeki bulunan bölge idare mahkemelerince incelenmesi gerekeceği sonucuna...” ulaşıldığı belirtilmiştir. Danıştay 1. Dairesi, kararın devamında

²⁵¹ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.90-91; Bahri Öztürk ve Diğerleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.37; Yenisey ve Nuhoglu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.116; Şahin ve Göktürk, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.44.

katıldığımız üzere, “...2547 sayılı Kanunun 53/c maddesinde ... **Danıştay Birinci Dairesinin görevleri tek tek sayılmış, sonunda bu görev alanını genişletecek hiçbir hükme yer verilmemiştir. ... Bu açıklamalardan hareketle, yargı yerlerinin görev ve yargılamada kullanılan usul kurallarının kamu düzeninden olduğu, göreve ve usule ilişkin düzenlemelerin ancak kanunla yapılabileceği, hiçbir yargı yerinin açıkça kanunla kendisine verilmeyen yargı yetkisini kullanamayacağı, göreve ilişkin kuralların da kıyasen genişletilerek uygulanamayacağı...**”nı belirtmiştir.

Fakat kararda isabetli olarak yapılan tespitlerin ardından, katılmadığımız bir şekilde, “...bakılan olayda, 4483 sayılı Kanunun ilgili hükümlerinin kıyasen uygulanmasını gerektiren, 2547 sayılı Kanunun 53/c maddesinde doldurulması gereken bir boşluk da bulunmadığı, somut olayda, 6764 sayılı Kanunun 26’ncı maddesiyle 2547 sayılı Kanunun 53/c maddesinde yapılan değişikliğin, sadece yetkili makamlara idari işlem tesis etmek noktasında takdir hakkı tanıyan bir düzenleme olduğu, yetkili makamlarca bu takdir hakkının, yetki, şekil, konu, amaç ve sebep öğelerinden oluşan tipik bir idari işlem tesisi ile kullanılacağı, bu idari işlemin yargısal denetiminin de görevli ve yetkili idari yargı yerlerince yapılacağı açıktır. Her yönüyle bir idari işlem niteliğinde ceza soruşturması açılmaması kararlarına karşı Kanunda bir itiraz yolu öngörülmemiş olmasının, doldurulması gereken bir yasal boşluk oluşturduğu söylenemeyeceği gibi söz konusu işlemin iptal davasına konu edilmek yerine kıyas yoluyla başka bir Kanunda yer alan itiraz yoluyla incelenmesinin de hukukilik denetiminden ziyade yerindelik denetimi anlamını taşıyacağı kuşkusuzdur...” ifadelerine yer verilmiştir.

Belirtmiş olduğumuz üzere, kararda isabetli bulduğumuz ve bulmadığımız noktalar olmakla birlikte, mevcut düzenlemeye göre Danıştay 1. Dairesinin ulaştığı sonuca biz de katılmaktayız. Başka bir ifadeyle, “soruşturma açılmaması kararı”nın idari bir işlem kabul edilerek eski içtihatlarla uygun olarak yine idare mahkemelerince incelenmesi yasanın mevcut haline göre doğrudur²⁵². Çünkü kararda da vurgulanmış

²⁵² Aynı yönde bkz. Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.196-197; Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.478; Öztürk ve Sümer, “Yükseköğretim Personeli Hakkındaki...” s.302-303. 2547 sayılı Kanunun inceleme evresi için itiraz aşamasına dair düzenleme içermemesinin Danıştay açısından engel taşımadığı, dolayısıyla içtihat yoluyla Danıştayın yasanın mevcut haliyle dahi soruşturma açılmaması kararlarını itiraz incelemesine tabi

olduğu üzere, Danıştayın görevleri ve yetkileri hem teker teker sayılmış olduğundan hem de kamu düzeninden kabul edildiğinden genişletilmesi mümkün değildir. Ancak “soruşturma açılmaması kararı”na karşı yasada değişiklik yapılarak “men-i muhakeme” kararlarının tabi olduğu itiraz usulünün uygulanmasının daha isabetli olacağı düşüncesindeyiz²⁵³. Çünkü Danıştay 1. Dairesinin de belirttiği üzere “soruşturma açılmaması kararı” 4483 sayılı Kanundaki “işleme koymama kararı”nın alternatifi değildir. Ancak CMK’da yer alan “soruşturma açılmasına yer olmadığına dair karar” ile benzer nitelikte olduğunu da göz önünde bulundurmak gerekir. CMK m. 158/6 hükmüne göre Cumhuriyet savcıları tarafından, “İhbar ve şikâyet konusu fiilin suç oluşturmadığının herhangi bir araştırma yapılmasını gerektirmeksizin açıkça anlaşılması veya ihbar ve şikâyetin soyut ve genel nitelikte olması durumunda soruşturma yapılmasına yer olmadığına karar verilir.” Böylece asılsız ihbar ve şikâyetler için dahi doğrudan soruşturma başlatılıp birçok usul işleminin gerçekleştirilmesinin önüne geçilmek ve “lekelenmeme hakkı”nı ihlal edici durumların oluşması engellenmek istenmiştir. “Soruşturma açılmasına yer olmadığına dair karar”, m. 53/c hükmündeki “men-i muhakeme kararı”na benzer nitelikte olan, “kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar” ile aynı itiraz usulüne tabi tutulmuştur. Böylece “soruşturma açılmasına yer olmadığına dair karar”lar için de bir denetim mekanizması getirilmiştir. Benzer düzenlemenin 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kapsamında gerçekleştirilecek soruşturmalarda verilebilen “soruşturma açılmaması kararı” için de uygulanmasının daha isabetli olacağı düşüncesindeyiz. Ayrıca bu kararın, ceza soruşturmasına ilişkin olduğunu, idari birtakım gayeler için alınmadığını da göz önünde bulundurarak itiraz aşamasına tabi tutulmasının yerindelik denetimi ile bağdaşmayacağı kanaatindeyiz²⁵⁴. Tam tersine, ceza yargılaması sonucunda kişi

tutması gerektiği yönünde ise bkz. Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.93.

²⁵³ Aynı yönde bkz. Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.448; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1361.

²⁵⁴ Danıştay 1. Dairesinin almış olduğu kararın karşı oyunda ifade edildiği üzere, “...6764 sayılı Kanunla getirilen yeni yol, idarenin bir inceleme yaparak veya yapmaksızın idari yetki çerçevesinde uyguladığı işleme koymama kararından farklı olup; ceza soruşturması başlatılmasına ya da başlatılmamasına ilişkin ceza hukuku kapsamında bir yöntemdir. Dolayısıyla bu yola ilişkin olarak tesis edilen işlemler bir idari işlem olmakla birlikte, idare hukuku alanında değil ceza hukuku alanında sonuç doğururlar. Bu işlemlerin idare tarafından yapılması, yetki, şekil, sebep, konu ve amaç öğelerini barındırması bunların da idari yargı denetimine tabi olduğu sonucunu doğurmaz. Kaldı ki, bu tür özelliklere sahip çok çeşitli idari işlem idari yargının denetimi dışındadır. Daire kararında da belirtildiği gibi yukarıda söz konusu edilen yasal değişikliklerden önce idarenin kendi inisiyatifiyle aldığı işleme koymama kararlarının idari yargıda denetlenmesi gereken idari işlemler

hürriyetini bağlayıcı cezaların verilebileceğini, dolayısıyla ceza soruşturmalarının da bu ciddi sürecin bir parçası olduğunu gözeterek eklenecek bir itiraz aşaması ile daha sağlıklı bir soruşturma sürecinin yapılacak olmasının hukuk devleti ilkesi ile daha çok bağdaşacağını düşünmekteyiz.

Danıştay 1. Dairesinin de kararında belirttiği üzere, 4483 sayılı Kanun ile 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü arasındaki farkı daha iyi gösterebilmek için bu konu başlığımızda, yeni eklenen inceleme aşamasından bahsederken, 4483 sayılı Kanunda kullanılan ön inceleme tabirini kullanacağız. Böylece 4483 sayılı Kanunda gerçekleştirilen soruşturmanın aslında soruşturmaların en başında gerçekleştirilen küçük bir aşama olduğunu, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün ise CMK’da düzenlenen soruşturma aşaması olduğunu göstermeyi amaçlamaktayız.

Ön inceleme aşamasında soruşturma başlatma yetkisine sahip disiplin amirleri tarafından bizzat kendileri veya görevlendirecekleri soruşturmacı tarafından inceleme gerçekleştirilir. Bu incelemenin süresinin ne kadar olduğu, bunu yapan kişilerin yetkilerinin neler olduğu, hangi hususların inceleneceği kanunda açıkça düzenlenmemektedir. Ancak çalışmamızın birinci bölümünde aktardığımız 6764 sayılı Kanunun gerekçesinde belirtildiği üzere, gerçekleştirilecek olan incelemede, kamu kurumları görevlileri tarafından gerçekleştirilen bildirimlerin ya da savcı tarafından verilen görevsizlik kararı üzerine iletilen ya da doğrudan yükseköğretim kurumuna yapılan ihbar ve şikayetlerin gerekli özellikleri taşıyıp taşımadığı irdelenecek ve buna bağlı olarak disiplin amiri tarafından “soruşturma açılması” veya “soruşturma açılmaması” kararı verilecektir. Kanaatimizce, gerçekleştirilen ön incelemede daha ilk bakışta eylemin suç teşkil etmediği anlaşılıyorsa veya soruşturmanın ilgili üniversite tarafından değil de başka yükseköğretim kurumlarınca yapılması gerektiği sonucuna ulaşılıyorsa bu durumda da ön inceleme ile görevlendirilen soruşturmacının durumu hazırlayacağı inceleme raporunda belirtmesi ve disiplin amirinin ilk soruşturma başlatmadan karar alabilmesi gerekmektedir. Örneğin aralarında rektörün de olduğu

olduğu hususunda idari yargıda oluşan mahkeme içtihatları bu yasal değişikliklerden sonra hukuki temelini kaybetmiştir. Çünkü bu değişikliklerden sonra alınan bu kararlar artık ceza soruşturması alanında sonuç doğuran ve kanunla belirlenen bir usule ait olan işlemler olarak ortaya çıkmaktadır...”, D1D, T.27.12.2018, E.2018/2569, K.2018/2554, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2019).

şüpheliler hakkında soruşturma yürütüleceği anlaşıyorsa bunun üniversite tarafından değil, YÖK tarafından soruşturulması daha isabetli olacağından dosyanın, daha ilk soruşturmaya başlanılmadan gerçekleştirilen ön inceleme sonucunda, YÖK’e yönlendirilmesinin daha doğru olacağı kanaatindeyiz. Keza eylemin daha önceden soruşturulup sonuca bağlandığı veya şikayete tabi olan suçun şikayet süresinin geçmiş olduğu ya da şikayetin şikayette bulunması gereken kişiler tarafından yapılmamış olduğu ön inceleme sonucundan anlaşıyorsa “soruşturma açılmamasına” karar verilebilmelidir²⁵⁵.

2547 sayılı Kanunda ön inceleme aşaması için herhangi bir süre öngörülmemiştir. 4483 sayılı Kanunda ise ön inceleme aşaması için suçun öğrenilmesinden itibaren 30 günlük bir süre öngörülmüş olup zorunlu hallerde bir defaya mahsus 15 gün daha sürenin uzatılmasına imkan tanınmaktadır. Kanaatimizce bu süreler kıyasen m. 53/c-8 hükmü uyarınca uygulanabilmelidir. Ancak buradaki incelemenin kapsamının çok da geniş olmamasından dolayı kısa süre içerisinde tamamlanmasının kanunun amacına daha uygun olacağı düşüncesindeyiz. Benzer şekilde, ön inceleme için görevlendirilecek olan soruşturmacının yetkileri de bu aşamada incelenecek hususların kapsamının çok dar olmasından ötürü ilk soruşturmanın başlatılmasını gerektirecek bilgi ve belgelerin toplanmasını sağlayacak kadardır. Burada ön inceleme ile görevlendirilecek kişinin suç işlendiği iddia edilen husus hakkında somut dayanaklar bulup basit şüpheyne ulaştığı takdirde bir an evvel ilk soruşturma aşamasına geçilmesini sağlaması gerektiği kanaatindeyiz²⁵⁶.

Ön inceleme tamamlandığında ise soruşturmacı tarafından bir inceleme raporu düzenlenir ve inceleme raporunda soruşturmacının soruşturma açılıp açılmamasına

²⁵⁵ Aynı yönde bkz. Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.97; Öztürk ve Sümer, “Yükseköğretim Personeli Hakkındaki...”, s. 288-289; Mesci, “**Yükseköğretim Kurumları ve Üst Kuruluşlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Yargılanmaları Öncesi Soruşturmaları**”, s.155.

²⁵⁶ Gelir, **Üniversite Soruşturma Rehberi**, s.10-11. Görev sırasında işlendiği iddia edilen suçlarda inceleme aşamasına başvurulmaksızın doğrudan 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre soruşturma gerçekleştirilmesi, ancak görev nedeniyle işlendiği iddia edilen suçlarda 4483 sayılı Kanuna göre hareket edilmesi gerektiği yönünde bkz. Uz, “Yükseköğretim Personelinin Ceza Soruşturması Öncesinde...”, s.77-81. Gerçekleştirilen inceleme soruşturmasının 2547 sayılı Kanunda disiplin soruşturmaları için öngörülen iki aylık süreye göre gerçekleştirilmesi gerektiği yönünde bkz. Gürgen, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda...”, s.157. Ön inceleme ile görevlendirilen soruşturmacının 4483 sayılı Kanunda öngörülen yetkileri kullanabileceği yönünde bkz. Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2197.

dair kanaatini belirtmesi gerekir. Ardından dosya soruşturmacıyı görevlendiren disiplin amirine sunulur. Disiplin amiri, raporda yer alan soruşturmacının görüşüne bağlı olmaksızın, gerekçeli olarak, “soruşturma açılması kararı” veya “soruşturma açılmaması kararı” verir²⁵⁷.

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde, “soruşturma açılması kararı” verilmesi halinde doğrudan ilk soruşturma aşamasına geçileceği belirtilmektedir. Dolayısıyla bu karar, “soruşturma açılmaması kararı” gibi iptal davasına konu olamayacaktır. Soruşturma açılmasına karar verildikten sonra, ilk soruşturma ve son soruşturma için karar aşaması gerçekleştirilecek, ancak bu aşamalar sonucunda alınan kararlar hakkında itiraz yoluna başvurulabilecektir.

“Soruşturma açılmaması kararı” verilmesi halinde ise soruşturma kapatılacak ve karar, 4483 sayılı Kanunun m. 4/3 hükmünde belirtilen koşulları sağlamamasından dolayı alınmışsa ihbar veya şikayette bulunanlara tebliğ edilecektir. Ancak yukarıda da açıkladığımız üzere soruşturma açılmaması kararı yetki ve görev nedeniyle alınmışsa -örneğin soruşturmanın YÖK tarafından yapılmasının gerektiği fark edildiği için verilmişse- sadece şikayetçiye bu kararın tebliğ edilmesi gerekecektir. Soruşturma açılmaması kararına karşı kanunda herhangi bir itiraz aşaması öngörülmediğini ve bu kararın Danıştay tarafından da belirtildiği üzere idare mahkemelerinde açılacak iptal davası ile iptal edilebileceğini yukarıda açıklamıştık.

Peki yükseköğretim kurumuna Cumhuriyet savcısının görevsizlik kararı üzerine veya diğer kamu kurumları görevlileri tarafından yapılan bildirim üzerine ya da doğrudan yükseköğretim kurumuna ihbar veya şikayette bulunulduğu halde idarece sessiz kalınması halinde ne olacaktır? Yukarıda açıkladığımız üzere, “Soruşturma açılmaması kararı” mevcut Danıştay uygulamasına göre, iptal davasına konu olabilecek tipik bir idari işlem niteliğindedir. Ancak belirttiğimiz ihtimalde idarenin sessiz kalması söz konusu olduğundan idare tarafından açıkça bir idari işlem gerçekleştirilmemektedir. Dolayısıyla 6 Ocak 1982 tarih ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun m. 10 hükmü burada uygulama alanı bulacaktır. Buna

²⁵⁷ Gürgen, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda...”, s.156-158; Gelir, **Üniversite Soruşturma Rehberi**, s.11-12.

göre görevsizlik kararının, bildirimin ya da ihbar veya şikayetin yükseköğretim kurumuna iletilmesinden sonra yükseköğretim kurumu tarafından 30 gün içerisinde karar alınmadığı takdirde talep zımnen reddedilmiş olacaktır. Zımni ret kararının iptali için ise menfaati ihlal edilen ilgililer tarafından 60 gün içerisinde yükseköğretim kurumunun bulunduğu yerdeki idare mahkemesine başvurulması gerekecektir. Nitekim uygulamada da bu yönde hareket edilmektedir²⁵⁸.

Ön inceleme aşamasında verilen kararlara bağlı olarak ortaya çıkan hayli ilginç ve karmaşık sorunlara da rastlanmaktadır. Örneğin Danıştay kararına konu olan bir olayda, hastanın tedavisinde geç kalarak ölümüne neden olduğu gerekçesiyle öğretim üyesi hakkında yapılan şikayet üzerine rektörlük tarafından “soruşturma açılmaması kararı” verilmiştir. Ardından, idare mahkemesinde kararın iptali için şikayetçiler tarafından iptal davası açılmıştır. İdare mahkemesi kararın iptaline hükmetmiş ve bu karar üzerine üniversite tarafından soruşturma başlatılmıştır. Ancak üniversitede soruşturma devam ederken, rektörlük tarafından idare mahkemesinin vermiş olduğu iptal kararı için istinaf başvurusunda bulunulmuştur. Bu sırada da soruşturma tamamlanmış ve soruşturma dosyası Danıştay 1. Dairesine gönderilmiştir. Danıştay tarafından itiraz incelemesi gerçekleştirilirken, istinaf mahkemesi tarafından rektörlük haklı bulunmuş ve “soruşturma açılmaması kararı”nın yerinde olduğuna hükmedilmiştir. Bu husus rektörlük tarafından Danıştaya itiraz incelemesinde dikkat etmesi için bildirilmiştir. Fakat Danıştay 1. Dairesi kararında, “...hangi sebeple olursa olsun artık soruşturma safhasına geçilmiş iddialarla ilgili olarak geriye dönülüp inceleme yapılmasının söz konusu olmadığı, kaldı ki olayda, inceleme safhasının da tamamlanmış olduğu, artık soruşturmacılar atanarak detaylı bir şekilde soruşturulmaya başlanılan iddiaların, usulüne uygun olarak yapılacak bir soruşturmaya aydınlatılıp kesin bir sonuca bağlanması gerektiği açıktır...” ifadelerine yer vererek soruşturma başlatıldığı takdirde artık bu husustan geri

²⁵⁸ “...2547 Sayılı Kanun'un 53. maddesi gereği soruşturmanın ... Üniversitesi Rektörlüğü tarafından yürütülmesi gerektiğinden görevsizlik kararı verilerek, şikayetin ... Üniversitesi Rektörlüğü'ne gönderilmesine karar verildiği, şikâyet hakkında idarece herhangi bir işlem tesis edilmemek süreti ile ilk soruşturma açılmamasına dair zımni işlemin tesis edildiği, davanın ilk soruşturma açılmamasına dair işlemin iptali istemiyle açıldığı anlaşılmaktadır. ... Bu durumda, mevzuatta düzenlenen usullere aykırı olarak yetkili kurulca ilgililer hakkında lüzum-u muhakeme veya men-i muhakeme şeklinde karar verilmeksizin tesis edilen işlemde hukuka uygunluk ... bulunmamakta olup, kararın bozulması gerekmektedir...”, D8D, T.28.04.2021, E.2016/6977, K.2021/2588, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

dönülemeyeceğine hükmetmiştir²⁵⁹. Kanaatimizce, Danıştayın vermiş olduğu bu karar, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün öngördüğü soruşturma sistemine uygundur. Ayrıca belirtelim ki, tamamlanmış bir soruşturmanın aslında hiç yapılmaması gerektiği ileri sürülerek kapatılması, şüpheli için zan altında bırakıcı sonuçlara sebebiyet verebilir. Bu nedenle, Danıştay tarafından verilen kararın lekelenmeme hakkı açısından da yerinde olduğunu düşünmekteyiz.

3.4. SORUŞTURMA AŞAMASI

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre, ihbar veya şikayetin alınması üzerine ya doğrudan soruşturma aşamasına geçilecek ya da yapılacak olan ön incelemeden sonra ihbar veya şikayetin soruşturulmaya değer olduğu anlaşılmamasıyla soruşturma aşamasına geçilecektir. Keza soruşturma açılmaması kararının mahkeme tarafından iptali gerçekleştirildiği takdirde de soruşturma aşamasına geçilmesi gerekmektedir. Önceki bölümlerde de açıkladığımız üzere m. 53/c hükmünün benimsemiş olduğu soruşturma usulü MMHKM ile aynı olduğundan yapılacak soruşturma aşaması ikili bir ayrıma tabi tutulmuştur. Buna göre, ifade alma, bilirkişiye başvurma, keşif yaptırılması gibi soruşturma için gerekli usul işlemlerinin yapıldığı “ilk soruşturma aşaması” gerçekleştirilecek, ardından yapılan ilk soruşturmada bulunan bilgi, belge ve delillere göre şüphelinin yargılanmasına gerek olup olmadığına karar verilen “son soruşturma için karar aşaması”na geçilecektir. 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü mahkeme huzurundaki yargılanma aşaması için “son soruşturma” tabirini kullanmaktadır.

Bu konu başlığımızda ilk soruşturma aşaması ile son soruşturma için karar aşamasında dikkat edilecek hususları ayrıntılarıyla açıklamaya çalışacağız.

3.4.1. İlk Soruşturma Aşaması

2547 sayılı Kanunun m. 53/c-1 hükmüne göre ilk soruşturma, “*Yükseköğretim Kurulu Başkanı için, kendisinin katılmadığı, Milli Eğitim Bakanının başkanlığındaki bir toplantıda, Yükseköğretim Kurulu üyelerinden teşkil edilecek en az üç kişilik bir kurulca, diğerleri için, Yükseköğretim Kurulu Başkanınca veya diğer disiplin*

²⁵⁹ Karar için bkz. D1D, T.16.03.2022, E.2022/367, K.2022/308, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2022).

amirlerince doğrudan veya görevlendirecekleri uygun sayıda soruşturmacı tarafından yapılır.” Görüleceği üzere madde hükmünde sadece soruşturmanın kimler tarafından yapılacağı düzenlenmiştir. Soruşturmacıların yetkileri, soruşturma süresi, soruşturma dosyasının nasıl hazırlanacağı gibi pek çok soru madde hükmü karşısında yanıtız kalmaktadır. Dolayısıyla bu eksiklikler m. 53/c-8 hükmü gereği 4483 sayılı Kanuna başvurularak kapatılmaya çalışılmakta, ancak Danıştayın da belirttiği üzere iki düzenleme birbiriyle örtüşmediğinden yine yetersiz kalınmaktadır. Bu duruma ek olarak soruşturmacıların hukuk bilgisinin olmamasının, hatta daha doğru bir ifadeyle ceza muhakemesi hukukuna dair bilgisinin olmaması, söz konusu olunca uygulamada birçok probleme neden olunmaktadır. Nitekim yapılan bir araştırmada Danıştay 1. Dairesinin sıklıkla bozma kararı verdiği sonucuna ulaşılmıştır²⁶⁰. Bozma kararlarının gerekçelerine bakıldığında ise, madde hükmünün kapsamı dışında kişiler hakkında soruşturma yapıldığı, eksik inceleme yapıldığı, toplanan deliller sonucu yanlış kanaate ulaşıldığı, usule uygun olmayacak şekilde soruşturma yapıldığı, rapor düzenlenmediği gibi sebepler olduğu görülmüştür²⁶¹. Hal böyle olunca Danıştay 1. Dairesi, adeta soruşturmaları düzeltmek için çabalamakta ve kararlarıyla soruşturmanın nasıl yapılmasını anlatmaya çalışmaktadır. Bu durumun aslında m. 53/c hükmündeki soruşturma usulünün yetersiz olduğunu gösterdiği kanaatindeyiz.

3.4.1.1. Soruşturma Başlatmaya Yetkili Kişiler

Yukarıda madde metnini aktardığımız üzere, YÖK başkanı için Milli Eğitim Bakanının başkanlığında YÖK üyelerinden teşkil edecek en az üç kişilik kurulca soruşturma başlatılacaktır. Diğer yükseköğretim üst kuruluşu ve yükseköğretim kurumları personelleri için ise YÖK başkanı veya disiplin amirleri soruşturma başlatmaya yetkili kılınmıştır.

Disiplin amirlerinin kimler olduğu 2547 sayılı Kanunun m. 53/a hükmünde ifade edilmiştir. Hükme göre, “*Yükseköğretim Kurulu Başkanı üst kuruluşlar, rektörler ve bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürlerinin (...) (2); rektör,*

²⁶⁰ Hafize Seçtim ve Hüseyin Erkul, “Yükseköğretim Kurumlarında Görev Yapan Akademik Personelin Ceza Soruşturmaları Üzerine Nitel Bir Araştırma: Danıştay Birinci Daire Kararları Örneği”, **Management and Political Sciences Review**, C.2, s.62.

²⁶¹ Seçtim ve Erkul, “Yükseköğretim Kurumlarında Görev Yapan...”, s.57.

üniversitenin; bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürü, bağımsız vakıf meslek yüksekokulunun; dekan, fakültenin; enstitü ve yüksekokul müdürleri, enstitü ve yüksekokulların; kadrosu bulunan uygulama araştırma merkezi ile bağımsız enstitü müdürleri, uygulama araştırma merkezi ile enstitünün; bu birimlerin genel sekreter veya sekreterleri de bağlı birim personelinin disiplin amirleridir.”

Belirtelim ki, Yükseköğretim Denetleme Kurulu Teşkilât, Görev ve Çalışma Usulleri Yönetmeliğinin m. 21/1 hükmüne göre, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c kapsamındaki kişiler hakkında, “*soruşturma yapma yetkisi, **öncelikle** Yükseköğretim Kurulu Başkanına veya onun görevlendirmesiyle Kurula aittir.*” Burada Kurul tabiri ile kastedilenin Yükseköğretim Denetleme Kurulu olduğunu ifade etmek gerekir. Yönetmeliğin m. 21/2 hükmünde ise disiplin amirleri açısından soruşturmanın başlatılması halinde nasıl hareket edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Buna göre, “*Ancak rektör, dekan, müdür, genel sekreter ve sekreterler disiplin amiri oldukları görevlilerin suç işlediklerini ve bizzat veya bilvasıta öğrendikleri taktirde, bizzat veya tayin edecekleri yeter sayıda soruşturmacı aracılığı ile **soruşturmaya girişmekle beraber, durumdan en seri şekilde ve normal yazışma kanalları içerisinde Yükseköğretim Kurulunun bilgi sahibi olmasını sağlarlar.***” Görüleceği üzere soruşturma başlatma yetkisi öncelikle YÖK başkanına veya görevlendirme ile YDK’ya tanınmış, disiplin amirlerinin soruşturma başlatması halinde de bildirim yükümlülüğü getirilmiştir.

Peki iki farklı merciin aynı anda soruşturma başlatması halinde durum nasıl olacaktır veya üst merciin sonradan soruşturma başlatması halinde nasıl hareket edilecektir? Sorunun cevabı aktarılan hükümlerden yorum yoluyla da çıkmakla beraber, Yönetmeliğin m. 21/3 hükmünde bu durum açık bir şekilde izah edilmiştir. Buna göre, “*Üst disiplin amirinin soruşturma açtığı veya açtırdığı veya bununla irtibatlı olaylardan dolayı alt disiplin amiri ayrıca soruşturma yapamaz. Daha önce açılmış aynı mahiyette soruşturma varsa bunlar üst amirin açtığı veya açtırdığı soruşturma evrakı ile birleştirilir.*” Böylece aynı olay ve kişiler hakkında iki farklı soruşturma kurulu tarafından soruşturma yürütülmesinin önüne geçilmiştir. Böyle bir durum oluştuğunda soruşturma üst merci tarafından gerçekleştirilecektir.

Uygulamada hatalı olarak disiplin amirlerinin yardımcılarının -örneğin rektör yardımcılarının- soruşturma başlattıkları görülebilmektedir. Keza yine hatalı olarak

yükseköğretim kurumunun hukuk müşaviri tarafından soruşturma başlatıldığına rastlanabilmektedir. Ancak bu kişilerin soruşturma başlatmaya yetkileri bulunmamaktadır. Sadece kanunda belirtilen kişilerce soruşturma başlatılabilmektedir. Yetkisiz kişilerce soruşturma başlatılması halinde ise, soruşturma sakat hale geleceğinden tekrardan soruşturma başlatılması gibi istenmeyen sonuçların oluşması mümkün olabilmektedir²⁶².

Bazen rektör, dekan yahut başka bir disiplin amiri pozisyonundaki görevin vekaleten yürütülmesi söz konusu olabilmektedir. Ancak disiplin amirinin vekil olması halinde asıl imiş gibi ceza soruşturması başlatmasının mümkün olup olmadığı 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde düzenlenmiş değildir. Bu durumda m. 53/c-8 hükmü gereği, 4483 sayılı Kanuna bakılmakta ve bu kanunun m. 3/2 hükmünde soruşturma izni verilmesi için “*Yokluklarında ise vekilleri tarafından bizzat kullanılır.*” ifadesine yer verildiğinden vekillerin de soruşturma başlatmaya yetkili olduğu kabul edilmektedir. Benzer durum şüphelinin vekil olması durumu için de geçerlidir. 4483 sayılı Kanunun m. 14 hükmünde, “*Bu Kanunun uygulanmasında vekiller, asillerin tabi olduğu usule tabidir.*” ifadesine yer verilmiş, böylece vekil ve asiller arasında haklarında uygulanacak soruşturma usulü açısından bir ayrım yapılmamıştır. Bu durum 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-8 hükmü uyarınca, yükseköğretim personelleri hakkında yürütülecek ceza soruşturmaları açısından da geçerli olmaktadır²⁶³.

²⁶² “...Üniversitesi Rektörü adına Hukuk Müşaviri tarafından Dekan Yardımcısı A.K. ile Dekan Vekili H.A. hakkında soruşturma yapmak üzere soruşturmacı görevlendirildiği, oysa, Rektör adına hareket etse dahi Hukuk Müşavirinin 2547 Sayılı Kanun'un 53/c maddesi uyarınca soruşturma açma ve soruşturmacı atama yetkisinin bulunmadığı, söz konusu maddede, soruşturma açmakla yetkili makamların açıkça gösterildiği, **münhasıran bu makamlara ait söz konusu yetkinin başka makam veya birimlerce kullanılamayacağı**, dolayısıyla yetkisiz kişinin talimatıyla bu soruşturmanın başlatıldığı ve soruşturmacı atandığı ... Bu bağlamda, öncelikle 2547 Sayılı Kanun'un 53/c maddesi uyarınca ceza soruşturması başlatma ve soruşturmacı atama yetkisine sahip yetkili makamlar tarafından H.A. ve A.K. hakkında usulüne uygun soruşturma emri verilerek soruşturmacı veya soruşturmacılar atanması ... Açıklanan nedenlerle, ... Yetkili Kurulun ... tarihli kararının bozulmasına, ... usulüne uygun olarak yeniden yapılacak soruşturma sonucunda ... Dairemize gönderilmesi(ne)...”, D1D, T.10.03.2020, E.2020/310, K.2020/358, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022); Aynı yönde bkz. D1D, T.12.02.2020, E.2020/293, K.2020/185, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022); Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.34.

²⁶³ Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.34-35; Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.99; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.74-75.

3.4.1.2. Soruşturmacı Görevlendirilmesi

Belirttiğimiz üzere soruşturma, disiplin amirleri tarafından doğrudan yürütülebileceği gibi disiplin amirlerinin uygun sayıda belirleyecekleri soruşturmacı veya soruşturmacılar tarafından da yürütülebilmektedir. Hatta disiplin amirinin karar kurulunda yer alması sonucunu doğuran bir durum oluşmaktaysa soruşturmacı görevlendirilmesi tarafsızlığın sağlanabilmesi için zorunlu hale dahi gelebilmektedir²⁶⁴. Kimi zaman ise iş yoğunluğu, soruşturma konusunda daha bilgili olan kişilerin görev almasının daha iyi olacağı gibi saiklerle de uygulamada soruşturmacı görevlendirildiğine rastlanmaktadır²⁶⁵. Bazen de suç teşkil eden eylemin niteliği, soruşturmada soruşturulacak şüpheli sayısının fazla oluşu gibi nedenlerden dolayı birden fazla soruşturmacı görevlendirilerek de maddi olayın araştırılması gerekebilmektedir²⁶⁶. Hemen belirtelim ki, soruşturma “*ile görevlendirilen kişiler birden fazla ise içlerinden biri başkan olarak belirlenir*”. (4483 m. 5/5).

Soruşturmacı görevlendirilmesi disiplin amiri tarafından verilen görevlendirme emri ile yapılmaktadır²⁶⁷. Görevlendirme emrinde, şüphelilerin isimlerinin, kimlik bilgilerinin, isnat edilen eylemlerin yazılması ve gerçekleştirilecek soruşturmanın ceza soruşturması olduğunun açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Bazen eylemin kim veya kimlerce yapıldığının belli olmaması hali de söz konusu olabilmektedir. Bu durumda da soruşturma emri verilebilmesinde bir engel bulunmamaktadır. Fakat gerçekleştirilen soruşturma sırasında eylemi kimin yaptığının tespit edilmesi halinde, şüpheli kişi hakkında soruşturma emri istenmesi gerekmektedir²⁶⁸. Ayrıca soruşturma

²⁶⁴ Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.36; Gelir, **Üniversite Soruşturma Rehberi**, s.3.

²⁶⁵ Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.449.

²⁶⁶ Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.95.

²⁶⁷ “...Rektörlüğün ... yazısıyla Tıp Fakültesi Dekanlığına, ... ‘...hakkında 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu m. 53/c’de düzenlenen ceza soruşturması açılması gerekmektedir...’ denilerek adı geçen hakkında ceza soruşturmasının açılmasının istenildiği, Dekanlığın ... ‘... m. 53/c maddesi gereği düzenlenen soruşturmada...’ denilerek 3 soruşturmacı tayin edilip rapor düzenlemelerinin istenildiği, **böylece ne Rektörlük ne Dekanlık tarafından ceza soruşturması yapılması emri verilmeden soruşturma safhasına geçildiği** ... Açıklanan nedenlerle ... Yetkili Kurulun ... men-i muhakeme kararının bozulmasına...”, D1D, T.16.03.2022, E.2022/367, K.2022/308, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2022).

²⁶⁸ Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.449; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.95; Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.99-100; Gelir, **Üniversite Soruşturma Rehberi**, s.14.

görevlendirilmesi belirli bir maddi olaya ilişkin olduğundan, yeni suç teşkil eden eylemlerin soruşturma sırasında öğrenilmesi halinde veya başka kişilerin de suç işlediğine dair isnatta bulunulduğunda, bu hususlar için ek bir soruşturma emri alınması gerekmektedir²⁶⁹. Ancak 4483 sayılı Kanunun m. 8/3 hükmünde belirtildiği üzere soruşturulan “suçun hukuki niteliğinin değişmesi, yeniden izin alınmasını gerektirmez.”

Görevlendirilen soruşturmacı veya soruşturmacıların birtakım özelliklere sahip olması gerekmektedir. Öncelikle 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-1 hükmünün ikinci alt bendinde, “*Öğretim elemanlarından soruşturmacı tayin edilmesi halinde, bunların, hakkında soruşturma yapılacak öğretim elemanının akademik unvanına veya daha üst akademik unvana sahip olmaları*” koşulu aranmıştır. Madde hükmünde sadece öğretim elemanlarına ilişkin bu koşul getirilmiş gözükmemektedir. Ancak 4483 sayılı Kanunun m. 5/3 hükmünde, “*Ön inceleme, ... inceleme yapılanın üstü konumundaki memur ve kamu görevlilerinden biri veya birkaçı eliyle de yaptırılabilir*” ifadesi yer almaktadır. Dolayısıyla 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-8 hükmü gereği, yükseköğretim kurumlarında görev alan idari personelin de benzer bir uygulamaya tabi olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır²⁷⁰. Ayrıca bilindiği üzere akademik personelin de idari görevlerde yer alabilmesi söz konusu olabilmektedir. Örneğin bu kişilerin enstitü müdürü, rektör yardımcısı veya dekan olabilmeleri mümkündür. Bu durumlarda soruşturmacıların, şüphelilerin akademik unvanlarına ilave olarak ilgili görev unvanları da dikkate alınarak, denk veya üst unvan sahibi kişiler arasından görevlendirilmesinin daha isabetli olacağı kanaatindeyiz²⁷¹.

Görevlendirilecek soruşturmacının veya soruşturmacıların tarafsız ve objektif olması da önem arz etmektedir. Soruşturmacının kendisi veya akrabasının mağdur

²⁶⁹ “...’ın ifadesinin alınması sırasında yeni bir suç isnadında bulunulması veya şüphelilere isnat edilen suçla illiyet bağı veya iştiraki olduğu tespit edilen başka kişi veya kişilerin ortaya çıkması durumunda bu kişi veya kişiler için ek soruşturma emri alınarak bunların şüpheli sıfatıyla soruşturmaya dahil edilmeleri ... gerektiği anlaşılmıştır. ...”, D1D, T.08.02.2018, E.2017/1771, K.2018/152, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

²⁷⁰ Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.52; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.37-38; Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.100; Gelir, **Üniversite Soruşturma Rehberi**, s.13.

²⁷¹ Aynı yönde bkz. Gelir, **Üniversite Soruşturma Rehberi**, s.15; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.37-38.

veyahut şüpheli olduğu olay hakkında, zarar gördüğü veya bağlantısının olduğu olay hakkında, husumetlisi ya da halef-selef ilişkisinin olduğu kişiler hakkında soruşturma yapmaması gerekmektedir. Öyle ki soruşturmanın üçüncü kişiler tarafından dahi tarafsız bir şekilde yapıldığına dair kanaat oluşabilmelidir. Keza soruşturmacının CMK hükümlerinde düzenlenen hakim reddi ve yasaklılık sebeplerini taşıyıp taşımadığının da daha sağlıklı bir soruşturma gerçekleştirilmesi için dikkat edilmesi gereken hususlar arasında olduğu kanaatindeyiz. Benzer şekilde soruşturmacılar için belirttiğimiz objektif ve tarafsız olunması gerektiği hususu, soruşturmayı başlatacak disiplin amiri açısından da dikkat edilmesi gereken bir durumdur²⁷². Danıştay da soruşturma başlatan disiplin amirleri ile görevlendirilen soruşturmacıların tarafsız ve objektif olmasına dikkat etmektedir²⁷³. Disiplin amirlerinin objektifliğine halel getiren durumların olması halinde somut olayın özelliğine göre bir üst disiplin amiri tarafından soruşturmanın başlatılması gerekecektir. Örneğin dekan tarafından soruşturmanın başlatılması, objektifliği ve tarafsızlığı engelleyen durumların oluşmasına neden oluyorsa soruşturmanın rektör tarafından başlatılması daha isabetli olacaktır. Ancak rektörün de soruşturmayı başlatması aynı duruma neden oluyorsa veya doğrudan rektör tarafından başlatılan soruşturmada da objektifliğe ve tarafsızlığa halel getiren hususlar varsa soruşturmanın YÖK Başkanlığınca başlatılması ve yürütülmesi gerekecektir²⁷⁴.

²⁷² Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.40-42; Duranoğlu, “Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda...”, s.31-32; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.450; Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.100; Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.487-488; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.96.

²⁷³ “...Rektörlükçe başlatılan ceza soruşturmasında, hakkında soruşturma yapılan F.E.T.'in yakın arkadaşı S.A.'ın soruşturmacı olarak görevlendirildiğini, aynı zamanda Rektörün sağlık danışmanı olan F.E.T.'in doçentlik sınavı esnasında kendisi desteklemek için yanında bulunduğu, soruşturma sırasında da söz konusu iddialarla ilgili tüm bilgi ve belgeleri toplamadığı, tanık ifadelerine başvurmamış, bu nedenlerle S.A. tarafından yapılan soruşturmanın tarafsız ve objektif olamayacağını belirttiği ... söz konusu iddialarla ilgili yürütülen soruşturmada soruşturmacının objektif ve tarafsız olamayacağı yönünde şüphe oluşturduğu, kaldı ki, şüphelinin Rektörün sağlık danışmanı olduğu dikkate alındığında, Rektörün şüpheliyle ilgili soruşturmada soruşturmacı atamasının, soruşturma sonucunda Yetkili Kurul oluşturulmasının da objektifliğe uygun düşmeyeceği görülmüştür...”, D1D, T.26.12.2019, E.2019/1085, K.2019/2125, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

²⁷⁴ “...şikayetçi olan Rektör C.Ç. tarafından soruşturmacı görevlendirilmesinin ve şüpheliler hakkında son soruşturmanın açılıp açılmamasına karar verecek Kurulun oluşturulmasının objektifliğe ve tarafsızlığa aykırı olduğu, bu durumun soruşturmanın objektifliği hususunda tereddüt oluşturduğu, bağımsız ve tarafsız bir soruşturma yapılmasını teminen şüpheliler hakkında Yükseköğretim Kurulu

3.4.1.3. Soruşturmacıların Yetkileri

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde, soruşturmacıların soruşturmada sahip olduğu yetkilere dair herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Dolayısıyla soruşturmacıların sahip olduğu yetkiler, ilk etapta 4483 sayılı Kanuna bakılarak anlaşılmaktadır. 4483 sayılı Kanunun m. 6/1 hükmünde soruşturmacıların, “*bakanlık müfettişleri ile kendilerini görevlendiren merciin bütün yetkilerini haiz olup, bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre işlem*” yapabileceği ve “*hakkında inceleme yapılan memur veya diğer kamu görevlisinin ifadesini de almak suretiyle yetkileri dahilinde bulunan gerekli bilgi ve belgeleri*” toplayabileceği, ifade edilmiştir. Bir diğer düzenleme ise Yükseköğretim Denetleme Kurulu Teşkilât, Görev ve Çalışma Usulleri Yönetmeliğinin m. 24 hükmünde yer almaktadır. Yönetmeliğe göre, soruşturmacıların “*tanıklarla, muhbir, sanık ve şikayetçilerin celbi ve ihzarı, dinlenmesi, zabıt, arama gibi ilk tahkikatın icab ettirdiği işlemleri sorgu hakimi yetkisini haiz olarak 2547 sayılı Yükseköğretim Kanun’un 53. maddesinin 2653 sayılı Kanun’la değişik (c) fıkrası delaletiyle Memurun Muhakematı Hakkındaki Kanun ile Ceza Muhakemeleri Usulü Kanun’u hükümleri ve kendilerine verilen soruşturma onayı ile bağlı olarak*” soruşturma yapacağı ifade edilmiştir (m. 24/1). Belirtelim ki, yönetmelikte geçen MMHKM ifadesini 4483 sayılı Kanun olarak, CMUK’u ise CMK olarak anlamak gerekir. Ayrıca Yönetmelikte soruşturmacıların “*inceleme ve soruşturma sırasında gerekli gördükleri her türlü defterle, kağıt, belge ve bilgileri ve diğer her türlü yardımları ilgili kuruluştan istemek, görmek ve bunların örneklerini, herhangi bir yolsuzluğun somut delillerini teşkil edenlerin de asıllarını almak; birimlerin kasa, ambar, depolarını ve demirbaşlarını saymak incelemek, lüzum gördüğü taktirde mühür altına almak*” yetkilerine de sahip olduğu belirtilmiştir (m. 24/3). Soruşturmacıların asıllarını almış oldukları vesikaları, kendilerinin mühürleyip imzalayacağı suretinin dosyada saklanarak, ilgili kuruma veya kuruluşa vereceği ve 3628 sayılı Kanun kapsamındaki suçlarda ise soruşturmacıların yetkilerinin sadece

Başkanlığınca soruşturma yaptırılması ve bu soruşturma üzerine Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca oluşturulan Kurul tarafından men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme yolunda karar verilmesi gerektiği...”, D1D, T.13.03.2018, E.2017/2312, K.2018/336, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

3628 sayılı Kanunda belirtilen yetkilerle sınırlı olduğu Yönetmelikte belirtilen diğer hususlardır (m. 24/2 ve m 24/4).

Kanun ve Yönetmelik hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, soruşturmacıların ifade alma, bilirkişiye başvurma, keşif yapma, arama, el koyma gibi yetkilere sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Ancak yukarıda da aktardığımız üzere 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde düzenlenen soruşturma usulü 4483 sayılı Kanun ile aynı olmadığından yetkiler açısından da farklılıklar söz konusu olmaktadır²⁷⁵. 2547 sayılı Kanuna göre gerçekleştirilen soruşturmalar, CMK’da gerçekleştirilen soruşturmalar ile denk olduğundan soruşturmacıların yetkilerinin de Cumhuriyet savcılarının yetkileri ile eşdeğer nitelikte olması gerekmektedir. Aksi takdirde yeterli bir ceza soruşturması gerçekleştirilmediğinden kişi hakkında gereksiz yere yargılama yoluna gidilmiş olacak ya da tam tersine kişinin yargılanması gerekirken ceza almamasına neden olunacaktır. Bundan dolayı CMK’da Cumhuriyet savcıları için öngörülen usul ve yöntemlerle ceza soruşturmalarının gerçekleştirilmesi gerekmektedir²⁷⁶. Nitekim Danıştay da kararlarında bunu belirtmektedir²⁷⁷.

Soruşturmacıların tıpkı Cumhuriyet Savcıları gibi şüphelilerin hem lehine olan hem de aleyhine olan tüm delilleri toplaması gerekmektedir. Soruşturmacılar bu delillere ulaşmak için şüphelinin, mağdurların, tanıkların ifadesini almalı, uzmanlık gerektiren durumlar için bilirkişiye başvurmalı, suç mahalini görmek ve incelemelerde bulunmak için keşif ve yer gösterme işlemine başvurmalı, kişinin doğru tespiti için teşhis yoluna başvurmalı, ayrıca koruma tedbirleri olan arama, el koyma ve diğer koruma tedbirleri olan gözaltı, tutuklama, adli kontrol, otopsi, mobil telefonun tespiti, iletişimin tespiti, bilgisayarlarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde arama,

²⁷⁵ 4483 sayılı Kanunun öngördüğü sistemin amacının kapsamlı bir soruşturma yapmak olmadığı, suç işlendiğine dair iddiada bulunulan eylemlerin soruşturmaya değer nitelikte olup olmadığını incelemek olduğu, bu yönüyle idare tarafından adeta bir süzgeç görevinin yerine getirildiği, oysa 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü ile soruşturmacıların bir Cumhuriyet savcısının yapması gerektiği nitelikte soruşturma gerçekleştirilmesinin istendiği yönünde bkz. Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2192, 2197.

²⁷⁶ Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.200; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.83-84.

²⁷⁷ “...bu soruşturmanın Cumhuriyet Başsavcılıklarınca yürütülen ceza soruşturmalarıyla eşdeğer nitelikte olduğu, soruşturmacının delil toplamak için geniş yetkilere sahip bulunduğu ... hatırlatılarak...”, D1D, T.14.10.2021, E.2021/1365, K.2021/1454, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2022).

kopyalama ve el koyma, moleküler genetik incelemeler (DNA tespiti gibi) ve daha birçok soruşturma için gerekli olan işlemleri yapmalıdır²⁷⁸.

Hemen belirtelim ki, bahsettiğimiz yetkiler soruşturmacıların ceza muhakemesi hukuku alanında üst düzey bir yetkinlik sahibi olmasını ve bir Cumhuriyet savcısı kadar tecrübeli olmasını gerektirecek niteliktedir. Ancak soruşturmalar genellikle hukuk disiplini almamış kişilerce yapılmaktadır. Kaldı ki hukukçu öğretim elemanları arasından görevlendirme yapıldığında dahi bunların ceza muhakemesi alanındaki yetkinliğinin bir Cumhuriyet savcısı ile denk olup olmayacağı belirsizdir. Mesleğe yeni başlamış bir Cumhuriyet savcısının dahi hukuk sınavlarından geçtiğini, Türkiye Adalet Akademisinde eğitim aldığını, ilgili birimlerde staj yaptığını unutmamak gerekir. Dolayısıyla soruşturmalarda, bir tarafta adeta hayatı ceza soruşturmaları ile geçen bir meslek erbabı, diğer tarafta ise başka alanlarda uzman ancak belki de ilk kez hukuki bir durumla karşılaşan kişiler bulunmaktadır²⁷⁹. İki gruptan da aynı performansta bir ceza soruşturması gerçekleştirmesini beklemek bu sistemin eleştirdiğimiz yönünü oluşturmaktadır.

Soruşturmacıların mağdurların, tanıkların ve şüphelilerin ifadesini alırken disiplin soruşturmasındaki gibi değil, Cumhuriyet savcılarının aldığı şekilde yani CMK hükümlerine göre hareket etmeleri gerekmektedir. Buna göre, CMK m. 145 hükmünde belirtildiği üzere, soruşturmacıların kişileri, neden çağırdığını açıklayan bir davetiye ile çağırması ve davetiyede gelmedikleri takdirde zorla getirileceklerini belirtmesi gerekir. Soruşturmacıların şüphelilerin ifadesini alırken nelere dikkat etmesi gerektiği ise Danıştay kararında CMK m. 147 hükmü belirtilerek ifade edilmiştir.

²⁷⁸ Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.52-53; Duranoğlu, “Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda...”, s.32; Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.107-108; Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.489-490; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.1098-1099, 1260; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.42-44; Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2198; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.98-100; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.452; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.83-84.

²⁷⁹ Bir araştırmaya göre, öğretim üyelerinin ilk kez soruşturma için görevlendirilmesi halinde panik yaşadıkları, bunun üzerine soruşturmadan kaçmaya yöneldikleri ve buna bağlı olarak da stres yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma için bkz. Durdağı Akan, “Akademisyenlerin İnceleme/Soruşturma Görev Zorluklarına İlişkin Görüşleri”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.13, s.223; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.450.

Karara göre soruşturmacılar tarafından “...şüpheli veya sanığın kimliğinin saptanacağı, kendisine yüklenen suçun anlatılacağı, müdafî seçme hakkının bulunduğu ve onun hukukî yardımından yararlanabileceğinin, müdafîin ifade veya sorgusunda hazır bulunabileceğinin, müdafî seçecek durumda olmadığı ve bir müdafî yardımından faydalanmak istediği takdirde, kendisine baro tarafından bir müdafî görevlendirileceğinin, yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanunî hakkı olduğunun, şüpheden kurtulması için somut delillerin toplanmasını isteyebileceğinin ve kendisi aleyhine var olan şüphe nedenlerini ortadan kaldırmak ve lehine olan hususları ileri sürmek olanağı tanındığının, hatırlatılacağı, ayrıca ifade verenin veya sorguya çekilenin kişisel ve ekonomik durumu hakkında bilgi alınacağı, ifade ve sorgu işlemlerinin kaydında, teknik imkânlardan yararlanılacağı, ifade veya sorgunun bir tutanağa bağlanacağı, bu tutanakta da, ifade alma veya sorguya çekme işleminin yapıldığı yerin ve tarihin, ifade alma veya sorguya çekme sırasında hazır bulunan kişilerin isim ve sıfatları ile ifade veren veya sorguya çekilen kişinin açık kimliğinin, ifade almanın veya sorgunun yapılmasında yukarıdaki işlemlerin yerine getirilip getirilmediğinin, bu işlemler yerine getirilmemiş ise nedenlerinin, tutanak içeriğinin ifade veren veya sorguya çekilen ile hazır olan müdafî tarafından okunduğunun belirtileceği ve bu kişilerin imzalarının alınacağı, imzadan çekinme hâlinde ise bunun nedenlerinin...” belirtilmesi gerektiği ifade edilmiştir²⁸⁰.

Bazen de şüphelilerin çağrıya rağmen ifadeye gelmemeleri söz konusu olabilmektedir. Bu durumda da soruşturmacılar Cumhuriyet başsavcılıklarına bildirimde bulunarak zorla getirilmesini talep etmelidir. Ancak CMK m. 146 hükmünden dolayı burada ifadeyi soruşturmacı değil, Cumhuriyet başsavcılığı tarafından görevlendirilen Cumhuriyet savcısı alacaktır²⁸¹. Aynı usul CMK m. 146/7 hükmünde belirtildiği üzere şikayetçiler, tanıklar ve bilirkişiler için de geçerlidir.

²⁸⁰ D1D, T.19.01.2022, E.2022/98, K.2022/16, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

²⁸¹ “...usulüne uygun olarak tekrar edilen çağrıya mazeret bildirmeksizin uyulmaması halinde ise 5271 Sayılı Kanun'un 146. maddesi uyarınca zorla getirilmesi için gerekli usuli işlemlerin yapılması hususunda Cumhuriyet Başsavcılığına bildirimde bulunulması, bu madde hükmünün şüphelinin Cumhuriyet savcısı, hakim veya mahkeme önünde dinlenmesi halinde uygulanabileceği göz önünde bulundurularak şüphelinin ifadesinin Başsavcılıkça görevlendirilecek Cumhuriyet savcısı tarafından alınmasının sağlanması gerekmektedir...”, D1D, T.09.02.2017, E.2016/2436, K.2017/207, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

Nitekim Danıştay da bir kararında şikayetçi için bu sefer CMK m. 44 hükmünü belirterek benzer usulün uygulanmasını talep etmiştir²⁸².

Danıştay, mağdur ve şikayetçilerin hakları açısından da CMK hükümlerinin uygulanacağını ifade etmektedir. Danıştay bir kararında, “...5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun ‘Suçun mağduru ile şikâyetçinin çağırılması’ başlıklı 233. maddesinde, mağdur ile şikâyetçinin, Cumhuriyet savcısı veya mahkeme başkanı veya hâkim tarafından çağrı kâğıdı ile çağırılıp dinleneceği, aynı Kanunun ‘Mağdur ile şikâyetçinin hakları’ başlıklı 234. maddesinde de, mağdur ile şikâyetçinin, soruşturma evresinde; delillerin toplanmasını isteme, soruşturmanın gizlilik ve amacını bozmamak koşuluyla Cumhuriyet savcısından belge örneği isteme, vekili bulunmaması halinde, cinsel saldırı suçu ile alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme, 153. maddeye uygun olmak koşuluyla vekili aracılığı ile soruşturma belgelerini ve el konulan ve muhafazaya alınan eşyayı inceletme, Cumhuriyet savcısının, kovuşturmaya yer olmadığı yönündeki kararına Kanunda yazılı usule göre itiraz hakkını kullanma hakları olduğu hüküm altına alınmıştır...” ifadelerine yer vererek, şikayetçi ve mağdurların yetkilerini açıklamış ve buna bağlı olarak soruşturmacıların da nelere dikkat etmesi gerektiğini belirtmiştir²⁸³.

Soruşturmacıların, incelenen olayın uzmanlık gerektiren bir unsur içerdiğini tespit ettiklerinde bilirkişi görevlendirmesi talebinde bulunmaları zorunludur²⁸⁴. Soruşturmacılar taleplerini soruşturma başlatan makama iletecek olup, taleplerinde bilirkişiye ihtiyaç duyulan konuyu, bilirkişilerin uzmanı olması gerektiği alanı, bilirkişinin isteneceği yükseköğretim kurumunu, birimini ve bilirkişi sayısını

²⁸² “...usulüne uygun olarak tekrar edilen çağrıya mazeret belirtilmeksizin ifadeye uyulmaması halinde de 5271 Sayılı Kanun’un 44. maddesi uyarınca zorla getirilmesi için gerekli usuli işlemlerin yapılması hususunda Cumhuriyet başsavcılığına bildirimde bulunulması, bu madde hükmünün şikayetçinin Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme önünde şikayetçi olarak dinlenmesi halinde uygulanabileceği göz önünde bulundurularak şikayetçilerin istinabe yoluyla Başsavcılıkça görevlendirilecek Cumhuriyet savcısı tarafından ifadelerinin alınmasının sağlanması...”, D1D, T.23.12.2020, E.2020/1464, K.2020/1795, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

²⁸³ D1D, T.22.02.2017, E.2016/2507, K.2017/286, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

²⁸⁴ Ceza muhakemesinde bilirkişi görevlendirilebilecek haller için bkz. Handan Yokuş Sevük, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Bilirkişilik”, *İÜHF*, C.64, s.51-56, 62-72.

belirtmelidir²⁸⁵. Bilirkişiler bir, üç, beş gibi tek sayı olarak talep edilmeli, kurum dışından ve aynı kurumdan olacak şekilde²⁸⁶ ismen belirlenmeden talep edilmesine de dikkat edilmelidir. Özellikle Danıştay, bilirkişi talebinde isim belirtilmemiş olmasına rağmen bilirkişi talep edilen kurumda o alanda sadece talep edilen kadar sayıda uzman olması durumunu da ismen belirlenmiş olarak görmekte ve bu durumu da kabul etmemektedir. Daha farklı bir ifadeyle, bilirkişi görevlendirilmesi talep edilen yükseköğretim kurumunda ilgili uzmanlık alanında talep edilen bilirkişi sayısından fazla öğretim üyesi bulunması gerekmektedir²⁸⁷. Görevlendirilmesi talep edilen bilirkişilerin soruşturulan kişilerin unvanına denk veya daha üst olmasına da dikkat edilmelidir²⁸⁸.

Soruşturmacılar CMK'nın dördüncü kısmında belirtilen "Koruma Tedbirleri"ne de soruşturma esnasında başvurabileceklerdir. Arama, el koyma ve diğer soruşturma işlemlerini dosyanın aydınlanması için kullanabileceklerdir. Ancak bu işlemler kural olarak Cumhuriyet savcıları tarafından dahi doğrudan kullanılamamakta, hakim kararıyla gerçekleştirilebilmektedir. Dolayısıyla ifade almada zorla getirme durumu için aktardığımız duruma benzer şekilde, ilgili

²⁸⁵ Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.114-115; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.145.

²⁸⁶ "...aynı üniversitede görev yapan öğretim üyelerinden bilirkişi heyeti oluşturularak ortak rapor alınması gerekirken, objektifliğe aykırı olarak İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Tıp Fakültelerinde görevli üç öğretim üyesinden ayrı ayrı bilirkişi raporları temin edildiği...", D1D, T.04.03.2021, E.2021/360, K.2021/361, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

²⁸⁷ "...objektifliğe aykırı olarak soruşturmacının rapor alınacak bilirkişiyi ismen belirlediği, her ne kadar Dekanlığa yazdığı 9.3.2020 tarihli bilirkişi raporu istem yazıda sadece Üniversiteyi belirlemiş görünse de, adı geçen Üniversitede Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Anabilim Dalında tek bir öğretim üyesi bulunduğundan, yazıda ifade edilen ... Üniversitesi Tıp Fakültesi Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Anabilim Dalında görevli öğretim üyesinden bilirkişi raporu alınması isteğinin, gerçekte ismen belli bir bilirkişiyi işaret ettiği, zira bu tanıma uyan tek kişinin Öğretim Üyesi ... olduğu, ayrıca, iddialarla ilgili olarak bilirkişi heyetinden rapor alınması gerekirken tek bir öğretim üyesinden rapor alınmasının da objektifliğe uygun düşmediği...", D1D, T.08.10.2020, E.2020/1258, K.2020/1279, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2020).

²⁸⁸ "...dört şüphelinin akademik unvanı profesör olduğu halde, iki bilirkişinin akademik unvanının doçent olduğu, profesör olan şüpheli hakkında doçent olan bilirkişilerden rapor alınmasının objektif olmadığı...", D1D, T.19.06.2018, E.2018/973, K.2018/1060, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 18.12.2022); "...şüphelinin akademik unvanına denk ve üstü olacak şekilde usulüne uygun olarak saptanan en az üç öğretim üyesinden oluşturulacak bilirkişi heyetinden belirtilen hususları aydınlatan rapor alınmak suretiyle yapılacak soruşturma üzerine yeniden düzenlenecek fezleke dikkate alınarak Yetkili Kurulca yeni bir karar verilmesi...", D1D, T.29.12.2016, E.2016/2607, K.2016/2566, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.12.2022).

başsavcılık aracılığıyla hakimden talepte bulunulacak ve hakim kararı üzerine Cumhuriyet savcılarının aracılığıyla işlemler gerçekleştirilecektir²⁸⁹.

3.4.1.4. Soruşturma Süresi ve Zamanaşımı

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde süreye ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediğini belirtmiştik. Dolayısıyla yine ilk önce 4483 sayılı Kanuna bakılması gerekmektedir. 4483 sayılı Kanun ise ön inceleme için suçun öğrenilmesinden itibaren 30 gün, zorunlu hallerde bir defaya mahsus artırılacak şekilde 15 gün ek süre öngörmüştür. Ancak yukarıda, ön inceleme bölümünde aktardığımız Danıştay kararında da belirtildiği üzere, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmündeki soruşturma ile 4483 sayılı Kanundaki soruşturma birbirinin alternatifi değildir. 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmündeki soruşturma daha nitelikli ve kapsamlı olduğundan süre yönünden de daha uzun sürmesi mümkündür. Uygulamada ise m. 53/A hükmünün birinci fıkrasının (1) hükmünde ifade edilen “görevlendirme yazısının tebliğ tarihinden itibaren iki ay”lık süreye göre hareket edildiği belirtilmektedir. Fakat bu süre esasen disiplin soruşturmaları için öngörülmüştür. Ceza soruşturmalarının disiplin soruşturmalarına göre de daha kapsamlı olduğunu bu yüzden daha uzun sürme ihtimalinin olduğunu tekrardan belirtmek gerekir. Fakat her halükarda soruşturmaların birinci bölümde belirttiğimiz üzere hızlı ve titiz bir şekilde gerçekleştirilmesi

²⁸⁹ Bu konudaki bir kararda, “...soruşturmada ... Manisa 2.Sulh Ceza Mahkemesi'nin ... Sayılı kararıyla, şüphelinin ... adresinde, eklentilerinde, aracında, işyerindeki odasında ve şüphelinin üzerinde arama yapılmasına karar verildiği, Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı aracılığıyla kolluk kuvvetlerince evinde yapılan aramada, suç unsuruna rastlanmadığı, şüpheliye ait ... marka cep telefonu ile cep telefonuna takılı simkartın incelenmek üzere el konulduğuna ilişkin 24.2.2020 tarihli tutanak düzenlendiği, bu cep telefonu ile simkart üzerinde imaj alma ve Export verilerinin incelenmesiyle ilgili 26.6.2020 tarihli raporun düzenlendiği, bu raporda, ses kayıtları ve dosyalarda soruşturma konusu iddialar ile ilgili olabilecek herhangi bir içerik tespit edilemediği...” ifade edilmiştir. Belirttiğimiz üzere, soruşturma üniversite tarafından yapılmasına rağmen başsavcılık aracılığıyla soruşturma işlemleri gerçekleştirilmiştir. Karar için bkz. D1D, T.23.06.2021, E.2021/1015, K.2021/1004, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022); Aynı doğrultuda, “...31.12.2018 tarihinde şüpheli .’un odasına giriş çıkışları gösteren kamera kayıtlarının elde edilmesi, daha sonra bu soruşturmanın Cumhuriyet Başsavcılıklarınca yürütülen ceza soruşturmalarıyla eşdeğer nitelikte olduğu, soruşturmacının delil toplamak için geniş yetkilere sahip bulunduğu, Cumhuriyet Başsavcılıklarının talep ettiği her türlü bilgi ve belgenin, delilin soruşturmacılara da verilmesi gerektiği hususları hatırlatılarak Afyonkarahisar Cumhuriyet Başsavcılığı kanalıyla şüpheli . , ile tanık .’ın 30.12.2018 ile 8.1.2019 tarihleri arasındaki telefon görüşmelerinin/mesaj kayıtlarının ilgili GSM operatörlerinden temin edilmesi ... gerektiği sonucuna ulaşılmıştır...”, D1D, T.14.10.2021, E.2021/1365, K.2021/1454, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2022).

zorunludur²⁹⁰. Bu durum, makul sürede yargılanma hakkının ve hukuk devleti olmanın bir gereğidir²⁹¹. Ayrıca soruşturmacıların hiçbir işlem yapmadan gereksiz yere ceza soruşturmasını uzatmaları haklarında cezai sorumluluğun oluşmasına neden olmaktadır²⁹².

Soruşturmaların zamanında başlatılmaması bazen suçun zamanaşımına uğramasına neden olabilmektedir²⁹³. Suçun zamanaşımı süreleri TCK m. 66 hükmünde “dava zamanaşımı” başlığı altında, dava zamanaşımı süresinin durmasına veya kesilmesine²⁹⁴ neden olan işlemler de TCK m. 67 hükmünde düzenlenmiştir. Danıştayın önüne gelen bir olayda görevi kötüye kullanmak suçu için zamanaşımı gerçekleştiği gerekçesiyle “kovuşturmaya yer olmadığı kararı” verilmiştir. Ancak Danıştay, “...suçun tabi olduğu dava zamanaşımı süresinin de Türk Ceza Kanununun 66 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca 8 yıl olduğu, aynı Kanunun 67 nci maddesinin birinci fıkrasında ise, soruşturma ve kovuşturma yapılmasının, izin veya karar alınması veya diğer mercide çözülmesi gereken bir meselenin sonucuna bağlı bulunduğu hallerde; izin veya kararın alınmasına veya meselenin çözümüne veya kanun gereğince hakkında kaçak olduğu hususunda karar verilmiş olan suç faili hakkında bu karar kaldırılincaya kadar dava zamanaşımının duracağına hükme bağlandığı, buna göre, söz konusu şikayetin 4.8.2009 tarihinde yapıldığı,

²⁹⁰ Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.132; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.49-50; Duranoğlu, “Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda...”, s.33; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.234, 238; Bozkurt, “**Yargı Kararları Işığında Yükseköğretimde Öğretim Elemanlarının Disiplin ve Ceza Soruşturmaları**”, s.115.

²⁹¹ Uygulamada hatalı olarak çok uzun süren soruşturmalar olabilmektedir. 11 yıl süren soruşturma kararı için bkz. D1D, T.03.06.2020, E.2020/465, K.2020/462, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 01.12.2022).

²⁹² “...soruşturmanın hukuken kabul edilebilir nedenler olmaksızın makul bir süre geçtikten ve suçların zamanaşımı tehdidi altına girmesinden sonra tamamlanmasında ihmali davranışları bulunan şüphelinin, üstüne atılı suçu işlediğini doğrulayacak ve hakkında kamu davasının açılmasını gerektirecek yeterli kanıtın dosyada mevcut olduğu anlaşıldığından, ... lüzum-u muhakeme kararının onanmasına, eylemine uyan Türk Ceza Kanununun 257 nci maddesi uyarınca yargılanmasına...”, D1D, T.04.03.2009, E.2009/56, K.2009/409, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 01.12.2022).

²⁹³ “...suçun tabi olduğu dava zamanaşımı süresinin de Türk Ceza Kanununun 66. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca 8 yıl olduğu, atılı suçun işlendiği 2009 yılından bu güne kadar 8 yıldan fazla süre geçtiği, bu nedenle atılı suçun zamanaşımına uğradığı anlaşıldığından, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca oluşturulan Yetkili Kurulun ... men-i muhakeme kararının bozulmasına, atılı suç nedeniyle ..., ... ve ... hakkında kovuşturmaya yer olmadığına...”, D1D, T.17.03.2021, E.2021/398, K.2021/442, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 01.12.2022).

²⁹⁴ TCK m. 67/3 hükmünde zamanaşımı kesilmesi açıklanmıştır. Hükme göre, “Dava zamanaşımı kesildiğinde, zamanaşımı süresi yeniden işlemeye başlar.”

Yükseköğretim Kurulu Başkanınca 8.4.2009 tarihinde başlatılan inceleme kapsamına dahil edildiği, Yükseköğretim Kurulu Başkanının 14.4.2010 tarihli onayı ile de söz konusu iddia ile ilgili ceza soruşturması başlatıldığı, söz konusu suçla ilgili dava zamanaşımının bu soruşturmanın tamamlanıp Yükseköğretim Kurulu üyelerinden teşkil eden üç kişilik kurulca şüpheliler hakkında karar verilene kadar geçen süre zarfında, yani 4.8.2009-1.10.2018 tarihleri arasında durduğu, somut olayda 8 yıllık dava zamanaşımı süresinin dolmadığı”nı belirtmiştir²⁹⁵. Görüleceği üzere 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde yapılan soruşturma sonucu hakkında bir karar alınması öngörüldüğünden soruşturmanın başlatılması, dava zamanaşımı süresini durduran bir sebeptir. Dolayısıyla soruşturma başlatılıp hakkında karar alınmadığı müddetçe ceza dava zamanaşımı süresi işlemeyecektir²⁹⁶.

3.4.1.5. Soruşturma Dosyasının Hazırlanışı

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde soruşturma dosyasının nasıl hazırlanacağı, soruşturmacıların kanaatlerini belirtip belirtmeyecekleri gibi hususlar düzenlenmemiştir. Dolayısıyla eksik kalan bu husus 4483 sayılı Kanunun m. 6 hükmü ile kapatılmaya çalışılmaktadır. 4483 sayılı Kanunun m. 6/1 hükmünde soruşturmacıların “*hakkında inceleme yapılan memur veya diğer kamu görevlisinin ifadesini de almak suretiyle yetkileri dahilinde bulunan gerekli bilgi ve belgeleri toplayıp, görüşlerini içeren bir rapor düzenleyerek durumu izin vermeye yetkili mercie*” sunacağı belirtilmiştir. Ardından madde hükmünde, “*Ön inceleme birden çok kişi tarafından yapılmışsa, farklı görüşler raporda gerekçeleriyle ayrı ayrı*” belirtilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, Yükseköğretim Denetleme Kurulu Teşkilât, Görev ve Çalışma Usulleri Yönetmeliğinin m. 28 hükmünde fezlekede bulunması gereken unsurlar açıklanmıştır²⁹⁷. Madde hükmüne göre, “*Düzenlenecek fezlekede soruşturmanın Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından verilen onay veya ihbar veya şikayet üzerine yahut denetleme sırasında ortaya çıkarılan konulardan*

²⁹⁵ D1D, T.12.03.2019, E.2019/362, K.2019/376, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2019).

²⁹⁶ Duman, *Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması*, s.133; Mesci, “*Yükseköğretim Kurumları ve Üst Kuruluşlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Yargılanmaları Öncesi Soruşturmaları*”, s.181.

²⁹⁷ Yönetmelikte fezleke ve rapor olacak şekilde ikili bir ayırım yapılmışsa da uygulamada fezleke tabiri kullanılmaktadır, bkz. Ülker (Ed.), *Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması*, s.161; Duman, *Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması*, s.118.

ötürü alınan onayla yapıldığı belirtilir. İnceleme ve soruşturmaya başlandığı tarih gösterilir. Sanığın sıfatı ve kimliği, suç konuları, inceleme ve soruşturmanın safhaları ve deliller, sanığın savunması özetlenir. Her suç maddesi ayrı ayrı tahlil edilerek delillere göre suçun sabit olup olmadığı tartışılır. Sonunda elde edilen delillere göre sanığın yargılanmasının gerekip gerekmediği, gerekiyorsa uygulanacak kanun maddesi veya maddeleri belirtilir. Delil mahiyetindeki ekler, düzenlenecek dizi pusulası ile birlikte fezlekenin aslına bağlanır.”

Danıştay bir kararında, “...2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 53. maddesinin ceza soruşturması usulünü düzenleyen (c) bendine göre soruşturma emri verilerek görevlendirilen soruşturmacının, fezleke hazırlama aşamasında öncelikle suç konusu eylemleri belirlemesi, şüphelileri isim ve unvanlarıyla belirlemesi, bu bağlamda şüphelilerin, şikayetçilerin ve varsa tanıkların ifadelerini alması, olayla ilgili tüm delilleri toplamak suretiyle şikayet konusu eylemi aydınlığa kavuşturması, şüphelilerin eylemlerini değerlendirerek bu eylemlerin herhangi bir suç teşkil edip etmediğini ortaya koyması, elde ettiği tüm delillere göre bir değerlendirme yapması, suçlarla kişilerin illiyet bağlarını irdelemek suretiyle hazırlayacağı fezleke ile gerekçesini belirtmek suretiyle ulaştığı kanaate göre şüphelilerin men-i muhakemeleri veya lüzum-u muhakemeleri şeklinde öneri getirmesi, yetkili kurulun da iddia konusu suçların şüphelilerle illiyet bağıını irdelemek suretiyle bir karar vermesi...” gerektiğini belirtmiştir ²⁹⁸.

Anılan mevzuat hükümleri ve Danıştay kararı birlikte değerlendirildiğinde, soruşturmacıların gerçekleştirdikleri her soruşturma işlemini tüm detaylarıyla dosyada belirtmek zorunda olduğu sonucuna ulaşmaktayız. Örneğin bilirkişiye başvurulmuşsa bilirkişi raporu ve bilirkişilerin kimlikleri ile unvanları, suçun tarihi, soruşturma başlangıç ve bitiş tarihleri, alınan şüpheli, şikayetçi ve tanık ifadelerinin tamamı, şüphelilerin, tanıkların ve şikayetçilerin kimlik bilgileri ile unvanları ve diğer başvuru tüm soruşturma işlemleri dosyada teker teker ayrıntılarıyla yer almalıdır. Fezlekede yüklenen suçu oluşturan olaylar, mevcut delillerle ilişkilendirilerek açıklanmalıdır ve fezlekede şüphelinin sadece aleyhine olan hususlar değil, lehine olan

²⁹⁸ D1D, T.19.01.2021, E.2021/104, K.2021/8, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 01.12.2022).

hususlar da ileri sürülmelidir²⁹⁹. Belirtelim ki, soruşturmacıların fezleke hazırlaması zorunlu olup, tüm delilleri değerlendirip ulaştıkları kanaatlerini gerekçelendirerek ifade etmeleri gerekmektedir³⁰⁰. Danıştay da kararlarında soruşturmacıların kanaat belirtmesini mutlaka aramakta ve kanaatlerini “lüzum-u muhakeme” veya “men-i muhakeme” şeklinde ifade etmeleri gerektiğini vurgulamaktadır³⁰¹. Dolayısıyla soruşturmacıların dosya hakkında karar verme hakları olmasa da kanaatlerini açıklamaları zorunlu tutulmuştur³⁰². Birden fazla soruşturmacının görevlendirildiği durumlarda ise soruşturmacılar arasında kanaat birliği sağlanamamışsa karşı görüşlere de yer verilerek fezleke hazırlanmalıdır. İlave olarak, şüphelilerin birden fazla olması halinde her bir şüpheli için ayrı ayrı “lüzum-u muhakeme” veya “men-i muhakeme” yolunda kanaat belirtilmesi gerekmektedir³⁰³. Ayrıca uygulamada hatalı olarak “lüzum-u muhakeme” veya “men-i muhakeme” kararı yerine disiplin cezası önerildiği de ifade edilmektedir³⁰⁴. Ancak disiplin soruşturması ile ceza soruşturması ayrı olup ceza soruşturmasında disiplin cezası önerisinde bulunmak mümkün olamamaktadır. İfade etmiş olduğumuz hususlara dikkat edilerek hazırlanan fezleke, soruşturma emri veren makama teslim edilir³⁰⁵. Böylece soruşturma aşaması tamamlanmış olur.

²⁹⁹ Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.119; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1364; Duranoğlu, “Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda...”, s.33; Gürgen, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda...”, s.158-159.

³⁰⁰ Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.452.

³⁰¹ “...raporun kanaat ve sonuç kısmında da ‘...ortada ceza veya disiplin sorumluluğunu gerektiren hukuka aykırı bir fiil bulunmadığı anlaşılarak şikayet hakkında takipsizlik kararı verilmesi gerektiği kanaati oluşmuştur.’ denilmek suretiyle men-i muhakeme ya da lüzum-u muhakeme yolunda bir öneri getirilmediği...”, D1D, T.19.01.2021, E.2021/104, K.2021/8, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 01.12.2022); “...usulüne uygun fezleke düzenlenerek şüpheli hakkında men-i muhakeme lüzum-u muhakeme yolunda kanaat belirten öneri getirilmesi...”, D1D, T.18.05.2021, E.2021/731, K.2021/724, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 01.12.2022); Gürgen, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda...”, s.159.

³⁰² Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.51-52; Gürgen, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda...”, s.160.

³⁰³ “...Bu bağlamda, şüpheli sıfatıyla ifadelerine başvuru ve isnat edilen suçla illiyet bağı görülen Disiplin Kurulu Üyelerinin ismen ve görev unvanları açıkça belirtilerek ismen belli her bir şüpheli yönünden hakkında men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme önerilmesi suretiyle yeniden düzenlenecek fezleke üzerine Yetkili Kurulun ismen ve görev unvanlarıyla belli şüpheliler hakkında men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme yönünde karar vermesi gerektiği anlaşılmıştır...”, D1D, T.31.03.2021, E.2021/548, K.2021/495, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 01.12.2022).

³⁰⁴ Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.200.

³⁰⁵ Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.104; Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.119.

Son olarak belirtelim ki, 4483 sayılı Kanundan farklı olarak soruşturmacılar suçun manevi unsuru³⁰⁶ hakkında da yorum yapması gerekecektir³⁰⁷. Örneğin soruşturmacılar, suçun taksirle yaralama suçunu teşkil edip etmediğini tespit etmek zorundadır. Çünkü taksirle yaralama suçu şikayete bağlı bir suç olup geçerli bir şikayet olmadığı takdirde soruşturulması mümkün olmayacaktır. Bu durum da 4483 sayılı Kanun ile 2547 sayılı Kanunun sahip olduğu soruşturma sisteminin farklılığından kaynaklanmaktadır. Suçun manevi unsuru hakkında ceza hukukunu bilmeyen kişiler tarafından değerlendirme yapılmasının ceza soruşturmasının akıbetini de etkileyen bir duruma sebebiyet verdiği için tehlikeli olduğu kanaatindeyiz.

3.4.2. Görevden Uzaklaştırma

Haklarında soruşturma yürütülen kişilerin görev başında kalmasının soruşturmanın sağlıklı bir şekilde ilerlemesine mani olacağı düşünüldüğü takdirde görevden uzaklaştırma tedbirine başvurulabilir. Nitekim 2547 sayılı Kanunun m. 53/B hükmünde, görevden uzaklaştırma tedbirinin hem disiplin soruşturmaları için hem de ceza soruşturmaları için uygulanabileceği öngörülmüştür³⁰⁸. Madde 53/B-1 hükmünün ilk cümlesine göre, “*Görevden uzaklaştırma, Devlet veya vakıf yükseköğretim kurumlarında yürütülen kamu hizmetinin gerektirdiği hallerde, görevi başında kalmasında sakınca görülen üst kuruluşlar ile yükseköğretim kurumu yöneticileri, öğretim elemanları, memurlar ve diğer personel hakkında alınan ihtiyati bir tedbirdir.*” Görevden uzaklaştırmaya yetkili kılınanlar ise, “*Yükseköğretim Üst Kuruluş Başkanları ile Devlet yükseköğretim kurumlarında atamaya yetkili amirler, vakıf yükseköğretim kurumlarında rektörler ve bağımsız vakıf meslek yüksekokullarında müdürler*” olarak ifade edilmiştir (m. 53/B-2). Dolayısıyla

³⁰⁶ Suçun manevi unsuru, “fiil ile fail arasındaki psikolojik bağ” olarak tanımlanmakta, manevi unsur kapsamındaki kavramlar olarak kast ve taksir gösterilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Centel, Zafer ve Çakmut, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s.356 vd.; Demirbaş, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s.291 vd.; İzzet Özgenç, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin, Ankara 2022, s.231 vd.; Mahmut Koca ve İlhan Üzülmöz, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin, Ankara 2022, s.146 vd.

³⁰⁷ Ülker, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun...”, s.2199; 4483 sayılı Kanuna göre gerçekleştirilen ön inceleme soruşturmalarında suçun manevi unsuru hakkında yorum yapılmadan, fiilin sadece suç olup olmadığına bakılmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.179.

³⁰⁸ 2547 sayılı Kanunun m. 53/B hükmü çalışma konumuz hakkında Yükseköğretim Denetleme Kurulu Teşkilât, Görev ve Çalışma Usulleri Yönetmeliğine nazaran daha yeni tarihli ve ayrıntılı bir düzenleme içermekte olduğundan çalışmamızda bu yönetmeliğe değinilmemiştir.

görevden uzaklaştırma kararı soruşturmacılar tarafından değil, kanunda belirtilen kişiler tarafından kullanılacaktır. Kanunda belirtilen bu kişiler soruşturmayı bizzat yürüttüklerinde görevden uzaklaştırma kararını da re'sen alabilecektir. Buna karşılık soruşturmayı yürüten kişiler görevden uzaklaştırma kararını alabilecek kişilerden değilse bunun için yetkili amire teklifte bulunmaları gerekmektedir³⁰⁹. Ayrıca, “*Rektörlerin, bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürlerinin ve dekanların görevden uzaklaştırılması kararı disiplin amirinin teklifi üzerine Yükseköğretim Genel Kurulu tarafından verilir. Görevden uzaklaştırma kararları atamaya yetkili amirlere bildirilir*” (m. 53/B-3).

Görevden uzaklaştırma tedbirinin süresi ve uzatılmasına ilişkin m. 53/B-1 hükmünde, “*Görevden uzaklaştırma tedbiri, ... ceza soruşturmasının herhangi bir safhasında üç ay süreyle alınabilir. ... Bu sürenin bitiminde tedbir kararının alınmasına ilişkin sebeplerin devam etmesi halinde tedbir her defasında üç ay uzatılabilir.*” ifadesine yer verilmiştir. Ayrıca, görevden uzaklaştırma tedbirinin alınması üzerine soruşturmanın on işgünü içerisinde başlatılması gerektiği de m. 53/B-4 hükmünde belirtilmiştir. Görevden uzaklaştırma tedbirinin süresi dolduğu ve tekrar uzatılmadığı zaman ise uzaklaştırılan kişi veya kişilerin göreve iadesinin hemen gerçekleştirilmesi gerekmektedir (m. 53/B-9). Ayrıca, “*Kişinin görevi başında kalmasının, soruşturmanın devamına engel olmadığı hallerde görevden uzaklaştırma tedbiri süresi dolmadan da kaldırılabilir*” (m. 53/B-10). Keza görevden uzaklaştırma kararının idari bir işlem olması nedeniyle, uzaklaştırılan kişinin idari yargıda açacağı iptal davası ile de görevden uzaklaştırma kararının kaldırılması mümkündür³¹⁰.

Son olarak, “*Görevden uzaklaştırma işleminden sonra süresi içinde soruşturmaya başlamayan, görevden uzaklaştırma tedbirinin kaldırılmasının zorunlu olduğu durumlarda bu tedbiri kaldırmayan veya görevden uzaklaştırma işlemini keyfi olarak veya garaz ya da kini dolayısı ile yaptığı, yaptırılan soruşturma sonunda anlaşılan yetkililer, hukuki, mali ve cezai sorumluluğa tabidirler*” (m. 53/B-5).

³⁰⁹ Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.48; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.452.

³¹⁰ Ülker (Ed.), *Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması*, s.241.

3.4.3. Son Soruşturma İçin Karar Aşaması

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde son soruşturma aşaması ile kastedilenin ceza mahkemelerinde gerçekleştirilecek olan dava aşaması olduğunu belirtmiştik. Son soruşturma aşamasına geçilmesi için ise m. 53/c hükmüne göre, birazdan aktaracağımız karar kurullarınca ilk soruşturma sonucunda hazırlanan fezleke incelenecek ve şüpheliler hakkında karar alınması gerekecektir. Bu kararların neler olduğu, nasıl alınması gerektiği gibi hususları bu konu başlığımızda açıklamaya çalışacağız.

3.4.3.1. Son Soruşturma Kararını Alacak Kurullar

2547 sayılı Kanunun m. 53/c-2 hükmünde, “*Son soruşturmanın açılıp açılmamasına; a) Yükseköğretim Kurulu Başkan ve üyeleri ile Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında Danıştayın 2 nci Dairesi, b) Devlet ve vakıf yükseköğretim kurumu rektörleri, rektör yardımcıları ile üst kuruluş genel sekreterleri hakkında, Yükseköğretim Kurulu üyelerinden teşkil edilecek üç kişilik kurul*³¹¹, c) Üniversite, fakülte, enstitü ve yüksekokul yönetim kurulu üyeleri, fakülte dekanları ve dekan yardımcıları, enstitü ve yüksekokul müdürleri ve yardımcıkları ile üniversite genel sekreterleri hakkında, rektörün başkanlığında rektörce görevlendirilen rektör yardımcılarından oluşacak üç kişilik kurul, d) Öğretim elemanları, fakülte, enstitü ve yüksekokul sekreterleri hakkında üniversite yönetim kurulu üyeleri arasından oluşturulacak üç kişilik kurul, e) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlar hakkında, mahal itibariyle yetkili il idare kurulu”nun karar vereceği belirtilmiştir. Hemen belirtelim ki, kanun maddesindeki “Danıştay 2’nci Dairesi” ifadesini 5183 sayılı Kanundan dolayı Danıştay 1. Dairesi olarak anlamak gerekir. Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise DMK’ya tabi memurlar için *mahal itibariyle yetkili* il idare kurulunun yetkili kılınmış olmasıdır. Yükseköğretim kurumlarının bazı birimleri başka şehirlerin sınırları içinde olabilmektedir. Bu durumda DMK’ya tabi personel hakkında yükseköğretim

³¹¹ ÜAK başkanı ile ÜAK genel sekreteri hakkında da YÖK tarafından oluşturulacak üç kişilik kurulca karar verileceği belirtilmektedir, bkz. Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.54.

kurumunun bulunduğu il idare kurulu değil, görev yapmakta olduğu birimin il idare kurulu karar verecektir³¹².

Doktrinde, yukarıda aktardığımız, m. 53/c-2 hükmünün (e) alt bendinde belirtilen “657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlar hakkında, mahal itibariyle yetkili il idare kurulu”nun karar vermekte olması eleştirilmektedir. Madde hükmünde, Danıştay 1. Dairesi dışındaki diğer tüm karar kurulları YÖK veya yükseköğretim kurumlarının içinden oluşturulmaktadır. Ancak 657 sayılı DMK’ya tabi memurlar hakkında mensubu oldukları yükseköğretim kurumlarından tamamen bağımsız olan il idare kurullarınca karar alınmaktadır. İl idare kurulları, 10 Haziran 1949 tarih ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu m. 57 hükmüne göre, “*valinin başkanlığı altında hukuk işleri müdürü, defterdar, milli eğitim, bayındırlık, sağlık ve sosyal yardım, tarım ve veteriner müdürlerinden teşekkül eder.*” Görüleceği üzere il idare kurullarında yükseköğretim personellerinden herhangi bir kişi bulunmamaktadır. Ayrıca idari personel arasında yer alan birim sekreterleri hakkında dahi yükseköğretim kurumları içinden belirlenen kurullar yetkili kılınmışken 657 sayılı DMK’ya tabi diğer personel hakkında il idare kurullarının yetkili olması doktrinde isabetli bulunmamaktadır³¹³. Bu durumun aynı statüdeki personeller arasında eşitlik ilkesini zedeleyen bir uygulama olduğu, yükseköğretim kurumlarının özerkliğini hiçe sayan bir sistem olduğu da belirtilmektedir³¹⁴.

İdari personeller hakkında kanun sistematığına uygun bir şekilde hem hiyerarşi gözetilerek hem de çalışılan birim dikkate alınarak sekreterler ile disiplin amirlerinin de yer aldığı karar kurullarının oluşturulmasının daha isabetli olacağı kanaatindeyiz.

3.4.3.2. Karar Kurullarının Oluşumu ve Oy Nisabı

2547 sayılı Kanunun m. 53/c-2 hükmünün (f) alt bendinde, “*Yükseköğretim Kurulu ile üniversite yönetim kurullarınca oluşturulacak kurullarda görevlendirilecek asıl ve yedek üyeler bir yıl için seçilirler. Süresi sona erenlerin tekrar seçilmeleri*

³¹² Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.122; Salihoğlu ve Demirkol, **Teori ve Uygulamada 4483 Sayılı Kanun...**, s.19.

³¹³ Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturması Usulü”, s.58; Gelir, **Üniversite Soruşturma Rehberi**, s.26.

³¹⁴ Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.174.

mümkündür.” ifadesine yer verilerek kurulların asıl ve yedek üyelerden oluştuğu, üyelik sürelerinin bir yıl olduğu ve üyelerin tekrar seçilme imkanı olduğu belirtilmiştir³¹⁵. 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-3 hükmünde ise kurulların üye tamsayısı ile toplanması gerektiği belirtilmiştir. Hükme göre, karar kurulunda eksik üyeyle karar alınması mümkün olmayıp katılması mümkün olmayan üye yerine yedek üyenin karar alması gerekmektedir. Ayrıca soruşturmayı yürüten kişilerin son soruşturma açılıp açılmamasına dair karar alması da mümkün değildir. Dolayısıyla kurulda soruşturmacı veya soruşturmacıların üyeliği söz konusuysa bu kişiler karar kurulunda yer alamayacak, yedek üyelerce karar alınacaktır³¹⁶.

Oyların, daha doğru ifadeyle kararların nasıl verileceği ise m. 53/c-3 hükmü uyarınca 2547 sayılı Kanunun “Oylama” başlıklı m. 61 hükmüne göre belirlenmektedir. Hükme göre, her üyenin mutlaka karar vermesi zorunludur, çekimser kalınması söz konusu değildir (m. 61/1). Kararlar ise salt çoğunluk ile alınmalıdır (m. 61/3). Fakat kararların ne kadar süre içerisinde alınacağı yasada belirtilmemiştir³¹⁷. Oysa yukarıda da belirttiğimiz üzere, soruşturmaların sürüncemede bırakılmasının cezai sorumluluğu olduğu unutulmamalı ve soruşturma dosyası hakkında mutlaka bir karar verilmelidir³¹⁸.

3.4.3.3. Karar Kurullarının Alabileceği Kararlar

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde karar kurullarının son soruşturma açılıp açılmamasına karar verecekleri ifade edilmekteyse de açıkça karar kurullarının ne karar alacağı belirtilmemiştir. 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-4 hükmünde itiraz

³¹⁵ Karar kurullarının ceza soruşturması yapılıp veya yapılmaması oluşturulmuş olması gerekirken uygulamada hatalı olarak, karar kurullarının ceza soruşturmasına başlanınca belirlendiği ifade edilmektedir, bkz. Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.121.

³¹⁶ Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1366; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.203, 205; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.454-455; Gürgen, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda...”, s.161; “...Yetkili Kurul tarafından ... men-i muhakeme kararının verildiği, bu Kurula objektifliğe aykırı olarak soruşturmacıları tayin eden Tıp Fakültesi Dekanının da dahil edildiği, ... soruşturma emrinin Tıp Fakültesi Dekanı tarafından verilmesi durumunda, bu Dekanın Yetkili Kurulda yer almaması gerektiği anlaşılmıştır...”, DİD, T.16.03.2022, E.2022/367, K.2022/308, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2022).

³¹⁷ Bu konuda yasada boşluk olduğu yönünde bkz. Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.61; Duranoğlu, “Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda...”, s.33-34.

³¹⁸ Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.54.

aşamasında hangi kararların inceleneceği ifade edilirken karar kurullarının “lüzum-u muhakeme” ve “men-i muhakeme” kararı verebilecekleri anlaşılmaktadır. Danıştay da aşağıda değindiğimiz kararlarında, karar kurullarının sadece “lüzum-u muhakeme” ve “men-i muhakeme” yolunda karar alması gerektiğini belirtmektedir³¹⁹. Ancak uygulamada “men-i muhakeme” ve “lüzum-u muhakeme” haricinde de kararlar verilebilmektedir. Nitekim Danıştayın kendisi de bu iki karar haricinde kararlar da almaktadır. Biz de karar kurullarının “men-i muhakeme” ve “lüzum-u muhakeme” haricinde verebilecekleri kararları da belirterek bu kararların hangi hallerde verilmesi gerektiğini açıklamaya çalışacağız.

Karar türlerini açıklamadan önce ifade edelim ki, tüm karar türlerinde karar kurulları soruşturmacıların fezlekedede belirtmiş olduğu kanaatlere bağlı değildir. Karar kurulları verecekleri tüm kararlarda karar gerekçelerini belirtmek zorundadırlar. Kurulda oybirliği sağlanamadığı durumlarda da karşı görüşlere yer verilerek kararın alınması gerekmektedir³²⁰. Ayrıca kararlar kesin ve açık ifadeler kullanılarak alınmalıdır. “Takdiri mahkemece belirlenmek üzere” veya “kanaatimizce” gibi ifadeler yer verilmemelidir³²¹. Soruşturmanın ceza soruşturması olmasından dolayı, karar kurulu tarafından disiplin soruşturmasına yönelik karar alınması veya disiplin cezası verilmesi de söz konusu olamamaktadır. Karar kurullarınca alınan kararlar sadece Danıştay tarafından incelemeye tabi tutulabilmektedir. Dolayısıyla başka bir makam tarafından -örneğin rektörlük- karar kurulunun aldığı kararın geçersiz sayılması veya geri alınması mümkün değildir. Bu yüzden yetkisiz karar kurullarınca

³¹⁹ Danıştayla aynı yönde bkz. Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.201; Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.506; Duranoğlu, “Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda...”, s.34.

³²⁰ Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.458; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.64; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.167-168.

³²¹ “...Rektörlükçe oluşturulan Yetkili Kurulun ... tarih ve ... sayılı kararında ise, ‘...Şüphelilerden B.Ç.’nin ceza teklifinde bulunulmasına yer olmadığı; Şüpheli Y.K.’ın iş akdi ile çalıştığı, ... hakkında adli mercilere suç duyurusunda bulunulması gerektiği kanaati hasıl olmuştur. Doç.Dr. H.K.’ın hakkında lüzum-u muhakemesinin teklifine, ayrıca şüpheli C.A.’ın hakkında lüzum-u muhakemesinin teklifine; durumun Rektörlük Makamına arzına oy birliğiyle karar verilmiştir.’ denilmek suretiyle şüpheliler hakkında kesinlik arz etmeyen, kanaat ve teklif mahiyetindeki söz konusu kararının verildiği görülmüştür ... Bu durumda, Yetkili Kurul tarafından şüpheliler hakkında teklif veya kanaat niteliği taşımayan, soruşturmayı sonuçlandıran kesin bir karar verilmesi gerektiği anlaşılmıştır...”, D1D, T.24.05.2017, E.2017/802, K.2017/987, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022). Aynı yönde bkz. D1D, T.09.12.2020, E.2020/1468, K.2020/1588, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2021).

karar alınsa dahi bu kararın hukuk dünyasından silinebilmesi için mutlaka Danıştaya itiraz başvurusunda bulunulması gerekmektedir. Aksi takdirde yetkisiz karar kurulu tarafından alınan kararlar hukuk dünyasında bulunmaya ve sonuç doğurmaya devam etmektedir³²². Karar kurulu üyeleri delil karartma, delil uydurma gibi suç işleme kasıtları bulunmadıkça kararlarında belirttikleri kanaatlerinden dolayı da sorumlu tutulmamaktadırlar³²³.

3.4.3.3.1. Lüzum-u Muhakeme Kararı

Düzenlenen fezlekedeki bilgiler, belgeler ve deliller suçun işlendiği hususunda yeterli şüpheyi³²⁴ oluşturduğu takdirde kurul tarafından “lüzum-u muhakeme kararı” verilmesi gerekmektedir. Lüzum-u muhakeme kararı, Cumhuriyet savcılarının hazırladığı iddianame niteliğindedir. Bundan dolayı lüzum-u muhakeme kararlarında CMK m. 170/3 hükmünde belirtilen iddianamede mevcut olması gereken unsurların³²⁵ uygun düştüğü ölçüde bulunması gerekmektedir. Şüphelinin aleyhine ve lehine olan tüm hususlar belirtilip isnat edilen suç mevcut delillerle ilişkilendirilerek

³²² “...Yetkili Kurulun ... tarihli kararıyla, hakkınızda lüzum-u muhakeme kararı verildiği bildirilmişse de, lüzum-u muhakeme/men-i muhakeme kararının Ankara Valiliği İl İdare Kurulu tarafından verilmesi gerekirken sehven Yetkili Kurul tarafından alındığı, bu nedenle soruşturma dosyasının ve fezlekenin nihai karar vermek üzere Ankara Valiliği İl İdare Kuruluna gönderildiği yolunda bildirim yapıldığı... Ankara Valiliği İl İdare Kurulunun ... tarih ve ... sayılı kararıyla da aynı suçlarla ilgili olarak aynı şüpheliler hakkında men-i muhakeme kararı verildiği görülmüştür. Böylece aynı suçlar nedeniyle aynı şüpheliler hakkında önce yetkisiz Kurul tarafından, daha sonra yetkili İl İdare Kurulu tarafından karar alınmasına neden olunduğu, karar tarihleri dikkate alındığında, ilk kararın yetkisiz Kurulca, mükerrer nitelikteki ikinci kararın ise yetkili İl İdare Kurulunca verildiğinin görüldüğü, ancak **her iki kararın da hukuken ayakta olduğu, Rektörlükçe oluşturulan Kurulun ... tarihli kararının idari bir işlem olmadığı, bu nedenle de sehven karar verildiği belirtilerek idari bir işlem veya kararla geri alınamayacağı ve hukuken geçersiz sayılamayacağı, 2547 sayılı Kanunun 53/c maddesi gereğince yetkisiz Kurulun ... tarihli kararının sadece Dairemiz tarafından ve ancak şüphelilerin itiraz etmeleri halinde incelenerek bozulabileceği açıktır...**”, D1D, T.09.04.2019, E.2019/313, K.2019/566, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2019).

³²³ Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.202; Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.125; Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.519-520.

³²⁴ Yeterli şüphe kavramı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. 1.2.2.9.

³²⁵ CMK m. 170/3 hükmüne göre iddianamede, “a) Şüphelinin kimliği, b) Müdafii, c) Maktul, mağdur veya suçtan zarar görenin kimliği, d) Mağdurun veya suçtan zarar görenin vekili veya kanunî temsilcisi, e) Açıklanmasında sakınca bulunmaması halinde ihbarda bulunan kişinin kimliği, f) Şikâyetle bulunan kişinin kimliği, g) Şikâyetin yapıldığı tarih, h) Yüklenen suç ve uygulanması gereken kanun maddeleri, i) Yüklenen suçun işlendiği yer, tarih ve zaman dilimi, j) Suçun delilleri, k) Şüphelinin tutuklu olup olmadığı; tutuklanmış ise, gözaltına alma ve tutuklama tarihleri ile bunların süreleri”nin gösterilmesi gerekmektedir.

açıklanmalıdır. Kararda yargılamanın yapılacağı mahkeme belirtilmeli, karara itiraz edilebileceği ve itiraz süresinin ne kadar olduğu açıkça ifade edilmelidir³²⁶.

3.4.3.3.2. Men-i Muhakeme Kararı

Soruşturma sonunda düzenlenen fezlekedeki deliller suçun işlendiği hususunda yeterli şüphe oluşturmadığı takdirde kurul tarafından “men-i muhakeme kararı” verilmesi gerekmektedir³²⁷. Hatta Danıştay uygulamasına göre karar kurulları sadece men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme kararı verebildiğinden şikayetin yokluğu, eylemin suç teşkil etmemesi gibi durumlarda dahi karar kurullarınca men-i muhakeme kararı verilmesi gerekmektedir³²⁸. Fakat örnek olarak belirttiğimiz bu durumlarda Danıştay tarafından yapılan itiraz incelemelerinde karar kurulları tarafından verilen men-i muhakeme kararları bozulmakta, uygun düştüğü ölçüde kovuşturmayaya yer olmadığı kararı veya karar verilmesine yer olmadığı kararı verilmektedir. Dolayısıyla Danıştay tarafından karar kurullarının sadece iki karar alabileceği belirtilmiş olmasına

³²⁶ Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.54-55; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1366; Duranoğlu, “Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda...”, s.34-35; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.457; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.65-66; Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.124; Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.510; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.1101-1102; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.176-177; Gürgen, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda...”, s.164-166; Burhanettin İstanbullu, “Devlet Üniversitelerindeki Kamu Görevlilerinin Görevleri Nedeniyle İşledikleri Suçlardan Dolayı Soruşturmaları”, (“Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Niğde 2009, s.61; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.107-109.

³²⁷ Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.55; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.65; Duranoğlu, “Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda...”, s.34; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.457; Gökcan ve Artuç, **Ceza Hukukunda Kamu...**, s.1102-1103; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.175; Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.124; Gürgen, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda...”, s.162; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.116.

³²⁸ “...2547 Sayılı Kanun uyarınca yapılan soruşturma sonucunda verilebilecek karar türlerinin belli olduğu, soruşturma sonucunda isnat edilen suçlarla illiyet bağı olan şüpheli veya şüphelilerin isim ve unvanlarıyla belirlenerek bu kişiler hakkında sadece men-i muhakeme veya lüzum-u muhakame yönünde kararlar alınabileceği ... Yetkili Kurulun ismen ve görev unvanlarıyla belli şüpheliler hakkında men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme yönünde karar vermesi gerektiği anlaşılmıştır...”, D1D, T.19.01.2021, E.2021/104, K.2021/8, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 01.12.2022); “...2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 53. maddesi uyarınca artık soruşturma safhasına geçilen iddiayla ilgili olarak Yetkili Kurul tarafından şüpheliler hakkında men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme yönünde kesin bir karar alınması gerektiği...”, D1D, T.29.11.2017, E.2017/1557, K.2017/2206, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

ve karar kurulları da buna uygun hareket etmiş olmasına rağmen yine Danıştay tarafından kararlar bozulabilmektedir³²⁹. Bazı Danıştay kararlarının karşı oy yazılarında, “kovuşturmaya yer olmadığı kararı” veya “karar verilmesine yer olmadığı kararı”nın men-i muhakeme kararından anlam olarak bir farkının olmadığı, dolayısıyla men-i muhakeme kararlarının bozularak yerine bu kararların verilmesinin gereksiz olduğu belirtilmektedir³³⁰. Bu görüşe katılmamakla birlikte kovuşturmaya yer olmadığı kararı ile karar verilmesine yer olmadığı kararlarının sadece Danıştay tarafından değil, karar kurullarınca da alınabilmesinin daha isabetli olacağı kanaatindeyiz³³¹. Nitekim MMHKM döneminde de benzer şekilde men-i muhakeme kararı, isnat edilen fiilin suç olması ve bu suçun işlendiğine dair kanıt olmaması halinde verilmekteydi³³². Dolayısıyla şikayetten vazgeçme, suçun görev nedeniyle veya görev sırasında işlenmemiş olması gibi durumlarda o dönemde de Danıştay tarafından men-i muhakeme kararının verilmesi yerine uygun düştüğü duruma göre “kamu davasının düşmesine dair karar” veya “karar verilmesine yer olmadığı kararı”

³²⁹ “...atılı suçlara konu eylemlerin Türk Ceza Kanununa göre suç oluşturmadığı, bu eylemlerin cezai sorumluluk gerektirecek bir niteliğinin bulunmadığı anlaşıldığından, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca oluşturulan Kurulun ... tarih ve ... Sayılı kararının; 1 inci, 2. ve 3. maddelerde atılı suçlardan H. A. 'ın men-i muhakemesine ilişkin kısmının bozulmasına, bu maddelerde atılı suçlar nedeniyle H. A. hakkında karar verilmesine yer olmadığına...”, D1D, T.16.06.2021, E.2021/916, K.2021/953, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022); “...şikayetinden vazgeçtiğini belirttiği, böylece atılı suçun soruşturulması için gerekli olan şikayet şartının ortadan kalktığı anlaşıldığından, ... Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Kurulun ... tarihli men-i muhakeme kararının bozulmasına, şikayetten vazgeçme nedeniyle ... hakkında kovuşturmaya yer olmadığına...”, D1D, T.30.11.2021, E.2021/1811, K.2021/1769, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).

³³⁰ Karşı oy gerekçesi şöyledir: “...Kanunda tanımlanmış bir suçun işlenmediği veya işlenen suçla şüphelilerin bir ilgisinin olmadığı ya da şüphelilerin bir suç işlediğine dair yeterli delil elde edilemediği gibi durumlarda, soruşturma sonucunda; eğer şüpheli, 2547 Sayılı Kanun kapsamında ise hakkında yetkili kurul tarafından verilen men-i muhakeme kararının, genel hükümlere tabi ise 5271 Sayılı Kanuna göre Cumhuriyet savcısının verdiği kovuşturmaya yer olmadığı kararının gerekçesinde bu kararların neden verildiğinin sebepleri ve hukuki dayanakları açıkça anlatılmaktadır. Dolayısıyla suçla ilgisinin olmadığı gerekçesiyle 2547 Sayılı Kanun uyarınca şüpheli hakkında verilen men-i muhakeme kararının şüphelileri koruma amacıyla bozularak kovuşturmaya yer olmadığı kararına çevrilmesinin herhangi bir anlamı veya hukuki gereği bulunmadığı gibi memur ceza soruşturmasında tahkikat usulünü benimsemiş olan 2547 Sayılı Kanun'un kendi terminolojisiyle uyuşmadığı da açıktır...”, D1D, T.30.11.2021, E.2021/1811, K.2021/1769, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022); Aynı yönde karşı oy gerekçesi için bkz. D1D, T.09.12.2021, E.2021/1893, K.2021/1867, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022). Benzer gerekçelerle karar verilmesine yer olmadığı kararı için de karşı oy görüşüne yer verilmiştir, bkz. D1D, T.01.12.2021, E.2021/1781, K.2021/1797, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 10.11.2022); D1D, T.16.06.2021, E.2021/916, K.2021/953, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).

³³¹ Aynı yönde bkz. Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.245-246.

³³² **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, s.917.

ya da “halen karar verilmesine yer olmadığına dair karar” verilmekteydi³³³. Bu duruma dikkat edilmesinin sebebi, men-i muhakeme ifadesinin birtakım suç teşkil edebilecek fiillerin şüpheliye isnat edildiği ancak soruşturmada toplanan delillerin kovuşturmanın başlatılması için yeterli şüpheyi sağlayamamasından dolayı idare tarafından bu kararın alındığı manasına gelmesindendir. Böylece idare tarafından şüphelinin, ceza mahkemelerinde yargılansa dahi beraat edeceği düşüncesiyle, mahkemede yargılanmasının önüne geçilmektedir. Dolayısıyla “men-i muhakeme” ifadesinin her durum için kullanılması halinde, karar anlam olarak, toplumda şüpheli için zan altında bırakıcı izlenim uyandırabileceği gibi aklayıcı bir anlama da sebebiyet verebilmektedir. Örneğin görev nedeniyle veya görev sırasında işlenmemiş bir suç için men-i muhakeme kararı alındığında, yeterli delil bulunamadığı için bu karar verilmiş gibi bir anlam ortaya çıkmaktadır. Halbuki böyle bir durumda yükseköğretim kurumunun soruşturma yapıp karar alma imkanı olmadığından men-i muhakeme kararı verilmiştir. Fakat men-i muhakeme yerine “karar verilmesine yer olmadığı kararı” şüpheli hakkında verilirse, şüphelinin aslında başka nedenlerden ötürü yargılanamadığı daha net anlaşılabilecektir. Keza şikayetten vazgeçildiğinde veya şikayet yokluğu olduğunda şüpheli hakkında kovuşturma şartı sağlanamadığı için yargılanmasını engelleyecek bir karar alınması gerekmektedir. Bu durumda men-i muhakeme kararı verildiği takdirde, sanki şüpheli için teferruatlı bir soruşturma yapıldığı ve bunun sonucunda suçun işlendiğine dair delil bulunamadığından kovuşturma için yeterli şüphe oluşmadığı gerekçesiyle bu kararın alındığı izlenimi oluşmaktadır. Oysa şüpheli hakkında dava açılabilmesinin şartı sağlanmadığı için men-i muhakeme kararı verilmiştir. Ancak kullanılan ifadeden bu anlam çıkmadığından “kovuşturmaya yer olmadığı kararı”nın burada verilmesi daha isabetli olacaktır. Nitekim Danıştayın son kararlarında da görüşümüzü destekler nitelikte kararlar alındığı görülmektedir. Bu doğrultuda Danıştayın bir kararında, “...2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 53. maddesinin (c) bendi uyarınca görevlendirilen soruşturmacının ... ulaştığı kanaate göre; suçlarla illiyet bağı tespit edilemeyen veya eylemleri suç oluşturmayan şüpheliler hakkında karar verilmesine yer olmadığına, soruşturma şartı bulunmayan, suçlarla illiyet bağı olmayan veya sonradan illiyet bağı

³³³ MMHKM dönemi Danıştay tarafından verilebilen karar türleri ve ayrıntılı açıklaması için bkz. **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, s.917-935; Abbas Gökçe, “Memurların Yargılanmalarına İlişkin Yasaya Göre Yapılan Soruşturma ve Verilen Karar Türleri”, **ABD**, S.1979/6, s.38-52.

kesilen şüpheliler hakkında kovuşturmaya yer olmadığına, atılı suçları işledikleri şüphesi bulunanlar hakkında lüzum-u muhakemelerine, atılı suçları işlemedikleri kanaatine varılanlar hakkında ise men-i muhakemelerine karar verilmesi gerektiği yolunda öneri getirmesi, tüm bilgi ve belgelerin bulunduğu soruşturma dosyasını fezleke ile birlikte soruşturma emri veren makama teslim etmesi, 2547 Sayılı Kanun'un 53. maddesi gereğince oluşturulacak yetkili kurulun da, iddia konusu suçların şüphelilerle illiyet bağıını irdelemek suretiyle şüpheliler hakkında yukarıda belirtilen türlerde kararlar vermesi gerek...”tiği ifade edilmiştir³³⁴.

3.4.3.3.3. Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar

Danıştay tarafından genel af, şikayetten vazgeçme, şikayet yokluğu, zamanaşımı, şüphelinin ölümü gibi durumlarda “men-i muhakeme kararı” yerine “kovuşturmaya yer olmadığı kararı” verilmektedir^{335,336}. Men-i muhakeme kararı ile kastedilenin ne olduğunu yukarıda açıklamıştık. Dolayısıyla kovuşturmaya yer olmadığı kararının belirttiğimiz durumlar için sadece Danıştay tarafından değil, yetkili kurullarca da verilmesinin birinci bölümde bahsettiğimiz ilkeler açısından da daha isabetli olacağı kanaatindeyiz. Aksi takdirde şüphelinin suç teşkil eden bir fiili gerçekleştirmesine rağmen yetkili kurul tarafından korunuyormuş gibi bir izlenime

³³⁴ D1D, T.04.03.2021, E.2021/360, K.2021/361, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022); D1D, T.17.10.2017, E.2017/1447, K.2017/1771, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).

³³⁵ Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.124; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1366-1367; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.179-186; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.456; Gürgen, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda...”, s.163-164; Bozkurt, “Yargı Kararları Işığında Yükseköğretimde Öğretim Elemanlarının Disiplin ve Ceza Soruşturmaları”, s.126; Malkoç, “Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.118.

³³⁶ “... 2. maddede M. D.'e atılı suçla ilgili olarak, ... adlı ders kitabının 201. sayfasındaki başlık ve bazı kısımların ... adlı eserlerden intihal yapılarak yazıldığı iddiasıyla şüpheli hakkında soruşturma yapılmış ve men-i muhakeme kararı verilmiş ise de, şüpheliye atılı suçun takibi şikayete bağlı suçlardan olduğu, eser sahibi sıfatıyla eser üzerindeki manevi hakları tecavüze uğrayan kişilerin söz konusu suçla ilgili şikayetlerinin bulunmadığı anlaşıldığından, ... Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Kurulun ... tarih ve ... Sayılı kararının; 2. maddede atılı suçtan şüphelinin men-i muhakemesine ilişkin kısmının BOZULMASINA, 2. maddede atılı suç nedeniyle M. D. hakkında kovuşturmaya yer olmadığına, dosyanın, karar ekli olarak ... Üniversitesi Rektörlüğüne gönderilmesine ... karar verildi.”, D1D, T.23.06.2021, E.2021/1042, K.2021/994, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022); “... hakaret suçu için öngörülen altı aylık şikayet süresinin geçirilmiş olması nedeniyle atılı suçun soruşturulamayacağı anlaşıldığından, itirazın kabulüyle ... Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Yetkili Kurulun 15.2.2021 tarihli lüzum-u muhakeme kararının bozulmasına, atılı suç nedeniyle ... hakkında kovuşturmaya yer olmadığına...”, D1D, T.23.03.2021, E.2021/457, K.2021/426, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).

neden olunabilmektedir. Nitekim yukarıda da aktardığımız üzere son Danıştay kararları da bu yöndedir.

3.4.3.3.4. Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararı

Bu karar, şüpheliye isnat edilen eylem ile şüpheli arasında illiyet bağının kurulamadığı hallerde, suç teşkil eden eylemin görevle bağlantısının olmaması veya görev dışında işlenmiş olması halinde, soruşturulan konu hakkında önceden kesinleşmiş kararın mevcut olması veya şüphelinin suç teşkil ettiği iddiasında bulunulan eyleminin aslında suç olmaması hallerinde verilmesi gereken bir karar türüdür³³⁷. Nitekim Danıştay uygulamada belirttiğimiz durumlarda “karar verilmesine yer olmadığı kararı” vermektedir³³⁸. Benzer imkanın karar kurulları tarafından da kullanılmasının daha isabetli olacağını belirtmekle birlikte gerekçemizi yukarıda “kovuşturmaya yer olmadığına dair karar” ve “men-i muhakeme kararı” başlıklarımızda açıklamıştık.

3.4.3.3.5. Görevsizlik Kararı

İkinci bölümde bahsettiğimiz m. 53/c hükmünün uygulama alanına girmeyen durumlar soruşturmada söz konusuysa kurul tarafından men-i muhakeme veya lüzumu muhakeme kararlarının verilmemesi, bir başka ifadeyle, soruşturma hakkında herhangi bir kanaat bildirilmemesi gerekir. Bunun yerine kurullar tarafından görevsizlik kararı verilerek ilgili mercie dosyanın gönderilmesi gerekmektedir. Ayrıca

³³⁷ Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.124; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1366; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.186-187; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.456; Gürgeç, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda...”, s.163; Bozkurt, “Yargı Kararları Işığında Yükseköğretimde Öğretim Elemanlarının Disiplin ve Ceza Soruşturmaları”, s.127; Malkoç, “Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.118.

³³⁸ “...Dosyadaki bilgi ve belgelere göre şüpheliye isnat edilen eylemlerin, ceza hukuku bakımından suç teşkil edecek bir niteliğinin olmadığı, şüpheliye isnat olunan eylemlerin disiplin hukukunu ilgilendirdiği anlaşıldığından itirazın kabulüyle ... Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Yetkili Kurulun ... tarih ve ... Sayılı lüzum-u muhakeme kararının bozulmasına, bu eylemler nedeniyle şüpheli hakkında karar verilmesine yer olmadığına ... karar verildi.”, D1D, T.30.03.2021, E.2021/541, K.2021/486, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022); “...şüpheliye isnat edilen etik ihlali yapmak şeklindeki eylemin cezai niteliğinin bulunmadığı ve suç oluşturmadığı, bu nedenle ... Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Yetkili Kurulun ... tarih ve ... Sayılı kararının; ... men-i muhakemesine ilişkin kısmının bozulmasına, atılı suç nedeniyle adı geçen hakkında karar verilmesine yer olmadığına ...”, D1D, T.08.04.2021, E.2021/510, K.2021/570, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.10.2022).

kurulun bazı kişiler hakkında görevli bazı kişiler hakkında görevsiz olması da söz konusu olabileceğinden bu kararın kısmen verilebilmesi de mümkündür³³⁹.

3.4.3.3.6. Geri Çevirme Kararı

Soruşturmacılar tarafından hazırlanan fezlekenin karar verilmesi için yetersiz olduğunun görülmesi veya bazı işlemlerin eksik bırakıldığıнын veya usulüne uygun olarak yapılmadığının kurulca fark edilmesi halinde “geri çevirme kararı”nın verilmesi gerekmektedir. Örneğin şüphelilerin, tanıkların ifadelerinin usule uygun alınmamış olması, bilirkişi incelemesinin yaptırılmamış olması, fezlekedeki karşı görüşün gerekçesine yer verilmemiş olması gibi durumlarda kurulca bu karar alınabilecektir. Nitekim kurulun sağlıklı bir karar alabilmesi için olay hakkındaki tüm bilgi, belge ve delillerin toplanmış olması gerekmektedir. Aksi takdirde itiraz aşamasından dosyanın dönerek tekrardan soruşturma işlemlerine geçilmesine sebep olunabilecektir. Ayrıca karar kurulunun kendisi de ek bilgi ve belge toplayarak fezlekedeki bulunan eksikleri giderme yetkisine sahiptir³⁴⁰.

3.4.4. İştirak Halinde Soruşturma Usulü

2547 sayılı Kanunun m. 53/c-5 hükmünde “*Değişik statüdeki kişilerin birlikte suç işlemleri halinde soruşturma usulü ve yetkili yargılama mercii görev itibarıyla üst dereceliye göre*” belirleneceği ifade edilmiştir. Dolayısıyla öğretim üyelerinin birlikte suç işlemesi halinde üst akademik unvana göre, aralarında rektör, dekan gibi idari unvanlı kişiler olması halinde üst idari unvana göre, idari personel ile akademik personelin beraber suç işlemesi halinde ise akademik personele göre soruşturma usulü

³³⁹ Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.54; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1367; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.437-438, 456.

³⁴⁰ Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.63; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.456; Seçkin, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında...”, s.1367; Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.125; Gürgeç, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda...” s.161; Bozkurt, “Yargı Kararları Işığında Yükseköğretimde Öğretim Elemanlarının Disiplin ve Ceza Soruşturmaları”, s.128-130; Malkoç, “Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.119-120.

gerçekleştirilecektir. Böylece aynı olaydan ötürü şüpheliler hakkında farklı kurullarca karar alınmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır³⁴¹.

2547 sayılı Kanunun m. 53/c kapsamı dışında kalan kişiler ile birlikte suç işlenmesi halinde ise sadece m. 53/c kapsamındaki kişiler için bu özel soruşturma usulü uygulanacaktır. 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne tabi olmayan kişiler, kendilerinin özel olarak tabi oldukları soruşturma usulüne göre veya genel hükümlere göre soruşturulacaktır³⁴².

3.4.5. Şikayete Bağlı Suçlarda Soruşturma Usulü

Öncelikle belirtelim ki, yukarıda ihbar ve şikayetin alınması bölümünde belirttiğimiz şikayet ile burada açıklamaya çalışacağımız şikayete bağlı suçlar birbirinden farklıdır. “Şikayete bağlı suçlar” Türk Ceza Hukukumuzda kullanılan teknik bir ifadedir. Ancak bizim yukarıda aktardığımız “şikayet” kavramı, ilgili suçun şikayete tabi olup olmamasına bakılmaksızın suçtan zarar görenlerin yetkili mercilere kişilerin cezalandırılması için başvuruda bulunmasıdır³⁴³.

Ceza muhakemesinde suçun soruşturulması için kural olarak suçtan zarar gören kişinin isteğine bakılmaz. Ancak şikayete bağlı suçlar bunun istisnasını teşkil etmektedir. Bu yüzden bir suçun şikayete bağlı olup olmadığı yasa da açıkça belirtilmektedir. Şikayete bağlı suçlarda şikayet, sadece şikayet etme yetkisine sahip kişilerce kullanılabilir³⁴⁴. Şikayet, kişinin fiili ve failin kim olduğunu bildiği veya öğrendiği günden başlayacak şekilde altı ay içerisinde gerçekleştirilmelidir. Aksi

³⁴¹ Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.203; Yılmaz, “Yükseköğretim Personeli Ceza Soruşturması...”, s.112-113; Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.53; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.60; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.454; Pınar ve Çalışkan, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, s.511; Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.195-197; Gelir, **Üniversite Soruşturma Rehberi**, s.26-27.

³⁴² Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.203; Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.53; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.59-60.

³⁴³ Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.168.

³⁴⁴ “...şikayetçi sıfatını haiz olmayan ...'un Yetkili Kurul kararına itiraz hakkının bulunmadığı, bu nedenlerle ... tarafından Dairemize hitaben yazılan ... tarihli CİMER başvurusuyla ilgili olarak Dairemizce yapılacak herhangi bir işlem bulunmadığı anlaşıldığından, bu dilekçedeki istemin incelenmeksizin reddine...”, D1D, T.15.09.2021, E.2021/1319, K.2021/1179, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2021).

takdirde şikayet süresi geçeceğinden cezanın soruşturulması mümkün olmamaktadır³⁴⁵. Benzer sonuç kişinin şikayetten vazgeçmesi halinde de söz konusudur. Ceza soruşturmasına başlansa dahi, şikayetten vazgeçildiği takdirde soruşturma anında sona erecektir. Ayrıca şikayetten vazgeçme şüphelilerden sadece birkaçı için kullanılabilecek bir yetki de değildir. Bu duruma “şikayetin bölünmezliği” denilmektedir. Dolayısıyla şikayetten vazgeçildiği zaman tüm şüpheliler hakkında soruşturma sona erecektir³⁴⁶.

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde gerçekleştirilen ceza soruşturması CMK ile aynı olduğundan şikayete bağlı suçların soruşturulmasında TCK m. 73 hükmünde belirtilen hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde soruşturmaların gereksiz yere gerçekleştirilmesi sonucu doğabilecektir³⁴⁷. Nitekim Danıştay kararlarına yansıyan bazı olaylarda bu durumun yaşandığı görülmektedir³⁴⁸. Şikayet şartlarının sağlanmadığı durumlarda karar kurulları tarafından “kovuşturmaya yer olmadığı kararı”nın verilmesi gerekmektedir³⁴⁹.

3.4.6. Etik İhlal Halinde Soruşturma Usulü

Burada ayrı olarak değinmek istediğimiz husus akademik personelin yapmış olduğu çalışmalarda etik ihlal gerçekleştirmesi durumunda ceza soruşturması

³⁴⁵ “...olayla ilgili olarak 6 aylık şikayet süresi geçtikten sonra şikayetçi olunduğu, 23.6.2006 tarihli ve 17.8.2007 tarihli ameliyatlardan 2-3 ay sonra çocuğunun yürüyemediğini öğrenen şikayetçi tarafından 6 ay içerisinde şikayette bulunulması gerekirken, şikayet süresi 11-12 yıl geçirildikten sonra 8.6.2018 tarihinde şikayette bulunulduğu, bu nedenle şüpheli hakkında ceza soruşturması yapılamayacağı ve Kurul kararı alınamayacağı anlaşıldığından ... kovuşturmaya yer olmadığına...”, D1D, T.27.06.2019, E.2019/1044, K.2019/1070, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2019).

³⁴⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. Centel, Zafer ve Çakmut, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s.219-226; Demirbaş, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s.231 vd.; Özgenç, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s.771 vd.; Koca ve Üzümez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s.380 vd.

³⁴⁷ Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.197.

³⁴⁸ “... şikayetçinin dilekçesinde kendisine karşı hakaret eyleminin 27.08.2012 tarihinde gerçekleştiğini belirttiği, şikayetin ise altı aylık hak düşürücü süre geçtikten çok sonra 02.06.2014 tarihinde ... Cumhuriyet Başsavcılığına yapıldığı anlaşıldığından ... Yetkili Kurulun ... tarih ve ... sayılı kararının; 2. maddede isnat edilen suçtan şüphelinin men-i muhakemesine ilişkin kısmının bozulmasına, bu suçla ilgili olarak kovuşturmaya yer olmadığına ... oybirliğiyle karar verildi.”, D1D, T.17.12.2015, E.2015/1776, K.2015/1804, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).

³⁴⁹ “...Ancak, şüpheliye atılı suçların takibi şikayete bağlı suçlardan olduğu, eser sahibi sıfatıyla eser üzerindeki manevi hakları tecavüze uğrayan kişilerin söz konusu suçla ilgili şikayetin bulunmadığı anlaşıldığından, ... Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Yetkili Kurulun ... tarih ve ... Sayılı men-i muhakeme kararının bozulmasına, atılı suç nedeniyle ... hakkında kovuşturmaya yer olmadığına...”, D1D, T.17.05.2021, E.2021/711, K.2021/688, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).

boyutunun nasıl olacağıdır. Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi m. 4 hükmü ile Üniversitelerarası Kurul Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinin m. 4 hükmüne göre etik ihlal teşkil eden eylemlerin bazıları “intihal, sahtecilik, çarpıtma, tekrar yayım, dilimleme, haksız yazarlık”tır. Bu eylemlerin bir bilimsel araştırma ve yayında bulunduğu dair karar, söz konusu Yönergelerde açıklanan komisyonlarca yapılan inceleme sonucunda alınmaktadır. Alınan karar sonucunda yükseköğretim kurumları tarafından ilgililer hakkında soruşturma başlatılmaktadır. Bu soruşturmaların 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü kapsamında gerçekleştirilmesi gereken adli ceza soruşturması boyutu da söz konusu olabilmektedir³⁵⁰. Bilimsel araştırma ve yayın etiği kapsamında yer alan eylemler; TCK, 5 Aralık 1951 tarih ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) m. 71 ve m. 72 hükmünde belirtilmiş olan eylemler veya başka kanunlarda yer alan eylemler ile örtüşme gösterdiği takdirde 2547 sayılı Kanunun m. 53/c kapsamında gerçekleştirilen ceza soruşturmasının lüzum-u muhakeme kararı ile neticelendirilmesi gerekir. Aksi takdirde eylem her ne kadar bilimsel araştırma ve yayın etiğini ihlal etmekteyse de adli cezayı gerektiren bir fiil değilse “men-i muhakeme kararı” yerine “karar verilmesine yer olmadığı” kararının verilmesinin daha isabetli olacağı kanaatindeyiz. Nitekim Danıştayca itiraz incelemesine konu olan bir olayda, şüpheli, doçentlik sınavı için ÜAK’a başvurmuş, eser incelemesi sonucu Üniversitelerarası Kurul Sosyal ve Beşeri Bilimler ile Güzel Sanatlar Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Komisyonunun kararı ile etik ihlalde bulunduğu karar verilmiştir. Bunun üzerine ÜAK tarafından ilgili karar, şüphelinin mensubu olduğu üniversitenin rektörlüğüne bildirilmiş ve üniversite tarafından ceza soruşturması başlatılmıştır. Ancak Danıştay, şüphelinin idare mahkemesine başvurduğunu ve mahkemede eylemin intihal teşkil etmediği tespitinin yapıldığını, “aktif katkısı olmadığı hâlde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dâhil ettirmek” fiilini oluşturduğu sonucuna ulaşıldığını belirterek, kişi hakkında ceza soruşturması yapılamayacağı gerekçesiyle “karar verilmesine yer olmadığına kararı” vermiştir³⁵¹.

³⁵⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Yaşar Demircioğlu, “İdari Yargı Kararları Çerçevesinde Bilimsel Yayın Etiği Soruşturmaları”, **ABD**, S.2014/1, s.154-210.

³⁵¹ Karar için bkz. D1D, T.01.12.2021, E.2021/1781, K.2021/1797, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 10.11.2022); Aynı yönde bkz. D1D, T.17.09.2020, E.2020/1247, K.2020/1097, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2020).

Etik ihlal kararı olmaksızın gerçekleştirilecek ceza soruşturmalarında ise FSEK m. 71 ve m. 72 hükmünde belirtilen suçlar için FSEK m. 75 hükmü dikkate alınarak hareket edilecektir. FSEK m. 75/1 hükmüne göre, bu suçlar şikayete tabi olup, şikayetin geçerli olması için *“hak sahiplerinin veya üyesi oldukları meslek birliklerinin haklarını kanıtlayan belge ve sair delilleri Cumhuriyet başsavcılığına vermeleri”* gerekmektedir. Ayrıca *“Bu belge ve sair delillerin şikayet süresi içinde Cumhuriyet başsavcılığına verilmemesi halinde kovuşturmayaya yer olmadığı kararı”* verilecektir. FSEK m. 75/2 uyarınca da, *“Bu Kanunda yer alan soruşturma ve kovuşturması şikâyetle bağlı suçlar dolayısıyla başta Millî Eğitim Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilileri olmak üzere ilgili gerçek ve tüzel kişiler tarafından, eser üzerinde manevi ve malî hak sahibi kişiler şikâyet haklarını kullanabilmelerini sağlamak amacıyla durumdan haberdar”* edilmektedirler. Danıştaya yansıyan bir olayda kaynak göstermeksizin iktibasta bulunulduğu gerekçesiyle ilgili üniversite rektörlüğüne şikayette bulunulmuştur. Yetkili kurul tarafından lüzum-u muhakeme kararı verilmiş ve Danıştaya itiraz için başvurulmuştur. Danıştay, *“...Dosyanın incelenmesinden, şüpheliye atılı suçun, ... Elektronik Dergisinde yayınlanan ‘...’ adlı makalenin yayın tarihi olan 6.4.2012 tarihinde işlendiği, bu suç nedeniyle ... tarafından 27.3.2018 tarihli dilekçeyle ... Üniversitesine, 2018 Yılı içinde de ... Cumhuriyet Başsavcılığına başvurulduğu, takibi şikayete bağlı bu suç için 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 73’üncü maddesinin birinci bendi uyarınca 6 aylık şikayet süresinin geçirilmesi nedeniyle isnat edilen suçla ilgili olarak soruşturma ve kovuşturma yapılamayacağı anlaşıldığından, itirazın kabulüyle ... Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Yetkili Kurulun ... tarih ve ... sayılı lüzum-u muhakeme kararının bozulmasına, atılı suç nedeniyle ... hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına...”* hükmetmiştir³⁵². Burada dikkat edilmesi gereken husus şikayete bağlı suçların altı aylık süreye tabi tutulmuş olması ve bu sürenin şikayet hakkı bulunan tarafından fiilin ve failin kim olduğunu öğrendiği veya bildiği tarihte başlayacak olmasıdır. İncelediğimiz kararda Danıştay, suçun öğrenilme tarihine ilişkin açıklamaya yer vermediğinden hangi tarihi öğrenme tarihi olarak kabul ettiği ve bunu neye göre belirlediği anlaşılamamaktadır. Kişilerin öğretim üyesi olması nedeniyle alanlarında yayımlanan eserleri her halükarda bilmeleri gerektiği varsayımından hareketle bu sürenin makalenin yayımlandığı tarih

³⁵² D1D, T.11.06.2020, E.2020/620, K.2020/620, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2020).

olarak kabul edilebileceği düşünülebilirse de uygulamada bunun zor olduğu da bir gerçektir. Dolayısıyla suçun öğrenilme tarihine bu suçlarda ayrıca dikkat edilmesi ve bu hususun da ayrıca araştırılması gerektiği kanaatindeyiz³⁵³.

3.5. İTİRAZ AŞAMASI

2547 sayılı Kanunun m. 53/c-4 hükmüne göre lüzum-u muhakeme kararları isteğe bağlı olarak, men-i muhakeme kararları ise kendiliğinden kanunda belirtilen merciler tarafından itiraz incelemesine tabi tutulmaktadır. Lüzum-u muhakeme kararlarına itiraz gerçekleştirilmemişse karar kesinleşmiş olacağından şüpheliler için artık ceza yargılaması aşamasına geçilecektir³⁵⁴.

3.5.1. İtiraz ve Tebligat İşlemleri

2547 sayılı Kanunun m. 53/c-4 hükmünde, karar kurullarının almış olduğu lüzum-u muhakeme ve men-i muhakeme kararları üzerine itiraz aşaması öngörülmektedir. Hemen belirtelim ki, CMK'nın alternatifi diyebileceğimiz bir sisteme sahip olan 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün sadece iki karara indirgenerek incelemeye tabi tutulmasındansa, yukarıda belirttiğimiz karar kurullarının alabileceğini savunduğumuz “karar verilmesine yer olmadığı kararı” ile “kovuşturmaya yer olmadığına dair karar” için de men-i muhakeme kararı gibi itiraz incelemesine tabi tutulmasının daha isabetli olacağı kanaatindeyiz. Uygulamada bu kararlar da itiraz incelemesine tabi tutulmakla birlikte, bu kararların karar kurullarınca verilip verilemeyeceğine dair karşı görüşlerin olduğunu ifade etmiştik. Dolayısıyla yasada gerçekleştirilecek değişiklik ile karar çeşitliliğinin sağlanmasının daha sağlıklı olacağı kanaatindeyiz.

Kararlar için 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde itiraz sürelerine ilişkin herhangi bir hüküm yer almadığından bu konuda 4483 sayılı Kanunun m. 9/2 hükmü

³⁵³ Doktrinde FSEK m. 71 kapsamında suç teşkil ettiği iddia edilen bir eserin, üniversite tarafından yayımlanmayıp ticari yayınevlerinden yayımlanmasına rağmen kişilerin yükseköğretim personeli olması nedeniyle 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre soruşturulması eleştirilmektedir. Uygulamada yaşanan problemlerin detaylı anlatımı ve eleştirisi için bkz. Kemal Gözler, **Gözler v. Çağlayan Davası: Gözlemler ve Eleştiriler**, Yazarın Kendi Yayını, Bursa 2020.

³⁵⁴ Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.55; Duranoğlu, “Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda...”, s.35; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.458.

dikkate alınacaktır. 4483 sayılı Kanunun m. 9/2 hükmüne göre, “İtiraz süresi, yetkili merciin kararının tebliğinden itibaren **on gündür**”. Görüleceği üzere itiraz süresinin başlayabilmesi için öncelikle yetkili karar kurullarınca verilen kararın, 11 Şubat 1959 tarih ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümlerine uygun olacak şekilde muhataplara tebliği gerçekleştirilmelidir. Tebligatlar şüphelilere ve şikayette bulunan kişilere yapılmakla birlikte, varsa eğer şüpheli veya şikayette bulunanların vekillerine de yapılmalıdır³⁵⁵. Tebligatlar kural olarak, yükseköğretim kurumu mensubu olan kişiler için memur aracılığıyla, yükseköğretim kurumu mensubu olmayan kişiler için ise PTT aracılığı ile yapılmalıdır³⁵⁶. Tebligatlar, öncelikle muhatapların bilinen en son adreslerine gönderilmelidir. Ancak bazen muhataplara bu adreslerinde ulaşılamaması söz konusu olabilmektedir. Bu durumda muhatapın Merkezi Nüfus İdaresi Sisteminde yer alan adresine tebligatın yapılması, muhataba sistemdeki adresten de ulaşılamadığı takdirde ise Tebligat Kanununun m. 21 hükmüne göre hareket edilmesi gerekmektedir³⁵⁷. Tebligat gerçekleştirildikten sonra da “tebligat evrakının bizzat

³⁵⁵ “...Diğer taraftan, 7201 Sayılı Tebligat Kanununun ‘Vekile ve kanuni mümessile tebligat’ başlıklı 11. maddesinde, vekil vasıtasıyla takip edilen işlerde tebligatın vekile yapılacağı düzenlenmiş olup 2547 Sayılı Kanun’un 53/c maddesi gereğince yapılan ceza soruşturması sonucunda verilen **men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme kararlarının, haklarında karar verilenlere (şüphelilere) ve şikayetçilere Tebligat Kanununa ve ilgili Yönetmeliğe uygun olarak tebliği zorunludur ...Öte yandan, soruşturma sonucunda verilen Yetkili Kurulun ... tarih ve ... Sayılı kararının hem şikayetçiye hem de vekiline tebliği gerekirken, sadece şikayetçiye tebliğ edildiği, vekiline tebliğ edilmediği ancak bu kararımız üzerine verilecek yeni Kurul kararının tebliğinde belirtilen hususa dikkat edilmesi gerektiği açıktır...**”, D1D, T.01.07.2021, E.2021/1055, K.2021/1080, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.10.2022).

³⁵⁶ “...4483 sayılı Kanun uyarınca verilen yetkili merci kararlarının muhataplarına Posta ve Telgraf Teşkilatı vasıtasıyla tebliği gerektiğinden, 7201 sayılı Tebligat Kanununun 1’inci maddesinde sayılan kamu idarelerinde görev yapmayan muhataplara aynı Kanunun 2’nci maddesinde düzenlenen memur vasıtasıyla tebliğ usulüyle yapılan tebligatların usulüne uygun olarak kabul edilemeyeceği açık olup, Yasada sayılan kamu idarelerinde görev yapmayan şikayetçi.’a memur vasıtasıyla Tebligat Kanununun 21 ‘inci maddesi uyarınca yapılan tebligatta usule uyarlık bulunmamaktadır...”, D1D, T.07.12.2021, E.2021/1676, K.2021/1840, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2022).

³⁵⁷ “...Bu durumda, Tebligat Kanununun yukarda yer verilen hükümlerine göre, bilinen en son adresinde tebligat yapılamadığı anlaşılan şikayetçinin adres kayıt sisteminde (kimlik paylaşım sisteminde değil) bulunan yerleşim yeri adresinin bilinen en son adresi olarak kabul edilmesi ve tebligatın bu adrese yapılması, 21. maddedeki durumların (adreste bulunmama, tebellüğden imtina, adreste hiç oturmamış veya adresten sürekli olarak ayrılmış olma) gerçekleşmesi halinde aynı maddede bu durumlara dair olarak gösterilen işlemlerin yapılması ve tebliğin 23. maddede sayılan hususları içeren bir mazbata ile belgelenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır...”, D1D, T.12.05.2016, E.2016/557, K.2016/680, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 30.12.2022). Tebligat Kanununun m. 21 hükmüne göre, “Kendisine tebligat yapılacak kimse veya yukarıdaki maddeler mucibince tebligat yapılabilecek kimselerden hiçbiri gösterilen adreste bulunmaz veya tebellüğden imtina ederse, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza mukabilinde teslim eder ve tesellüm edenin

ilgililerce ya da ilgili adına tebellüğe ehil kişilerce alınıp alınmadığının kontrol edilmesi, gerekirse tekrar tebliğ çıkarılması, tebliğ işlemlerinin mevzuata uygun olarak tamamlanması”³⁵⁸na dikkat edilmelidir. Ayrıca 7201 sayılı Tebligat Kanununun m. 23 hükmünde belirtilen koşulları sağlayan tebligat alındılarına mutlaka dosyada yer verilmelidir³⁵⁹.

Kararlar muhataplara tebliğ edildikten sonra men-i muhakeme kararları kendiliğinden incelemeye tabi tutulduğundan soruşturma dosyası Danıştaya incelenmek üzere gönderilmektedir. Ek olarak, men-i muhakeme kararlarına karşı, yasa gereği kendiliğinden incelenmesine rağmen, şikayetçiler tarafından on günlük süre içerisinde itiraz dilekçesi düzenlenerek başvuruda bulunulması da mümkündür^{360,361}. Lüzum-u muhakeme kararlarında ise şüphelinin ve varsa vekilinin,

adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırmakla beraber, adreste bulunmama halinde tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirilir. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır”.

³⁵⁸ D1D, T.16.06.2021, E.2021/990, K.2021/963, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 30.12.2022).

³⁵⁹ “...7201 Sayılı Tebligat Kanununun ‘Tebliğ mazbatası’ başlıklı 23. maddesinde, tebliğin bir mazbata ile tevsik edileceği, ... Yetkili Kurul kararının şikayetçi ‘a tebliğine ilişkin tebligat alındısının fotokopisinin dosya eklendiği, bu tebligat alındısında, tebligatın çıkarıldığı adresin yazılmadığı, tebligatın yapıldığı kişiye ilişkin açıklamanın okunamadığı, aynı şekilde Yetkili Kurul kararının şikayetçiye tebliğini göstermek amacıyla dosyaya eklenen PTT gönderi takip belgesinin tebligat için mevzuatta belirtilen unsurları taşımadığı, Kurul kararının kim tarafından, hangi tarihte teslim alındığının belli olmadığı, dolayısıyla Kurul kararının, şikayetçiye mevzuata uygun olarak tebliğ edilmediği, buna göre, bu kararımız üzerine yeniden yapılacak soruşturma sonucunda men-i muhakeme kararı verilmesi halinde, anılan kararın mevzuata uygun olarak şikayetçiye tebliği gerektiği belirlenmiştir...”, D1D, T.08.04.2021, E.2021/617, K.2021/568, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

³⁶⁰ Ancak Danıştayın almış olduğu bazı kararlarında men-i muhakeme kararlarının sadece yasa gereği kendiliğinden inceleneceği gerekçesiyle şikayetçiler tarafından verilen itiraz dilekçelerinin incelenmeksizin reddedildiği, bu uygulamanın ise hatalı olduğu yönündeki görüş için bkz. Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.209-214.

³⁶¹ Şüphelilerin ise Danıştay uygulamasına göre men-i muhakeme kararına itiraz hakkı bulunmamaktadır. Bu doğrultudaki karar için bkz. “...Buna göre, **Yasa gereği kendiliğinden Danıştayca incelenerek karara bağlanan men-i muhakeme kararlarına karşı şüphelinin itiraz edebileceğine ilişkin anılan Kanunda herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Açıklanan nedenle, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca oluşturulan Yetkili Kurulun ... tarih ve ... Sayılı kararının; 4. ve 6. maddelerinden ...'nın men-i muhakemesine ilişkin kısmına adı geçen tarafından yapılan itirazın incelenmeksizin reddine...**”, D1D, T.08.04.2021, E.2021/566, K.2021/583, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.12.2022). Cumhuriyet başsavcılarının itiraz hakkının olmadığı yönünde bkz. Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.74; Bu doğrultudaki karar için bkz. “**Edirne Cumhuriyet Başsavcılığının 15.8.2011 tarihli yazısıyla söz konusu Yetkili Kurul kararına itiraz ettiği görülmekle birlikte, 2547 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin (4)numaralı alt bendinde, ilk soruşturma sonucunda verilecek men-i muhakeme kararlarının kendiliğinden Danıştay'ca inceleneceği hükme bağlanmış olup, bu kararlara ilgililerin itiraz edebileceğine ilişkin Kanunda herhangi bir hükme yer verilmemiştir...**”, D1D, T.06.12.2011, E.2011/1781, K.2011/1940, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.12.2022).

mutlaka on günlük süre içerisinde itirazda bulunması gerekmektedir. İtirazda bulunulmadığı takdirde lüzum-u muhakeme kararı kesinleşmektedir.

On günlük itiraz süresi, Danıştay uygulamasına göre tebliği izleyen günden itibaren başlamaktadır³⁶². Danıştay, yetkili kurul tarafından verilen kararların şikayetçiye ve şüpheliye tebliğ edilmesinin yanı sıra soruşturmayı vekilleriyle takip etmeleri halinde vekillerine de tebliğin gerekli olduğunu ifade ettiğinden, kararlara ilişkin itiraz süresinin ilgiliye mi yoksa vekile mi tebliğin gerçekleştirildiği tarihi izleyen günden başlanarak dikkate alınması gerektiği düşündürücü niteliktedir. Bu konu hakkında hem 2547 sayılı Kanunda hem de 4483 sayılı Kanunda bir düzenlemeye yer verilmemiştir. CMK hükümlerine göre gerçekleştirilen soruşturmalarda vekile yapılan tebligatın esas alındığı belirtilmekle³⁶³ birlikte Danıştayın da vermiş olduğu bir karardan itiraz süresinin başlangıcı olarak yetkili kurul kararının vekile tebliğ edilen tarihi izleyen günden itibaren dikkate alındığı anlaşılmaktadır³⁶⁴. Belirtelim ki, on günlük itiraz süresinin durması veya kesilmesi için herhangi bir neden bulunmamaktadır³⁶⁵. Nitekim Danıştay 1. Dairesi itiraz süresinin adli tatile denk gelmesi durumunda sürenin uzayacağına ilişkin 4483 sayılı Kanunda hüküm bulunmadığı gerekçesiyle, adli tatili sürenin uzaması için bir neden olarak kabul etmemektedir³⁶⁶. Benzer şekilde mücbir sebeplerden ötürü başvuru yapılamadığında

³⁶² İtiraz süresinin ne zaman başlayacağına ilişkin 4483 sayılı Kanunda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak bu husus Danıştay 2. Dairesinin almış olduğu karar ile açıklığa kavuşturulmuş ve tebliği izleyen günden başlayacağı belirtilmiştir. Karar ve açıklama için bkz. Aslan ve Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, s.185.

³⁶³ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s.146-147.

³⁶⁴ Danıştay 1. Dairesi, 4483 sayılı Kanuna göre gerçekleştirilen soruşturma için yapılan itiraz başvurusunu “*Dosyanın incelenmesinden, itiraz edilen yetkili merci kararının, ...'a 15.08.2012 tarihinde tebliğ edildiği, adı geçenin vekili Av. ...'nun bu karara ... Kaymakamlığınca 05.09.2012 tarihinde kayda alınan aynı tarihli dilekçeyle itiraz ettiği, söz konusu itirazın 4483 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde öngörülen on günlük itiraz süresi geçirildikten sonra yapıldığı...*” gerekçesiyle reddetmiştir. Karar için bkz. D1D, T.13.11.2012, E.2012/1591, K.2012/1636, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.12.2022).

³⁶⁵ Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.74; Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.126; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.459.

³⁶⁶ İlgili karar 4483 sayılı Kanunun uygulaması için alınmış olup, “...2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 8. maddesinin (3). bendinde yer alan, bu Kanunda yazılı sürelerin bitmesi çalışmaya ara verme zamanına rastlaması halinde sürenin ara vermenin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren yedi gün uzamış sayılacağı yolundaki hükmün, 2577 sayılı Kanunda düzenlenen idari davalara ilişkin süreler açısından geçerli olduğu açıktır. 4483 sayılı Kanunda ise, 2577 sayılı Kanunun anılan hükümlerine paralel bir düzenlemeye yer verilmediğinden, itiraz süresinin çalışmaya ara vermeden dolayı uzaması yasal yönden olanaklı değildir...” gerekçesiyle hüküm altına alınmıştır. Karar için bkz. D1D, T.22.12.2011, E.2011/1709, K.2011/2117,

da süre işlemeye devam etmektedir³⁶⁷. Dolayısıyla itiraz süresi hak düşürücü nitelikte olup lüzum-u muhakeme kararı için bu süre zarfında itiraz edilmediği takdirde soruşturma evrakının şüphelinin ceza kovuşturmasını gerçekleştirecek olan mahkemeye sunulmak üzere doğrudan ilgili başsavcılığa gönderilmesi gerekmektedir³⁶⁸. Kanaatimizce hem 2547 sayılı Kanunda hem de 4483 sayılı Kanunda itiraz süresinin durmasına veya kesilmesine ilişkin bir hüküm bulunmadığı gerekçesiyle on günlük sürenin durmasına veya kesilmesine ilişkin hiçbir gerekçenin kabul edilmemesi mağduriyetlere neden olabilecek niteliktedir. En azından mücbir sebepler için Danıştay kararları ile bu durumun esnetilebileceği düşüncesindeyiz³⁶⁹.

Tebliğatı alan şüpheliler ile şikayetçilerin ve varsa avukat vekillerinin³⁷⁰ itiraz dilekçelerini nereye vermesi gerektiği ise 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde

(www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.12.2022); Aynı yönde bkz. D1D, T.13.11.2012, E.2012/1591, K.2012/1636, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.12.2022).

³⁶⁷ Mücbir sebeplerden ötürü dava açma sürelerinin durmaması 4483 sayılı Kanunda mücbir sebeplere ilişkin hükme yer verilmemesinden kaynaklanmaktadır. Danıştay 2. Dairesi bir kararında, şüphelinin 15 günlük sağlık raporu bulursa da sağlık raporlarının süreyi keseceğine ilişkin hem 2547 sayılı Kanunda hem de 4483 sayılı Kanunda hüküm bulunmadığı gerekçesiyle süresinden sonra yapılan itirazı açıkladığımız nedenden ötürü reddetmiş ve verilen lüzum-u muhakeme kararının kesinleştiğini belirtmiştir. Karar için bkz. Tarhan, **Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun**, s.69. Danıştay 1. Dairesinin 4483 sayılı Kanun kapsamında gerçekleştirdiği itiraz incelemesinde yaşanan bir olayda da şüpheli, kendisi hakkında verilen soruşturma izni verilmesi kararına karşı yurt dışında olması nedeniyle itiraz süresini geçirdikten sonra itiraz başvurusunda bulunmuştur. Danıştay, yurt dışında bulunmanın itiraz süresini durduran veya erteleyen bir neden olmadığını ve şüphelinin bulunduğu ülkedeki Türk Büyükelçiliği veya Konsoloslugu aracılığıyla soruşturmayı yürütmüş olan makama veya Danıştaya posta yoluyla ulaşacak şekilde itiraz etmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu açıklama doğrultusunda da Danıştay tarafından itirazın süre aşımıyla reddine hükmedilmiştir. Karar için bkz. D1D, T.02.06.2022, E.2022/587, K.2022/741, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2023).

³⁶⁸ Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.206-207.

³⁶⁹ 4483 sayılı Kanundaki duruma benzer şekilde 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda da mücbir sebeplere ilişkin hüküm bulunmaması nedeniyle dava açma sürelerinin durması, kesilmesi ve uzaması mücbir sebeplerden ötürü mümkün olamamaktadır. Bu durum doktrinde eleştirilmekle birlikte Danıştayın son tarihli kararlarında mücbir sebep dava açma süresini durduran bir husus olarak kabul edilmiştir. Bu uygulamanın istikrar kazanmasının yerinde olduğunu düşünmekte ve 2547 sayılı Kanun ile 4483 sayılı Kanun için de uygulanmasının yerinde olacağı kanaatindeyiz. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunundaki mücbir sebeplere ilişkin durumun ayrıntılı açıklaması ve bu konudaki son gelişmeler için bkz. Gürsel Kaplan, **İdari Yargılama Hukuku**, Ekin, Bursa 2022, s.382-386.

³⁷⁰ Danıştay kararına konu olan bir olayda, avukat olmayan vekil aracılığıyla itiraz başvurusunda bulunulmuş ve "...1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca kişi bizzat davasını takip edebileceği gibi sadece avukat unvanı taşıyan bir vekil aracılığıyla dava açıp davasını takip ettirebileceği göz önüne alındığında... vekalet yetkisi bulunmayan ...'in itirazının incelenmesine olanak olmadığı, ... adına yapılan itiraza ilişkin dilekçenin bizzat ...'in kendisi veya vekil tayin edeceği baroda yazılı avukat marifetiyle imzalanması yolundaki eksikliğin otuz gün içerisinde giderilmesi, söz konusu eksikliğin verilen süre içerisinde giderilmemesi halinde ...'in itirazının yapılmamış sayılacağı..."na hükmedilmiştir. Karar için bkz. D1D, T.02.05.2019, E.2019/662, K.2019/678, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2019).

belirtilmemiştir. Keza bu husus 4483 sayılı Kanunda da ifade edilmemiştir. Ancak söz konusu boşluk Danıştay 1. Dairesinin kararı ile açıklığa kavuşturulmuştur. Karara göre 4483 sayılı Kanuna göre yürütülen soruşturmalar için itiraz dilekçelerinin, “...*itiraza bakmakla yetkili yargı merciine gönderilmek üzere (postaya verilme hariç) kararı veren yetkili mercinin görev yaptığı kurum veya kuruluşlara ya da başsavcılığın bulunduğu yerdeki adliye mahkemelerine veya bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinden herhangi birine verilmesi...*” gerekmektedir³⁷¹. Bu karar 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü için yorumlandığında ise itiraz dilekçelerinin yazılı ve imzalı olarak doğrudan Danıştaya ya da Danıştaya gönderilmek üzere kararı veren yükseköğretim kurumuna veya başsavcılığın bulunduğu yerdeki adliye mahkemelerine ya da bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinden herhangi birine verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Her halükarda itiraz dilekçesi Danıştay Başkanlığına hitaben yazılmalı ve itiraz dilekçesinde itiraz edilen kararın tarih ve sayısı, itiraz nedenleri, itiraz edenin kimlik bilgileri, itiraz ile talep edilen sonuç açıkça ifade edilmelidir³⁷².

İtirazları inceleyecek merciler, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-4 hükmünde açıklanmıştır. Hükme göre, “**Yükseköğretim Kurulu ve Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında Danıştayın 2 nci Dairesinde verilen lüzum-u muhakeme kararına itiraz ile men-i muhakeme kararlarının kendiliğinden incelenmesi Danıştayın İdari İşler Kuruluna aittir. Diğer kurullarca verilen lüzum-u muhakeme kararına ilgililerce yapılacak itiraz ile men-i muhakeme kararları kendiliğinden Danıştay 2 nci Dairesince incelenerek karara bağlanır**”. Ancak, 5183 sayılı Kanun uyarınca hükümde yer alan Danıştay 2. Dairesi ifadesinin Danıştay 1. Dairesi olarak anlaşılması gerekmektedir. Görüleceği üzere, Danıştay 1. Dairesinin m. 53/c hükmünde karar kurulu olarak karar vermiş olduğu haller dışında diğer tüm karar kurullarının incelemesi Danıştay 1. Dairesi tarafından yapılacaktır.

³⁷¹ Karar için bkz. D1D, T.12.12.2017, E.2017/2230, K.2017/2320, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.12.2022).

³⁷² Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturması Usulü”, s.66-68; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.459. İtiraz dilekçesinin, yükseköğretim kurumuna verilerek Danıştaya gönderilmesinin daha isabetli olacağı yönünde bkz. Gelir, **Üniversite Soruşturma Rehberi**, s.29.

Gerçekleştirilen itiraz incelemesi sonucunda Danıştay, yetkili kurulların vermiş olduğu kararları onama veya bozma kararları ile kesinliğe kavuşturur. Danıştayın, önüne gelen soruşturmanın yeterli derecede aydınlatılmasına rağmen yetkili kurul tarafından yanlış karar verildiğini düşündüğü durumlar da söz konusu olabilmektedir. Bu durumlarda Danıştay bozma kararı vererek, tekrardan karar kurullarınca yeni karar alınmasındansa, kendisi yetkili kurul yerine geçip yukarıda açıkladığımız yetkili kurulların alabileceği kararları da alabilmektedir.³⁷³ Hatta Danıştay bazen yetkisiz karar kurulunca alınmış kararları dahi inceleyip kendisi karar kurulu gibi hareket ederek de karar verebilmektedir³⁷⁴. Ayrıca Danıştay kendisinin incelemeye yetkili görmediği veya yasa gereği incelenmemesi gerektiğini düşündüğü itiraz başvurularında usul ve esasa girmeden “incelenmeksizin reddine” kararı da verebilmektedir³⁷⁵.

Son olarak, itiraz üzerine Danıştay tarafından verilen kararlar kesindir. Ancak men-i muhakeme kararı verilen olay hakkında sonradan yeni deliller bulunduğu takdirde tekrardan soruşturma açılabilmesi ve karar alınabilmesi mümkündür³⁷⁶.

3.5.2. Danıştay Birinci Dairesince Yapılan İnceleme ve Verilen Kararın Yargısal Nitelikte Olmaması Nedeniyle Ortaya Çıkan Tartışma ve Sorunlar

Danıştay 1. Dairesi, hem 4483 sayılı Kanundan kaynaklı önüne gelen itiraz incelemeleri için hem de 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünden dolayı incelediği itirazlar için yapmış olduğu faaliyetin bir yargısal faaliyet olmadığını belirtmektedir.

³⁷³ Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.216-225; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.459.

³⁷⁴ “...Her ne kadar şüpheli hakkında yetkisiz kurulca karar verilmiş ise de, şüpheliye isnat edilen suçun, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 89. maddesindeki taksirle yaralama suçu olduğu ve bu suçun takibinin şikayete bağlı bulunduğu, konuyla ilgili soruşturma devam ederken şikayetçinin soruşturmacıya verdiği ifadede, şikayetinden vazgeçtiğini belirttiği, böylece atılı suçun soruşturulması için gerekli olan şikayet şartının ortadan kalktığı anlaşıldığından, ... Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Kurulun ... tarihli men-i muhakeme kararının yetkisizlik yönünden bozulmasına usul ekonomisi gözetilerek gerek görülmemiştir. ... Yetkisiz Kurulun ... tarihli men-i muhakeme kararının şikayet yokluğundan bozulmasına, şikayetten vazgeçme nedeniyle ... hakkında kovuşturmaya yer olmadığına ... oyçokluğuyla kesin olarak karar verildi.”, D1D, T.09.12.2021, E.2021/1893, K.2021/1867, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).

³⁷⁵ Ülker (Ed.), **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, s.225.

³⁷⁶ Gündüz, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, s.55; Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.74-75; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.459; Aynı yönde bkz. D1D, T.31.05.2022, E.2018/702, K.2018/949, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2019).

Danıştay 1. Dairesi bu hususta gerekçe olarak, kendisinin idari daire olması nedeniyle görev alanına giren konularda yaptığı incelemelerin yargısal bir inceleme olmadığını vurgulamakta, almış olduğu kararların da yargısal nitelikte olmadığını ifade etmektedir. Bu yüzden de yargılamaya ilişkin usul kurallarının kendisi için uygulanamayacağını belirtmektedir³⁷⁷.

Danıştay 1. Dairesi, bu açıklamalar doğrultusunda içtihatlarında adli yardım talebini reddetmiş³⁷⁸, hakimın çekinmesi ve reddi müessesesinin uygulanmasına olanak olmadığına hükmetmiştir³⁷⁹. Keza başka bir olayda kovuşturma aşamasında Asliye Ceza Mahkemesi tarafından, lüzum-u muhakeme kararının soruşturma aşamasında hatalı tebliğ edildiği gerekçesiyle tekrardan kararın tebliğe çıkarılması gerektiğine karar verilmiş ve tebligat üzerine Danıştaya tekrardan itiraz için başvurulmuştur. Ancak Danıştay itiraz incelemesini aynı gerekçeyle reddetmiştir³⁸⁰. Benzer bir durum Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuruyu kabul etmesi üzerine

³⁷⁷ Danıştay 1. Dairesinin itiraz incelemesi üzerine verdiği kararların idari nitelikte olduğu yönünde bkz. Metin Günday, **İdari Yargılama Hukuku**, Turhan, Ankara 2022, s.471; Ali D. Ulusoy, **İdari Yargılama Hukuku**, Yetkin, Ankara 2022, s.50. Danıştayın bu görevinin yargısal bir göreve benzese de aslında idari olduğu ve Danıştayın bu faaliyetiyle, idari makamların özel bir idari prosedür çerçevesinde almış olduğu kararlarının denetimini yaparak, hukuksal bir güvence sağladığı yönünde ayrıca bkz. Kaplan, **İdari Yargılama Hukuku**, s.132.

³⁷⁸ “Danıştayın idari dairesi olarak görev yapan Danıştay Birinci Dairesinin dava dairesi olmaması nedeniyle, görevi alanındaki konularla ilgili yaptığı incelemenin yargısal inceleme olmadığı, verdiği kararların da yargısal nitelikte kararlar olmadığı, dolayısıyla Danıştay Birinci Dairesinin 2547 sayılı Kanunun 53/c maddesi gereğince yaptığı incelemede yargılamaya ilişkin usul kurallarının uygulanmasına olanak bulunmadığı, dava niteliğinde olmayan bu incelemede 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31’inci maddesinin adli yardım konusunda atıf yaptığı 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 334 ila 340 maddelerinin uygulanamayacağı, buna göre, şüpheli ...’in adli yardım talebinin kabulüne olanak bulunmadığı açıktır...”, D1D, T.30.12.2020, E.2020/1669, K.2020/1952, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2021).

³⁷⁹ “...4483 sayılı Kanuna göre soruşturma izni vermeye yetkili merciin kararlarına karşı Kanunda gösterilen ilgililer tarafından yetkili bölge idare mahkemesi veya Danıştay İdari Dairesine yapılan itiraz üzerine bu mercilerce verilen kararların yargısal kararlar olmayıp kesin idari kararlardan olduğu, bu nedenle hakim ve yüksek hakim statüsündeki kişilerden oluştuğunda kuşku bulunmayan bölge idare mahkemelerinin ve Danıştay’ın idari dairesi olan Birinci Dairenin 4483 sayılı Kanun hükümleri gereğince yapılan itirazları incelemesi ve sonuçlandırılmasının yargısal bir işlev olmadığı, bu nedenle yargılamaya ilişkin usul kurallarının uygulanmasına olanak bulunmadığı, 4483 sayılı Kanun uygulamasında Danıştay İdari Dairesi ve bölge idare mahkemesi başkan ve üyelerinin tarafsızlığından şüpheye düşüldüğünden bahisle hakimın çekinmesi ve reddi müessesesinin uygulanmasının istenmesi halinde, bu hükümlerin uygulanmasına olanak veren yasal bir düzenleme bulunmadığı, hakimın davaya bakmaktan çekinmesi veya reddine ilişkin kuralların ortada usul hükümlerine uygun olarak açılmış bir davanın bulunması halinde işletilebileceği, yukarıda sözlü edilen 1086 ve 2577 sayılı Kanunlarda yer alan hükümlerde sıkça sözü edilen ‘dava’ teriminin ulaşılan bu sonucu desteklediği görülmektedir...”, D1D, T.08.02.2008, E.2008/126, K.2008/181, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.03.2022).

³⁸⁰ D1D, T.04.03.2021, E.2021/181, K.2021/371, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2021).

verilen yeniden yargılama kararının uygulanmasında da yaşanmıştır. Her ne kadar Danıştay 1. Dairesi, yeniden yargılama kararını uygulamış olsa da gerekçesinde “...*Bu bağlamda Anayasa Mahkemesince tespit edilen ihlalin bir mahkeme kararından kaynaklanması halinde, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapmak üzere dosyanın ilgili mahkemeye gönderileceği yolundaki hükmün, Dairemizin 4483 sayılı Kanun uyarınca verdiği kararları kapsamadığı, zira 4483 sayılı Kanuna göre verilen Daire kararlarımızın yargısal faaliyetler sonucunda verilen mahkeme kararları olmadığı açıktır. ... 2575 sayılı Danıştay Kanununun 13’üncü maddesinde Danıştayın dokuzu dava, biri idari daire olmak üzere on daireden oluşacağı, Kanunun 41’inci maddesinde, idari işlere ilişkin idari uyuşmazlıkların ve görevlerin Birinci Dairede ve İdari İşler Kurulunda görüleceği, Kanunun Birinci Dairenin görevlerinin sayıldığı 42’nci maddesinin (k) bendinde de, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yargılanmalarına ilişkin mevzuat uyarınca görülecek işlerin Birinci Daire tarafından inceleneceği ve gereğine göre karara bağlanacağı hüküm altına alınmış, Danıştay Kanununda dava dairesi olmadığı belirtilen Birinci Dairenin idari daire olarak idari işlere ilişkin uyuşmazlıkların görüm ve çözüm yeri olduğu, dolayısıyla dava dairesi olmayan Birinci Dairenin verdiği kararların da yargı kararı niteliğinde olmadığı şüphesizdir...*” ifadesine yer vermiş, “...*Anayasa Mahkemesi kararlarının Resmi Gazetede hemen yayımlanacağı ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlayacağı yolundaki hüküm göz önüne alınarak...*” soruşturma izni verilmemesi kararını kaldırmıştır³⁸¹.

Belirttiğimiz Danıştay 1. Dairesi içtihatlarından da anlaşılacağı üzere, usul kurallarının davaya ilişkin tanıdığı hakların itiraz incelemelerinde talep edilmesi söz konusu olamamaktadır. 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü uyarınca, Danıştay 1. Dairesinin gerçekleştirdiği itiraz incelemesi ile şüpheliler hakkında kovuşturma aşamasına geçilip geçilmeyeceğinin belirlendiği göz önüne alındığında, özellikle hakimin reddi ve çekinmesi müessesesinin uygulanamayacak olması düşündürücü niteliktedir. Nitekim Danıştay 1. Dairesi de bu konuya ilişkin kararında, “*Uyuşmazlığın çözümünde adaleti ve nesnelliği sağlama amacıyla konulduğuna kuşku bulunmayan hakimin çekinmesi ve reddi müessesesinin, pozitif bir hukuki*

³⁸¹ D1D, T.28.12.2020, E.2020/535, K.2020/1845, (Danıştay Kararlar Dergisi, 2021).

düzenleme olmaksızın 4483 sayılı Kanun için uygulanmasında ya da bölge idare mahkemeleri ile Danıştayın idari dairesi olan Birinci Dairesinin diğer idari kararları dolayısıyla uygulanmasına imkan bulunmamaktadır.” ifadelerine yer vererek hakimnin reddi ve çekinmesi müessesesini uygulamamıştır³⁸². Dolayısıyla yasada gerçekleştirilecek değişiklik ile bu imkanın tanınmasının daha isabetli olacağı kanaatindeyiz.

3.6. CEZA YARGILAMASI AŞAMASI

2547 sayılı Kanunun m. 53/c-4 hükmünde ceza yargılamalarının hangi mahkemelerde yapılacağına yönelik bir usul kuralı getirilmiştir. Buna göre, “*Lüzum-u muhakemesi kesinleşen Yükseköğretim Kurulu ve Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyelerinin yargılanması Yargıtay ilgili ceza dairesine, temyiz incelemesi Ceza Genel Kuruluna, diğer görevlilerin yargılanmaları suçun işlendiği yer adliye mahkemelerine aittir.*”

Hukukumuzda CMK m. 175/1 hükmü uyarınca, iddianamenin kabul edilmesi ile kovuşturma aşaması başlamaktadır. Bu nedenle kovuşturma aşamasının başlayabilmesi için Cumhuriyet savcıları tarafından CMK hükümlerinde belirtilen unsurları barındıran nitelikte bir iddianame hazırlanması ve mahkeme tarafından da iddianamenin kabul edilmesi gerekmektedir. Ancak 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre yürütülen soruşturma sonucunda verilen “lüzum-u muhakeme kararı” iddianame niteliğinde olduğundan iddianame yerine geçen belge olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla kovuşturma aşamasına geçilebilmesi için Cumhuriyet savcıları tarafından tekrardan bir iddianame hazırlanmamaktadır. Bu süreçte öncelikle, kesinleşen lüzum-u muhakeme kararı dosya evrakıyla birlikte m. 53/c-4 hükmüne göre belirlenen yargılamanın yapılacağı Cumhuriyet başsavcılığına gönderilmektedir. Buna göre, YÖK başkanı ve üyeleri ile YDK başkanı ve üyelerinin yargılanması Yargıtayın ilgili ceza dairesince yapılacağından soruşturma evrakının Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına; diğer yükseköğretim kurumu personelinin soruşturma evrakının ise suçun işlendiği yer başsavcılığına gönderilmesi gerekmektedir. Ardından Cumhuriyet

³⁸² D1D, T.08.02.2008, E.2008/126, K.2008/181, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.03.2022).

başsavcılıkları tarafından ayrıca bir iddianame düzenlenmeden lüzum-u muhakeme kararları, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-4 hükmü uyarınca YÖK başkanı ve üyeleri ile YDK başkanı ve üyeleri için Yargıtay ilgili ceza dairesine, diğerk yükseköğretim personeli için ise suçun işlendiğı yer adliye mahkemesine sunulmaktadır. Böylece ceza yargılamasına yani kovuşturma aşamasına geçilmektedir. Artık mahkeme tarafından kovuşturma aşaması CMK hükümlerine göre yürütüleceğinden, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün etkisi burada bitmiş olacaktır^{383, 384}.



³⁸³ Mesci ve Aydın, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, s.81; Ayturan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, s.460-461.

³⁸⁴ Yazarlara göre, fezlekelerin mahkemeye sunulmasından sonra kovuşturma aşamasına geçilmeden önceki ara dönemde, mahkeme tarafından yapılan incelemede fezlekelerde eksiklik olduğu tespit edildiğı takdirde mahkeme tarafından iddianamenin iadesi müessesesi kullanılarak gerekli eksikliğin tamamlanması için fezlekelerin yükseköğretim kurumlarına gönderilebileceğı ifade edilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Duman, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, s.127; Duranoğlu, “Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda...”, s.36; Malkoç, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, s.110-116.

SONUÇ

Anayasanın m. 129/6 hükmü uyarınca, hukukumuzda kural olarak kamu görevlileri için işledikleri iddia edilen suçlar hakkında Cumhuriyet savcıları tarafından doğrudan ceza soruşturması başlatılamamaktadır. Kamu görevlileri için doğrudan ceza soruşturması başlatılamamasının nedenleri ise geçmişe dayanmaktadır. Öncelikle hükümdarın temsilcisi oldukları gerekçesiyle özel ceza soruşturması usulüne tabi tutulan kamu görevlileri, günümüzde ise yürüttükleri hizmetin işlerliğini sağlamak amacıyla özel ceza soruşturması usulüne tabi kılınmaktadır. Ancak kamu görevlileri hakkında yürütülecek ceza soruşturmalarında özel usullerin öngörölmüş olması, birçok ülkenin hukuk sisteminde yer almışsa da çoğu ülke tarafından bu uygulamadan giderek vazgeçilmiş, ya çok sınırlı bir kamu görevlisi grubu için öngörölür hale getirilmiş ya da tümünden terk edilmiştir. Kamu görevlilerinin özel ceza soruşturma usulüne tabi kılınmış olmasının ülkemiz hukuk sisteminde hala devam ediyor olması ise doktrinde tartışmalara neden olmuş ve konu hakkında çeşitli görüşler ileri sürölmüştür. Kamu görevlileri için özel ceza soruşturması usulü öngörölmüş olmasını eleştiren görüşlerin ileri sürdüğü savlarla Anayasa Mahkemesine gerek MMHKM döneminde gerek 4483 sayılı Kanun döneminde özel ceza soruşturma usullerini düzenleyen kanunların iptali için başvurular yapılmıştır. Fakat Anayasa Mahkemesi, kamu görevlileri için özel ceza soruşturması usulü öngörölmesi gerektiğini ifaden eden görüşler doğrultusunda talepleri sürekli olarak reddetmiş ve bu durumun kanun koyucunun takdirinde olduğunu belirtmiştir. Kanun koyucu ise zaman içerisinde kamu görevlilerinin özel ceza soruşturma ve kovuşturma usullerine ilişkin birçok düzenleme ihdas etmiş, günümüze yaklaştıkça idarenin kamu görevlilerinin ceza yargılamasına ilişkin sahip olduğu yetkilerini giderek kısıtlamış, fakat tam manasıyla kamu görevlileri için özel ceza soruşturması usulünün uygulanmasından vazgeçmemiştir. Bu sebeple günümüz mevzuatında da başta kamu görevlilerinin ceza soruşturmasına

ilişkin genel hüküm niteliğinde olan 4483 sayılı Kanun olmak üzere özel ceza soruşturma usulleri öngören birçok düzenleme yer almaktadır. 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü de bunlardan biri olup yükseköğretim personelinin görev sırasında veya görev nedeniyle işlediği iddia edilen suçlar hakkında uygulanmaktadır.

Ülkemiz tarihinde yükseköğretim personeli için ilk kez 1946 tarih ve 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu ile özel ceza soruşturması usulü öngörülmüştür. Günümüzde ise bu konuda 1981 tarih ve 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü uygulanmaktadır. 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü, 8 alt bentten oluşmakla birlikte içeriğinde birçok eksiklik ve boşluk barındırmaktadır. Bu durumun farkında olan kanun koyucu, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c-8 hükmünde, m. 53/c hükmünde bulunmayan hususların 4483 sayılı Kanuna bakılarak tamamlanacağını belirtmiştir. Ancak Danıştay tarafından da ifade edildiği üzere 4483 sayılı Kanun ile 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü benimsedikleri soruşturma sistemlerinden ötürü birbirinin alternatifi olabilecek nitelikte değildir. Çünkü 4483 sayılı Kanun izin sistemini benimsemiş olup, Kanun uyarınca idare tarafından kamu görevlileri hakkında görevleri nedeniyle işledikleri iddia edilen suçlar sebebiyle Cumhuriyet savcılarının ceza soruşturmasına başlamasının gerekli olup olmadığı irdelenmektedir. Oysa 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü soruşturma sistemini benimsediğinden, hüküm uyarınca yükseköğretim personelinin görevi nedeniyle veya görevi sırasında işlediği iddia edilen suçlar hakkında doğrudan yükseköğretim kurumlarınca ceza soruşturması gerçekleştirilmektedir. Bu özelliğiyle 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmüne göre yürütülen ceza soruşturmaları, Cumhuriyet savcılarının yürüttüğü ceza soruşturmaları ile eşdeğer nitelikte olmaktadır. Bu nedenle 4483 sayılı Kanun, 2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün eksikliklerini kapatmakta yetersiz kalmakta, m. 53/c hükmünün eksiklikleri CMK hükümleriyle giderilmeye çalışılmaktadır.

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünün eksikliklerinin fazla olması uygulamada da birçok problemin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yükseköğretim personeli hakkında gerçekleştirilecek 3628 sayılı Kanun kapsamında olan suçların soruşturmasında, YÖK başkanı ve rektörler haricindeki kişiler için izin alınması gerektiği öngörülmüştür. Ancak izin verilmemesi halinde ne yapılacağı düzenlenmemiştir. Dolayısıyla yasada bu konuda değişiklik yapılarak bu kişiler için

izin sisteminin kaldırılması veya izin verilmemesi halinde bir itiraz aşamasının eklenmesi gerekmektedir. Keza 6764 sayılı Kanunla 2547 sayılı Kanunun 53/c maddesine eklenen hükümle yetkili merciin takdirine bağlı olarak inceleme aşaması getirilmiştir; ancak inceleme aşaması sonucunda soruşturma açılmaması kararı alındığında bu karara karşı başvurulacak hukuki yollar kanunda gösterilmemiştir. Uygulamada soruşturma açılmaması kararı için idare mahkemelerinde iptal davası açılmaktaysa da 2547 sayılı Kanunda öngörülen ceza soruşturması usulü CMK’da öngörülen ceza soruşturması ile denk olduğundan, soruşturma açılmaması kararının tıpkı CMK’da düzenlenen “soruşturma açılmasına yer olmadığına dair karar” gibi itiraz incelemesine tabi tutulmasının daha isabetli olacağı kanaatindeyiz. Gerçekleştirilecek itiraz incelemesi ise 2547 sayılı Kanunda “lüzum-u muhakeme” ve “men-i muhakeme” kararları için öngörülen itiraz usulü ile aynı olmalıdır.

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmü, yükseköğretim personeli arasında ayrıma da neden olmaktadır. Vakıf yükseköğretim kurumlarının akademik personeli m. 53/c hükmü kapsamı dışında tutularak akademik personel arasında vakıf yükseköğretim kurumu mensubu olup olmamasına göre farklı ceza soruşturması yapılmaktadır. Keza idari personelin bir kısmı hakkında il idare kurullarınca karar alınmaktayken bir kısmı için yükseköğretim kurumları içinden oluşturulan kurullarca karar alınmaktadır. Bu farklılıkların yasada yapılacak düzenlemeyle kaldırılması gerekmektedir. Ayrıca karar kurulları tarafından, CMK’ya göre gerçekleştirilen ceza soruşturmaları ile eşit nitelikte sonuç doğuran bir ceza soruşturması için sadece iki tür karar alınabilmesinin de hatalı olduğu kanaatindeyiz. Ceza soruşturmasının doğurduğu sonuçlar sadece hukuki olarak görülmemelidir, kişinin hayatına doğrudan etki ettiği de unutulmamalıdır. Dolayısıyla yasada karar çeşitliliğinin sağlanıp başta lekelenmeme hakkı olmak üzere diğer temel hakların gözetilmesi gerekmektedir.

2547 sayılı Kanunun m. 53/c hükmünde öngörülen ceza soruşturması usulü Cumhuriyet savcılarının gerçekleştirdiği soruşturmalara denk kabul edildiğinden soruşturmacılar tarafından suçun kasten mi yoksa taksirle mi işlendiğinin tespiti dahi yapılmaktadır. Halbuki soruşturmacıların, yükseköğretim personeli olmasından dolayı bir Cumhuriyet savcısı kadar ne ceza muhakemesi hukukuna ne de ceza hukukuna hakim olması mümkündür. Nitekim uygulamada da sıklıkla madde hükmünün

kapsamı dıřındaki kiřiler hakkında soruřturma yapıldıęı, eksik inceleme yapıldıęı, toplanan deliller sonucu yanlış kanaate ulařıldıęı, usule uygun olmayacak řekilde soruřturma yapıldıęı, rapor dūzenlenmedięi gibi nedenlerle alınan kararlar itiraz incelemesinde Danıřtay tarafından bozulmaktadır. Dolayısıyla bu soruřturma usulūnūn ya devam ettirilmeyerek 4483 sayılı Kanun ile entegrasyonu saęlanmalı ya da devamı halinde yūsekōęretim kurumlarındaki hukuk mūřavirliklerinde gōrevli personel eliyle bu soruřturmaların yūrūtūlmesinin daha doęru olacaęı kanaatindeyiz.



KAYNAKÇA

- (Ed.) BOZ, Selman Sacit, **Kamu Personel Hukuku**, Adalet, Ankara 2021.
- (Ed.) ÜLKER, İbrahim, **Yükseköğretim Kurumlarında Personel Ceza Soruşturması**, Yetkin, Ankara 2022.
- (Ed.) YILDIRIM, Turan, **İdare Hukuku**, Onikilevha, İstanbul 2021.
- AKAN, Durdağı, “Akademisyenlerin İnceleme/Soruşturma Görev Zorluklarına İlişkin Görüşleri”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.13, s.212-226.
- AKGÜNER, Tayfun, **İdare Hukuku**, Der Yayınları, İstanbul 2021.
- AKYILDIZ, Ali, “Memur Yargılamasında İdari Süreç”, **GÜHFD**, 2001, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/789883>, (Erişim Tarihi 12.12.2022), s.1-64.
- AKYILMAZ, Bahtiyar, Murat SEZGİNER, Cemil KAYA, **Türk İdare Hukuku**, Seçkin, Ankara 2023.
- ARDIÇOĞLU, M. Artuk, “Üniversite Personeli Hakkında Ceza Soruşturması Yürütülmesi Usulüne İlişkin Değerlendirme”, **Danıştay ve İdari Yargı Günü 146. Yıl Sempozyumu**, Ankara, 12 Mayıs 2014, s.73-79.
- ASLAN, Onur Ender, “Memurların Yargılanması Hakkındaki Yeni Yasa Üzerine Düşünceler”, **Amme İdaresi Dergisi**, C.33, s.59-77.
- ASLAN, Zehreddin, Halil Altındağ, **Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması**, Seçkin, Ankara 2021.
- ATAY, Ender Ethem, **İdare Hukuku**, Turhan, Ankara 2021.
- AVCI, Mustafa, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun Üzerine Bir İnceleme”, **EÜHFD**, C.11, s.273-294.
- AYDEMİR, Sefa Salih, “Türkiye’de Darülfünundan Üniversiteye Geçiş Süreci ve 1933 Üniversite Kanunu Sonrası Yükseköğretimdeki Gelişmeler”, **Journal of History School**, S.47, s.2222-2243.
- AYDIN, Hüseyin, “Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı”, **ABD**, S.2010/1, s.109-128.

- AYTURAN, Berkan, “Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması”, **TAAD**, S.35, s.429-467.
- AZRAK, Ali Ülkü, “Devlet ve Üniversite”, **İHİD**, C.9, s.23-37.
- BOZ, Selman Sacit, **Memur Yargılamasında İzin ve İtiraz Süreci**, Seçkin, Ankara 2014.
- BOZKURT, Özgür, “Yargı Kararları Işığında Yükseköğretimde Öğretim Elemanlarının Disiplin ve Ceza Soruşturmaları”, (“Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Gaziantep 2021.
- BUCAKTEPE, Adil, “Devlet Memurluğu ve Memurların Değerlendirilmesi Üzerine Düşünceler”, **GÜHFD**, C.18, s.459-489.
- CENTEL, Nur, Hamide ZAFER, Özlem ÇAKMUT, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, Beta, İstanbul 2017.
- ÇAĞLAYAN, Ramazan, **İdare Hukuku Dersleri**, Adalet, Ankara 2021.
- ÇAĞLAYAN, Ramazan, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanmasına İlişkin 4483 Sayılı Kanun Hakkında Bir Değerlendirme”, **AÜEHFD**, C.7, s.105-128.
- ÇELİK, Adil Giray, **Osmanlı Darülfünun Mekteb-i Hukuk’da İlk Çiçek Süreyya Ağaoğlu**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara 2018.
- ÇETİN, Erol, **Açıklamalı – İçtihatlı Ceza Hukukunda ve Özel Yasalarda Memur Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanma Usulü ve Memur Suçları**, Seçkin, Ankara 2003.
- ÇETİN, Erol, “Memurların Yargılanmalarına İlişkin Yasa Yürürlükten Kaldırılmalıdır”, **Yargıtay Dergisi**, C.20, s.53-66.
- ÇINARLI, Serkan, Sevinç Arslan HIZAL, Abdullah HIZAL, “Vakıf Üniversitelerinde Görev Yapan Öğretim Üyelerinin Ceza Soruşturması Usulü Sorunu”, **LEGES Kamu Hukuku Dergisi**, C.1, s.23-42.
- Danıştay Dergisi**, Memurin Muhakemâtı Hakkında Danıştay’ın Görüşü, 1983.
- DEMİRBAŞ, Timur, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin, Ankara 2022.
- DEMİRCİOĞLU, Mustafa Yaşar, “İdari Yargı Kararları Çerçevesinde Bilimsel Yayın Etiği Soruşturmaları”, **ABD**, S.2014/1, s.145-218.
- DEMİRKOL, Selami, Emre AKBULUT, “Türkiye’de Kamu Personelinin Verimliliğinin Arttırılmasında Hukuki Araçlar ve Yargı Kararları”, **GÜHFD**, C.17, s.1327-1366.

- DEMREN DÖNMEZ, Burcu, “Türk Ceza Kanununda ‘Kamu Görevlisi’ Kavramı”, **TBBD**, S.94, s.95-130.
- DENİZ, Mustafa, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması”, **Sayıştay Dergisi**, S.35, s.135-154.
- DERBİL, Süheyp, **İdare Hukuku**, Yeni Desen Matbaası, Ankara 1959.
- DUMAN, Bahattin, **Yükseköğretim Ceza ve Disiplin Soruşturması**, Seçkin, Ankara 2021.
- DURAN, Lütfi, **İdare Hukuku Meseleleri**, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1964.
- DURANOĞLU, Yakup, “Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda Özel Soruşturma Usulleri Sonucunda Düzenlenen İddianame ve İddianame Yerine Geçen Belgelerin İadesi”, **SÜHFD**, C.30, s.1-45.
- ERDEM, Ali Rıza, “Atatürk’ün Liderliğinde Üniversite Reformu: Yükseköğretim ve Bilim Tarihimizde Dönüm Noktası”, **Belgi Dergisi**, S.4, s.376-388.
- EREN, Hayrettin, “1982 Anayasası ve Kamu Görevlileri Kavramı”, **AÜEHFD**, C.2, s.55-87.
- ERKENCİ, Hüseyin, “Memurin Muhakemat-ı Hakkında Kanunu Muvakkat Üzerine Düşünceler”, **TBBD**, S.1999/1, s.11-22.
- GELİR, Adem, **Üniversite Soruşturma Rehberi**, Astana Yayınları, Ankara 2016.
- GÖKCAN, Hasan Tahsin, Mustafa ARTUÇ, **Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi ve Özel Soruşturma Usulleri (Memur Yargılaması)**, Adalet, Ankara 2016.
- GÖKÇE, Abbas, “Memurların Yargılanmalarına İlişkin Yasada Öngörülen İtiraz Süresi ve Danıştay’ın İlginç Kararları”, **Yargıtay Dergisi**, C.7, s.255-264.
- GÖKÇE, Abbas, “Memurların Yargılanmalarına İlişkin Yasalarda Öngörülen İtirazın Niteliği ve Doğurduğu Sonuçlar”, **Danıştay Dergisi**, S.30-31, s.38-43.
- GÖKÇE, Abbas, “Memurların Yargılanmalarına İlişkin Yasaya Göre Yapılan Soruşturma ve Verilen Karar Türleri”, **ABD**, S.1979/6, s.35-53.
- GÖZLER, Kemal, **Gözler v. Çağlayan Davası: Gözlemler ve Eleştiriler**, Yazarın Kendi Yayını, Bursa 2020.
- GÖZLER, Kemal, **İdare Hukuku Cilt II**, Ekin, Bursa 2019.
- GÖZLER, Kemal, Gürsel KAPLAN, **İdare Hukuku Dersleri**, Ekin, Bursa 2022.
- GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref, Turgut TAN, **İdare Hukuku Cilt I Genel Esaslar**, Turhan, Ankara 2021.
- GÜNDAY, Metin, **İdare Hukuku**, İmaj Yayınevi, Ankara 2015.

- GÜNDAY, Metin, **İdari Yargılama Hukuku**, Turhan, Ankara 2022.
- GÜNDÜZ, F. Ebru, “2547 Sayılı Kanuna Tabi Personelin Ceza Soruşturması”, **Kamu Hukuku Arşivi**, C.12, s.47-56.
- GÜRAN Sait, “Anayasa Mahkemesi’nin 1982 Anayasası Döneminde Personel Hukukuna Bakışı”, **Anayasa Yargısı Dergisi**, C.6, s.37-66.
- GÜRAN, Sait, “Anayasa’nın 128 ve 129’uncu Maddeleri Yönünden Kamu Görevlileri ile Bakanların Durumu”, **Amme İdaresi Dergisi**, C.17, s.28-35.
- GÜRGEN, Lütfi, “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda Görevi Kötüye Kullanma Suçunun Soruşturma Usulü”, S.11, s.145-168.
- HAKERİ, Hakan, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Adalet, Ankara 2017.
- İHSANOĞLU, Ekmeleddin, “Dârülfünun”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1993, <https://islamansiklopedisi.org.tr/darulfunun>, (Erişim Tarihi: 21.08.2022).
- İPŞİRLİ, Mehmet, “İlmiye”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2000, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ilmiye>, (Erişim Tarihi: 21.08.2022)
- İPŞİRLİ, Mehmet, “Müderris”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2020, <https://islamansiklopedisi.org.tr/muderris#2-osmanlilarda>, (Erişim Tarihi: 21.08.2022).
- İSTANBULLU, Burhanettin, “Devlet Üniversitelerindeki Kamu Görevlilerinin Görevleri Nedeniyle İşledikleri Suçlardan Dolayı Soruşturmaları”, (“Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Niğde 2009.
- KALABALIK, Halil, **İdare Hukuku Dersleri Cilt – I**, Seçkin, Ankara 2019.
- KAPLAN, Gürsel, **İdari Yargılama Hukuku**, Ekin, Bursa 2022.
- KARAARSLAN, Mehmet, “Suç ve Cezaların Memuriyete Etkisi”, **AÜHFD**, C.58, s.95-138.
- KARAKAŞ, Fatma, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, Legal, İstanbul 2002.
- KEYMAN, Selahattin, “Memurin Muhakematı Kanunu”, **AÜHFD**, C.19, s.173-200.
- KILIÇ, Ramazan, “Türkiye’de Yükseköğretimin Kapsamı ve Tarihsel Gelişimi”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S.3, s.289-310.
- KIZILYEL, Serkan, “4483 Sayılı Yasa Uygulamasında Verilen İşleme Konulmama Kararı ve Hukuki Denetimi”, **TİD**, C.78, s.119-137.

- KOCA, Mahmut, İlhan ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin, Ankara 2022.
- KOCATÜRK, Utkan, “Atatürk’ün Üniversite Reformu İle İlgili Notları” **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, C.1, s.3-95.
- KUNTER, Nurullah, “Üniversite İlk soruşturması ve Memur Muhakemesi Sistemimiz”, **İÜHFM**, C.43, s.1-24.
- LİVANELİOĞLU, Ömer Asım, “Ceza Usul Hukukumuzda Memur Yargılamaları”, **ABD**, S.1995/1, s.42-52.
- LİVANELİOĞLU, Ömer Asım, “Memur ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun Eleştirisi”, **ABD**, S.2000/2, s.33-43.
- MALKOÇ, Ramazan, “**Danıştay Kararları Işığında Yükseköğretim Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Soruşturulması**”, (“Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Çanakkale 2011.
- MESCİ, Hatice, “**Yükseköğretim Kurumları ve Üst Kuruluşlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Yargılanmaları Öncesi Soruşturmaları**”, (“Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Isparta 2011.
- MESCİ, Hatice, Vahdettin AYDIN, “Yükseköğretim Kurumlarında Çalışan Kamu Görevlilerinin Ceza Soruşturma Usulü”, **SDÜHFD**, C.7, s.1-91.
- MUMCU, Uğur, “Türk Hukukunda Memurların Yargılanması”, **AÜHFD**, C.28, s.133-182.
- NAMAL, Yücel, Tunay KARAKÖK, “Atatürk ve Üniversite Reformu (1933)”, **Yükseköğretim ve Bilim Dergisi**, C.1, s.27-35.
- OĞAN, Mehmet Ali, “Görev Suçlarında İlk Soruşturma”, **ABD**, S.1981/3, s.379-383.
- ONAR, Sıddık Sami, **İdare Hukukunun Umumî Esasları II. Cilt**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1966.
- ÖZBEK, Veli Özer, Koray DOĞAN, Pınar BACAKSIZ, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin, Ankara 2022.
- ÖZEK, Çetin, “Memurin Muhakemat Kanunu İle İlgili Bir Anayasa Mahkemesi Kararının İncelenmesi”, **İÜHFM**, C.33, s.363-391.
- ÖZEK, Çetin, “Türk Hukukunda Memurların Muhakemesi”, **İÜHFM**, C.26, s.34-85.
- ÖZEN, Muharrem, Önder TOZMAN, “Türk Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı”, **Amme İdaresi Dergisi**, C.42, s.25-57.

- ÖZGENÇ, İzzet, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin, Ankara 2022.
- ÖZKAN, Selcen, “Dârü’l-Fünûndan Üniversiteye Türk Yükseköğretiminde Zihniyet Dönüşümü”, **Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi**, C.6, s.840-856.
- ÖZTÜRK, Bahri, Durmuş TEZCAN, Mustafa Ruhan ERDEM, Özge SIRMA GEZER, Yasemin F. SAYGILAR, Esra ALAN, Özdem ÖZAYDIN, Efser ERDEN TÜTÜNCÜ, Derya ALTINOK VILLEMIN, Mehmet Can TOK, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin, Ankara 2022.
- ÖZTÜRK, İlhami, Arif Emre SÜMER, “Yükseköğretim Personeli Hakkındaki Şikayetler Üzerine Verilen Ceza Soruşturması Açılmaması Kararlarının Hukuki Niteliği ve Yargısal Denetimi”, **TAAD**, S.50, s.279-304.
- PINAR, İbrahim, Öner ÇALIŞKAN, **Kamu Personeli Ceza Soruşturma Usulü**, Seçkin, Ankara 2020.
- SALİHOĞLU, Enver, Selami DEMİRKOL, **Teori ve Uygulamada 4483 Sayılı Kanun ile Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Öncesi Aşamaya İlişkin Usul ve İşlemler**, Beta, İstanbul 2010.
- SANCAKDAR, Oğuz, Lale Burcu ÖNÜT, Eser US DOĞAN, Mine KASAPOĞLU TURHAN, Serkan SEYHAN, **İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı**, Seçkin, Ankara 2022.
- SARGIN, Sevil, “Türkiye’de Üniversitelerin Gelişim Süreci ve Bölgesel Dağılımı”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.3, s.133-150.
- SEÇKİN, Sinan, “Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında Görev Yapan Personel Hakkında Ceza Soruşturması Yürütülmesi Usulü”, **MÜHF-HAD**, C.28, s.1334-1370.
- SEÇTİM, Hafize, Hüseyin ERKUL, “Yükseköğretim Kurumlarında Görev Yapan Akademik Personelin Ceza Soruşturmaları Üzerine Nitel Bir Araştırma: Danıştay Birinci Daire Kararları Örneği”, **Management and Political Sciences Review**, C.2, s.34-68.
- SELÇUK, Sami, **Kamu Görevlilerinin Yargılanması**, Yetkin, Ankara 2017.
- SEVER, Çiğdem, “Bir Kamu Kurumu Olarak Vakıf Üniversiteleri ve Bu Üniversitelerde Çalışan Akademisyenlerin Hukuki Statüsü”, **Legal Hukuk Dergisi**, C.14, s.1175-1216.
- SÜTÇÜ, Nezh, “4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanun Nasıl Yozlaştırıldı?”, **İBD**, C.79, s.772-808.
- ŞAHİN, Cumhur, Neslihan GÖKTÜRK, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin, Ankara 2022.

- ŞAHİN, Faruk, “Memur Yargılama Sistemi Kaldırılıyor Mu”, **Sayıştay Dergisi**, S.48, s.47-74.
- ŞAHİN, Faruk, “Memur Yargılama Sisteminin Tarihi Süreci ve Ülkemizdeki Son Durum”, **TİD**, C.76, s.171-207.
- ŞAHİN, Faruk, “Yönetim Hukukundaki Memur Kavramıyla Ceza Hukukundaki Memur Kavramının Karşılaştırılması”, **ABD**, S.2004/1, s.15-42.
- ŞAHİN, İlyas, “4483 Sayılı Kanunda Öngörülen Ön İnceleme Görevlisinin Yetkileri ve Bu Çerçeve İzin Sisteminin Gerekliliği Hakkında Değerlendirme”, **GÜHFD**, C.19, s.249-320.
- TARHAN, R. Bülent, **Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Soruşturulması Usulleri**, Adalet, Ankara 2018.
- TBMM, **Danışma Meclisi 101 No’lu Komisyon Raporu**, https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/DM/d02/c004/dm_02_004068ss0101.pdf (Erişim Tarihi: 03.04.2022).
- TBMM, **Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu**, Sıra Sayısı 198, https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d21/c017/tbmm2_1017021ss0198.pdf (Erişim Tarihi: 03.04.2022).
- TBMM, **Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu**, Sıra Sayısı 405, <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss405.pdf> (Erişim Tarihi: 03.04.2022).
- TBMM, **Milli Güvenlik Konseyi 393 No’lu Komisyon Raporu**, https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MGK/d01/c006/mgk_01_006101ss0393.pdf (Erişim Tarihi: 03.04.2022).
- TAN, Turgut, Bahar BAYAZIT, **İdare Hukuku**, Turhan, Ankara 2021.
- TOSUN, Öztekin, “Memurların Suçlarında Özel Muhakeme Kuralları (II)”, **Yargıtay Dergisi**, C.10, s.9-32.
- TUTUM, Cahit, “Memurların Hak ve Ödevleri”, **Amme İdaresi Dergisi**, C.2, s.105-139.
- TÜRKKAN, Hakan, “Osmanlı Taşrasında Memur Suçları (XIX. ve XX. Yüzyıl Safranbolu Örneği)”, **Amme İdaresi Dergisi**, C.53, s.37-57.
- ULUSOY, Ali D., **İdari Yargılama Hukuku**, Yetkin, Ankara 2022.
- ULUSOY, Ali D., **Yeni Türk İdare Hukuku**, Yetkin, Ankara 2021.

- UZ, Abdullah, “Kamu Görevlilerinin Ceza Kovuşturmasına Tabi Tutulabilmesi için Yetkili İdari Merci Tarafından Verilebilecek Kararların Hukuki Niteliği ve Denetimi Üzerine”, **İnÜHFD**, C.2, s.157-207.
- UZ, Abdullah, “Yükseköğretim Personelinin Ceza Soruşturması Öncesinde 4483 Sayılı Kanunun Ön İnceleme ve İzin Müessesesinin Uygulanabilirliği Sorunu”, **International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal**, C.2, s.73-86.
- ÜLKER, Gözde, “4483 Sayılı Kanun ve 2547 Sayılı Kanun Kapsamındaki Ceza Yargılamalarında Ön İnceleme Görevlisi ile Soruşturmacının Yetkilerine İlişkin Bir Değerlendirme”, **Terazi Hukuk Dergisi**, C.16, s.2186-2201.
- ÜNLÜ, Ahmet Hamdi, “Memurların Yargılanmasına İlişkin Yasa Tasarısı Üzerine”, **ABD**, S.1983/1, s.21-25.
- ÜNLÜ, Ahmet Hamdi, “Memurların Yargılanmasına İlişkin Yasa Yönünden Sanığın Sorguya Çekilmesi”, **Danıştay Dergisi**, S.58-59, s.30-36.
- ÜNLÜ, Ahmet Hamdi, “Memurların Yargılanmasına İlişkin Yasa’ya Göre Verilen Kararlara İtiraz”, **ABD**, S.1985/4, s.611-615.
- ÜNLÜ, Ahmet Hamdi, “Üniversite Personelinin Göreve İlişkin Suçlarının Kovuşturulması”, **Danıştay Dergisi**, S. 52-53, s.23-27.
- YAYLA, Yıldızhan, **İdare Hukuku**, Beta, İstanbul 2009.
- YAYLA, Yıldızhan, “Memurların Yargılanması”, **İHİD**, C.6, s.265-272.
- YAZAR, Taha, Emel AVERBEK, “1933 Üniversite Reformundan Günümüze Türkiye’de Üniversitelerin Tarihsel Gelişimi”, **Journal of Turkish Studies**, C.13/4, s.1341-1360.
- YENİSEY, Feridun, Ayşe NUHOĞLU, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin, Ankara 2022.
- YILDIRIM, Ramazan, Serkan ÇINARLI, **Türk İdare Hukuku Dersleri Cilt: 1**, Adalet, Ankara 2021.
- YILDIZ, Furkan, “Türk Silahlı Kuvvetleri’nde Görevli Sivil Memurların Asker Kişi Sıfatıyla İşledikleri Suçlarda Soruşturma İzni Vermeye Yetkili Mercinin Belirlenmesi”, **TBB Dergisi**, S.160, s.107-124.
- YILMAZ, Dilşat, “Yükseköğretim Personeli Ceza Soruşturması, Yasal Eksiklikler ve Çözüm Önerileri”, **EÜHFD**, C.17, s.101-125.
- YOKUŞ SEVÜK, Handan, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Bilirkişilik”, **İÜHFM**, C.64, s.49-107.
- YURTCAN, Erdener, **Ceza Yargılaması Hukuku**, Seçkin, Ankara 2019.

YÜCE, Turhan Tufan, “Memurin Muhakematı Kanununun Anayasaya Aykırılığı ve Anayasa Mahkemesinin Bu Konudaki Kararı Üzerine”, **ABD**, C.25, s.867-880.

Yüzyıl Boyunca Danıştay, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1968.

ZAFER, Hamide, “Ceza Hukuku Uygulamasında Kamu Görevlisi”, **YÜHFD**, C.9, s.213-226.

MAHKEME KARARLARI

Anayasa Mahkemesi, T.04.12.2014, E.2013/84, K.2014/183, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

Anayasa Mahkemesi, T.05.05.1992, E.1992/27, K.1992/31, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

Anayasa Mahkemesi, T.10.10.2013, E.2013/58, K.2013/114, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 05.04.2022).

Anayasa Mahkemesi, T.11,12,13,14,25,02.1975, E.1973/37, K.1975/22, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

Anayasa Mahkemesi, T.11.10.1965, E.1965/18, K.1965/53, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 21.04.2022).

Anayasa Mahkemesi, T.14.01.2015, E.2014/89, K.2015/3, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

Anayasa Mahkemesi, T.14.11.1967, E.1967/14, K.1967/36, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

Anayasa Mahkemesi, T.15.09.1992, E.1992/35, K.1992/46, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

Anayasa Mahkemesi, T.17.01.2013, E.2012/19, K.2013/17, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

Anayasa Mahkemesi, T.20.09.1963, E.1963/59, K.1963/225, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 21.04.2022).

Anayasa Mahkemesi, T.21.05.2008, E.2004/76, K.2008/108, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 21.04.2022).

Anayasa Mahkemesi, T.22.12.1970, E.1970/34, K.1970/47, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

Anayasa Mahkemesi, T.26.09.1968, E.1968/14, K.1968/35, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).

- Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/26, K.1992/11, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).
- Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/29, K.1992/12, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).
- Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/42, K.1992/13, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).
- Anayasa Mahkemesi, T.27.02.1992, E.1991/43, K.1992/14, (**Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**), (Erişim Tarihi: 03.04.2022).
- D1D, T.01.06.2016, E.2016/366, K.2016/839, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).
- D1D, T.01.06.2021, E.2021/894, K.2021/832, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).
- D1D, T.01.07.2021, E.2021/1041, K.2021/1071, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2021).
- D1D, T.01.07.2021, E.2021/1055, K.2021/1080, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.10.2022).
- D1D, T.01.10.2020, E.2020/1084, K.2020/1227, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 06.11.2022).
- D1D, T.01.12.2016, E.2016/1062, K.2016/1946, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 15.10.2022).
- D1D, T.01.12.2021, E.2021/1781, K.2021/1797, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 10.11.2022).
- D1D, T.02.02.2017, E.2017/119, K.2017/126, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 15.10.2022).
- D1D, T.02.05.2019, E.2019/662, K.2019/678, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2019).
- D1D, T.02.06.2022, E.2022/587, K.2022/741, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2023).
- D1D, T.02.11.2016, E.2016/349, K.2016/1490, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 15.10.2022).
- D1D, T.03.03.2021, E.2021/361, K.2021/350, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).
- D1D, T.03.06.2020, E.2020/465, K.2020/462, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 01.12.2022).
- D1D, T.03.11.2020, E.2020/1449, K.2020/1399, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

D1D, T.04.02.2010, E.2010/101, K.2010/207, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 15.10.2022).

D1D, T.04.03.2009, E.2009/56, K.2009/409, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 01.12.2022).

D1D, T.04.03.2021, E.2021/181, K.2021/371, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2021).

D1D, T.04.03.2021, E.2021/360, K.2021/361, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

D1D, T.04.11.2021, E.2021/1593, K.2021/1579, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2022).

D1D, T.05.03.2019, E.2019/391, K.2019/314, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 01.11.2022).

D1D, T.06.02.2019, E.2018/2248, K.2019/117, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

D1D, T.06.06.2008, E.2008/311, K.2008/670 (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

D1D, T.06.06.2017, E.2017/1018, K.2017/1107, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 06.11.2022).

D1D, T.06.06.2018, E.2018/989, K.2018/970, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

D1D, T.06.07.2010, E.2010/1016, K.2010/1160, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 07.11.2022).

D1D, T.06.12.2011, E.2011/1781, K.2011/1940, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.12.2022).

D1D, T.07.12.2021, E.2021/1676, K.2021/1840, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2022).

D1D, T.08.02.2008, E.2008/126, K.2008/181, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.03.2022).

D1D, T.08.02.2018, E.2017/1771, K.2018/152, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

D1D, T.08.04.2021, E.2021/510, K.2021/570, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.10.2022).

D1D, T.08.04.2021, E.2021/566, K.2021/583, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.12.2022).

D1D, T.08.04.2021, E.2021/617, K.2021/568, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

D1D, T.08.10.2015, E.2015/1359, K.2015/1327, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 01.11.2022).

D1D, T.08.10.2020, E.2020/1258, K.2020/1279, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2020).

D1D, T.08.12.2020, E.2020/1741, K.2020/1568, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2021).

D1D, T.09.02.2017, E.2016/2436, K.2017/207, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

D1D, T.09.02.2017, E.2016/2224, K.2017/208, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 07.11.2022).

D1D, T.09.04.2019, E.2019/313, K.2019/566, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2019).

D1D, T.09.12.2014, E.2014/1754, K.2014/1786, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

D1D, T.09.12.2020, E.2020/1468, K.2020/1588, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2021).

D1D, T.09.12.2021, E.2021/1893, K.2021/1867, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).

D1D, T.10.03.2010, E.2010/282, K.2010/418, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

D1D, T.10.03.2016, E.2016/198, K.2016/323, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 01.11.2022).

D1D, T.10.03.2020, E.2020/310, K.2020/358, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

D1D, T.10.11.2005, E.2005/964, K.2005/1322, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

D1D, T.11.06.2013, E.2013/777, K.2013/804, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.09.2022).

D1D, T.11.06.2020, E.2020/620, K.2020/620, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2020).

D1D, T.12.02.2020, E.2020/293, K.2020/185, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

D1D, T.12.02.2020, E.2020/80, K.2020/192, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

D1D, T.12.03.2019, E.2019/362, K.2019/376, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2019).

D1D, T.12.05.2016, E.2016/557, K.2016/680, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 30.12.2022).

D1D, T.12.07.2005, E.2005/325, K.2005/938, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.09.2022).

D1D, T.12.12.2017, E.2017/2230, K.2017/2320, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.12.2022).

D1D, T.13.03.2018, E.2017/2312, K.2018/336, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

D1D, T.13.11.2012, E.2012/1591, K.2012/1636, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.12.2022).

D1D, T.13.12.2016, E.2016/1325, K.2016/2146, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 07.11.2022).

D1D, T.14.05.2018, E.2018/947, K.2018/822, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 09.10.2022).

D1D, T.14.10.2021, E.2021/1365, K.2021/1454, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2022).

D1D, T.14.12.2005, E.2005/1194, K.2005/1499, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.10.2022).

D1D, T.15.09.2021, E.2021/1319, K.2021/1179, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2021).

D1D, T.16.02.2022, E.2021/265, K.2021/226, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 15.10.2022).

D1D, T.16.03.2022, E.2022/367, K.2022/308, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2022).

D1D, T.16.06.2021, E.2021/612, K.2021/957, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.09.2022).

D1D, T.16.06.2021, E.2021/916, K.2021/953, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).

D1D, T.16.06.2021, E.2021/990, K.2021/963, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 30.12.2022).

D1D, T.16.09.2020, E.2020/1405, K.2020/1064, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

D1D, T.16.12.2021, E.2021/1891, K.2021/1955, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 07.11.2022).

D1D, T.16.12.2021, E.2021/1918, K.2021/1956, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

D1D, T.16.12.2021, E.2021/1928, K.2021/1944, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.10.2022).

- D1D, T.17.03.2021, E.2021/398, K.2021/442, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 01.12.2022).
- D1D, T.17.05.2021, E.2021/593, K.2021/683, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 07.11.2022).
- D1D, T.17.05.2021, E.2021/711, K.2021/688, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).
- D1D, T.17.06.2021, E.2021/956, K.2021/966, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 07.10.2022).
- D1D, T.17.09.2020, E.2020/1247, K.2020/1097, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2020).
- D1D, T.17.10.2017, E.2017/1447, K.2017/1771, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).
- D1D, T.17.12.2015, E.2015/1776, K.2015/1804, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).
- D1D, T.18.03.2021, E.2021/428, K.2021/400, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.09.2022).
- D1D, T.18.04.2019, E.2019/682, K.2019/647, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2019).
- D1D, T.18.05.2021, E.2021/723, K.2021/744, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.09.2022).
- D1D, T.18.05.2021, E.2021/731, K.2021/724, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 01.12.2022).
- D1D, T.18.12.2014, E.2014/2037, K.2014/1929, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).
- D1D, T.19.01.2021, E.2021/104, K.2021/8, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 01.12.2022).
- D1D, T.19.01.2022, E.2022/98, K.2022/16, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).
- D1D, T.19.02.2019, E.2019/272, K.2019/223, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).
- D1D, T.19.06.2014, E.2014/910, K.2014/926, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).
- D1D, T.19.06.2018, E.2018/973, K.2018/1060, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 18.12.2022).
- D1D, T.20.01.2022, E.2022/14, K.2022/30, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2023).

D1D, T.20.05.2011, E.2011/583, K.2011/760, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

D1D, T.20.10.2001, E.2001/12308, K.2001/13227, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.09.2022).

D1D, T.20.10.2016, E.2016/1141, K.2016/1445, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

D1D, T.20.10.2020, E.2020/1410, K.2020/1338, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

D1D, T.21.09.2011, E.2011/842, K.2011/1322, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

D1D, T.21.10.1997, E.1997/77, K.1997/131, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 09.10.2022).

D1D, T.21.10.2020, E.2020/1627, K.2020/1352, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.10.2022).

D1D, T.21.12.2021, E.2021/1919, K.2021/1972, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

D1D, T.22.02.2017, E.2016/2507, K.2017/286, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

D1D, T.22.12.2011, E.2011/1709, K.2011/2117, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.12.2022).

D1D, T.22.12.2020, E.2020/1943, K.2020/1750, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.09.2022).

D1D, T.23.03.2021, E.2021/457, K.2021/426, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).

D1D, T.23.06.2015, E.2015/1022, K.2015/1030, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 07.11.2022).

D1D, T.23.06.2016, E.2016/695, K.2016/1132, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).

D1D, T.23.06.2021, E.2021/1015, K.2021/1004, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

D1D, T.23.06.2021, E.2021/1042, K.2021/994, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).

D1D, T.23.12.2015, E.2015/1749, K.2015/1884, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 01.11.2022).

- D1D, T.23.12.2020, E.2020/1464, K.2020/1795, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).
- D1D, T.23.12.2020, E.2020/1539, K.2020/1800, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).
- D1D, T.24.02.2005, E.2004/687, K.2005/221, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).
- D1D, T.24.02.2021, E.2021/341, K.2021/28, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).
- D1D, T.24.03.2016, E.2016/46, K.2016/387, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.10.2022).
- D1D, T.24.05.2012, E.2012/510, K.2012/894, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).
- D1D, T.24.05.2017, E.2017/802, K.2017/987, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).
- D1D, T.24.06.2020, E.2020/423, K.2020/730, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 07.11.2022).
- D1D, T.24.06.2020, E.2020/504, K.2020/738, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.10.2022).
- D1D, T.24.12.2014, E.2014/1849, K.2014/1960, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).
- D1D, T.24.12.2014, E.2014/1855, K.2014/1962, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).
- D1D, T.25.01.2022, E.2022/56, K.2022/42, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.12.2022).
- D1D, T.25.02.2016, E.2016/79, K.2016/236, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).
- D1D, T.25.05.2021, E.2021/838, K.2021/765, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).
- D1D, T.25.11.2021, E.2021/1806, K.2021/1740, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).
- D1D, T.25.11.2021, E.2021/1810, K.2021/1761, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).
- D1D, T.25.12.2019, E.2019/2071, K.2019/2072, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2020).

- D1D, T.26.01.2022, E.2022/48, K.2022/54, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.09.2022).
- D1D, T.26.04.2017, E.2016/2524, K.2017/770, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 10.10.2022).
- D1D, T.26.05.2021, E.2021/749, K.2021/774, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).
- D1D, T.26.11.2015, E.2015/1391, K.2015/1638, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).
- D1D, T.26.12.2014, E.2014/1686, K.2014/2008, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).
- D1D, T.26.12.2014, E.2014/2080, K.2014/2000, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 20.09.2022).
- D1D, T.26.12.2018, E.2018/2514, K.2018/2504, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).
- D1D, T.26.12.2019, E.2019/1085, K.2019/2125, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).
- D1D, T.26.12.2019, E.2019/1995, K.2019/2088, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.09.2022).
- D1D, T.26.12.2019, E.2019/2048, K.2019/2121, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).
- D1D, T.26.12.2019, E.2019/2057, K.2019/2113, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).
- D1D, T.27.04.2021, E.2021/651, K.2021/630, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.10.2022).
- D1D, T.27.05.2014, E.2014/768, K.2014/772, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 01.11.2022).
- D1D, T.27.05.2014, E.2014/820, K.2014/782, (<https://karararama.danistay.gov.tr/>), (Erişim Tarihi: 04.09.2022).
- D1D, T.27.06.2019, E.2019/1044, K.2019/1070, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2019).
- D1D, T.27.12.2018, E.2018/2569, K.2018/2554, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2019).
- D1D, T.28.05.2014, E.2014/823, K.2014/802, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).
- D1D, T.28.12.2020, E.2020/535, K.2020/1845, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2021).

D1D, T.29.01.2019, E.2018/2449, K.2019/7, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

D1D, T.29.11.2017, E.2017/1557, K.2017/2206, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

D1D, T.29.12.2016, E.2016/1932, K.2016/2552, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

D1D, T.29.12.2016, E.2016/2607, K.2016/2566, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.12.2022).

D1D, T.29.12.2020, E.2020/1675, K.2020/1915, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2021).

D1D, T.29.12.2021, E.2021/1949, K.2021/2090, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 07.10.2022).

D1D, T.30.01.2019, E.2019/43, K.2019/43, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 01.11.2022).

D1D, T.30.03.2016, E.2016/373, K.2016/410, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 06.11.2022).

D1D, T.30.03.2021, E.2021/541, K.2021/486, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).

D1D, T.30.03.2021, E.2021/559, K.2021/476, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.12.2022).

D1D, T.30.09.2015, E.2015/1118, K.2015/1249, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

D1D, T.30.11.2021, E.2021/1811, K.2021/1769, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.12.2022).

D1D, T.30.11.2021, E.2021/1839, K.2021/1782, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2022).

D1D, T.30.12.2014, E.2014/2154, K.2014/2053, (www.lexpera.com), (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

D1D, T.30.12.2020, E.2020/1669, K.2020/1952, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2021).

D1D, T.31.03.2021, E.2021/548, K.2021/495, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 01.12.2022).

D1D, T.31.05.2022, E.2018/702, K.2018/949, (**Danıştay Kararlar Dergisi**, 2019).

D2D, T.07.05.2002, E.2002/316, K.2002/2734, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 09.10.2022).

D8D, T.14.03.2018, E.2015/14304, K.2018/1372, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

D8D, T.28.04.2021, E.2016/6977, K.2021/2588, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 25.11.2022).

D8D, T.29.04.2011, E.2008/8234, K.2011/2452, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 19.09.2022).

Danıştay Genel Kurulu, T.09.06.1977, E.1977/29, K.1977/26, (**Danıştay Dergisi**, 1978).

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, T.27.06.2019, E.2019/15-9, K.2019/511, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 05.05.2022).

Uyuşmazlık Mahkemesi, T.26.10.2020, E.2020/479, K.2020/626, (www.kazanci.com), (Erişim Tarihi: 19.09.2022).

İTERNET KAYNAKLARI

<https://islamansiklopedisi.org.tr>

<https://karararama.danistay.gov.tr/>

<https://w3.bilkent.edu.tr/www/tarihce/>

www.kazanci.com

www.lexpera.com